

Svätý Ľudovít Mária Grignion z Montfortu

O PRAVEJ ÚCTE K PANNE MÁRII

TAJOMSTVO MÁRIE

MODLITBY AUTORA ALEBO NÍM ODPORÚČANÉ

DUCHOVNOSŤ A ŽIVOTOPISNÁ ČRTA AUTORA

Nihil Obstat:

*Čítanie traktátu O pravej úcte k Panne Márii
znamenaloby obrat v mojom živote.*

*Najprv som mal obavy, aby mariánska úcta
neodvádzala kresťanov od úcty ku Kristovi
a neupierala mu jeho oprávnené miesto,
ale keď som prečítal traktát od Grigniona
z Montfortu, zistil som, že je to inak.*

*Náš vnútorný vzťah k Božej Matke
je výsledkom nášho začlenenia sa
do Kristovho tajomstva.*

Ján Pavol II.

Imprimatur:

„Vyhovujeme Vašej žiadosti a doporučujeme veľmi vrelo obdivuhodné pojednanie **O pravej mariánskej úcte**, napísané blahoslaveným Grignionom, a z plného srdca udeľujeme apoštolské požehnanie všetkým, ktorí toto pojednanie budú čítať... Je naozaj tak krásne!“

Sv. Pius X.

Preklad:

ThDr. Juraj Augustín, PhD.

ThDr. Stanislaus Stohl, PhD.

PhLic. Juraj Vittek

Jazyková úprava:

Monika Štrbová

Predslov k slovenskému vydaniu

„Veľmi rád tu medzi toľkými učiteľmi a svedkami tejto spirituality pripomínam postavu svätého Ľudovíta Máriu Grigniona z Montfortu, ktorý odporúčal kresťanom zasvätiť sa Kristovi prostredníctvom Panny Márie ako účinný prostriedok žiť verne podľa krstných záväzkov.“ (encyklika *Redemptoris Mater*, 48)

Autorita sv. Ľudovíta Márie Grigniona z Montfortu a jeho učenia Cirkev potvrdila predovšetkým kanonizáciou autora a prijatím jeho učenia. Ba ešte prebieha proces, aby bol vyhlásený za učiteľa Cirkvi. *O pravej úcte k Panne Márii*, ktoré teraz predkladáme slovenskému čitateľovi, je dielom duchovnej zrelosti autora, jeho vznik sa datuje niekedy okolo roku 1712. „Podujal som sa dať na papier to, čo som počas mnohých rokov s toľkým ovocím na verejnosti učil, obzvlášť počas svojich misií.“ (PU 110) Počas francúzskej revolúcie bol rukopis tohto dielka uschovaný tak dobre, až upadol do zabudnutia. Znovu sa našiel v roku 1842, ale bez úvodných asi 90 strán (každá strana rukopisu má okolo 24 riadkov). Tieto prvé stránky obsahovali pravdepodobne praktické návody „ako sa zbaviť ducha sveta“ a modlitby ním odporúčané. V každom prípade dielko má svoju jednotu aj bez týchto úvodných strán a nestratilo nič podstatného. Už prví vydavatelia mu dali terajší názov, ktorý zodpovedá autorovmu úmyslu odlíšiť pravú úctu od nepravých spôsobov úcty. Takže názov *Pravá úcta k Panne Márii* bol všeobecne prijatý nielen pre toto dielko, ktorému on sám v čísle 227 dáva názov **Príprava na kráľovstvo Ježiša Krista**, ale i pre samotnú úctu, ktorú tu svätec vysvetľuje a obhajuje.

Svätý Ľudovít Mária tvrdí, že mariánska zbožnosť je tak hlboko zakorenená v tradícii, že ju nemožno odsúdiť bez narušenia základov samého kresťanstva. Ján Pavol II. hovorí: „*Táto 'dokonalá úcta' je nevyhnutnou pre toho, kto sa chce bez výhrad darovať Kristovi a jeho dielu vykúpenia. Grignon z Montfortu nás uvádza do samotného zrežazenia tajomstiev, z ktorých žije naša viera, ktoré jej dávajú rásť a robia je plodnou.*“ (Porov. André Frossard *dialoga con Giovanni Paolo II.*, Milano, Rusconi 1983, str. 157-159)

Aby sme sa naučili žiť život úplného zasvätenia sa Pánovi Ježišovi pod vedením jeho Matky a ohlasovať a šíriť ich slávu i moc vo svete. Mnohým sa môžu zdať autorove teologické názory ako aj štýl vyjadrovania zastaralými a moderného človeka neoslovujúcimi. Niektoré jeho výrazy a prirovnania by nás azda mohli aj odradiť od čítania – ako na to poukazuje kardinál Suenens: „*Svätý Ľudovít Mária nás môže prekvapiť svojimi formuláciami, ale to nijako nezmenšuje náš dlh voči nemu za duchovnú skúsenosť, ktorá bola a aj naďalej zostáva zdrojom nespočetných milostí.*“ (Časopis *A New Pentecost*, 1974) Zasväteniu sa J. Kristovi prostredníctvom P. Márie predchádza obrátenie, konverzia... Grignon nás k tomu pobáda výrazmi i obrazmi, ktoré sa čitateľovi môžu zdať nezvyklé. Snažme sa ich však správne chápať vo svetle Božieho zjavenia. Napr. Ján Krstiteľ vraví: „*Hadie plemeno, kto vám ukázal, ako uniknúť budúcnému hnevu?*“ Mt 1,7. Sám Ježiš Kristus sa pýta: „*Hadie plemeno, ako*

môžete hovoriť dobre, keď ste zlí? Mt 12,34. „Nedávajte, čo je sväté, psom a nehádzte svoje perly pred svine.“ Mt 7,6. Sv. Peter píše: „Prihodilo sa im to, čo hovorí pravdivé príslovie: Pes sa k tomu vrátil, čo vyvrátil a umyté prasa váľa sa v blate zasa.“ 2 Pt 2, 22.

V dielku *Tajomstvo Márie* čítame: „[1.] Duša vyvolená, predkladám ti tajomstvo, ktoré mi zveril Najvyšší... Odovzdávam ti ho s pomocou Ducha Svätého... spoznáš jeho cenu i dokonalosť, sprvu však len nedokonale... [2.] Prv ako pôjdeš ďalej v tvojej horlivej a prirodzenej túžbe poznať pravdu, pokľakni a nábožne sa pomodli Ave, *maris Stella* a *Veni, Creator*, aby si si od Boha vyprosil milosť porozumieť a zaľúbiť si toto božské tajomstvo...”

V slovenskom vydaní sme sa rozhodli spojiť vydanie známeho traktátu *O pravej úcte k Panne Márii* s menej známym dielkom *Tajomstvo Márie*. Toto druhé dielko náš svätec pôvodne napísal ako list, čo vidieť aj z priamo oslovujúceho spôsobu písania. Opisuje v ňom a vysvetľuje pravú úctu istej rehoľnej sestre v Nantes. Aj keď tu čitateľovi neponúka hlbšie doktrínálne dôvodenia, ako v traktáte, predsa však dielko obsahuje mnoho podstatných prvkov montfortánskej spirituality, ktoré vhodne dopĺňajú a vysvetľujú túto pravú úctu. Odporúčame čítať v tomto poradí. Slová pápeža Jána Pavla II. *Spoločnosti montfortánov*: „Zostaňte verní duchu vášho svätého zakladateľa, tomuto nevyčerpateľnému prameňu duchovnosti, ktorý nám zanechal vo svojom učení o pravej úcte k preblahoslavenej Panne Márii!“ (10. X. 1979).

Pre správne chápanie viacerých skutočností upozorňujeme, že francúzske slovo **dévotion** sa dá v slovenčine vyjadriť ako *pobožnosť*, *nábožnosť*, *úcta alebo oddanosť*. Snažili sme sa na to pamätať a pri preklade použiť vždy správny význam. Ešte pripomíname, že toto francúzske slovo verne vystihuje latinské *devotio*, ktoré svätý Tomáš Akvinský definoval ako: „druh vôle pohotovo sa oddať tomu, čo prináleží službe Bohu.“

Francúzsky výraz **divine** (božská), ktorý autor často používa vzhľadom na Pannu Máriu, pochádza od gréckych Otcov, ktorí ho používali ako synonymum nášho *svätá*, čiže posvätená Božou milosťou. Naše posvätenie chápú ako zbožštenie, divinizáciu (porov. 2 Pt 1, 4). Preto ho práve takto ponechávame aj v tomto slovenskom preklade.

Otrok, obraz je hlboko biblický. V našich prekladoch Svätého písma sa výraz otrok, často používaný v Biblii, zjemňuje výrazmi „služobník“, „služobnica“. No výraz **otrok** nájdeme aj v slovenskom preklade, napr.: Rim 6, 16: „Neviete, že komu sa dáte za otrokov a poslúchate ho, ste otrokmi toho, koho poslúchate: či hriechu na smrť, alebo poslušnosti na spravodlivosť?“ V originálnom gréckom texte sa však používa výraz otrok, otrokyňa (*doulos, doulé*). Francúzska škola pochopila mystickú hĺbku kenózy, ktorá sa uskutočnila vo Vtelení. „On, hoci má božskú prirodzenosť, nepridrži sa svojej rovnosti s Bohom, ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť otroka, stal sa podobný ľuďom; a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka.“ (Fil 2, 6-7) V obraze otroctva tkvie celá mystická hĺbka Grignionovej spirituality, ktorá nemusí byť hneď prístupná všetkým. V pravej úcte ide však v prvom rade o túto vnútornú závislosť: „obrovská ťažkosť je vniknúť do ducha tejto úcty, ktorá robí dušu vnútorne závislou a otrokyňou presvätej Panny a Ježiša skrze ňu.“ (TM 44) Obraz otroctva neprotirečí evanjeliovej slobode Božích detí. Práve naopak, táto sloboda je ovocím pravého svätého otroctva lásky: „Tento spôsob úcty, ak sa verne

praktizuje, dáva veľkú vnútornú slobodu, slobodu Božieho dieťaťa. Keďže touto úctou sa stávame otrokmi J. Krista, úplne sa mu zasvätiac, potom tento dobrý Majster, ako odmenu za väzenie lásky, do ktorého sa uzatvárame:

1) zbavuje našu dušu všetkých škrupúl a otrockého strachu, ktoré ju môžu iba sužovať, spútať a miasť; 2) rozširuje srdce svätou dôverou v Boha, keď spôsobuje, že hľadáme na neho ako na svojho otca; 3) inšpiruje ho nežnou detinskou láskou.“ (PÚ 169) *Ján Pavol II.: „Vie sa, že autor traktátu definuje svoju úctu ako formu ‘otroctva’. Toto slovo môže vadiť našim súčasníkom. Čo sa týka mňa, nenachádzam v tom žiadnu ťažkosť. Myslím, že sa jedná o istý paradox, aké sa často vyskytujú v evanjeliách, pretože slová ‘sväté otroctvo’ znamenajú, že by sme nemohli lepšie použiť našu slobodu, najväčší dar, ktorý nám Boh dal. Pretože sloboda sa meria mierou lásky, ktorej sme schopní. Myslím, že je to toto, čo nám chcel autor ukázať.“*

Pre lepšiu zrozumiteľnosť diela sme ponechali rozdelenie do kapitol (v rozličných vydaniach sa tieto rozdelenia rôznia) a číslovanie odsekov, hoci v autorovom pôvodnom rukopise okrem niekoľkých nadpisov nie sú.

Časť príhovoru pápeža Pia XII. počas svätorečenia autora (20. júla 1947)

„Bezpochyby všetci svätí boli veľkými služobníkmi Panny Márie a viedli aj iných k jej uctievaniu. Grignion z Montfortu je jeden z tých svätcov, ktorý s osobitným zánietením pracoval, aby si ľudia Pannu Máriu viac ctili a väčšmi ju milovali. Pravá zbožnosť k Panne Márii mu dávala najviac síl v jeho misijnej práci a bola jeho veľkým tajomstvom, ako pritiahnúť a získať duše pre Ježiša. Celá jeho činnosť závisela od tejto nábožnosti; na nej založil celú svoju existenciu; a vskutku, nebolo by možné nájsť účinnejšiu zbraň pre jeho dobu. Proti pochmúrnej prísnosti a namyslenej pýche jansenizmu postavil synovskú, dôverujúcu, neuhasiteľnú, výbojnú a čínorodú lásku oddaných služobníkov Panny Márie; tej, ktorá je útočiskom hriešnikov, Matkou Božej milosti, naším životom, našou sladkosťou a našou nádejou. Ako naša ochrankyňa, postavená medzi Bohom a nami hriešníkmi, berie si na seba úlohu vzývať zhovievavosť Sudcu a zadosťučiniť spravodlivosti, dotýkať sa srdca hriešnika a prekonať jeho zaťatosť. Tento svätý misionár, zo svojej vlastnej skúsenosti presvedčený o význame Panny Márie, vyhlásil s jednoduchosťou jemu vlastnou, že nikdy žiaden hriešnik neodolal, keď sa ho dotkol svojím ružencom.“

Svätý Ľudovít Mária Grignion z Montfortu

**O pravej úcte k Panne Márii
alebo
Príprava na kráľovstvo Ježiša Krista**

Úvod

[1.] Ježiš Kristus prišiel na svet prostredníctvom presvätej Panny Márie, a tak isto jej prostredníctvom musí kraľovať vo svete.

[2.] Mária zostala počas svojho života veľmi utiahnutá. Preto je Duchom Svätým a Cirkvou nazývaná *Alma Mater* – „ukrytá a tajomná Matka“. Jej pokora bola taká veľká, že nemala za pozemského života silnejšiu a trvalejšiu túžbu než zostať skrytou sama sebe a ostatným stvoreniam a byť známou iba Bohu.

[3.] Bohu, aby vyslyšal jej prosby, ktorými ho žiadala, aby ju skryl, ochudobnil a pokoril, sa zaľúbilo ukryť ju pred takmer každým ľudským stvorením už v jej počatí, potom v jej narodení, v jej živote, v jej tajomstvách, v jej vzkriesení a nanebovzatí. Ani jej vlastní rodičia ju dobre nepoznali. A anjeli sa často spytovali jeden druhého: *Quae est ista?* – „Ktože je táto?“, lebo Najvyšší ju pred nimi utajil; a keď im aj niečo o nej vyjavil, nekonečne viac pred nimi ukryl.

[4.] Boh Otec súhlasil, aby počas svojho života neurobila žiaden zázrak, aspoň nie verejný, i keď jej udelil takúto moc. Boh Syn súhlasil, aby takmer nehovorila, i keď ju obdaril svojou múdrosťou. Boh Duch Svätý, aj napriek tomu, že bola jeho vernou Nevestou, súhlasil, aby jeho apoštolovia a evanjelisti povedali o nej iba to málo, čo bolo nevyhnutné na ohlasovanie Ježiša Krista.

[5.] Mária je vznešeným veľdielom Najvyššieho, ktorý si vyhradil právo poznať ju a vlastniť. Je obdivuhodnou Matkou Syna, ktorému sa zapáčilo pokoriť ju a utajiť ju počas jej života, aby napomohol jej pokore. Preto ju oslovoval *žena* – *mulier*, akoby mu bola cudzou, i keď vo svojom srdci si ju ctí a miloval viac než všetkých anjelov a ľudí. Mária, verná Nevesta Ducha Svätého, je zapečateným prameňom, kam vstupuje len on sám. Mária je svätynou a miestom spočinutia Najsvätejšej Trojice, kde Boh prebýva najvznešenejším a najbožskejším spôsobom ako nikde inde v celom vesmíre, nevynímajúc ani jeho prebývanie v cherubínoch a serafínoch. A žiadne stvorenie, akokoľvek čisté, nemôže ta vstúpiť bez zvláštnej výsady.

[6.] Opakujem spolu so svätými: božská Mária je zemskej raje nového Adama, ktorý sa doň vtelil mocou Ducha Svätého, aby v ňom vykonal nepochopiteľné divy. Tento raj je úžasným a božským svetom Pána, plným nevysloviteľných krás a pokladov. Je nádherou Najvyššieho, ktorý v nej ukryl svojho jediného Syna akoby do vlastného lona a spolu s ním všetko to, čo je najlepšie a najzázračnejšie. Ó! Aké veľké a tajomné veci vykonal mocný Boh v tomto obdivuhodnom stvorení, keď aj ona sama napriek svojej hlbokkej pokore sa cítila povinná ich vypovedať: *Fecit mihi magna qui potens est.*¹ No svet ich nepozná, lebo je toho neschopný a nehodný.

¹ Lk 1,49: „Veľké veci mi urobil ten, ktorý je Mocný“.

[7.] Svätci vyslovili krásne veci o tomto svätom Božom meste, a ako to oni sami potvrdzujú, nikdy neboli takí výreční a spokojní, ako keď hovorili o nej. Ale aj napriek tomu tvrdia, že výšku jej zásluh, ktoré vystupujú až k Božiemu trónu, nemožno poňať, že šírku jej lásky, ktorá je rozsiahlejšia ako zem, nemožno zmerať, že veľkosť jej moci, ktorá siaha až po samého Boha, nemožno pochopiť; a napokon, že hĺbku jej pokory i všetkých jej čností a milostí, ktoré sú bezodnou priepasťou, nemožno preskúmať. Ó, aká nepochopiteľná výška! Ó, aká neopísateľná šírka! Ó, aká nezmerateľná veľkosť! Ó, aká nepreniknuteľná priepasť!

[8.] Každý deň od jedného konca zeme k druhému, na najvyšších nebesiach, ako aj v najhlbších priepastiach, všetko hlása, všetko zvestuje obdivuhodnú Máriu. Deväť anjelských chórov, muži a ženy každého veku, postavenia a náboženstva, dobrí i zlí, dokonca i sami diabli – všetci sú mocou pravdy nútení nazývať ju chciac či nechciac blahoslavenou. Podľa svätého Bonaventúra všetci anjeli na nebesiach neprestajne volajú: *Sancta, sancta, sancta Maria, Dei Genitrix et Virgo*² a denne ju pozdravujú nespočetnekrát Anjelským pozdravením: *Ave, Maria*, atď., vrhajú sa pred ňou na zem a žiadajú ju o milosť, aby ich poctila nejakým svojím príkazom. Podľa svätého Augustína dokonca aj svätý Michal, hoci je kniežaťom celého nebeského dvora, je najhorlivejší v tom, aby si ju uctil on sám i iní všetkými možnými poctami. A ustavične túži po pocte môcť ísť na jej pokyn poslúžiť niektorému z jej služobníkov.

[9.] Celá zem je plná jej slávy, zvlášť medzi kresťanmi, ktorí si ju zvolili za patrónku a ochrankyňu kráľovstiev, provincií, diecéz a miest. Koľko katedrál je zasvätených Bohu pod jej menom! Niet kostola bez oltára na jej počesť, niet krajiny či oblasti bez aspoň jedného jej zázračného obrazu, kde by sa neliečili všetky druhy bied a kde by sa nezískavali všetky druhy milostí. Toľko bratstiev a spoločenstiev na jej počesť! Toľko rehoľných rádov pod jej menom a ochranou! Toľko bratov a sestier zo všetkých spoločenstiev, toľko rehoľníkov a rehoľníčok ohlasuje jej chválu a oznamuje jej milosrdenstvo! Niet malého dieťaťa, ktoré by ju nechválilo bľabotajúc *Ave, Maria*. A azda niet ani hriešnika, čo ako zaťatého, ktorý by k nej nemal čo len iskierku dôvery. Dokonca niet diabla v pekle, ktorý by ju v strachu nerešpektoval.

[10.] Po tomto musíme spolu so svätými skutočne povedať: *De Maria nunquam satis!*³

Ešte sme ju dostatočne nechválili, neoslavovali, nectili, nemilovali, ešte sme jej dostatočne neslúžili. Ona si zaslúži ešte viac chvál, úcty, lásky a služby.

[11.] Tu musíme spolu s Duchom Svätým vyhlásiť: *Omnis gloria eius filiae Regis ab intus* – „Všetka sláva kráľovskej dcéry je vnútri,⁴ akoby všetka vonkajšia sláva, ktorú jej môžu závidieť nebesia a zem, nebola ničím v porovnaní s tou, ktorú vnútorne prijíma od svojho Stvoriteľa a ktorú nie sú schopné poznať malé stvorenia, lebo nedokážu vniknúť do tohto tajomstva tajomstiev nebeského Kráľa.

² SVÄTÝ BONAVENTÚRA: *Psalterius maius*: „Svätá, svätá, svätá Mária, Bohorodička a Panna!“ Vychádza zo svätých Ambróza a Augustína, z ich mariánskej interpretácie state *Iz 6,3*.

³ „O Márii nikdy nepostačí!“

⁴ Ž 44,14.

[12.] Teraz musíme spolu s Apoštolom napísať: *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit* – „Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do srdca človeka nevstúpili“⁵ krásy, vznešenosti a výsady Márie, zázraku zázrakov milosti, prirodzenosti a slávy. Istý svätec vraví: „Ak chceš pochopiť Matku, pochop Syna!“⁶ A ona je dôstojnou Matkou: *Hic taceat omnis lingua!* – „Tu nech umĺkne každý jazyk!“⁷

[13.] Moje srdce mi diktovalo všetko to, čo som s veľkou radosťou napísal, aby som ukázal, že ľudia až dosiaľ nepoznali božskú Máriu, a práve preto ani Pána Ježiša nepoznajú tak, ako by ho mali poznať. Teda ak poznanie Krista a jeho kráľovstvo sa raz uskutočnia vo svete, a to je isté, potom to bude nevyhnutným dôsledkom poznania preblahoslavenej Panny Márie a jej kráľovstva. Lebo tá, ktorá ho dala svetu prvý raz, prinesie ho svetu v žiare i druhý raz.

⁵ Porov. 1 Kor 2,9.

⁶ SVÄTÝ EUCHER: *In Nativitate Virginis*; ako aj SVÄTÝ BRUNO Z ASTI: *Commentarium in Matheum*.

⁷ Porov. SVÄTÝ PETER DAMIANI: *Sermo XLIV in Nativitate Beatae Virginis Mariae*.

Prvá časť

Pravá úcta k Panne Márii vo všeobecnosti

Prvá kapitola

Nevyhnutnosť úcty k Panne Márii

1. Úloha Panny Márie pri Vtelení

[14.] Vyznávam spolu s celou Cirkvou, že Mária je tiež len stvorením, ktoré vyšlo z rúk Najvyššieho a ktoré v porovnaní s jeho nekonečným Majestátom je menej než atóm, ba možno povedať, že nie je ničím, lebo iba Boh sám je „Ten, ktorý je“.⁸ Zvrchovaný Pán, ktorý je od vekov nezávislým a sebestačným, absolútne nikdy nepotreboval a ani nepotrebuje presvätú Pannu na uskutočnenie svojej vôle a na zjavenie svojej slávy. Aby niečo uskutočnil, stačí, aby to chcel.

[15.] Predsa však tvrdím, vychádzajúc z daného stavu vecí, že ak Boh chcel začať a dokončiť svoje najväčšie diela prostredníctvom najsvätejšej Panny už od jej stvorenia, treba veriť, že svoje rozhodnutia počas budúcich vekov už nezmení. On je Boh a ako taký nikdy nemení svoje zámery a činy.

[16.] Boh Otec dal svetu svojho Jediného iba cez Máriu. Ani patriarchovia, ktorí túžobne vzdychali za týmito pokladom, ani proroci a svätci Starého zákona, ktorí si ho vyprosovali počas štyritisíc rokov, ho nedostali. Iba Mária našla milosť u Boha a zaslúžila si ho silou modlitieb a veľkosťou svojich čností. „Svet bol nehodným,“ hovorí svätý Augustín, „bezprostredne prijať z Otcových rúk Božieho Syna, daroval ho teda Márii, aby ho svet mohol prijať cez ňu.“⁹

Syn Boží sa stal človekom pre našu spásu, ale len v Márii a skrze Máriu.

Boh Duch Svätý utvoril Ježiša Krista v Márii, ale iba potom, ako si vypýtal jej súhlas prostredníctvom jedného z hlavných služobníkov svojho dvora.

[17.] Boh Otec obdaril Máriu svojou plodnosťou až do takej miery, akú len stvorená bytosť bola schopná prijať, aby jej umožnil vytvoriť Syna i všetkých členov jeho Tajomného tela.

⁸ Ex 3,14; porov. Jn 8,58. Tento odsek je dostatočným dôkazom ortodoxnosti mariánskej náuky autora.

⁹ SVÄTÝ AUGUSTÍN: *Sermo CCXV a De Symbolo*.

[18.] Boh Syn zostúpil do jej panenského lona ako nový Adam do svojho pozemského raja, aby v ňom našiel zaľúbenie a v skrytosti vykonal zázraky milosti. Tento Boh, ktorý sa stal človekom, našiel svoju slobodu v tom, že sa uväznil v jej lone. Prejavil svoju silu tým, že sa nechal nosiť týmto dievčaťom. Našiel svoju a Otcovu slávu v tom, že skryl svoju vznešenosť pred všetkými pozemskými stvoreniami okrem Márie. Oslávil svoju nezávislosť a velebnosť tým, že sa stal závislým od tejto milej Panny vo svojom počatí, potom pri svojom narodení, pri obetovaní v chráme, ako i vo svojom tridsaťročnom utiahnutom živote; až po svoju smrť, pri ktorej mala byť i ona spoluúčastná, aby s ňou utvoril jedinú obeť a aby bol obetovaný večnému Otcovi s jej súhlasom¹⁰ tak, ako bol Izák obetovaný Abrahámovým podrobením sa Božej vôli. Bola to ona, ktorá ho kojila, šatila a krmila, starala sa o neho, vychovala a obetovala ho pre nás.

Ó, aká obdivuhodná a nepochopiteľná závislosť Boha, ktorú Duch Svätý nemohol nespomenúť v Evanjeliu, aby nám ukázal jej obdivuhodnú cenu a slávu, i keď zamlčal skoro všetky divy, ktoré táto vtelená Múdrost' vykonalá počas svojho skrytého života. Ježiš Kristus oslávil Boha Otca viac tým, že žil tridsať rokov podriadený svojej Matke, než keby bol obracal celý svet robiac tie najväčšie zázraky. Ach, teda i my vysoko oslavujeme Boha, keď sa podrobujeme Márii, aby sme sa mu zapáčili, podľa príkladu Ježiša Krista, ktorý zostáva naším jediným vzorom.

[19.] Ak podrobnejšie skúmame ďalší život Ježiša Krista, zistíme, že chcel začať konať svoje zázraky prostredníctvom Márie. Posvätil svätého Jána v lone svätej Alžbety, jeho matky, slovami Márie, hneď, ako prehovorila. Toto bol prvý a najväčší zázrak v poriadku milosti. Svoj prvý zázrak v poriadku prírody tiež urobil na jej pokornú prosbu, keď na svadbe v Káne premenil vodu na víno. Začal a pokračoval v zázrakoch skrze Máriu a skrze ňu v nich bude pokračovať až do skončenia vekov.

[20.] Boh Duch Svätý je v Bohu neplodným, čo znamená, že nedáva bytie ďalšej Božskej osobe. Stal sa plodným prostredníctvom Márie, svojej nevesty. Iba s ňou, v nej a z nej vytvoril svoje veľdielo, Boha-človeka. A každý deň až do skončenia sveta tvorí svojich vyvolených, ako i členov tela tejto obdivuhodnej Hlavy: čím viac nachádza svoju milú a nerozlučnú nevestu Máriu prítomnú v nejakej duši, tým mocnejšie pôsobí a približuje Ježiša Krista tejto duši a túto dušu Ježišovi Kristovi.

[21.] Týmto vôbec nechcem povedať, že by Duch Svätý dostával plodnosť od najsvätejšej Panny, ako keby sám bol neplodným. Keďže je Boh, je všemohúco plodným, ako aj Otec i Syn, ale neuskutočňuje túto schopnosť a nedáva bytie ďalšej božskej osobe. Iba hovorím, že Duch Svätý službou svätej Panny, i keď ju absolútne nepotrebuje, uskutočňuje svoju plodnosť tým, že v nej utvoril Ježiša Krista i údy jeho Tajomného tela. Toto tajomstvo milosti nepoznajú ani mnohí kresťanskí učitelia či duchovné osoby.

¹⁰ BENEDIKT XV.: *Inter sodalicia* (1918): „Naozaj trpela a skoro i zomrela so svojím mučeným a umierajúcim Synom, vzdala sa svojich materských práv pre spásu ľudí a obetovala ho v miere, v akej jej prináležal, aby zadostučnila Božej spravodlivosti, až tak, že môžeme právom povedať, že spolu s Kristom vykúpila ľudský rod...“

Lumen Gentium, č. 58 (1964): „A tak Panna Mária napredovala na ceste viery so svojím Jednorodeným, s materinským srdcom sa pridružila k jeho obeť a s láskou súhlasila s obetovaním žertvy, ktorú ona porodila. Až napokon sám Ježiš Kristus, umierajúc na kríži, dal ju za matku učeníkovi týmito slovami: *Žena, hľa, tvoj syn!* (porov. *Jn* 19, 26).“

2. Úloha Panny Márie pri posväcovaní ľudí

[22.] Tento spôsob, ktorým tri Osoby Najsvätejšej Trojice počas Vtelenia a prvého príchodu Ježiša Krista konali, budú stále neviditeľným spôsobom uplatňovať vo svätej Cirkvi a budú sa ho pridržať až do skončenia vekov, do definitívneho príchodu Pána Ježiša.

[23.] Boh Otec zhromaždil všetky vody a pomenoval ich moria, zhromaždil všetky milosti a nazval ich Mária.¹¹ Tento nesmierny Boh má poklad, a či pokladnicu plnú bohatstiev, do ktorej ukryl všetko to, čo je krásne, žiarivé, vzácne a drahé, dokonca i svojho Syna. Touto obrovskou pokladnicou nie je nik iný než Mária, ktorú svätí nazývajú Pánovou pokladnicou a plnosťou, z ktorej sa ľudia obohacujú.

[24.] Boh Syn odovzdal svojej Matke všetko, čo získal svojím životom a smrťou, všetky svoje nekonečné zásluhy i obdivuhodné čnosti. Ustanovil ju za správkyňu všetkých bohatstiev, ktoré mu Otec dal do dedičstva. Cez ňu odovzdáva svoje zásluhy svojim údom, dáva im svoje čnosti a milosti. Ona je jeho tajomným akvaduktom, riečišťom, ktorým necháva pokojne a hojne plynúť svoje milosrdenstvo.

[25.] Boh Duch Svätý odovzdal Márii, svojej vernej Neveste, neopísateľné dary a vybral si ju za rozdávatelku všetkého, čo vlastní: takže ona udeľuje jeho dary a milosti komu chce, koľko chce, ako a kedy chce. Niet žiadneho nebeského daru, ktorý by ľudia neboli prijali cez jej panenské ruky.¹² Toto je Božia vôľa. On rozhodol, aby sme všetko mali skrze ňu. Takto Najvyšší obohatil, povýšil a poctil tú, ktorá sa svojou hlbokou pokorou ochudobňovala, pokorovala a ukrývala až na dno ničoty po celý svoj život. Toto je presvedčenie Cirkvi i jej Otcov.

[26.] Keby som hovoril k vysoko vzdelaným ľuďom dneška, mohol by som všetko, čo teraz tak jednoducho tvrdím, obsiahne dokazovať latinskými citátmi zo Svätého písma a z cirkevných Otcov alebo i rôznymi solídnymi dôvodmi, podrobne rozobratými otcom Poiré v diele *Trojité koruna svätej Panny*.¹³ Toto dielo však adresujem zvlášť chudobným a jednoduchým ľuďom, ktorí majú dobrú vôľu a viac viery než väčšina učencov. Keďže títo veria jednoduchšie a záslužnejšie, uspokojím sa s jednoduchým hlásaním pravdy bez početných latinských citátov, ktorým by aj tak nerozumeli. Uvediem iba tie, ktoré mi spontánne prídu na um. No teraz už pokračujme!

[27.] Keďže večná blaženosť zdokonaľuje milosť a táto zdokonaľuje zase prirodzenosť, potom náš Pán iste ešte i v nebi zostal práve tak Synom Márie, ako ním bol na zemi. Preto sa jej i naďalej podriaďuje a poslúcha ju, ako to môže robiť najdokonalejšie z detí voči najdokonalejšej z matiek. Musíme si však dať pozor, aby sme nechápali túto podriadenosť ako niečo ponížujúce a nedokonalé pre Ježiša Krista. Tým, že Mária je nekonečne nižšie než jej Syn, ktorý je Boh, nerozkazuje mu tak, ako rozkazujú pozemské matky svojim podriadeným deťom. Božia milosť a

¹¹ Porov. Gn 1,10: Latinské „maria“ znamená „moria“ (množ. č.) – Táto slovná hra pochádza od Petra De Celles (†1183).

¹² SVÄTÝ BERNARDÍN SIENSKÝ: *Sermo de 12 privilegiis*; ako aj *Sermo in nativitate B.M.V.*; SVÄTÝ BERNARD: *In nativitate B.M.V.*; PIUS XII.: *Mediator Dei* (1947): „Dala nám svojho Syna a s ním i všetky záchrany, ktoré sú nám potrebné, lebo Boh chcel, aby sme všetky obsiahli skrze ňu.“ (181)

¹³ F. POIRÉ (†1637), jezuita a rektor kolégia v Lyone. Jeho najdôležitejšie dielo je *Trojité koruna preblahoslavennej Panenskej Matky Božej...*, vydané v Paríži, 1630.

večná blaženosť úplne premenili Máriu, ako premieňajú i ostatných svätých. Nežiada teda, nechce a ani nerobí nič, čo by bolo v rozpore s večnou a nemennou vôľou Božou. V spisoch svätého Bernarda, Bernardína, Bonaventúru a iných čítame, že všetko na nebesiach i na zemi, až po samého Boha, je podriadené presvätej Panne. Tým chcú iba povedať, že autorita, ktorú jej Boh udelil, je taká rozsiahla, že jej moc sa zdá byť ako moc samého Boha. Jej modlitby a prosby sú také mocné u Boha, že on ich prijíma ako rozkazy. Nikdy neodolá prosbám svojej milej Matky, pretože sú vždy pokorné a v súlade s jeho svätou vôľou.

Ak Mojžiš silou svojej modlitby zastavil Boží hnev voči Izraelitom takým mocným spôsobom, že keď tento vznešený i nekonečne milosrdný Pán nemohol odolať Mojžišovej modlitbe, dokonca ho žiadal, aby ho nechal v hneve potrestať tento rebelujúci národ; prečo potom nemáme veriť, na základe silnejších dôvodov, že prosba pokornej Panny, ktorá je dôstojnou Matkou Boha, nie je mocnejšia u nebeského Kráľa ako modlitby a orodovania všetkých anjelov a svätých na nebi i na zemi?

[28.] Mária vládne v nebi nad anjelmi i blaženými. Ako odmenu za jej veľkú pokoru Pán jej dal moc a úlohu zaplniť svätými uprázdnené tróny po odpadlých anjelochoch, ktorí padli pre pýchu. Toto je vôľa Najvyššieho, ktorý povyšuje ponížených, aby sa nebesia i zem chtiac či nechtiac podrobili príkazom poníženej Márie. Tej, ktorú ustanovil za vládkyňu neba i zeme, veliteľku svojich armád, správkyňu svojich milostí, vykonávateľku svojich veľkých divov, obnoviteľku ľudského pokolenia, prostredníčku ľudí, premožiteľku svojich nepriateľov a vernú spoločníčku svojich veľkých činov a slávnych víťazstiev.

[29.] Boh Otec si praje, aby sa jeho deti rodili skrze Máriu až do skončenia sveta, preto jej prikázal: *In Jacob inhabitabit* – „V Jakubovi prebývaj.“¹⁴ To značí: urob si svätý príbytok uprostred mojich vyvolených detí, ktorých predobrazom je Jakub! A nie medzi deťmi diabla a zatratených, ktorých predobrazom je Ezau.

[30.] Ako každé dieťa má v prirodzenom poriadku pri telesnom počatí otca i matku, podobne v poriadku milosti, teda pri duchovnom počatí, máme Otca i Matku. Tak všetkým skutočným Božím deťom, čiže vyvoleným, je otcom Boh a matkou Mária. Ten, kto ju nemá za Matku, nemá ani Boha za Otca. Preto bludári, odpadlíci a iní zatratenci, ktorí hľadajú na najsvätejšiu Panu s nenávisťou, opovrhnutím a či s ľahostajnosťou, nemôžu mať Boha za otca, aj napriek tomu, že sa tým vystatujú, lebo nemajú Máriu za matku. Keby ju mali za Matku, milovali a ctili by si ju, ako opravdivé a skutočné deti spontánne milujú a ctia si svoju matku – tú, ktorá im dala život.

Pohrdanie či ľahostajnosť voči svätej Panne je najistejším a neomylným rozlišovacím znakom bludára, čiže človeka mylnej náuky alebo iného zatratenca, od vyvoleného.¹⁵ Takýto človek svojimi slovami a skutkami otvorene, alebo i v skrytosti, ba niekedy i pod krásnymi zámienkami mieri k umenšeniu kultu i lásky k presvätej

¹⁴ *Sir* 24, 13.

¹⁵ *Rim* 8, 29-30: „Lebo ktorých predpoznal, tých aj predurčil, že sa stanú podobnými obrazu jeho Syna, aby on bol prvorođený medzi mnohými bratmi. A tých, ktorých predurčil, aj povolal, a ktorých povolal, tých aj ospravedlnil, a tých, čo ospravedlnil, aj oslávil.“ Autor je svojím postojom v plnej zhode s presvedčením vtedajších teológov, že mimo Cirkvi niet spásy. Druhý vatikánsky koncil objasňuje túto otázku v dogmatickej konštitúcii o Cirkvi *Lumen gentium* (č. 16) v súlade s katolíckym učením o krste krvi i krste túžby.

Panne. Beda! Boh Otec jej nepovedal, aby medzi nimi prebývala, lebo sú Ezauovi.

[31.] Boh Syn sa chce formovať, ba mohli by sme povedať vteľovať, vo svojich údoch každým dňom prostredníctvom svojej drahej Matky. Preto jej povedal: *In Israel hereditare* – „V Izraeli maj dedičný podiel.“¹⁶ Akoby jej povedal: Boh, môj Otec, mi dal do dedičstva všetky národy zeme, všetkých bez rozdielu, dobrých i zlých, vyvolených i zatratených. Prvých povediem zlatou pastierskou palicou a druhých železnou; prvým budem otcom a obhajcom, druhým spravodlivo odplatím; a budem Sudcom všetkých. No ty, moja drahá Matka, dostaneš do dedičstva a vlastníctva iba vyvolených, ktorých predobrazom bol Izrael. Ako dobrá Matka ich budeš plodiť, kŕmiť a vychovávať. Ako vládkyňa ich povedieš, budeš ich spravovať a chrániť.

[32.] „Ten i tamten sa v nej narodil“, hlása Duch Svätý: *Homo et homo natus est in ea*.¹⁷ Niektorí Otcovia tvrdia, že tým prvým človekom v nej počatým je Bohočlovek, Ježiš Kristus, a tým druhým je človek, ktorý sa stal adoptívnym dieťaťom Božím a Márie. Lebo ak sa v nej zrodil Ježiš Kristus, Hlava Cirkvi, potom i vyvolení, ktorí sú údmi tejto Hlavy, sa nevyhnutne musia v nej zrodiť.¹⁸ Žiadna matka nemôže zrodiť hlavu bez údov a ani údy bez hlavy, lebo to by bol netvor prírody. Podobne aj v poriadku milosti sa hlava i údy rodia z tej istej matky. Keby sa nejaký úd Tajomného tela, čiže niektorý vyvolený, bol zrodil z inej matky než z tej, ktorá dala svetu Hlavu, potom by nebol skutočným vyvoleným a ani údom Ježiša Krista, ale bol by v poriadku milosti netvorom.

[33.] Ježiš Kristus je aj teraz, ako vždy bol, plodom Márie. Nebesia i zem denne opakujú mnohokrát: *A požehnaný je plod života tvojho, Ježiš*. Je isté, že Ježiš je skutočným plodom a dielom Márie nielen pre celý svet vo všeobecnosti, ale i pre každého jednotlivca, ktorý ho nosí v sebe. Preto veriaci, ktorý nosí Krista vo svojom srdci, môže smelo povedať: „Veľká vďaka Márii za toho, koho vlastným, lebo on je jej dielom a plodom a bez nej by som ho nemal.“ Slová svätého Pavla môžeme opravdivejšie vložiť do jej úst: *Quos iterum parturio, donec in vobis formetur Christus* – „Znovu denne rodím Božie deti, až kým Kristus, môj Syn, nebude v nich stvárněný v plnosti jeho veku.“¹⁹ Svätý Augustín prekonáva samého seba i všetko, čo som až dosiaľ povedal, keď hovorí, že vyvolení sú počas svojho života ukrytí v lone najsvätejšej Panny, aby sa pripodobnili obrazu Božieho Syna. Tam sú touto dobrou Matkou chránení, živení, opatrovaní a rozvíjaní až dokiaľ ich neporodí pre posmrtnú slávu.²⁰ Preto Cirkev právom nazýva smrť spravodlivých dňom ich zrodenia. Ó, aké veľké tajomstvo, neznáme zatrateným a málo známe aj vyvoleným!

¹⁶ Sir 24,13.

¹⁷ Ž 87,5 (podľa *Vulgáty*).

¹⁸ SVÄTÝ PIUS X.: *Ad diem illum* (1903): „Musíme sa pokladať za pochádzajúcich z lona Panny Márie, z ktorého sme vyšli ako telo pripútané k Hlave...“ PIUS XII.: *Mystici Corporis* (1943): „Tá, ktorá je Matkou našej Hlavy podľa tela, sa stala Matkou všetkých jeho údov cez svoje bolesti a slávu...“

PAVOL VI.: *Marialis Cultu* (1974): „Toto privedie veriacich k hlbšiemu pochopeniu bratstva, ktoré ich všetkých spája ako synov a dcéry Panny Márie, ktorá s materinskou láskou spolupracuje na ich znovuzrození a ich formácii.“

¹⁹ Gal 4,19 – citované voľne: „ktorých znovu rodím, kým vo vás nebude stvárněný Kristus“. Porov. Ef 4,13.

²⁰ Autor tu spája dva texty: SVÄTÝ AUGUSTÍN: *De virginitate* a *De symbolorum ad catechumenos*.

[34.] Boh Duch Svätý chce v nej a jej prostredníctvom formovať svojich vyvolených. Preto jej povedal: *In electis meis mitte radices.*²¹ Moja milovaná a Nevesta moja, zapusti korene všetkých svojich čností v mojich vyvolených, aby mohli napredovať z čnosti do čnosti a z milosti do milosti. Počas svojho pozemského života si uskutočňovala tie najvznešenejšie čnosti, a preto som si ňu tak zaľúbil, že túžim i teraz nachádzať ňu na zemi bez toho, že by si prestala prebývať v nebi. Preto sa rozrastaj v mojich vyvolených, aby som mohol i v nich s potešením nachádzať korene tvojej neochvejnej viery, hlbokkej pokory, všestranného umŕtšovania sa, vznešených modlitieb, blížiacej lásky, pevnej nádeje a všetkých tvojich čností. Ty si vždy zostala mojou vernou, čistou a plodnou Nevestou. Nech mi teda tvoja viera prináša veriacich, tvoja čistota panny a plodnosť nech mi dáva vyvolených a živé chrámy.

[35.] Keď Mária zapustí korene v duši nejakého veriaceho, vytvorí v nej divy milosti, aké len ona môže urobiť, lebo iba ona sama je Panna plodná, ktorej nikto nikdy nebol a ani nebude podobným v čistote a v plodnosti.

Mária spolu s Duchom Svätým vytvorila to najväčšie, čo kedy bolo a čo kedy bude – Bohočloveka; a následne vytvorí veľké veci v posledných časoch. Jej Boh zveril formáciu a výchovu veľkých svätcov, ktorí budú žiť pri konci sveta; lebo len táto výnimočná a zázračná Panna môže vytvoriť v spojení s Duchom Svätým neobyčajné a podivné veci.

[36.] Keď ju Duch Svätý, jej Ženích, nájde v duši veriaceho, ponáhľa sa tam vstúpiť a vlieva sa do nej v takej miere, v akej táto duša dala priestor jeho Neveste. Najväčším dôvodom, prečo teraz Duch Svätý nerobí také zjavné divy v dušiach, je, že v nich nenachádza dostatočne veľké zjednotenie so svojou vernou a nerozlučnou Nevestou. Hovorím nerozlučná Nevesta, lebo táto Láska rovnakej podstaty s Otcom i Synom si ju vyvolila na utvorenie Ježiša Krista, Pána vyvolených, ako aj na jeho utvorenie sa vo vyvolených a nikdy ju neodmietla, lebo vždy zostala vernou aj plodnou.

3. Praktické uzávery

[37.] Z toho, čo som doteraz povedal, treba vyvodiť tieto uzávery:

Po prvé, že Mária dostala od Boha veľkú nadvládu nad dušami vyvolených, lebo ináč by v nich nemohla mať domovské právo, ako jej to nariadil Otec.²² Nemohla by ich formovať, živiť ani rodiť pre večný život ako ich matka. Nemohla by ich mať ako svoje dedičstvo a vlastníctvo. Nemohla by ich formovať v Ježišovi Kristovi a Ježiša Krista v nich. Nemohla by hlboko v ich srdciach zasadiť svoje čnosti. A ani by nemohla byť nerozlučnou spoločníčkou Ducha Svätého pri všetkých jeho dielach milosti. Toto všetko by nemohla robiť, keby nemala právomoc a nadvládu nad ich dušami vďaka jedinečnej milosti Všemohúceho: on jej dal moc nad svojím jediným a pravým Synom, a tým jej dal moc aj nad svojimi adoptívnymi deťmi, a to nielen nad ich telami, čo by zavážilo málo, ale i nad dušami.

²¹ Sir 24, 13: „V mojich vyvolených zapuť korene!“

²² Porov. č. 76. Pius XII.: *Rozhlasový príhovor* (13.5.1946): „Jej kráľovstvo je také rozsiahle ako kráľovstvo jej Syna a Boha, lebo nič nie je vyňaté z jej nadvlády...“

[38.] Mária je Kráľovnou neba i zeme z Božej milosti tak, ako je Ježiš Kráľom svojou prirodzenosťou a zásluhou.²³ Zo slov: *Božie kráľovstvo je v nás*²⁴ vyplýva, že kráľovstvo Ježiša Krista spočíva hlavne v srdciach, čiže vo vnútri človeka,²⁵ a teda i kráľovstvo presvätej Panny je hlavne vo vnútri človeka, čiže v jeho duši. A tak je spolu so svojím Synom viac oslávená v dušiach než vo všetkých viditeľných stvoreniach a spolu so svätými ju môžeme nazývať *Kráľovnou srdc*.

[39.] Po druhé, treba vyvodiť, že svätú Pannu Boh potreboval iba tzv. podmienenou nevyhnutnosťou, ním samým chcenou. Ľuďom na spásu je však omnoho potrebnejšia. Nemožno teda miešať pobožnosť k Márii s pobožnosťami k iným svätým, akoby táto nebola nevyhnutná alebo len čímsi navyše.

[40.] Učený a nábožný Suarez zo Spoločnosti Ježišovej, Juste-Lipse z mesta Louvain a mnohí iní, vychádzajúc z mienky Otcov – medzi inými napríklad svätého Augustína, svätého Efréma (diakona z mesta Edesa), svätého Cyrila Jeruzalemského, svätého Germána Carihradského, svätého Jána Damascénskeho, svätého Anzelma, svätého Bernarda, svätého Bernardína, svätého Tomáša Akvinského i svätého Bonaventúru – nevyvrátiteľne dokázali, že úcta k svätej Panne je nevyhnutná k spáse a že nedostatok úcty a lásky k nej je neomylným znakom zavrhnutia aj podľa mienky samého Oecolampadia²⁶ a niektorých iných bludárov, a naopak, že istým znakom záchrany je byť jej úplne a opravdivo oddaný a zasvätený.²⁷

[41.] Toto potvrdzujú obrazy aj slová Starého i Nového zákona, ako aj mienky a príklady svätcov. Rozum aj skúsenosť to učia i potvrdzujú. Sám diabol, ako aj jeho prisluhovači, to museli často priznať, keď boli donútení silou pravdy. Zo všetkých statí Cirkevných otcov a učiteľov, z ktorých som mnohých vymenoval na dokázanie tejto pravdy, pre krátkosť vyberiem iba jednu: *Tibi devotum esse, est arma quaedam salutis quae Deus his dat quos vult salvos fieri* – „Tebe byť oddaným, svätá Panna,“ tvrdí svätý Ján Damascénsky, „je akoby zbraňou spásy, ktorú Boh dáva tým, ktorých chce zachrániť.“²⁸

[42.] Mohol by som tu opísať mnoho príbehov, ktoré potvrdzujú túto pravdu, no spomeniem iba tieto: 1) príbeh svätého Františka,²⁹ ktorý v extáze videl vysoký rebrík smerujúci do neba, na konci ktorého stála svätá Panna a

²³ PIUS XII.: *Rozhlas. príhovor* (13.5.1946): „Ježiš je Kráľom večných vekov svojou prirodzenosťou a zásluhou; skrze neho, s ním a jemu podriadená Panna Mária je Kráľovnou z milosti.“

²⁴ Porov. Lk 17,21. Podľa nového prekladu *Neovulgáty* tento verš znie: „Božie kráľovstvo je medzi vami.“

²⁵ PIUS XII.: *Ad coeli Reginam* (1954): „Preblahoslavená Panna nie je iba najvznešenejšou a najdokonalejšou po Kristovi, ale nejakým spôsobom je tiež spoluúčastnou na tom konaní, vďaka ktorému môžeme hovoriť, že jej Syn a náš Vykupiteľ kraľuje nad dušami a vôľami ľudí...“

²⁶ OECOLAMPADIUS: *Serm. de laudando in Maria Deo*.

²⁷ SVÄTÝ ALFONZ Z LIGUORI hovorí: „Mariánska úcta nie je čisto dobrovoľná; podľa mienky mnohých svätcov a duchovných vodcov. Treba tomu správne rozumieť. Ide tu o nevyhnutnosť nie 'absolútnu', ale 'morálnu'. Ak niekto žije úplne bez jej praktizovania, máme predtuchu, no nie istotu, že skončí zle.“ PIUS XII.: *Mediator Dei*: „Podľa mienky svätcov úcta k Panenskej Matke Božej je znakom predurčenia.“

²⁸ Toto je záver citátu uvedeného v čísle 182.

²⁹ *I fioretti*, 10. kapitola.

ktorým všetci musíme – ako mu bolo povedané – vystúpiť, aby sme mohli prísť do neba. 2) príbeh z kroniky svätého Dominika.³⁰ Pri Carcassonne, kde svätý kazateľ vysvetľoval posvätný ruženec, bol jeden nešťastný bludár posadnutý pätnásttisíc diablami. Títo k vlastnému zahanbeniu museli na príkaz čistej Panny vyjaviť mnoho veľkých a utešujúcich právd týkajúcich sa oddanosti k nej. To všetko s takou silou a jasnosťou, že nie je možné čítať tento autentický príbeh, oslavujúci kapituláciu diavla pred oddanosťou k najsvätejšej Panne, a neplakať pritom od radosti i napriek tomu, že sme jej len tak málo oddaní.

[43.] Ak je oddanosť k presvätej Panne potrebná všetkým ľuďom na dosiahnutie spásy, potom je ešte omnoho potrebnejšia tým, ktorí sú povolani ku zvláštnej dokonalosti. Neverím, že by niekto mohol dosiahnuť dôvernú spojenie s naším Pánom a dokonalú vernosť Duchu Svätému bez úzkeho spojenia so svätou Pannou a bez veľkej závislosti na jej pomoci.

[44.] Iba Mária našla milosť u Boha bez pomoci ďalšieho stvorenia. Tí, čo našli milosť u Pána po nej, našli ju iba skrze ňu. Tí, čo prídu po nás, ju nájdu tiež len skrze ňu. Keď ju archanjel Gabriel pozdravil, bola plná milosti a Duch Svätý ju ešte hojnejšie naplnil milosťou, keď ju zakryl svojím nevýslovným oblakom a ona túto dvojité plnosť milosti každým dňom a každým okamihom zväčšovala až do nepochopiteľnej výšky. Preto ju Najvyšší urobil jedinou správkyňou svojich pokladov a jedinou rozdávatelkou milostí, aby mohla zušľachtiť, vyzdvihnúť a obohatiť tých, ktorých chce; aby ich mohla viesť po úzkej ceste do neba; aby ich aj napriek všetkému mohla previesť cez úzku bránu života a aby mohla udeľovať tróny, žezlá i kráľovské koruny podľa vlastného uváženia. Ježiš je vždy a všade plodom a Synom Márie a ona je všade opravdivým stromom, ktorý prináša Plod života a je jeho skutočnou Matkou.

[45.] Iba Mária dostala kľúče od komnát Božej lásky a možnosť vstúpiť aj na tie najvznešenejšie a najtajomnejšie cesty dokonalosti a viesť po nich aj iných. Iba presvätá Panna môže viesť nešťastné deti nevernej Evy do tohto pozemského raja, kde sa môžu príjemne prechádzať s Bohom a byť v bezpečí pred svojimi nepriateľmi. Tam môžu už bez strachu zo smrti jesť zo stromu poznania dobra i zla, ako i zo stromu života. Môžu tam piť veľkými dúškami nebeskú vodu, ktorá hojne vyviera z tejto nádhernej fontány. Keďže ona je týmto pozemským rajom alebo touto panenskou a požehnanou zemou, z ktorej hriešny Adam a Eva boli vyhnaní, ona sama vpúšťa dovnútra iba tých, ktorých chce, aby ich urobila svätými.

[46.] Všetci bohatí spomedzi ľudí – aby som použil výraz Ducha Svätého s vysvetlením svätého Bernarda³¹ – všetci bohatí spomedzi ľudí budú hľadiť s prosbou na tvoju tvár po všetky veky, a zvlášť na konci sveta. To značí, že tí najväčší svätci, čiže duše najbohatšie na milosti a čnosti, budú najhorlivejšie vzývať presvätú Pannu a na ňu ustavične upierať zrak ako na dokonalý vzor na nasledovanie a ako na svoju mocnú pomocníčku a ochrankyňu.

[47.] Povedal som, že toto sa odohrá najmä ku koncu sveta, a to vskutku čoskoro. Lebo Najvyšší spolu so svojou Matkou si najprv vyformujú veľkých svätcov, ktorí budú prevyšovať vo svätosti väčšinu ostatných svätcov

³⁰ TEODOR APOLDIÁNSKY: *Vita Sancti Dominici*.

³¹ Porov. Ž 45,13; SVÄTÝ BERNARD: *Sermo IV in antifona Salve Regina*.

tak, ako libanonské cédre prevyšujú malé kry. Toto bolo vyjavené jednej svätej duši, ktorej život opísal DeRenty.³²

[48.] Tieto veľké duše, plné milosti a nadšenia, budú vybrané, aby odporovali Božím nepriateľom zúriacim na všetkých stranách. Budú zvlášť oddané presvätej Panne, ktorá ich bude osvetľovať svojím svetlom, kŕmiť svojím mliekom, viesť svojím duchom, podopierať svojím ramenom a udržiavať pod svojou ochranou tak, že títo budú jednou rukou bojovať a druhou budovať. Jednou rukou budú bojovať, obracať a potláčať bludárov s ich bludmi, odpadlíkov s ich rozkolmi, modloslužobníkov s ich modlami a hriešnikov s ich zlobami. Druhou rukou budú budovať chrám toho pravého Šalamúna a mystické Božie mesto, čo sú len synonymá pre najsvätejšiu Pannu, ktorú mnohí Cirkevní otcovia nazývali *Šalamúnovým chrámom* a *Božím mestom*. Svojím slovom a príkladom budú viesť všetkých ľudí k pravej úcte. Toto im prinesie mnoho nepriateľov, ale i mnoho víťazstiev a Bohu veľkú slávu. Tieto veci vyjaval sám Pán svätému Vincentovi Ferrerskému,³³ veľkému apoštolovi svojho storočia, a on ich opísal v jednom zo svojich diel.

Zdá sa, že toto bolo predpovedané Svätým Duchom v 58. žalme:³⁴ Et scient quia Dominus dominabitur Jacob et finium terrae; convertentur ad vesperum, et famem patientur ut canes, et circuibunt civitatem. – „Boh bude panovať Jakubovi a celej zemi; na večer sa obrátia, budú trpieť hladom ako psy a pobehovať po meste, hľadajúc pokrm.“ Týmto mestom, ktoré budú ľudia pred koncom sveta obchádzať, aby sa obrátili a zahnali hlad po spravodlivosti, je presvätá Panna, ktorú Duch Svätý nazýva Božím mestom.

4. Úloha Panny Márie v posledných časoch

[49.] Spása sveta sa začala cez Máriu a takisto bude cez ňu dokonaná. Počas prvého príchodu Ježiša Krista len veľmi zriedka vystúpila do popredia, a to preto, aby sa ľudia, ktorí boli vtedy ešte len málo poučení a osvietení ohľadom osoby jej Syna, nevzdialili od pravdy pod vplyvom príliš silného a príliš zmyslového príľutia k nej – čo by sa zrejme bolo i prihodilo, keby ju boli poznali, vďaka obdivuhodným krásam, ktorými ju Najvyšší obdaril i navonok. Toto je také pravdivé, že svätý Dionýz Areopagita nám hovorí, že keď ju videl, vďaka jej tajomným nádherám a neporovnateľným krásam bol by ju pokladal za božstvo, keby mu jeho pevná viera nehovorila opak. Ale tieto dôvody, ktoré viedli Ducha Svätého k ukrytiu svojej Nevesty počas jej života a k jej nepatrnému odhaleniu od prvého ohlasovania Evanjelia, pri druhom príchode Ježiša Krista už nebudú jestvovať. Preto ju Duch Svätý vyjaví a urobí známou a cez ňu privedie ľudí k tomu, aby poznali Ježiša Krista, aby ho milovali a aby mu slúžili.

a) Zjavenie Panny Márie svetu

[50.] Prečo teda Boh chce v týchto posledných časoch zjaviť a odhaliť svetú Máriu, veľdielo svojich rúk?

³² Mária des Vallées (†1656), známa mystička, ktorej duchovným vodcom bol svätý Ján Eudes.

³³ SVÄTÝ VINCENT FERRERSKÝ: *Tractatus de vita...*

³⁴ Porov. Ž 59,14b-16a. Literárny zmysel tohto 59. žalmu sa vzťahuje na obrátenie sa Židov a na ohlasovanie evanjelia pred koncom sveta.

1) Pretože počas svojho života zostávala ukrytá a svojou hlbokou pokorou sa ponížila až do prachu, obdržiac od Pána cez jeho apoštolov a evanjelistov milosť, že nebola odhalená.

2) Pretože tak, ako je Božím veľdielom slávy v nebi, presvätá Panna je i jeho veľdielom milosti tu na zemi, a preto Pán chce, aby bol za to oslavovaný a chválený žijúcimi na zemi.

3) Pretože je Zornicou predchádzajúcou a ohlasujúcou Slnko spravodlivosti – ktorým je Ježiš Kristus – a preto ľudia musia spoznať a uznať Pannu Máriu, aby mohli spoznať a uznať Pána Ježiša.

4) Pretože je cestou, ktorou k nám Ježiš prišiel po prvý raz, bude cestou, ktorou príde po druhý raz, aj keď nie tým istým spôsobom.

5) Pretože je bezpečným prostriedkom, ako aj priamou a nepoškvrnenou cestou vedúcou k plnému spojeniu s Ježišom Kristom; preto tie sväté duše, ktoré majú svietiť žiarou svätosti, nájdú Ježiša iba skrze ňu. Ten, kto nájde Máriu, nájde život, čiže Ježiša Krista, ktorý je Cesta, Pravda a Život. No kto môže nájsť Máriu bez toho, že by ju hľadal? A kto ju hľadá bez toho, že by ju poznal? Veď predsa nehľadáme a netúžime po tom, čo nepoznáme! Preto je nevyhnutné, aby Mária bola ešte viac známa než dosiaľ, na väčšie poznanie a slávu Najsvätejšej Trojice.

6) V týchto posledných časoch Mária musí zažiť viac než kedykoľvek predtým svojím milosrdenstvom, svojou mocou a svojou milosťou: milosrdenstvom, aby zhromaždila a s láskou prijala tých úbohých hriešnikov a blúdiacich, ktorí sa obrátia a navrátia sa do Katolíckej cirkvi; mocou zažiarí proti nepriateľom Božím, proti modloslužobníkom, rozkolníkom, mohamedánom, židom a zatvrdilým bezbožníkom, ktorí sa strašne vzbúria, aby sľubmi a hrozbami zvedli ľudí a priviedli ich ku skaze; a konečne, musí zažiť milosťou, aby oduševnila a podržala chrabrych bojovníkov a verných služobníkov Ježiša Krista bojujúcich za jeho záujmy.

7) A nakoniec, Mária musí byť strašná pre diabla a jeho prívržencov ako armáda v boji zoradená do šíkov³⁵ najmä v týchto posledných časoch, lebo diabol dobre vie, že má málo času – menej než kedykoľvek – na záhubu duší, a preto každým dňom zdvojnásobuje svoje úsilie a útoky. Vskutku čoskoro vyvolá kruté prenasledovania a nastaví strašné pasce verným služobníkom a pravým deťom Márie, nad ktorými víťazí ťažšie než nad ostatnými.

[51.] Najmä počas tých posledných a krutých diablových prenasledovaní, ktoré sa každým dňom budú zväčšovať až do doby kráľovstva Antikrista, treba očakávať vyplnenie tohto prvého a slávneho proroctva, ako i Božieho prekliatia vysloveného v raji proti hadovi. Teraz ho tu objasníme na väčšiu slávu najsvätejšej Panny, na spásu jej detí a na diablovo zahanbenie.

Inimicitias ponam inter te et mulierem, et semen tuum et semen illius; ipsa conteret caput tuum, et tu insidiaberis calcaneo ejus. – „Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej

³⁵ Zakladateľ *Máriinej légie* a sluha Boží Frank Duff (1889-1980), inšpirovaný naším autorom, prevzal ako antifónu k *Magnífikatu*, ktorý je každodennou povinnou modlitbou legionárov, práve tento verš: „Ktože je tá, čo vychádza sťa zornica, krásna ako mesiac, jasná ako slnko, strašná ako šíky pod zástavami?“ (*Pies* 6,10)

potomstvom; ona³⁶ ti rozšliape hlavu a ty mu zraníš päť.“ (Gn 3,15)

[52.] Boh ustanovil a vytvoril len jediné nepriateľstvo, a to nezmieriteľné, ktoré pretrvá a bude rásť až do konca: nepriateľstvo medzi Máriou, svojou dôstojnou Matkou, a diablom; medzi deťmi a služobníkmi svätej Panny a deťmi a prisluhovačmi Lucifera. A to až do takej miery, že najstrašnejším nepriateľom diabla, akého kedy Boh ustanovil, je Mária, jeho svätá Matka. Už v raji – i keď vtedy existovala ešte len v Božom pláne – ju obdaril takou veľkou nenávisťou voči tomuto prekliatemu nepriateľovi Boha, takou veľkou schopnosťou odhaľovať zloby tohoto starého hada a takou veľkou mocou poraziť, sklátiť a rozdrviť tohto pyšného bezbožníka, že sa jej bojí viac než všetkých anjelov a ľudí dohromady, a v istom zmysle i viac než samého Boha. No to nie preto, že by hnev, nenávisť a moc Božia neboli nekonečne väčšie než svätej Panny, keďže jej dokonalosti sú ohraničené, ale najmä preto, že pyšný Satan trpí nekonečne viac, keď ho poráža a trestá malá a ponížená Pánova služobnica a jej pokora ho pokoruje viac než božská moc.³⁷ Okrem toho Boh udelil Márii takú veľkú moc nad diabliami, že títo – ako to boli na ich vlastnú škodu často prinútení vyzradiť ústami posadnutých, sa obávajú viac jej jediného vzdychu za niektorú dušu než modlitieb všetkých svätých a viac sa boja jej jediného pohrozenia než všetkých svojich ďalších múk.

[53.] Čo Lucifer stratil pýchou, to Mária získala pokorou. Čo Eva stratila a priviedla do zavrhnutia neposlušnosťou, to Mária zachránila poslušnosťou.³⁸ Eva privolila hadovi, a tým strhla so sebou do záhuby všetky svoje deti, zanechajúc ich v hadovej moci. Mária tým, že zostala dokonale verná Bohu, zachránila nielen seba, ale i všetky svoje deti a služobníkov, zasvätiac ich jeho Majestátu.

[54.] Boh ustanovil nielen jedno nepriateľstvo, ale *nepriateľstvá*: nielen medzi Máriou a démonom, ale i medzi pokolením svätej Panny a pokolením démonovým. To značí, že Boh vložil nepriateľstvá, antipatie a tajné nenávisti medzi skutočné deti i služobníkov svätej Panny a deti i otrokov diablových: navzájom sa vôbec nemilujú, vnútorne sa vôbec nepriťahujú. Deti Belialove, čiže Satanovi otroci a priatelia sveta (lebo vskutku je to to isté), až dosiaľ vždy prenasledovali a ešte viac budú prenasledovať tých i tie, čo prináležia najsvätejšej Panne: ako kedysi Kain a Ézau – predobrazy zavrhnutých – prenasledovali svojich bratov Ábela a Jakuba – predobrazy vyvolených. Ale pokorná Mária vždy zvíťazí nad Pyšným a jej víťazstvo bude také veľké, že mu rozdrví hlavu, sídlo jeho pýchy. Vždy odhalí jeho hadiu zlobu, odhalí jeho pekelné pretvácky, zmari jeho diabolské nahovárania a ochráni až do konca vekov svojich verných služobníkov pred jeho ukrutnými pazúrmí.

Moc Márie nad všetkými diabliami však zažiarí najmä v posledných časoch, keď Satan bude číhať na jej päť,

³⁶ Podľa *Neovulgáty* je „ono“.

³⁷ Porov. číslo 42. Na inom mieste autor píše: „Diablova pýcha je ešte viac pokorená, keď sa vidí porazený a pod nohami svätej Panny, najponíženejšej zo všetkých stvorení, ktoré kedy jestvovali, než keby bol drvený všemohúcou rukou Pánovou.“ (*Cahier de notes*, 70).

³⁸ Táto paralela je obľúbená u Cirkevných otcov; napr. SVÄTÝ IRENEJ: *Adversus haereses*.

PIUS XII.: *Ad caeli Reginam* (1954): „V diele duchovnej spásy Panna Mária bola z vôle Božej spojená s Ježišom Kristom, pôvodcom spásy, tak, ako bola Eva spojená s Adamom, pôvodcom smrti; a to v takej miere, že môžeme o našom Vykúpení povedať, že sa udialo podľa istej *rekapitulácie*, na základe ktorej ľudské pokolenie, podrobené smrti skrze jednu pannu, sa zachránilo prostredníctvom inej panny...“

čiže na jej ponížených otrokov³⁹ i na jej jednoduché deti, ktoré povolá do vojny proti Satanovi. Pred svetom budú maličkí a prostí, pokorení pred ostatnými ako päta; budú šliapaní a prenasledovaní tak, ako je päta vzhľadom na ostatné údy tela. No budú bohatí na Božiu milosť, ktorú im Mária hojne nadelí. Pred Bohom budú veľkí a pokročilí vo svätosti, budú prevyšovať všetky stvorenia svojou oduševnenou horlivosťou a budú tak mocne podopieraní Božou pomocou, že s pokorou pätý a v spojení s Máriou rozšliapu diablovu hlavu a prinesú víťazstvo Ježišovi Kristovi.

b) Mariánski apoštoli

[55.] A nakoniec, Boh chce, aby v súčasnosti ľudia Máriu viac poznali, viac milovali a viac si ju ctili. Viac než kedykoľvek predtým: a bezpochyby sa tak i stane, ak predurčení začnú s milosťou a svetlom Ducha Svätého vnútorne a dokonale uskutočňovať to, čo im o chvíľu objasním. Potom uvidia jasne – no iba v miere úmernej ich viere – túto krásnu Morskú hviezdu, a nasledujúc jej správanie, budú môcť zakotviť v dobrom prístave i napriek búrkam a pirátom. Spoznajú veľkosť tejto Panovníčky⁴⁰ a úplne sa zasvätia jej službe ako jej podriadení a otroci lásky. Okúsia jej materskú láskavosť aj dobrotu a budú ju nežne milovať ako jej milované deti. Spoznajú jej milosrdenstvo, ktorého je plná, a uvedomia si potrebu jej pomoci a budú sa k nej utiekať vo všetkých veciach ako ku svojej milej orodovkyni a prostredníčke u Ježiša Krista. Spoznajú, že ona je najbezpečnejším, najľahším, najkratším a najdokonalejším prostriedkom ako prísť k Ježišovi Kristovi⁴¹ a oddajú sa jej bez výhrad, telom i dušou, aby takto plne patrili jemu.

[56.] Ale akí budú títo služobníci, otroci a deti Márie?

Budú ohnivým plameňom, Pánovými sluhami, ktorí všade zapália oheň božskej lásky.

³⁹ V preklade ponechávame termín „otrok“, ako je v origináli. Aby sme predišli pohoršeniu, pripomínáme, že autor ho sám kompetentne vysvetľuje v nasledujúcej časti tohto diela. Upozorňujeme na slová, ktorými začína svoje dielko *Tajomstvo Márie*: „[1.] Duša vyvolená, predkladám ti tajomstvo, ktoré mi zveril Najvyšší... Odovzdávam ti ho s pomocou Ducha Svätého za podmienok: 1) že ho zveríš iba tým, ktorí si ho zaslúžia svojimi modlitbami, almužnami, umŕtvovaním, prenasledovaniami, horlivosťou za spásu duší a svojím odstupom od sveta; 2) že si ním poslúžiš na dosiahnutie svätosti a dokonalosti, pretože ono ti pomôže iba v takej miere, v akej ho budeš žiť. Daj si teda dobrý pozor, aby si nezostala nečinná so založenými rukami, lebo moje tajomstvo by sa premenilo na jed a bolo by tvojím odsúdením... 3) že budeš vďačná Bohu po všetky dni svojho života za milosť, že Ťa naučil tajomstvu, ktoré si nezaslúžiš poznať. A v miere, v akej si ním budeš slúžiť v bežných činnostiach života, spoznáš jeho cenu i dokonalosť, sprvu však len nedokonale... [2.] Prv ako pôjdeš ďalej v tvojej horlivej a prirodzenej túžbe poznať pravdu, pokľakni a nábožne sa pomodli Ave, maris Stella a Veni, Creator, aby si si od Boha vyprosila milosť porozumieť a zaľúbiť si toto božské tajomstvo...“ Ján Pavol II.: „Vie sa, že autor traktátu definuje svoju úctu ako formu ‘otroctva’. Toto slovo môže vadiť našim súčasníkom. Čo sa týka mňa, nenachádzam v tom žiadnu ťažkosť. Myslím, že sa jedná o istý paradox, aké sa často vyskytujú v evanjeliách, pretože slová ‘sväté otroctvo’ znamenajú, že by sme nemohli lepšie použiť našu slobodu, najväčší dar, ktorý nám Boh dal. Pretože sloboda sa meria mierou lásky, ktorej sme schopní. Myslím, že je to toto, čo nám chcel autor ukázať.“ (Porov. André Frossard *dialoga con Giovanni Paolo II.*, Milano, Rusconi 1983, str. 157-159)

⁴⁰ Porov. napr. SVÄTÝ EFRÉM: *Hymni de B. Maria*; SVÄTÝ GREGOR NAZIANSKÝ: *Poemata dogmatica*; ORIGENES: *Homiliae in S. Lucam*; SVÄTÝ HIERONYM: *Liber de nominibus hebraeis*; SVÄTÝ ALFONZ Z LIGUORI: *Le glorie di Maria*.

PIUS XII.: *Ad caeli reginam* (1954): „Teológovia vypracovali doktrínu, podľa ktorej najsvätejšiu Pannu nazývame Kráľovnou všetkého stvorenia, Kráľovnou sveta a Panovníčkou vesmíru.“

⁴¹ Porov. čísla 152-168.

Budú *sicut sagittae in manu potentis*⁴² – „ako ostré šípy v ruke mocnej“ Panny na prebodnutie jej nepriateľov.

Budú ako Léviho synovia, dôkladne očistení v ohni veľkých skúšok a pevne spojení s Pánom. Ponesú zlato lásky vo svojich srdciach, kadidlo modlitby vo svojich dušiach a myrhu umŕtvovania vo svojich telách. Budú všade Kristovou ľúbeznom vôňou pre malých a prostých, zatiaľ čo budú vôňou smrti pre veľkých, bohatých a pyšných tohto sveta.

[57.] Budú ako hrmiace a poletujúce oblaky v jemnom vanutí Ducha Svätého. Nebudú viazaní na nič, ani ničím prekvapení. Nebudú sa trápiť pre nič, ale budú rozlievať dážď Božieho slova a večného života. Zahrmia proti hriechu a zadunia proti svetlu. Zasiahnu diabla i jeho prívržencov. Skrz-naskrz prebodnú svojim dvojsečným mečom Božieho slova – či pre život a či pre smrť – všetkých, ku ktorým budú poslaní Najvyšším.

[58.] Budú apoštolmi posledných časov, ktorých Pán mocnosť obdarí výrečnosťou i silou konať zázraky, a dobyjú slávne víťazstvá nad svojimi nepriateľmi. Budú spávať bez zlata i striebra, a čo viac, aj bez starostí, *inter medios cleros*⁴³ – „uprostred ostatných kňazov“, duchovenstva a kléru. No i tak budú mať strieborné krídla holubice, aby mohli s čistým úmyslom na Božiu slávu a na spásu ľudí zaletieť tam, kam ich Duch Svätý pošle. A na miestach, kde budú kázať, zanechajú iba zlato lásky, ktorá je naplnením zákona.

[59.] Napokon vieme, že oni budú pravými učeníkmi Ježiša Krista. Budú kráčať po stopách jeho chudoby, pokory, pohŕdania svetom a jeho lásky. Budú vyučovať úzku Božiu cestu podľa čistej pravdy, podľa svätého evanjelia, a nie podľa svetských zásad. Nebudú mať z nikoho strach, nebudú brať ohľad na osobu. Nikoho neušetria, nebudú počúvať ani sa báť nijakého smrteľníka, hocako mocného. V ústach budú mať dvojsečný meč Božieho slova, na pleciach zakrvavenú štandardu Kríža, v pravej ruke kríž a v ľavej ruženec; v srdciach sväte mená Ježiš a Mária a v celom svojom správaní skromnosť a umŕtvovanie Ježiša Krista.

Hľa, toto sú veľkí muži, čo prídu. Vyformuje ich Mária z príkazu Najvyššieho, aby rozšírili jeho vládu i na bezbožníkov, modloslužobníkov a mohamedánov. Ale kedy a ako sa to stane?... Iba Boh to vie: na nás je, aby sme zmĺkli, prosili, vzdychali a čakali: *Expectans exspectavi*.⁴⁴

⁴² Ž 127,4: „ako šípy v ruke bojovníka“.

⁴³ Je to komentár na Ž 68,13-14 podľa *Vulgáty*.

⁴⁴ Ž 40,2: „Čakal som, čakal“.

Druhá kapitola

V čom spočíva pravá úcta k Panne Márii

1. Základné pravdy

[60.] Keďže až dosiaľ som hovoril iba o tom, že nám treba uctievať si presvätú Pannu, teraz by som mal objasniť, v čom táto úcta spočíva. A to s pomocou Božou aj urobím, ale najskôr predložím niekoľko základných pravd, aby osvetlili túto dôležitú a spoľahlivú pobožnosť, ktorú mienim vyjaviť.

a) Cieľom všetkých pobožností je Ježiš

[61.] *Prvá pravda.* — Posledným cieľom všetkých našich pobožností musí byť náš Spasiteľ Ježiš Kristus, pravý Boh a pravý človek; inak by boli falošné a mylné. Ježiš Kristus je *alfa* a *omega*, počiatok a koniec všetkého. Ako hovorí Apoštol, pracujeme, len aby všetci ľudia dospeli k dokonalosti v Ježišovi Kristovi, lebo iba v ňom prebýva celá plnosť božstva a všetky ostatné plnosti milostí, čností a dokonalostí. Lebo iba v ňom nás Boh požehnal všetkým duchovným požehnaním, iba on je náš jediný Učiteľ, ktorý nás má učiť; náš jediný Pán, od ktorého máme závisieť; naša jediná Hlava, s ktorou máme byť spojení; náš jediný Vzor, ktorému sa máme pripodobňovať; náš jediný Lekár, ktorý nás má uzdravovať; náš jediný Pastier, ktorý nás má živiť; naša jediná Cesta, ktorá nás má viesť; naša jediná Pravda, ktorú máme veriť, náš jediný Život, ktorý nás má oživovať a naše jediné Všetko, ktoré nám musí vystačiť. Okrem mena Ježiš niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení. Boh položil iba jediný Základ našej spásy, dokonalosti i slávy – Ježiša Krista: každý dom, ktorý nie je postavený na tejto pevnej skale, má svoje základy na pohyblivom piesku a skôr či neskôr sa určite zrúti. Každý veriaci, ktorý nie je spojený s Pánom Ježišom ako ratolesť s viničom, odumrie, uschne a bude vhodný iba na oheň. Ak zostávame v Ježišovi Kristovi a on zostáva v nás, potom sa nemusíme obávať žiadneho odsúdenia. Potom ani anjeli z neba, ani ľudia na zemi, ani diabli z pekla a ani nijaké iné stvorenia nám nebudú môcť uškodiť, lebo nás nebudú môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi. Skrze Krista, s Kristom a v Kristovi môžeme všetko: môžeme vzdať všetku úctu a chválu Otcovi v jednote s Duchom Svätým, môžeme sa stať dokonalými a tak byť pre našich blízkych lúbeznou vôňou večného života.

[62.] Ak teda ustanovujeme spoľahlivú pobožnosť k presvätej Panne, robíme to len preto, aby sme čo najlepšie položili základy pobožnosti k Ježišovi Kristovi, aby sme poskytli prirodzený a bezpečný prostriedok ako nájsť Pána Ježiša. Ak by nás táto pobožnosť k svätej Panne odďaľovala od Ježiša Krista, museli by sme ju odvrhnúť ako diablove mámenie. No – ako som to už ukázal a ako neskôr ešte ukážem – je to presne naopak: táto pobožnosť je nám nevyhnutná práve na to, aby sme dokonale našli Pána Ježiša, aby sme ho mohli nežne milovať a verne mu slúžiť.

[63.] Na chvíľu sa obrátim na teba, môj milovaný Ježišu, aby som sa posťažoval tvojmu božskému Majestátu: väčšina kresťanov, dokonca i tí vzdelanejší, nepoznajú to nevyhnutné puto medzi tebou a tvojou svätou Matkou. Pane, ty si vždy s Máriou a ona je vždy s tebou a ani nemôže byť bez teba: ináč by prestala byť tým, čím je. Je tak milosťou premenená v teba, že to nie ona žije, že to už nie je ona, ale si to ty, môj Ježišu, ktorý v nej žiješ a kraľuješ dokonalejšie než vo všetkých anjeloch a blažených. Och! Keby sme len poznali slávu a lásku, ktorej sa ti dostáva v tomto obdivuhodnom stvorení, potom by sme prechovávali k tebe aj k nej iné city, než aké teraz máme. Je s tebou tak dôverne spojená, že by bolo ľahšie oddeliť svetlo od slnka alebo teplo od ohňa a – možno ešte zveličiť – ľahšie by bolo oddeliť od teba všetkých anjelov a svätých než božskú Máriu: lebo ona ňa vrúcnejšie miluje a dokonalejšie oslavuje než všetky ostatné stvorenia dovedna.

[64.] A potom, môj láskavý Majstre, nie je šokujúce a poľutovaniahodné vidieť takúto nevedomosť a neznalosť všetkých pozemšťanov ohľadom tvojej svätej Matky? A to nemyslím na modloslužobníkov ani na pohanov, ktorí, nepoznajúc teba, sú ďaleko od toho, aby poznali ju. Nemyslím ani na bludárov a schizmatikov, ktorí sú ďaleko od toho, aby si uctievali tvoju svätú Matku, keďže sa odvrátili od teba a od tvojej svätej Cirkvi. Ale myslím na kresťanov katolíkov, a to aj na katolíckych učiteľov, ktorí, i keď vyhlasujú, že vyučujú pravdu, vskutku ňa nepoznajú a ani tvoju svätú Matku – a ak ňa poznajú, tak iba špekulatívne, sucho, sterilne a nedbalo. Títo iba veľmi zriedka hovoria o tvojej svätej Matke, ako aj o oddanosti, ktorú sme jej dlžní. A to preto, lebo sa obávajú – hovoria – že sa zneužije a že prílišným uctievaním tvojej svätej Matky ukrivdíme tebe. Keď vidia alebo počujú nejakého mariánskeho ctiteľa častejšie hovoriť láskavým, neochvejným a presvedčujúcim spôsobom o pobožnosti k tejto dobrej Matke ako o bezpečnom prostriedku bez sebaklamov, ako o skratke bez nebezpečenstva, ako o nepoškvrnenej ceste bez nedokonalostí či ako o zázračnom tajomstve na dokonalé nájdenie a milovanie teba, vtedy začnú protestovať a udávať tisíce falošných dôvodov, len aby dokázali, že sa nepatrí toľko hovoriť o tvojej Matke, lebo pobožnosť k nej je až príliš rozšírená. Preto vraj treba skôr bojovať proti takýmto zneužívaniam a radšej hovoriť o tebe, než viesť ľudí k uctievaniu svätej Panny, veď ju už i tak dosť milujú.

Niekedy ich možno počuť rozprávať o úcte k tvojej svätej Matke. Avšak nerozprávajú o tejto úcte preto, aby ju zakladali alebo rozširovali, ale aby potlačili vyskytujúce sa zneužitia, kým oni sami sú bez úcty a láskyplnej oddanosti voči tebe – keďže ju nemajú voči tvojej Matke. Na svätý ruženec, škapuliar a pátričky hľadajú ako na babské sväťuškárstvo, vhodné iba pre hlupákov, bez ktorých sa tiež možno spasiť. Ak im padne do rúk niektorý ctiteľ svätej Panny, ktorý sa modlieva svätý ruženec alebo sa drží nejakej inej pobožnosti k nej, vtedy mu rýchlo zmenia myseľ i srdce: namiesto ruženca mu poradia sedem žalmov a namiesto pobožnosti k tvojej Matke pobožnosť k tebe, Ježišu.

Ó, môj milovaný Ježišu! Majú títo ľudia tvojho ducha? Máš záľubu v takomto konaní? Či azda chceš, aby sme sa nesnažili z celých síl zapáčiť sa tvojej Matke zo strachu, že sa znepáčime tebe? Či azda oddanosť tvojej Matke vylučuje oddanosť tebe? Azda si osobuje pre seba pocty, ktoré jej preukazujeme? Či sa azda drží bokom? Je azda akousi cudzinkou, ktorú nespája s tebou žiadne puto? Či sa ti naozaj protiví, keď sa jej chceme zapáčiť?

Naozaj sa odcudzujeme a vzdávame od tvojej lásky, keď sa oddávame jej a milujeme ju?

[65.] Aj keby všetko, čo som povedal, bola pravda, môj milovaný Majstre, ani tak by väčšina učencov – to z trestu za svoju pýchu – neoddialila viacerých od úcty k tvojej svätej Matke a ani by viac nerozšírila nezáujmu o ňu. Uchráň ma, Pane, uchráň ma pred ich názormi i spôsobmi a daj mi účasť na твоjich citoch vďaky, uznania, rešpektu a lásky, ktoré prechovávaš voči svojej svätej Matke, aby som ťa mohol milovať a oslavovať o to viac, o čo lepšie ťa v tom nasledujem a napodobňujem.

[66.] Keďže až dosiaľ som ešte nič nepovedal na česť tvojej svätej Matky, daj mi milosť, aby som ju mohol dôstojne chváliť: *Fac me digne tuam Matrem collaudare*, aj napriek všetkým jej nepriateľom, ktorí sú aj tvojimi, a úprimne im povedať spolu so všetkými svätými: *Non praesumat aliquis Deum se habere propitium qui benedictam Matrem offensam habuerit* – Nech si nenárokuje, že obdrží Božie milosrdenstvo ten, kto uráža jeho svätú Matku.

[67.] Učiň, aby som ťa vrúcne miloval a tak obdržal od tvojho milosrdenstva opravdivú oddanosť k tvojej svätej Matke a tiež, aby som pobožnosť k nej mohol rozširovať po celej zemi. Prijmi preto vrúcnu modlitbu, ktorou sa na teba obraciam spolu so svätým Augustínom (tom. IX operum meditat.) a s tvojimi opravdivými priateľmi:

Tu es Christus, pater meus sanctus, Deus meus pius, rex meus magnus, pastor meus bonus, magister meus unus, adjutor meus optimus, dilectus meus pulcherrimus, panis meus vivus, sacerdos meus in aeternum, dux meus ad patriam, lux mea vera, dulcedo mea sancta, via mea recta, sapientia mea praeclara, simplicitas mea pura, concordia mea pacifica, custodia mea tota, portio mea bona, salus mea sempiterna...

Christe Jesu, amabilis Domine, cur amavi, quare concupivi in omni vita mea quidquam praeter te Jesum Deum meum? Ubi eram quando tecum mente non eram? Jam ex hoc nunc, omnia desideria mea, incalescite et effluite in Dominum Jesum; currite, satis hactenus tardastis; properate quo pergitis; quaerite quem quaeritis. Jesu, qui non amat te anathema sit; qui te non amat amaritudinibus repleatur... O dulcis Jesu, te amet, in te delectetur, te admiretur omnis sensus bonus tuae conveniens laudi. Deus cordis mei et pars mea, Christe Jesu, deficiat cor meum spiritu suo, et vivas tu in me, et concalescat in spiritu meo vivus carbo amoris tui, et excrescat in ignem perfectum; ardeat jugiter in ara cordis mei, ferveat in medullis meis, flagret in absconditis animae meae; in die consummationis meae consummatus inveniar apud te. Amen.⁴⁵

⁴⁵ „Ty si Kristus, môj otec svätý, môj Boh milostivý, môj kráľ veľký, môj pastier dobrý, môj učiteľ jediný, môj pomocník najlepší, môj miláčik najkrajší, môj chlieb živý, môj kňaz na veky, môj vodca do vlasti, moje svetlo pravé, moja sladkosť svätá, moja cesta priama, moja múdrosť vznešená, moja jednoduchosť čistá, moja svornosť mierna, moja celá ochrana, môj podiel dobrý, moja večná spása... Ježišu Kriste, láskavý Pane, prečo som len miloval, prečo len som si žiadal v celom svojom živote niečo iné okrem teba, Ježišu, môj Bože? Kde som len bol, keď som mysľou nebol s tebou? Vy, všetky moje túžby, už od tejto chvíle vzplaňte a vzneste sa k Pánu Ježišovi; bežte, veď dosiaľ ste už dosť otáľali; ponáhľajte sa tam, kam sa uberáte; hľadajte toho, koho hľadáte. Ježišu, kto ťa nemiluje, nech je prekliaty! Kto nemiluje teba, nech ho naplnia trpkosti... Ó, sladký Ježišu, nech ťa miluje, nech sa v tebe kochá, nech ťa obdivuje každý dobrý cit vhodný na tvoju oslavu. Bože môjho srdca a moje dedičstvo, Ježišu Kriste, nech sa moje srdce zriekne svojho zmýšľania, a ty ťi vo mne; nech sa v mojom duchu vznieti živá iskra lásky k tebe a nech sa rozrastie na dokonalú vatru; nech navždy horí na oltári môjho srdca, nech planie v mojom vnútri, nech plápolá v skrytosti mojej duše; aby som v deň svojej smrti predstúpil pred teba

Túto obdivuhodnú modlitbu svätého Augustína som ponechal v latinčine, aby tí, ktorí ovládajú tento jazyk, si ju mohli denne opakovať a tak si vyprosiť Ježišovu lásku, ktorú hľadáme prostredníctvom božskej Márie.

b) Patríme Ježišovi a Márii ako otroci

[68.] *Druhá pravda.* — Z toho, čím je Ježiš Kristus vzhľadom na nás, treba vyvodiť, že už nepatríme sebe, ako hovorí Apoštol,⁴⁶ ale ako jeho údy a otroci patríme celí jemu, lebo nás nekonečne draho vykúpil cenou svojej krvi. Ešte pred krstom sme patrili diablu ako jeho otroci,⁴⁷ ale krstom sme sa stali majetkom Ježiša Krista. Preto teraz už musíme žiť, pracovať a umierať, len aby sme prinášali ovocie tomuto Bohočlovekovi, aby sme ho oslavovali v našich telách a nechávali ho vládnuť v našich dušiach. Veď sme jeho trofejou, sme jeho získaným ľudom a jeho dedičstvom. Práve preto nás Duch Svätý prirovnáva: 1) ku stromom zasadeným pozdĺž vody milosti na poli Cirkvi, ktoré musia prinášať ovocie v pravý čas; 2) k ratolestiam viniča, ktorým je Ježiš Kristus a ktoré musia prinášať dobré hrozno; 3) ku stádu, ktorého pastierom je Kristus a ktoré sa musí rozrastať a dávať mlieko; 4) k úrodnej zemi, ktorú obrába sám Boh a v ktorej sa semená množia a prinášajú tridsaťnásobnú, šesťdesiatnásobnú alebo stonásobnú úrodu. Ježiš Kristus preklial neplodný figovník a odsúdil lenivého sluhu, ktorý nevyužil jeho talent. Toto všetko nám dokazuje, že Ježiš Kristus očakáva od nás, cintľavých ľudí, aspoň akési ovocie a vedz, aké: naše dobré skutky, lebo tieto patria jedine jemu: *Creati in operibus bonis in Christo Jesu* – „Stvorení dobrými skutkami v Ježišovi Kristovi.“⁴⁸ Tieto slová Ducha Svätého ukazujú, že Ježiš Kristus je jediným počiatkom a musí byť aj jediným cieľom všetkých našich dobrých skutkov; že mu musíme slúžiť, a to nielen ako nádenníci za mzdu, ale ako otroci lásky. Vysvetlím to bližšie:

[69.] Tu na zemi poznáme dva spôsoby, ako človek môže prináležať druhej osobe, a to službou a otroctvom. Podľa toho ich nazývame sluhami alebo otrokmi.

Službou, ktorá je bežná aj medzi kresťanmi, sa nejaký človek zaväzuje slúžiť inému za istý čas a tým si vyslúži istý plat alebo inú odmenu.

Otroctvom je človek úplne závislý na niekom inom počas celého svojho života a musí slúžiť svojmu pánovi bez nároku na akúkoľvek náhradu alebo odmenu – ako súčasť pánovho majetku, nad ktorým má pán právo života a smrti.

[70.] Sú tri druhy otroctva: otroctvo prirodzené, nútené a dobrovoľné. Všetky stvorenia sú otrokmi Božími podľa prvého spôsobu: *Domini est terra et plenitudo ejus*.⁴⁹ Diabli a zatratení sú otrokmi podľa druhého a spravodliví a svätí podľa tretieho spôsobu. Dobrovoľné otroctvo je najdokonalejšie a najlepším spôsobom oslavuje Pána, toho,

očistený týmto plameňom. Amen.“

⁴⁶ Porov. 1 Kor 6,19-20 a 12,27.

⁴⁷ Porov. č. 126; sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ: *S. Th.*, III,48.

⁴⁸ Porov. Ef 2,10 – voľne citované.

⁴⁹ Ž 23,1: „Pánova je zem a všetko, čo ju naplňuje.“

ktorý hľadá na srdce, ktorý si žiada srdce a ktorý sa nazýva Bohom srdca⁵⁰ alebo milujúcej vôle. To preto, lebo týmto otroctvom si volíme Pána a jeho službu pred všetkým, aj tam, kde nás k tomu nezaväzuje prirodzenosť.

[71.] Medzi sluhom a otrokom je zásadný rozdiel:

1) Sluha nedáva svojmu pánovi všetko, čím je, ani všetko, čo má a ani všetko, čo môže sám alebo prostredníctvom iných nadobudnúť; avšak otrok sa dáva svojmu pánovi celý, so všetkým, čo má a so všetkým, čo môže nadobudnúť, bez najmenejšej výnimky.

2) Sluha si vyžaduje plácu za svoju službu, ktorú vykonáva pre svojho pána; avšak otrok si nemôže nárokovať nič, akokoľvek veľká je vytrvalosť, zručnosť a sila, ktoré musel vynaložiť pri práci.

3) Sluha môže odísť od svojho pána, kedy sa mu bude chcieť, no najneskôr, keď mu skončí čas jeho služby; avšak otrok nemá žiadne právo opustiť svojho pána, hoci by sa mu chcelo.

4) Nad svojím sluhom pán nemá právo života a smrti: v prípade, že by ho zabil, ako nejaký ťažný dobytok, dopustil by sa nespravodlivej vraždy; ale nad svojím otrokom má pán zákonom ustanovené právo života a smrti: môže ho predať komukoľvek, alebo i zabiť; proste tak – prepáč mi toto prirovnanie – ako nakladá so svojím koňom.

5) A nakoniec, sluha je len dočasne v službe u svojho pána, avšak otrok navždy.

[72.] V našej ľudskej spoločnosti niet ničoho takého, čo by nás urobilo viacej závislými od niekoho iného než otroctvo. A takisto ani medzi kresťanmi niet ničoho, čo by nás urobilo závislejšími na Ježišovi Kristovi a jeho svätej Matke než dobrovoľné otroctvo podľa príkladu samého Ježiša, ktorý z lásky k nám „prijal prirodzenosť sluhu“ – *Formam servi accipiens*,⁵¹ a príkladu svätej Panny, ktorá sa sama nazvala služobnicou a otrokyňou Pána. Apoštol sa hrdo nazýva *servus Christi*.⁵² Prví kresťania sú v Písme viackrát nazvaní *servi Christi*.⁵³ Toto latinské slovo *servus*, podľa pravdivého vysvetlenia jedného veľkého človeka,⁵⁴ kedysi znamenalo iba otrok, keďže vtedy ešte neboli sluhovia tak, ako sú dnes a pánom slúžili iba otroci alebo bývalí otroci. Toto je ten pravý zmysel, ktorý katechizmus Tridentského koncilu – aby sme nezanechali žiadne pochybnosti o tom, že sme otrokmi Ježiša Krista – vyjadruje jednoznačným termínom, keď nás nazýva *mancipia Christi* – „otroci Krista“ Ježiša. Po stanovení tohto:

[73.] Tvrdím, že musíme byť Kristovi a slúžiť mu nie iba ako obyčajní najatí služobníci, ale ako zamilovaní otroci, ktorí sa dávajú a zverujú z veľkej lásky ako otroci do služby tomu, koho milujú, len preto, aby mali tú česť, že mu môžu patriť. Pred krstom sme boli diablovými otrokmi a krst nás urobil otrokmi Ježiša Krista: niet tretej

⁵⁰ Porov. 1 Sam 16,7; Prís 23,26; Ž 72,26.

⁵¹ Flp 2,7.

⁵² Rim 1,1; Gal 1,10 a Flm 1,1: „služobník Krista“.

⁵³ 1 Kor 7,22 a 2 Tim 2,24: „služobníci Krista“.

⁵⁴ Pravdepodobne PIERRE GRENIER: *Apologie des dévots de la Sainte Vierge*, (1675).

možnosti, lebo kresťan je buď diablovým alebo Kristovým otrokom.⁵⁵

[74.] Čo tvrdím o Ježišovi Kristovi v plnom zmysle slova, to tvrdím o svätej Panne v relatívnom zmysle. Ved' si ju vyvolil za svoju nerozlučnú spoločníčku vo svojom živote, svojej smrti, oslávení a pri svojej vláde v nebi i na zemi, a preto jej vzhľadom na svoj Majestát láskavo udelil všetky práva a privilégiá, ktoré on má prirodzene: *Quidquid Deo convenit per naturam, Mariae convenit per gratiam* – „Čo Bohu prislúcha prirodzenosťou, to Márii milosťou,“ hovoria svätci,⁵⁶ až do takej miery – pokračujú – že Ježiš a Mária majú už iba jedinú rovnakú vôľu, jedinú rovnakú moc, a tiež rovnakých podriadených, sluhov a otrokov.

[75.] Takto, napodobňujúc svätých a mnohých veľkých ľudí, sa môžeme nazývať a vydávať sa za milujúcich otrokov najsvätejšej Panny, s cieľom, aby sme sa stali čo najdokonalejšími otrokmi Ježiša Krista. Presvätá Panna je prostriedok, ktorým k nám prišiel náš Pán, a je prostriedok, ktorým my musíme ísť k nemu, lebo ona nie je ako ostatné stvorenia, ku ktorým veľmi sa pripútať značí skôr vzdialiť sa od Boha, než sa k nemu priblížiť. Najsilnejšou túžbou Márie je zjednotiť nás s Ježišom Kristom, svojím Synom; najväčšou túžbou Syna je, aby sme k nemu prichádzali cez jeho svätú Matku. Takto mu preukazujeme úctu a robíme mu radosť tak, ako keby sme sa z úcty a pre potešenie pozemského kráľa dali do otroctva kráľovnej, len aby sme mohli čo najlepšie slúžiť kráľovi. Preto Cirkevní otcovia i svätý Bonaventúra hovoria: „Svätá Panna je cesta, ktorá vedie k nášmu Pánovi.“ – *Via veniendi ad Christum est appropinquare ad illam (In psalt. min.)*.

[76.] Ba čo viac, ako som ukázal; ak je svätá Panna kráľovnou a vládkyňou neba i zeme: *Ecce imperio Dei omnia subjiciuntur et Virgo; ecce imperio Virginis omnia subjiciuntur et Deus* – ako hovoria svätý Anzelm, svätý Bernard, svätý Bernardín i svätý Bonaventúra⁵⁷ – či potom Mária nemá toľko poddaných a otrokov, koľko je stvorení? A nie je správne, aby spomedzi toľkých nútených otrokov bolo aspoň niekoľko otrokov z lásky, ktorí by si sami, z vlastnej vôle vybrali Máriu za svoju panovníčku? Ved' ľudia, ba i diabli majú svojich dobrovoľných otrokov, a presvätá Panna by ich nemala mať? Ved' každý kráľ sa cíti poctený, keď kráľovná, jeho spoločníčka, má svojich oddaných otrokov na život a na smrť, pretože česť a moc jedného je čťou a mocou druhého. A potom, máme veriť, že by sa nášmu Pánovi, najlepšiemu zo všetkých synov, ktorý sa podelil so svojou svätou Matkou o všetku svoju vládu – že by sa mu nepáčilo, keď má jeho svätá Matka otrokov? Azda má menej rešpektu a lásky pre svoju Matku ako mal Assuer pre Ester alebo Šalamún pre Betsabe?⁵⁸ Kto sa odváži také niečo tvrdiť alebo vôbec pomyslieť?

[77.] Ale kam ma to moje pero zavádza? Načo sa tu vôbec zdržujem s dokazovaním takej jasnej veci? Ak sa niekto nechce nazývať otrokom svätej Panny, čo na tom! Nech sa nazýva a nech je otrokom Ježiša Krista! Ved'

⁵⁵ Porov. *Rim* 6,16.

⁵⁶ Obzvlášť SUAREZ: *In III partem divini Thomae*. Tiež porov. SVÄTÝ JÁN DAMASCÉNSKY: *Homilia XXII in Dormitione B.M.V.*

⁵⁷ SVÄTÝ ANZELM: *Oratio XDVI*; SVÄTÝ BERNARD: *Homilia I super Missus est*; SVÄTÝ BERNARDÍN SIENSKY, *Sermo V de Nativitate B.M.V.*; ako aj *Corona B.M.V.*, ktorú tu autor pripisuje svätému Bonaventúrovi: „Božej vláde je podrobené všetko, aj svätá Panna; a aj vláde Panny je podrobené všetko, i Boh.“ Porov. č. 14-15.

⁵⁸ Porov. *Est* 5,6-7; *1 Kr* 2,19.

takto je aj jej otrokom, lebo Ježiš je plodom a slávou Márie. Presne toto sa dokonale dosiahne nábožnosťou, o ktorej budeme hovoriť neskôr.

c) Musíme sa zbaviť toho, čo je v nás zlé

[78.] *Tretia pravda.* — Naše najlepšie činy sa obyčajne poškvrnia a znehodnotia zlým základom, ktorý je v nás. Keď nalejeme číročistú vodu do zapáchajúcich nádob alebo víno do suda napáchnutého iným vínom, číra voda i dobré víno sa zničia a ľahko zosmradnú. Podobne, keď Boh vloží svoje milosti, nebeskú rosu alebo jemné víno svojej lásky do našej duše poznačenej dedičným a osobným hriechom, zlý kvas a zlý základ, ktoré v nás hriech zanechal, obyčajne znehodnotia a znečistia tieto Božie dary. A naše činy, i tie najušľachtilejšie, nimi napáchnu. Preto na dosiahnutie dokonalosti, ktorú prináša iba spojenie s Ježišom Kristom, je veľmi dôležité vzdať sa všetkého, čo je v nás zlé: inak náš Pán, ktorý je nekonečne čistý a ktorý nekonečne nenávidí i tú najmenšiu poškvru duše, nás odvrhne spred svojich očí a vôbec sa s nami nespojí.

[79.] Aby sme sa mohli vyprázdniť, v prvom rade musíme za pomoci Ducha Svätého dobre spoznať náš zlý základ, našu neschopnosť vykonať akékoľvek dobro potrebné k spásu, našu krehkosť vo všetkom, našu neustálu vrtkavosť, našu nehodnosť akejkolvek milosti, ako aj našu všetko prenikajúcu nepravosť. Hriech nášho praotca nás všetkých skoro úplne zničil, nakysol, nadul a skazil tak, ako kvasnice nakysnú, nadujú a premenia cesto, do ktorého sa dajú. Naše osobné hriechy, či už smrteľné alebo ľahké, aj keď už odpustené, zväčšili našu žiadostivosť, krehkosť, nestálosť a našu skazenosť a tiež zanechali v našej duši škodlivé zvyšky.

Telá máme také zničené, že ich Duch Svätý⁵⁹ nazýva hriešnymi telami, počatými v hriechu, živenými v hriechu a schopnými všetkých nepravostí. Sú to telá nakazené tisícerymi chorobami, zo dňa na deň viac sa rozpadajúce, plodiac iba svrab, červač a hnilobu.

Naša duša, spojená s telom, sa stala takou zmyselnou, že je nazývaná telom: *každé telo porušilo svoju cestu.*⁶⁰ Naším dedičstvom sú: duchovná pýcha a slepota, zaľatosť srdca, slabosť i nestálosť duše a telesná žiadostivosť, búriace sa pudy a choroby. Od prírody sme pyšnejší než pávi, prízemnejší než ropuchy, podlejší než capi, závistlivejší než hadi, pažravejší než prasatá, zlostnejší než tigri, lenivejší než korytnačky, krehkejší než trstina a nestálejší než veterníky.⁶¹ V našom vnútri máme iba ničotu a hriech a zasluhujeme si iba Boží hnev a večné peklo.⁶²

[80.] Môžeme sa potom ešte diviť, keď náš Pán hovorí, že tí, čo ho chcú nasledovať, musia zaprieť samých seba a znenávidieť svoj život; a že tí, čo si zamilujú svoj život, ho stratia, a tí, čo ho znenávidia, zachránia si ho?⁶³

⁵⁹ Porov. *Rim* 6,6; *Ž* 50,7.

⁶⁰ *Gn* 6,12 (*Vulgáta*).

⁶¹ Porov. čísla 213 a 228. Podobne aj SVÄTÝ JÁN ZLATOÚSTY: *Homília IV in Matheum*. Porov. napr.: *Mt* 13,34: „Hadié plemeno.“ *2 Pt* 2,22: *Pes sa k tomu vrátil, čo vyvrátil a umyté prasa váľa sa v blate zasa.*“

⁶² Porov. *Ef* 2,3.

⁶³ Porov. *Mt* 16,24; *Lk* 9,23 a *Jn* 12,25.

Táto nekonečná Múdrošť, ktorá nič neprikazuje bez dôvodu, nám prikazuje nenávidieť samých seba iba preto, že sme veľmi hodní nenávisti: nikto nie je taký hodný lásky ako Boh a nikto nie je taký hodný nenávisti ako my sami.

[81.] V druhom rade, aby sme sa mohli vyprázdniť, musíme každým dňom odumierať sebe samým: čo značí, že sa musíme vzdať užívania duševných schopností a telesných zmyslov; že sa musíme pozeráť, akoby sme sa vôbec nepozerali, počúvať, akoby sme vôbec nepočúvali, slúžiť si vecami tohoto sveta, akoby sme si nimi vôbec neslúžili.⁶⁴ A toto svätý Pavol nazýva každodenným zomieraním – *Quotidie morior!*⁶⁵ „Ak pšeničné zrnko nepadne do zeme a neodumrie, ostane zemou a vôbec neprinesie dobrú úrodu.“ – *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet.*⁶⁶ Ak neodumrieme sami sebe a ak nás ani naše najsvätejšie pobožnosti neprivedú k tejto nevyhnutnej a plodnej smrti, neprinesieme žiadne hodnotné ovocie, a preto sa nám tieto pobožnosti stanú zbytočnými. Všetky naše spravodlivosti⁶⁷ budú takto poškvrené našou sebaláskou a svojvoľnosťou, a preto Boh opovrhne i tými najväčšími obetami a najlepšími činmi, akých len budeme schopní. Potom sa v hodine našej smrti nájdeme s prázdnyimi rukami, bez čností a zásluh a nenájde sa v nás ani iskierka čistej lásky, ktorá je daná jedine tým dušiam, ktoré zomreli samy sebe a ktorých život je v Ježišovi Kristovi ukrytý v Bohu.⁶⁸

[82.] Po tretie, musíme si vybrať spomedzi všetkých pobožností k svätej Panne ako najlepšiu a najsvätejšiu práve tú pobožnosť, ktorá nás najviac priblíži k tomuto odumretiu sebe. Lebo nesmieme veriť, že všetko, čo sa blyští, je zlato, že všetko, čo je sladké, je med a že všetko, čo je ľahké a praktizované väčšinou, je zároveň aj najviac posväcujúce. Tak ako existujú tajomstvá prírody na rýchle, nenákladné a jednoduché vykonanie prirodzených úkonov, tak existujú aj nadprirodzené tajomstvá na rýchle vykonanie nadprirodzených úkonov s jemnosťou a ľahkosťou: ako sa vyprázdniť sám zo seba, ako sa naplniť Bohom a stať sa dokonalým.

Spôsob úcty, ktorý ti chcem vyjaviť, je jedným z takýchto tajomstiev Božej milosti. Je neznámy obrovskému počtu kresťanov, iba malý počet nábožných ľudí ho pozná a ešte menší počet ho žije a vychutnáva. Aby sme ho mohli začať odhaľovať, hľa, tu nasleduje štvrtá pravda, ktorá je dôsledkom tejto tretej.

d) Znakom pokory je pristupovať ku Kristovi cez prostredníka

[83.] *Štvrtá pravda.* — Predstupovať pred Boha nie priamo, ale s prostredníkom je dokonalejšie preto, lebo je to pokornejšie. Naše vnútro, ako som práve ukázal, je také poškodené, že ak by sme chceli dôjsť k Bohu a zapáčiť sa mu a spoliehali by sme sa pritom len na náš vlastný výkon, dôvtip a prípravu, naše spravodlivosti, poškvrené sebaláskou, by pred Bohom len málo zavážili a nedosiahli by sme, aby sa s nami spojil a nás vypočul. Veď nie bez dôvodu nám dal prostredníkov: vidiac našu nehodnosť a neschopnosť sa nad nami zmiľoval a vybavil nás

⁶⁴ Porov. 1 Kor 7,30-31.

⁶⁵ 1 Kor 15,31: „Každý deň zomieram!“

⁶⁶ Jn 12,24; namiesto „samo“ prekladá „zemou“.

⁶⁷ Biblický výraz, ktorý značí *skutky spravodlivosti*.

⁶⁸ Kol 3,3.

mocnými orodovníkmi u svojej velebnosti, aby nám dal takto prístup k svojim milosrdenstvám. Takže zanedbať týchto orodovníkov a prichádzať pred jeho Majestát priamo a bez akéhokoľvek odporúčania je nedostatkom pokory; je nedostatkom úcty voči takému vznešenému a svätému Bohu. Veď to by sme k tomuto Kráľovi kráľov pristupovali s menšou úctou než k nejakému pozemskému kráľovi či princovi, pred ktorého by sme nepredstúpili bez dajakého priateľa, čo by sa nebol za nás vopred prihovril.

[84.] Náš Pán je naším zástancom a sprostredkovateľom vykúpenia u Boha Otca. Iba cez neho sa musíme modliť spolu s celou oslávenou i bojujúcou Cirkvou. Iba cez neho máme prístup k božskému Majestátu a nikdy nesmieme pred neho predstúpiť inak, než podopieraní a odetí Kristovými zásluhami, tak ako mladý Jakub kozľacou kožou, keď predstúpil pred svojho otca Izáka, aby ho požehnal.

[85.] Ale či nepotrebujeme prostredníka u samého Prostredníka? Je naša čistota taká dokonalá, aby nás s ním spájala priamo a skrze nás samých? Vari Kristus nie je Boh, vo všetkom rovný svojmu Otcovi, Svätý svätých, rovnako hodný úcty ako Otec? Ak sa svojou nekonečnou láskou stal naším garantom a prostredníkom u Boha, svojho Otca, aby ho uzmieril a vyrovnal dlh, ktorý máme, či azda len pre toto máme mať menej úcty a bázne voči jeho velebe a svätosti?

Teda smelo vyznajme, spolu so svätým Bernardom, že potrebujeme prostredníka u samého Prostredníka a že božská Mária je tou najschopnejšou osobou zastávať tento dobročinný úrad: cez ňu Ježiš Kristus prišiel k nám a práve cez ňu musíme prichádzať k nemu. Ak sa obávame prichádzať priamo k Ježišovi, ktorý je Boh, či už pre jeho nekonečnú veľkosť, či pre našu úbohosť a či pre naše hriechy, vtedy odvážne a naliehavo prosme o pomoc a príhovor Máriu, našu Matku: ona je dobrá i nežná, v nej nie je nič prísne ani nevľúdne; nič príliš vznešené ani príliš oslnivé, veď vidiac ju, vidíme našu čiru prirodzenosť. Ona nie je slnkom, ktoré by nás mohlo pre našu slabosť svojimi oslnivými lúčmi oslepiť; ale je krásna a jemná ako mesiac, ktorý prijíma svoje svetlo od slnka a zmierňuje ho, aby ho prispôbil nášmu slabému zraku. Je taká láskavá, že nikoho z tých, čo ju žiadajú o príhovor, nech už sú akíkoľvek hriešnici, neodbije. Tak, ako to tvrdia svätci:⁶⁹ nikdy nebolo počuť, odkedy je svet svetom, žeby bol býval odmietnutý ten, kto sa vytrvalo a s dôverou utiekal k svätej Panne. Je taká mocná, že jej nikdy nebola nijaká žiadosť odmietnutá: veď jej stačí s prosbou predstúpiť pred svojho Syna a on zaraz udeľuje, zaraz prijíma; vždy je láskou premožený hruďou i lonom a prosbami svojej predrahej Matky.

[86.] Toto všetko som prebral od svätého Bernarda a svätého Bonaventúru. Takže – podľa nich – máme tri stupne na vystúpenie k Bohu: prvý, nám najbližší a najviac prispôbený našim schopnostiam je Mária; druhým je Ježiš Kristus a tretím Boh Otec.⁷⁰ Aby sme mohli pristúpiť k Ježišovi, treba nám ísť k Márii, ona je totiž sprostredkovateľkou našich prosieb. Aby sme mohli pristúpiť k večnému Otcovi, treba nám ísť k Ježišovi, on je totiž naším sprostredkovateľom spásy. A táto pravá úcta dokonale zachováva tento poriadok.

⁶⁹ SVÄTÝ BONAVENTÚRA: *Sermo II de Beate semperque V. Maria*; SVÄTÝ BERNARD: *Sermo de aquaeductu*.

⁷⁰ Porov. LEV XIII.: *Octobri mense*, (1891): „...tak ako môžeme prísť k najvyššiemu Otcovi iba skrze Syna, tak môžeme prísť ku Kristovi iba skrze jeho Matku“.

e) Udržať si Božie dary je veľmi ťažké

[87.] *Piata pravda.* — Pre naše slabosti a krehkosti je nám veľmi ťažké udržať si milosti a dary, ktoré sme prijali od Boha:

1) Lebo tento poklad, ktorý je cennejší než nebo a zem, máme v krehkých nádobách: *Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus*,⁷¹ čiže v tele podliehajúcim skaze a v slabej a nestálej duši, ktorú každá maličkosť trápi a ubíja.

[88.] 2) Lebo diabli, títo prefíkaní zlodeji, túžia nás prevapíť, okradnúť a orabovať: veď striehnu dňom i nocou na vhodný okamih. Neprestajne nás obchádzajú, aby nás zožrali⁷² a aby nás jediným hriechom v okamihu okradli o všetky milosti a zásluhy, čo sme boli schopní nadobudnúť počas viacerých rokov. Ich zloba a skúsenosť, ich ľstivosť a počet nám musia naháňať bezhraničný strach pred takýmto nešťastím. Veď aj osoby, ktoré mali veľa milostí a boli veľmi bohaté na čnosti, veľmi skúsené i veľmi sväté, boli takto nešťastne zaskočené, orabované a spustošené. Ach, koľko libanonských cédrov a hviezd nebeskej klenby sme už videli biedne padnúť a v krátkej chvíľke prísť o všetku ich veľkosť a žiarivosť! Ako sa im to len mohlo prihodiť? Určite im nechýbala Božia milosť, ktorá nechýba nikomu, ale pokora: pokladali sa za silnejších a sebestačnejších, než vskutku boli; pokladali sa za schopných sami si ustrážiť svoje poklady; dôverovali a spoliehali sa iba na seba; svoj dom pokladali za dostatočne bezpečný a svoje pokladnice za dosť pevné, aby si ustrážili vzácny poklad milosti. Práve týmto nebadaným spoliehaním sa na seba (i keď sa im zdalo, že sa spoliehajú výhradne na Božiu milosť), ktoré najspravodlivejší Pán dopustil, boli okradnutí a ponechaní sami na seba. Hľa, keby boli poznali obdivuhodnú oddanosť – ktorú za chvíľu ukážem – boli by zverili svoje poklady mocnej a vernej Panne, ktorá by im ich bola strážila ako svoje vlastné, a dokonca by si to pokladala za povinnosť spravodlivosti.

[89.] 3) Je ťažké vytrvať v spravodlivosti až do konca pre neobyčajnú zvrhosť tohto sveta. Teraz je svet taký zvrátený, že i srdcia rehoľníkov sa ním nevyhnutne poškvrňujú, aj keď nie priamo jeho blatom, tak aspoň jeho prachom.⁷³ To až do takej miery, že možno pokladať za zázrak, keď niekto zostáva pevný uprostred tohto dravého prúdu bez toho, že by ho strhol; uprostred tohto búrlivého mora bez toho, že by ho zalialo alebo ho olúpili piráti a či korzári; uprostred tohto zamoreného ovzdušia bez toho, že by mu uškodilo. Iba svätá Panna vždy zostala verná, a preto v nej had nikdy nemal žiaden podiel a ona môže konať zázraky pre tých a tie, čo ju ušľachtilým spôsobom milujú.

2. Známky pravej úcty

[90.] Teraz, keď sme už prijali týchto päť právd, je potrebné viac než prv správne odlíšiť pravú úctu

⁷¹ 2 Kor 4,7.

⁷² Porov. 1 Pt 5,8.

⁷³ Sv. LEV VEĽKÝ: *Sermo XLII de Quadragesime*: „Svetským prachom sa nevyhnutne zašpinia taktiež srdcia rehoľníkov.“

k najsvätejšej Panne: pretože teraz je viac falošných pobožnosti k nej než kedykoľvek predtým a veľmi ľahko sú pokladané za pravé. Diabol, ako nejaký falšovateľ peňazí a prefikáný i ostrieľaný podvodník, už mnoho ráz oklamal a priviedol do zatratenia duše nejakou domnelou mariánskou pobožnosťou. Každý deň svojou diabolskou zručnosťou privádza do zatratenia mnoho ďalších: zabáva a uspáva ich v hriechu pod zámienkou nejakej zle odmodlenej modlitby a akýchsi vonkajších spôsobov konania, ktoré im on sám vnuká. Ako každý falšovateľ peňazí, čo falšuje pravé zlato, striebro a len zriedkakedy nejaký iný kov – lebo iné sa nevyplácajú – takisto aj zlý duch falšuje hlavne pobožnosti k Ježišovi a Márii, oddanosť svätému prijímaniu a presvätej Panne, lebo tieto sú medzi ostatnými pobožnosťami tým, čím sú zlato a striebro medzi kovmi.

[91.] Preto je veľmi dôležité, aby sme ponajprv vedeli rozlíšiť falošné pobožnosti k najsvätejšej Panne a tak sa mohli tým vyhnúť a týmto pravým sa oddať. Ďalej, aby sme vedeli rozpoznať medzi toľkými rôznymi spôsobmi pravej mariánskej úcty tú, čo je najdokonalejšia a najpríjemnejšia svätej Panne, čo najviac oslavuje Boha a nás posväcuje, aby sme sa na ňu mohli upäť.

a) Falošní ctitelia a falošné pobožnosti

[92.] Poznám sedem druhov falošných ctiteľov a nepravých pobožností k svätej Panne. Sú to ctitelia: 1. *kritickí*; 2. *škrupulózní*; 3. *vonkajší*; 4. *poverčiví*; 5. *nestáli*; 6. *pokryteckí* a 7. *vypočítaví*.

[1] Kritickí ctitelia]

[93.] *Kritickí* ctitelia sú obyčajne pyšní učenci, silné a samostatné povahy. Hoci vo svojom vnútri prechovávajú úctu k svätej Panne, kritizujú skoro všetky spôsoby tejto pobožnosti, ktorými obyčajný ľud vzdáva úctu jednoducho a sväto tejto dobrej Matke, lebo sú proti ich chuti. Spochybňujú všetky zázraky a udalosti potvrdzujúce milosrdenstvo a moc presvätej Panny, i keď sú podávané dôveryhodnými ľuďmi alebo vybrané z kroník rehoľných rádov. Neznášajú pohľad na jednoduchý a pokorný ľud zbožne kľáčiaci pred oltárom alebo obrazom svätej Panny, ako sa modlí k Bohu, a to niekedy aj na rohu ulice. Dokonca ich obviňujú z modloslužobníctva, akoby sa títo kľáňali drevu alebo kameňu. Hovorí, že čo sa ich týka, vôbec nemajú radi tieto vonkajšie pobožnosti a že nie sú až takí slabí duchom, aby uverili toľkým bájkam a historkám, ktoré sa o nej rozprávajú. Keď sa im predložia úžasné chvály Cirkevných otcov na svätú Pannu, buď povedia, že sú to len prehnané rečnícke zvraty, alebo zle vysvetľujú ich slová.

Falošných ctiteľov tohto typu, pyšných a svetáckych ľudí, sa treba veľmi obávať, lebo pod zámienkou odstraňovania neporiadkov v pobožnosti k presvätej Panne vskutku účinným spôsobom vzdávajú od nej ľudí a tým páchajú nekonečnú nepravosť.

[2] Škrupulózní ctitelia]

[94.] *Škrupulózní* ctitelia sú tí, ktorí sa obávajú, že si uctievaním Matky zneuctia Syna, že vyvyšovaním jedného ponížia druhého. Neznášajú, keď sa veľmi správne svätá Panna zveľbuje tak, ako to robili Cirkevní otcovia. Len veľmi ťažko strpia, že pred oltárom svätej Panny kľáči viacej ľudí než pred Oltárnou sviatosťou, akoby si tieto dve

úcty protirečili, akoby sa tí, čo sa modlia k nej, nemodlili skrze ňu k Ježišovi Kristovi! Nežiadajú si, aby sa tak často hovorilo o presvätej Panne, ani aby sa tak často k nej utiekalo.

Hľa, tu je zopár fráz, ktoré bežne používajú: Na čo sú dobré toľké pátričky, toľké bratstvá a vonkajšie pobožnosti k svätej Panne? Koľká je v nich nevedomosť! Robia komédiu z nášho náboženstva. Hovorme radšej o pobožnostiach k Ježišovi Kristovi (často ho takto volajú po mene, ale bez odkrytia si hlavy – toto hovorím len tak, v zátvorke): musíme znovu objaviť Ježiša Krista, ktorý je náš jediný Prostredník a treba ho ohlasovať, hľa, spoľahlivá pobožnosť!

To čo hovoria, je v istom zmysle pravda. No keďže to používajú proti úcte k presvätej Panne, je to veľmi nebezpečné; je to prefíkanou pascou Zlého pod zámienkou väčšieho dobra. Veď nikdy nemôžeme Ježiša Krista lepšie velebiť, ako keď viac velebíme jeho Matku, lebo ju vždy oslavujeme iba preto, aby sme mohli dokonalejšie velebiť Ježiša Krista; lebo k nej ideme iba ako po ceste, aby sme prišli k cieľu našej cesty, ktorým je Ježiš.

[95.] Svätá Cirkev spolu s Duchom Svätým najprv blahorečí svätú Pannu a až potom Ježiša Krista: *Benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui, Jesus*. No nie preto, že by svätá Panna bola niečím viac než Ježiš alebo mu rovnou – čo by bol neodpustiteľný blud – ale preto, že k dokonalejšiemu blahorečeniu Ježiša Krista treba najprv blahorečiť Máriu. Preto zvolajme spolu so všetkými jej opravdivými ctiteľmi proti týmto falošným ctiteľom: *Ó Mária, požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho, Ježiš!*

[3] Vonkajší ctitelia]

[96.] *Vonkajší* ctitelia sú tie osoby, ktorých všetka pobožnosť k najsvätejšej Panne spočíva iba vo vonkajších spôsoboch: vychutnávajú iba vonkajšiu stránku tejto pobožnosti, lebo vôbec nevedú vnútorný život; náhlivo odrapocú množstvo ružencov, bez pozornosti sa zúčastnia viacerých omší, bez oddanosti idú na procesie, zapíšu sa do všetkých mariánskych bratstiev, a to všetko bez zmeny svojho života, bez násilného potlačovania svojich vášní a bez napodobňovania čností tejto najsvätejšej Panny. Majú radi iba tieto zmyslové pobožnosti, bez obľúbenia si tých spoľahlivých. Keď vo svojich pobožnostiach nenájdu nič pre svoje zmysly, vtedy majú dojem, že už nič nerobia, a tak sa stanú roztržitými a všetko to buď zanechajú, alebo robia nesúvislo. Svet je preplnený takýmito vonkajšími ctiteľmi. Títo najviac kritizujú ľudí modlitby, tých, čo sa venujú predovšetkým vnútornému životu, pravda bez toho, že by pohrdali nenáročnými vonkajšími výrazmi, ktoré vždy sprevádzajú pravé pobožnosti.

[4] Domýšľaví ctitelia]

[97.] *Domýšľaví* ctitelia sú hriešnici oddávajúci sa svojim vášňam a či milovníci tohto sveta, ktorí pod rúškom kresťanov a mariánskych ctiteľov ukrývajú buď pýchu alebo lakomstvo, nečistotu, opilstvo, hnev, rúhanie, ohováranie, nespravodlivosť atď. Nerobia si veľa násilia pri náprave seba a pokojne spia vo svojich zlovykoch pod zámienkou, že sú mariánskymi ctiteľmi. Sľubujú si, že im Boh odpustí, že nezomrú bez spovede a nebudú zatratení, lebo sa odmodlia svoj ruženček, lebo sa v sobotu postia, lebo sú členmi bratstva posvätného ruženca

alebo škapuliara a či ich kongregácie, lebo nosia malé rúcho alebo retiazku svätej Panny atď.

Keď im povieš, že táto ich zbožnosť je iba diablovým klamom a škodlivou poverou, ktorá ich vedie do zatratenia, tak nebudú chcieť veriť. Povedia ti, že Boh je dobrý a milosrdný, že nás predsa nestvoril, aby nás zatratil; veď nie je človeka, čo by nehrešil; vraj oni nezomrú bez spovede; veď pri smrti stačí dobré *peccavi*.⁷⁴ Ba čo viac, veď oni sú predsa ctiteľmi svätej Panny, veď nosia jej škapuliar, veď sa každý deň verne a s pokorou pomodlia sedem *Pater* a sedem *Ave* k jej úcte, veď niekedy sa pomodlia aj ruženec a hodinky svätej Panny, veď sa postia atď. Na potvrdenie toho, čo tvrdia, a na svoje ďalšie zaslepenie rozprávajú akési historky, ktoré počuli alebo v knihách čítali, a teraz nezáleží na tom, či sú pravdivé a či nie. Tieto historky opisujú, ako niektorí ľudia, čo zomreli v ťažkom hriechu bez svätej spovede, došli spásy tak, že boli vzkriesení, aby sa mohli ešte vyspovedať; alebo tak, že ich duša zázračne prebývala v tele až do spovede; alebo tak, že zľutovaním svätej Panny pri svojej smrti obdržali od Boha milosť dokonalej ľútosti a odpustenia hriechov práve preto, že sa počas svojho života pomodlili nejaké modlitby a vykonali si zopár pobožností k Márii. A v toto dúfajú rovnako aj pre seba.

[98.] Niet v kresťanstve nič zavrhnutiahodnejšieho ako táto diabolská domýšľavosť. Veď či môže niekto úprimne povedať, že miluje a ctí si svätú Panu, zatiaľ čo svojimi hriechmi neľútostne bodá, preráža, križuje a uráža jej Syna? Veď ak by si Mária kládla za povinnosť milosrdne zachraňovať takýto druh ľudí,⁷⁵ či by tým neschvaľovala zločin a nepomáhala by tým križovať a urážať svojho Syna – kto by sa na také niečo odvážil čo len pomyslieť?

[99.] Tvrdím, že takto zneužívať pobožnosť k presvätej Panne – ktorá je po pobožnosti k Pánovi v prevelebnej Sviatosti oltárnej najsvätejšou a najspoľahlivejšou – je strašnou svätokrádežou a po svätokrádeži nehodného prijímania je tou najväčšou a najmenej odpustiteľnou.

Uznávam, že k opravdivej oddanosti svätej Panne nie je úplne nevyhnutné byť taký svätý, že by sme sa vyhli všetkým hriechom – akokoľvek to zostáva žiadatel'né – ale je potrebné prinajmenej toto (dobré si všimni, čo poviem):

V prvom rade: mať úprimné predsavzatie vyhnúť sa aspoň všetkým smrteľným hriechom, ktoré urážajú rovnako Matku ako Syna.

Po druhé: robiť si násilie, aby sme sa mohli vyhnúť hriechu.

Po tretie: zapísať sa do bratstiev, modliť sa korunku, posvätný ruženec alebo iné modlitby, postiť sa v sobotu atď.

[100.] Takéto dobré skutky sú obdivuhodne účinné na obrátenie hriešnika, a to aj zatvrdnutého. Ak je môj čitateľ takým, a hoc by bol už i jednou nohou v priepasti, vrelo mu ich odporúčam, ale iba pod podmienkou, že ich

⁷⁴ „Zhrešil som!“

⁷⁵ SVÄTÝ TOMÁŠ AKVINSKÝ na margo opisu svätého Jána Damascénskeho o dosiahnutí večnej spásy cisárom Trajánom, vyprosenej svätým Gregorom Veľkým, píše: „Nie je vhodné, aby toto bolo všeobecne platné pre pomoc duším zosnulých: lebo jedno je všeobecný zákon, a iné je konkrétny prípad udelenia nejakého privilégia.“ (*Summa Theologiae*, III, 71, 5)

bude konať s úmyslom, aby dostal od Boha na príhovor svätej Panny milosť pravej ľútosti a odpustenia hriechov, ako i milosť zvíťaziť nad svojimi hriešnymi návykmi; ale nikdy nesmie nečinne zotrvať v stave hriechu aj napriek výčitkám svedomia, v protiklade s príkladom Krista Ježiša i svätých a proti mravným zásadám svätého Evanjelia.

[5] Nestáli ctitelia]

[101.] *Nestáli* ctitelia sú tí, čo sú oddaní svätej Panne iba občas a vrtošivo: hneď sú horliví, a hneď vlažní, raz sa zdajú byť hotoví vykonať všetko v jej službe, a o chvíľu nato sú už celkom iní. Sprvu sa dávajú na všetky pobožnosti k svätej Panne a aj vstupujú do jej bratstiev, ale potom sa už neriadia verne ich pravidlami. Mária si ich podloží pod nohy spolu s polmesiacom, lebo sú nestáli, sú premenliví ako mesiac, a preto nie sú hodní, aby boli pripočítaní k služobníkom tejto vernej Panny, ktorých podielom je vernosť a stálosť. Preto je lepšie nebrať si na seba toľko modlitieb a pobožností, ale konať radšej málo s veľkou láskou a vernosťou, proti vôli sveta, diabla i vlastného tela.

[6] Pokryteckí ctitelia]

[102.] Potom sú ešte iní falošní ctitelia svätej Panny, a to *pokryteckí*, ktorí zakrývajú svoje hriechy a hriešne zvyky plášťom tejto vernej Panny, len aby sa javili v očiach ľudí takými, akí nie sú.

[7] Vypočítaví ctitelia]

[103.] Potom sú ešte *vypočítaví* ctitelia, ktorí sa utiekajú k svätej Panne iba preto, aby vyhrali nejaký spor, aby unikli nebezpečenstvu, aby sa uzdravili alebo pre nejakú podobnú potrebu, bez ktorej by na svätú Pannu úplne zabudli. Jedni i druhí sú falošní ctitelia, ktorí vôbec nebudú pripustení pred Pána, ani pred jeho svätú Matku.

[104.] Majme sa teda veľmi na pozore, aby sme sa nestali jedným z *kritických* ctiteľov, ktorí ničomu neveria, ale kritizujú všetko; jedným zo *škrupulózných* ctiteľov, ktorí sa z rešpektu pred Ježišom Kristom boja, že by mohli svätú Pannu až príliš uctievať; jedným z *vonkajších* ctiteľov, ktorí vkladajú celú svoju pobožnosť iba do vonkajších spôsobov; jedným z *domýšľavých* ctiteľov, ktorí pod zámienkou svojej falošnej oddanosti svätej Panne zahŕňajú vo svojich hriechoch; jedným z *nestálych* ctiteľov, ktorí ľahkomyseľne striedajú svoje pobožnosti alebo ich i pri najmenšom pokušení úplne zanechávajú; jedným z *pokryteckých* ctiteľov, ktorí vstupujú do bratstiev a nosia znaky svätej Panny, len aby ich ľudia považovali za dobrých; a nakoniec jedným z *vypočítavých* ctiteľov, ktorí sa k nej utiekajú, len aby boli uchránení od telesného zla alebo aby dosiahli časné dobré.

b) Znamky pravej úcty

[105.] Po tom, čo sme odhalili a zavrhlí falošné pobožnosti k svätej Panne, je teraz treba opísať pár slovami tú pravú zbožnosť, ktorá je vnútorná, dôverná, svätá, vytrvalá a nezištná.

[1] Je vnútorná]

[106.] V prvom rade, pravá úcta k svätej Panne je *vnútorná*, to značí, že vychádza z ducha a zo srdca; že pochádza z úcty, ktorú k nej prechováame, zo vznešenej idey, ktorú si tvoríme o jej veľkosti, a z lásky, ktorú jej

prinášame.

[2) Je dôverná]

[107.] Po druhé, je *dôverná*, to značí plná dôvery v presvätú Pannu tak, ako dieťa dôveruje svojej dobrej matke. Táto pobožnosť spôsobuje, že duša sa utieka k Márii vo všetkých svojich potrebách tela i ducha s veľkou jednoduchosťou, dôverou a náklonnosťou. Svoju dobrú Matku prosí o pomoc vždy, všade a vo všetkom: vo svojich pochybnostiach, aby ju osvietila; vo svojich poblúdeniach, aby ju znovu správne usmernila; vo svojich pokušeniach, aby ju podoprela; vo svojich slabostiach, aby ju posilnila; vo svojich pádoch, aby ju opäť zdvihla; vo svojich malomyseľnostiach, aby ju povzbudila; vo svojich škrupuliach, aby jej ich odňala; vo svojich krížoch, námahách a strastiach života, aby ju potešila. Totiž Mária je jej útočiskom vo všetkých trápeniach tela i ducha, bez strachu, že by mohla byť na ľarchu tejto dobrej Matke alebo že by sa takto mohla znepáčiť Ježišovi Kristovi.

[3) Je svätá]

[108.] Po tretie, pravá pobožnosť k svätej Panne je *svätá*, to značí, že dušu vedie k tomu, aby sa vyhýbala hriechu a napodobňovala čnosti presvätej Panny, a to obzvlášť jej hlbokú pokoru, živú vieru, slepú poslušnosť, ustavičnú modlitbu, všestranné umŕtvovanie sa, božskú čistotu, vrúcnu lásku, hrdinskú trpezlivosť, anjelskú miernosť a božskú múdrosť. Toto je desať hlavných čností svätej Panny.

[4) Je stála]

[109.] Po štvrté, pravá pobožnosť k svätej Panne je *stála*, upevňuje dušu v dobrom a vedie ju k tomu, aby tak ľahko nezanedbávala svoje pobožnosti. Pomáha jej smelo sa postaviť proti svetu v jeho spôsoboch a zásadách, proti telu v jeho slabostiach a vášňach a proti diablu v jeho pokušeniach; takže osoba opravdivo oddaná svätej Panne nie je vôbec nestála, užialená, škrupulantná ani bojzlivá. To neznamena, že by už nepadala, alebo že by sa už nikdy jej pocity zbožnosti nemenili; ale keď padne, vzťahujúc ruku k svojej dobrej Matke, opäť vstane. A keď táto duša stratí chuť i každý nábožný pocit, tak sa pre to vôbec neznepokojuje: lebo spravodlivý a verný ctiteľ Márie žije z viery v Ježiša a Máriu, a nie z pocitov tela.

[5) Je nezištná]

[110.] Po piate, pravá pobožnosť k svätej Panne je *nezištná*, to značí, že vedie dušu, aby nehľadala samú seba, ale iba Boha v jeho svätej Matke. Opravdivý mariánsky ctiteľ neslúži tejto vznešenej Kráľovnej z chamtivosti a či z vypočítavosti, ani nie pre časné či večné, telesné a či duchovné dobro, ale jedine preto, že ona si zasluhuje, aby jej, ako i Bohu v nej, druhí slúžili. Nemiluje Máriu preto, že mu dáva nejaké dobro alebo žeby ho od nej očakával, ale jedine preto, že je milovaniahodná. Preto ju miluje a slúži jej rovnako verne v nechuti i v suchopárnosti, ako aj v šťastí a vo vrúcnosti citov. Miluje ju rovnako na Kalvárii, ako pri svadbe v Káne. Ach, aký je len takýto ctiteľ svätej Panny, ktorý nehľadá seba v žiadnej službe, čo pre ňu koná, príjemný a vzácny v očiach Božích a jeho svätej Matky! Ale ako zriedkavo ho možno stretnúť! Práve preto, aby ich už nebolo tak málo, chytil som sa brka a podujal som sa dať na papier to, čo som počas mnohých rokov s toľkým ovocím na verejnosti učil,

obzvlášť počas svojich misií.⁷⁶

c) Zhrnutie

[111.] Už som toho veľa povedal o presvätej Panne s úmyslom vytvoriť opravdivých ctiteľov Márie a skutočných učeníkov Ježiša Krista, ale mám toho ešte viac povedať a nekonečne viac toho ešte vynechám, či už pre neznalosť, neschopnosť alebo nedostatok času.

[112.] Ó, kiežby len moja námaha nebola márna a toto dielko sa dostalo do rúk nejakej ušľachtilej duše, zrodenej z Boha a Márie, a nie z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža,⁷⁷ ktorá by v ňom milosťou Ducha Svätého objavila a spoznala vznešenosť i cenu pravej a spoľahlivej pobožnosti k presvätej Panne, ktorú práve idem objasniť! Ak by som len vedel, že moja zločinecká krv by mohla poslúžiť tomu, aby boli uvedené do srdc tieto pravdy, ktoré spisujem na česť mojej drahej Matky a zvrchovanej Vládkyne, z ktorej detí a otrokov som ten posledný, potom by som si ňou poslúžil namiesto atramentu k napísaniu týchto litier, v nádeji, že by sa našli dobré duše, ktoré by svojou vernosťou úcte, ktorú ukazujem, mohli odškodniť moju dobrú Matku a Vládkyňu za straty, čo utrpela mojou nevďačnosťou i nevernosťou.

[113.] Viac ako kedykoľvek predtým sa cítim náchylný veriť a dúfať vo všetko, čo mám vryté hlboko v srdci a o čo už roky prosím Boha: aby skôr či neskôr presvätá Panna mala viac detí, služobníkov i otrokov lásky než kedykoľvek predtým a aby takto Ježiš Kristus, môj drahý Majster, kraľoval v srdciach viac než kedykoľvek predtým.

[114.] Už teraz vidím zúrivosťou sa trasúce zvery, ktoré svojimi diabolskými zubami budú chcieť roztrhať toto dielko ako i toho, ktorým si Duch Svätý poslúžil k jeho napísaniu, alebo ho aspoň pochovať v tmách a v tichu truhlice.⁷⁸ Rovnako zaútočia a budú prenasledovať aj tých a tie, čo ho budú čítať a uskutočňovať vo svojom živote. Ale to nič! Ba tým lepšie! Takáto perspektíva ma povzbudzuje a prináša mi nádej na veľký úspech. To jest, na veľký zástup udatných a chrabrych bojovníkov Ježiša a Márie, jedného i druhého pohlavia, aby v časoch nebezpečnejších, než aké kedy boli a ktoré čoskoro prídu, zdolali svet, diabla i padlú prirodzenosť!

Qui legit, intelligat. Qui potest capere, capiat.⁷⁹

3. Základné spôsoby úcty k Panne Márii

[115.] Je viac druhov *vnútorných* spôsobov pravej úcty k najsvätejšej Panne, z ktorých tu v skratke spomeniem iba tie hlavné:

1. Uctievať si ju ako dôstojnú Matku Božiu kultom hyperdúlie, to znamená, vážiť a uctievať si ju viac než

⁷⁶ Z tohto sa odhaduje, že toto dielo napísal na jeseň 1712 v pustovni svätého Eliáša v Rochelle, štyri roky pred smrťou.

⁷⁷ Porov. Jn 1,13.

⁷⁸ Rukopis zostal uchránený od protináboženského zúrenia Francúzskej revolúcie v tmách a v tichu truhlice v mestečku Svätý Vavrinec nad Sevrou, v poli vedľa kaplnky svätého Michala Archanjela, až do 29. apríla 1842 a prvýkrát bol publikovaný v roku 1843.

⁷⁹ Mt 24,15: „Kto číta, nech pochopí.“ a Mt 19,12: „Kto to môže pochopiť, nech pochopí.“

všetkých ostatných svätých ako veľdielo Božej milosti a ako prvú po Ježišovi Kristovi, pravom Bohu a pravom človeku; 2. meditovať o jej čnostiach, výsadách a o jej činoch; 3. kontemplovať jej vznešenosti; 4. konať pre ňu skutky lásky, chvály a vďaky; 5. srdečne ju vzývať; 6. obetovať sa a spojiť sa s ňou; 7. všetko konať s úmyslom páčiť sa jej; 8. všetky svoje činy začínať, konať a končiť skrze ňu, v nej, s ňou a pre ňu, aby sme tak všetko robili skrze Ježiša Krista, v ňom, s ním a pre neho, lebo on je náš konečný cieľ. Vysvetlím tento posledný spôsob.

[116.] Pravá úcta k svätej Panne má aj viac druhov *vonkajších* spôsobov. Tieto sú hlavné:

1. Zapísať sa do jej bratstiev a vstúpiť do mariánskych spoločenstiev; 2. vstúpiť do reholí s mariánskou úctou; 3. zverejňovať jej chvály; 4. dávať milodary, postiť i umŕtvovať sa na duchu či na tele na jej počesť; 5. nosiť so sebou mariánske znaky ako svätý ruženec alebo korunku, škapuliar a či retiazku; 6. pozorne, nábožne a skromne sa modliť buď svätý ruženec, zložený z pätnástich⁸⁰ desiatkov *Ave Maria* na počesť pätnástich hlavných tajomstiev Ježiša Krista; alebo veniec piatich desiatkov, čo je tretina ruženca, a to buď na počesť piatich radostných tajomstiev: Zvestovanie, Navštívenie, Narodenie Ježiša Krista, Očisťovanie a Znovunájdenie Ježiša v Chráme; alebo na počesť piatich bolestných tajomstiev: Agónia Ježiša Krista v Olivovej záhrade, Bičovanie, Korunovanie trní, Nesenie Kríža a Ukrižovanie; alebo na počesť piatich slávnostných tajomstiev: Zmŕtvychvstanie Pána Ježiša, Nanebovstúpenie, Zoslanie Ducha Svätého čiže Turíce, Nanebovzatie svätej Panny s telom i dušou a jej Korunovanie Najsvätejšou Trojicou. Možno sa tiež pomodliť veniec šiestich či siedmych desiatkov na počesť počtu rokov, ktoré – ako veríme – svätá Panna prežila na zemi; alebo sa možno pomodliť korunku, zloženú z troch *Pater* a dvanástich *Ave* na počesť jej koruny z dvanástich hviezd a či výsad; alebo hodinky Panny Márie, všeobecne v Cirkvi prijaté a praktizované; alebo jej žaltár, ktorý zložil svätý Bonaventúra na jej počesť a ktorý je taký láskyplný a nábožný, že sa ho nemožno modliť bez dojatia; alebo štrnásť *Pater* a *Ave* na počesť jej štrnástich radostí; alebo hocakú inú Cirkevnú modlitbu, hymnus a či pieseň, ako napríklad *Salve Regina*, *Alma*, *Ave Regina coelorum* alebo *Regina coeli*, podľa daného obdobia; alebo *Ave maris Stella*, *O gloriosa Domina* atď., alebo *Magnificat* a či nejakú inú nábožnú modlitbu, ktorých sú modlitebné knižky plné; 7. spievať a dávať spievať na jej počesť nábožné spevy; 8. urobiť jej istý počet pokľaknutí alebo úklonov spolu s krátkou modlitbou, ako napríklad: každé ráno šesťdesiat alebo stokrát povedať: *Ave Maria, Virgo fidelis*,⁸¹ na obdržanie od Boha jej prostredníctvom vernosti Božím milostiam počas nastávajúceho dňa; a večer: *Ave Maria, Mater misericordiae*,⁸² na vyprosenie si od Boha jej prostredníctvom odpustenia hriechov spáchaných počas dňa; 9. pomáhať jej bratstvám, ozdobovať jej oltáre, korunovať a okrášľovať jej obrazy; 10. nosiť a dávať niesť jej obrazy na procesiách, a tiež nejaký nosiť so sebou ako mocnú zbraň proti Zlému; 11. dávať robiť jej obrazy alebo monogramy a umiestňovať ich v kostoloch, po domoch alebo nad mestskými a kostolnými bránami či domovými dverami; 12. zvláštnym a slávnostným spôsobom sa jej zasvätiť.

⁸⁰ Už máme dvadsať tajomstiev posvätného ruženca. Pápež Ján Pavol II. zaviedol päť nových tajomstiev svetla: Krst Pána, Prvý zázrak v Káne, Verejné ohlasovanie, Premenenie a Ustanovenie Eucharistie.

⁸¹ „Zdravas' Mária, Panna verná!“

⁸² „Zdravas' Mária, Matka milosrdenstva!“

[117.] Potom je ešte mnoho ďalších spôsobov pravej úcty k presvätej Panne, ktoré Duch Svätý vnukol svätým dušiam a ktoré sú veľmi posväcujúce. V *Otvorenom raji Filagii*⁸³ od o. Pavla Barry zo Spoločnosti Ježišovej sa o nich dozvieš oveľa viac, keďže tam opísal množstvo pobožností, ktoré praktizovali svätci na počesť najsvätejšej Panny a ktoré vedú duše zázračným spôsob k posväteniu. No iba za predpokladu, že sa praktizujú tak, ako treba, čo značí:

1. s dobrým a úprimným úmyslom páčiť sa jedine Bohu, dosiahnuť spojenia s Ježišom Kristom ako so svojim konečným cieľom a byť dobrým príkladom blížnemu; 2. pozorne, bez dobrovoľných roztržitostí; 3. nábožne, bez náhlivosti a nedbanlivosti; 4. skromne a v polohe tela, ktorá je úctivá i povzbudzujúca.

4. Najdokonalejší spôsob

[118.] Po tomto všetkom, ako i po prečítaní skoro všetkých kníh, v ktorých sa hovorí o úcte k najsvätejšej Panne a po dôverných rozhovoroch s najsvätejšími a najvzdelanejšími osobami našej doby musím hlasno namietat', že som nikde nemohol nájsť a ani sa naučiť takému spôsobu oddanosti k svätej Panne, čo by bol podobný tomu, ktorý idem opísať. Čo by vyžadoval od duše čo najviac obetí pre Boha; čo by ju čo najviac vyprázdnil a očistil od sebalásky; ktorý by ju čo najvernejšie udržiaval v milosti a milosť v nej; ktorý by ju čo najdokonalejšie a najľahšie spojil s Ježišom Kristom; a nakoniec, ktorý by čo najviac Boha oslavoval, dušu posväcoval a blížnemu pomáhal.⁸⁴

[119.] Podstata tejto pobožnosti spočíva vo vnútornom postoji, ktorý táto pobožnosť formuje. Preto ju všetci rovnako nepochopia: niektorí sa zastavia iba pri jej vonkajších prejavoch a týchto bude najviac; podaktorí vstúpia do jej vnútra, no vystúpia iba na prvý stupienok. Kto vystúpi na druhý? Kto príde až na tretí? A napokon, kto tu vytrvá? Iba ten, komu Duch Ježiša Krista vyjaví toto tajomstvo. On sám tam privedie veľmi vernú dušu, aby napredovala z čnosti do čnosti, z milosti do milosti a zo svetla do svetla, aby ju priviedol k premene v Ježiša Krista a k plnosti jeho veku⁸⁵ na zemi a jeho slávy v nebi.

⁸³ PAUL BARRY, SJ: *Le Paradis ouvert á Philagie par cent dévotions á la Mère de Dieu, aisées á pratiquer*, Lyon, 1636. Na margo tejto knihy, z ktorej sa francúzsky filozof Blaise Pascal (1623-1662) vo svojom deviatom provinčnom liste tak vysmieval, autor rozvážne a s pokorou pripomína podmienky, za ktorých sú tieto vonkajšie praktiky naozaj posväcujúce.

⁸⁴ *Lumen Gentium*, č. 60 (1964): „Lebo akýkoľvek spasiteľný vplyv Panny Márie na ľudí nespočíva v dajakej nutnosti, ale má svoj pôvod v Božej blahoslonočnosti a svoj prameň v prekypujúcej hojnosti Kristových zásluh ... a pritom vôbec neprekáža bezprostrednému spojeniu veriacich s Kristom, ba ho napomáha.“

⁸⁵ Porov. Ef 4,13 a čísla 33, 156, 164, 168.

Druhá časť

Dokonalé praktizovanie úcty k Panne Márii

Tretia kapitola

Dokonalé zasvätenie sa Ježišovi Kristovi⁸⁶

[120.] Celá naša dokonalosť spočíva v tom, že sa prispôsobíme, spojíme a oddáme Ježišovi Kristovi. Teda najdokonalejšia zo všetkých pobožností je iste tá, ktorá nás čo najdokonalejšie jemu pripodobní, s ním spojí a jemu zasväť. Pretože Mária sa mu zo všetkých stvorení najviac pripodobnila, z toho vyplýva, že zo všetkých pobožností práve úcta k najsvätejšej Panne, jeho svätej Matke, najviac dušu zasväť a jemu prispôbiť; a že čím viac jej bude duša oddaná, tým viac bude oddaná Ježišovi Kristovi.

Teda dokonalé zasvätenie sa Ježišovi Kristovi nie je nič iné ako dokonalé a úplné oddanie sa najsvätejšej Panne, alebo tiež dokonalé obnovenie sľubov a záväzkov svätého krstu,⁸⁷ a to je práve pobožnosť, ktorú ozrejmujem.

[121.] Táto úcta teda pozostáva v oddaní celého seba najsvätejšej Panne, aby sme skrze ňu úplne celí patrili Ježišovi Kristovi. Treba jej oddať: 1. svoje telo spolu so všetkými zmyslami a údmi; 2. svoju dušu so všetkými jej schopnosťami; 3. svoje vonkajšie dobrá, ako nazývame majetky, prítomné i budúce; 4. svoje vnútorné a duchovné dobrá, minulé, prítomné a budúce, ktorými sú naše zásluhy, čnosti i dobré skutky: inými slovami, všetko, čo máme v prirodzenom poriadku i v poriadku milosti, ako aj všetko, čo môžeme v budúcnosti získať v poriadku prirodzenosti, milosti i oslávenia, a to na celú večnosť a absolútne bez výhrady, či už ide o halier, vlas alebo najnepatrnejší dobrý skutok, a bez očakávania inej odmeny za svoju obeť a službu ako cti, že patríme Ježišovi skrze ňu a v nej, aj keby táto láskavá Pani nebola – akože vždy je – najštedrejšou a najvdáčknejšou zo stvorení.

[122.] Tu treba poznamenať, že dobré skutky obsahujú dve veci: zadostučinenie a zásluhu, alebo inak povedané, odčíňujúcu, čiže vyprosujúcu hodnotu, a záslužnú hodnotu. Odčíňujúca, čiže vyprosujúca hodnota dobrého skutku, je taká, čo odčíňuje trest za hriech, alebo dosahuje nejakú novú milosť. Záslužná hodnota, čiže zásluha nám zasluhuje milosť i večnú slávu. Teda v tomto svojom zasvätení dávame svätej Panne všetky

⁸⁶ Prvý pôvodný titul napísaný veľkými písmenami.

⁸⁷ JÁN PAVOL II (1.6.1980): „Ako by sme len mohli žiť podľa nášho krstu bez kontemplovania Panny Márie, požehnanej medzi ženami ... ? Kristus nám ju dal za Matku. Dal ju Cirkvi za Matku. Ona nám ukazuje život, a čo viac, prihovára sa za nás. Každý katolík spontánne zveruje svoju modlitbu do jej rúk a jej sa zasväcuje k lepšiemu zasväteniu sa Bohu.“

odčínajúce, vyprosujúce i záslužné hodnoty, čiže zadosťučinenia i zásluhy všetkých našich dobrých skutkov: dávame jej naše zásluhy, milosti i čnosti nie preto, aby ich mohla udeliť inému (veď naše zásluhy, milosti a čnosti – aby sme boli presní – nie sú prenosné; lebo jedine Ježiš Kristus, ktorý sa stal u svojho Otca naším garantom, nám môže sprostredkovať svoje zásluhy), ale preto, aby nám ich chránila, zväčšovala a okrášľovala – ako to neskôr ešte vysvetlíme. Zverujeme jej naše zadosťučinenia, aby ich podľa svojho uváženia udelila iným k čo najväčšej Božej sláve.

[123.] Z toho vyplýva: 1. že touto pobožnosťou oddávame Ježišovi Kristovi – a to najdokonalejším spôsobom, lebo to dávame rukami Márie – všetko, čo mu môžeme dať; čo je omnoho viac než skrze iné pobožnosti, v ktorých mu dávame časť svojho času či časť dobrých skutkov, zadosťučinení alebo umŕtvovaní. No tu oddávame a zasväcujeme všetko, až po právo disponovať našimi vnútornými dobrami, ako aj zadosťučineniami, ktoré denne získavame dobrými skutkami: veď toto nerobia ani v reholiach. Rehoľníci oddávajú Bohu majetkové dobrá sľubom chudoby, telesné dobrá sľubom čistoty, vlastnú vôľu sľubom poslušnosti a niekedy i telesnú slobodu sľubom klauzúry. Ale nikdy sa nezriekajú slobody či práva disponovať hodnotou svojich dobrých skutkov a ani sa úplne nezrieknu všetkého tak, ako by mohli, keďže najvzácnejšie, čo kresťan má, sú jeho zásluhy a zadosťučinenia.

[124.] 2. Z toho vyplýva, že kto sa takto dobrovoľne zasvätil a obetoval Ježišovi skrze Máriu, nemôže už viac disponovať žiadnym svojím dobrým činom: všetko, čo trpí alebo dobre činí v myšlienkach, slovách i skutkoch, už prináleží svätej Panne, aby ona s tým nakladala podľa vôle svojho Syna a na jeho väčšiu slávu. Akokoľvek, táto závislosť nesmie byť v žiadnom prípade na ujmu povinnostiach súčasného alebo budúceho stavu: napríklad povinnostiach kňaza, ktorý svojím úradom, alebo aj inak, musí aplikovať odčínajúcu a vyprosujúcu hodnotu svätej omše na nejaký konkrétny úmysel. Lebo túto obeť robíme iba podľa Božieho poriadku a podľa stavovských povinností.

[125.] 3. Z toho vyplýva, že sa zasväcujeme súčasne najsvätejšej Panne i Ježišovi Kristovi. Jej, ako dokonalému prostriedku, ktorý si Ježiš vybral k spojeniu sa s nami a k spojeniu nás so sebou. Nášmu Pánovi, ako nášmu konečnému cieľu, ktorému vďačíme za všetko, čo sme, ako nášmu Vykupiteľovi a nášmu Bohu.

[126.] Povedal som, že túto pobožnosť možno výstižne nazvať aj dokonalým obnovením si záväzkov a či sľubov svätého krstu.

Lebo každý kresťan pred svojím krstom patrili diablu, bol jeho otrokom. No počas svojho krstu sa najprv vlastnými ústami alebo ústami svojich krstných rodičov slávnostne zriekol Satana, jeho pokušení i jeho skutkov a potom si ako otrok lásky vybral Ježiša Krista za svojho Učiteľa a za svojho zvrchovaného Pána. A práve toto robíme touto pobožnosťou: zriekame sa (ako to vyjadruje modlitba zasvätenia) diabla, sveta, hriechu a tiež samých seba, aby sme sa celí oddali Ježišovi Kristovi cez ruky Panny Márie. A dokonca robíme aj čosi viac: veď pri krste obyčajne za nás hovoria iní, a to krstný otec i matka, a tak sa oddávame Ježišovi Kristovi iba cez zástupcu; ale pri tejto pobožnosti konáme to sami, dobrovoľne a vedome.

Pri svätom krste sa neoddávame Ježišovi Kristovi cez ruky Márie, aspoň nie výslovne. A nedávame mu ani hodnoty našich dobrých skutkov, veď po krste zostávame plne slobodní ponúknuť ich za koho chceme alebo si ich ponechať pre seba. No touto oddanosťou sa výslovne dávame nášmu Pánovi cez ruky Márie a zasväcujeme mu cenu všetkých našich skutkov.

[127.] Svätý Tomáš⁸⁸ píše: ľudia skladajú pri svätom krste sľub, že sa zriekajú diabla a jeho márností: *In baptismo vovent homines abrenuntiare diabolo et pompis eius*. A tento sľub, dodáva svätý Augustín (v 59. liste adresovanom Pavlinovi),⁸⁹ je najväčší a najpotrebnejší: *Votum maximum nostrum quo vovimus nos in Christo esse mansuros*. Toto isté tvrdia i cirkevní právnici: *Praecipuum votum est quod in baptisate facimus*.⁹⁰ No kto z nás dodržiava tento veľký sľub? Kto zostáva verný sľubom svätého krstu? Či sa neprehrešujú skoro všetci kresťania proti vernosti, ktorú sľúbili pri svojom krste? Odkiaľ môže pochádzať tento všeobecný neporiadok, ak nie zo zabudlivosti, v ktorej žijeme sľuby a záväzky svätého krstu; ak nie z toho, že skoro nik sám osobne nepotvrdzuje tento *zmluvný kontrakt*, ktorý uzatvoril s *Bohom* cez svojich krstných rodičov!

[128.] Toto je také pravdivé, že Koncil v Sens⁹¹ – ktorý bol zvolaný z príkazu Ľudovíta Dobrého na odstránenie veľkých neporiadkov medzi kresťanmi – považoval za hlavnú príčinu tohto mravného úpadku práve zabudlivosť a neznalosť našich záväzkov vyplývajúcich zo svätého krstu. A na také zlo nenašiel lepší liek, než privádzať kresťanov k obnovovaniu si záväzkov a sľubov svätého krstu.

[129.] Tridentský Katechizmus, verný interpret úmyslov tohto posvätného koncilu, vyzýva farárov, aby sami robili to isté a aby viedli im zverených ľudí k tomu, aby sa rozpomätali a verili, že sú zaviazaní a zasvätení nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi ako otroci svojmu Vykupiteľovi a Pánovi. Hľa, ako to vyjadruje: *Parochus fidelem populum ad eam rationem cohortabitur ut sciat aequum esse nos ipsos, non secus ac mancipia Redemptori nostro et Domino in perpetuum addicere et consecrare* (Cat. Conc. Trid., pte 1, c. 3).⁹²

[130.] Teda ak nás koncily, Otcovia a aj sama skúsenosť učia, že najlepším prostriedkom na vyliečenie neduhov medzi kresťanmi je priviesť ich k tomu, aby sa rozpomätali na záväzky vyplývajúce z ich krstu a aby si obnovili svoje krstné sľuby; nie je potom rozumné, aby sme to teraz urobili dokonalým spôsobom touto oddanosťou a zasvätením sa nášmu Pánovi cez jeho svätú Matku? Tvrdím, že toto je dokonalý spôsob, lebo k zasväteniu sa Ježišovi Kristovi používame ten najdokonalejší zo všetkých prostriedkov, ktorým je najsvätejšia Panna.

Niektoré námietky

⁸⁸ Sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ: *Summa Teol.*, II-II, 88,2.

⁸⁹ *Epistola 149 ad Paulinum*: „Náš najväčší sľub, ktorým sme sa zasľúbili zotrvať v Kristovi.“

⁹⁰ KAHL: *Lexicon juridicum juris ... canonici...*, Ženeva, 1553: „Najväčší sľub je ten, čo sme dali pri krste.“

⁹¹ Šiesty parížsky koncil v roku 829.

⁹² „Farári nech vyzývajú veriaci ľud, aby vedel, že sme vo svedomí povinní navždy sa oddať a zasvätiť sa nášmu Vykupiteľovi a Pánovi ako otroci.“

[131.] Námietka, že táto pobožnosť by bola novinkou alebo že je bezvýznamná, neobstojí. Veď nie je nová, lebo koncily, Otcovia i mnohí autori, starší i novší, hovoria o tomto zasvätení sa nášmu Pánovi alebo o obnove sľubov svätého krstu ako o niečom už dávno praktizovanom, čo odporúčajú všetkým kresťanom. Je aj dôležitá, lebo hlavným pôvodcom neporiadkov, a tým i večného zatratenia kresťanov, je zabúdanie a nezáujem o tento záväzok.

[132.] Nieкто by tiež mohol namietat: keďže nás táto pobožnosť vedie k darovaniu hodnoty všetkých našich dobrých skutkov, modlitieb, umŕtvovaní i milodarov nášmu Pánovi skrze ruky presvätej Panny, robí nás tým neschopnými pomôcť dušiam našich rodičov, priateľov a dobrodincov.

Po prvé odpovedám, že sa nedá veriť tomu, že by mohlo našim priateľom, rodičom či známym uškodiť, keď sa bezvýhradne oddáme a zasvätime nášmu Pánovi a jeho svätej Matke. Tým by sme urážali ich moc a dobrotu, lebo iste budú veľmi pomáhať našim rodičom, priateľom i dobrodincom z nášho skromného duchovného výťažku či inými cestami.

Po druhé, táto oddanosť nám predsa nezakazuje modliť sa za druhých, či už mŕtvych alebo živých, pokiaľ použitie našich dobrých skutkov závisí od vôle presvätej Panny; ale skôr naopak, vedie nás modliť sa za nich s ešte väčšou dôverou. Celkom tak, ako keby istý bohatý človek dal celé svoje imanie nejakému kniežaťu, aby si ho uctil: či by ho potom nemal prosiť s väčšou dôverou o almužnu pre dajakého svojho priateľa, ktorý by ho o to žiadal? A nebolo by pre knieža skôr potešením, že môže dosvedčiť vďačnosť človeku, ktorý sa zvliekol, aby jeho zaodel, ktorý sa ponížil, aby si ho uctil? A to isté musíme povedať o našom Pánovi a svätej Panne: nikdy sa nedajú prekonať vo vďačnosti.

[133.] Nieкто azda namietne: ak dám presvätej Panne všetku hodnotu mojich skutkov, aby ju udelila komu chce, možno potom budem musieť zostať o to dlhšie v očistci.

Táto námietka, ktorá pochádza zo sebalásky a neznalosti štedrosti Boha a jeho svätej Matky, sa vyvráti sama. Uvažujme: horlivá a veľkorysá duša si cení viac Božie záujmy ako svoje, dáva Bohu bezvýhradne všetko, čo má, až tak, že už viac dať nemôže – *non plus ultra*, dychtí iba po sláve Ježiša Krista a jeho kráľovstve prostredníctvom jeho svätej Matky a celá sa obetuje, len aby ho získala. Pýtam sa teda, či táto veľkorysá a štedrá duša bude po smrti trestaná viac než iné len preto, že bola štedrejšia a nesebeckejšia? V žiadnom prípade! Práve voči takej duši, ako o chvíľu uvidíme, sú náš Pán a jeho svätá Matka veľmi štedrú už na tomto svete, aj na druhom, v poriadku prírody, milosti aj slávy.

[134.] Teraz sa pozrieme, i keď čo najstručnejšie, na *dôvody*, ktoré by nám mali túto úctu odporúčať, aj na úžasné *účinky*, ktoré má na dušu veriaceho, ako aj na *praktizovanie* tejto úcty.

Štvrtá kapitola

Dôvody, ktoré nám ju odporúčajú

1. Dáva nás úplne do služieb Bohu

[135.] Prvý dôvod nám ukazuje, aké vynikajúce je zasvätiť sa Ježišovi Kristovi Máriinými rukami.

Na zemi nemožno vymyslieť vznešenejšiu činnosť ako je služba Bohu. Veď aj priemerný Boží sluha je bohatší, mocnejší a aj vznešenejší ako všetci pozemskí králi a vládcovia, ak títo neslúžia Bohu. Aké je potom bohatstvo, moc i dôstojnosť verných a dokonalých Božích sluhov, ktorí sa úplne, bez výhrad a podľa svojich možností stravujú v jeho službe! Práve takým je verný a milujúci otrok Ježiša a Márie, ktorý sa dal úplne celý do služby tohto Kráľa kráľov cez ruky jeho svätej Matky a ktorý si nič neponecháva pre seba. Zlato celého sveta a krása nebies nestačia, aby mu boli za to odmenou.

[136.] Ostatné kongregácie, asociácie i bratstvá, ktoré vznikli na počesť nášho Pána a jeho svätej Matky a ktoré konajú toľko dobra v kresťanstve, nezaväzujú svojich členov k darovaniu sa bez výhrad. Predpisujú im iba niektoré spôsoby a činy, ktorými splnia svoj záväzok. Nechávajú ich slobodnými v ich ostatných činoch vo zvyšnom čase. Ale táto úcta človeka vedie k bezvýhradnému darovaniu všetkých svojich myšlienok, slov, skutkov a utrpení i všetkého času svojho života Ježišovi a Márii. Až tak, že či bdie alebo spí, či pije alebo je, či koná tie najväčšie činy alebo tie najnepatrnejšie, na základe jeho sebaobetovania to, čo robí, vždy skutočne patrí Ježišovi a Márii, dokonca aj keď na to nemyslí – iba ak by to výslovne odvolal. Aká to útecha!

[137.] A naviac, ako som už povedal, niet žiadnej inej praktiky ako táto, pomocou ktorej sa duša môže tak ľahko zbaviť akejkolvek sebeckosti, ktorá sa nebadane vtiera aj do jej najlepších činov. Takúto veľkú milosť dáva náš dobrý Ježiš duši ako odmenu za jej hrdinský a nezištný čin, ktorým mu postúpila rukami jeho svätej Matky každú hodnotu svojich dobrých skutkov. Ak už na tomto svete stonásobne odmeňuje tých, ktorí sa z lásky k nemu vzdajú vonkajších dobier, časných a podliehajúcich skaze, aký potom bude stonásobok pre tých, ktorí obetovali dokonca aj svoje vnútorné a duchovné dobré!

[138.] Ježiš, náš veľký priateľ, sa nám dal bezvýhradne, s telom i dušou, s čnosťami, milosťami i zásluhami: *se toto totum me comparavit* – „získal ma celého tým, že sa mi celý dal“, hovorí svätý Bernard. Nemali by nás spravodlivosť a vďačnosť priviesť k tomu, aby sme mu dali všetko, čo mu dať môžeme? Bol štedrý voči nám ako prvý, preto ho nasledujme! A zakúsime vo svojom živote, smrti i v celej večnosti jeho ešte väčšiu štedrosť: *Cum liberali liberalis erit*.

2. Vedie nás k napodobňovaniu príkladu Ježiša Krista a k cvičeniu sa v pokore

[139.] Druhý dôvod nám ukazuje, že je samo osebe spravodlivé a pre kresťana výhodné úplne sa zasvätiť presvätej Panne týmto spôsobom, aby sme dokonalejšie patrili Ježišovi Kristovi.

Tento dobrý Majster nepohrdol uzatvorením sa do lona svätej Panny ako zajatec a otrok lásky a podriadil sa jej i poslúchal ju počas tridsiatich rokov. A opakujem, že tu je ľudský duch v koncoch, keď sa vážne zamýšľa nad takýmto konaním: vtelená Múdrost' sa nechcela dať ľuďom priamo, aj keď to mohla urobiť, ale cez najsvätejšiu Pannu; nechcela prísť na svet vo veku zrelého muža, nezávisle na druhých, ale ako chudobné a malé dieťa, závislé na starostlivosti a výžive svojej svätej Matky. Táto nekonečná Múdrost' nesmierne túžila osláviť Boha, svojho Otca, a spasiť ľudí a nenašla na to dokonalejší ani rýchlejší spôsob, než sa podrobiť presvätej Panne vo všetkom, a to nie počas prvých ôsmich, desiatich či pätnástich rokov svojho života, ale počas tridsiatich. Bohu, svojmu Otcovi, vzdala viacej slávy počas tohto svojho podriadenia sa a závislosti na svätej Panne, než by mu mohla vzdať využitím týchto tridsiatich rokov na konanie zázrakov, na kázanie po celej zemi, na obracanie všetkých ľudí. Veď ak by to tak nebolo, konala by inak. Ach! Ako veľmi oslavujeme Boha, keď sa podľa vzoru Ježiša podriaďujeme Márii!

Keď máme pred očami takýto zreteľný a všetkým známy príklad, neboli by sme blázniví, keby sme si mysleli, že môžeme nájsť dokonalejší a rýchlejší prostriedok na oslavu Boha, než podriaďiť sa Márii podľa vzoru jej Syna?

[140.] Na dôkaz nutnosti našej závislosti na presvätej Panne si tu pripomeňme to, čo sme o príklade Otca, Syna a Ducha Svätého vzhľadom na takúto závislosť už prv povedali. Otec daroval a daruje svojho Syna iba skrze ňu, tvorí deti a dáva svoje milosti iba skrze ňu. Boh Syn bol utvorený pre každého jednotlivca iba skrze ňu v spojení s Duchom Svätým a udeľuje svoje zásluhy a čnosti iba skrze ňu. Duch Svätý vytvoril Ježiša Krista a tvorí údy jeho Tajomného tela iba skrze ňu a aj svoje dary i priazne udeľuje iba skrze ňu. Ako by sme teda mohli po toľkých výrečných príkladoch Najsvätejšej Trojice odísť od Márie bez toho, že by sme sa jej zasvätili a chceli závisieť od nej v našej ceste k Bohu a v našom sebaobetovaní sa Bohu, ak nie sme úplne zaslepení?

[141.] Vybral som zopár latinských citátov od Otcov, aby som dokázal to, čo som povedal:

Duo filii Mariae sunt, homo Deus et homo purus; unius corporaliter; et alterius spiritualiter mater est Maria (svätý Bonaventúra a Origenes).⁹³

Haec est voluntas Dei, qui totum nos voluit habere per Mariam; ac proinde, si quid spei, si quid gratiae, si quid salutis ab ea noverimus redundare (svätý Bernard).⁹⁴

Omnia dona, virtutes et gratiae ipsius Spiritus Sancti, quibus vult, quando vult, quomodo vult et quantum vult

⁹³ „Mária má dvoch synov, Bohočloveka a obyčajného človeka; toho prvého je matkou telesne a toho druhého duchovne.“

⁹⁴ *Sermo de aquaeductu*: „Toto je vôľa Boha, ktorý chcel, aby sme všetko dostali cez Máriu; či už máme nejakú nádej, nejakú milosť, nejakú spásu, rozpoznajme, že to dostávame od nej.“

per ipsius manus administrantur (svätý Bernardín).⁹⁵

Qui indignus eras cui daretur, datum est Mariae, ut per eam acciperes quidquid haberes (svätý Bernard).⁹⁶

[142.] Keď Boh videl, že sme nehodní prijať jeho milosti priamo z jeho rúk, hovorí svätý Bernard, dal ich Márii, aby sme cez ňu mali všetko to, čo nám chcel dať. A tiež nachádza svoju slávu v tom, že prijíma vďačnosť, úctu a lásku, ktorú mu za jeho dobrodenia dlhujeme, rukami Márie. Je teda veľmi správne napodobňovať toto konanie Boha, tvrdí svätý Bernard, aby sa milosť vrátila k svojmu autorovi tou istou cestou, akou prišla: *Ut eodem alveo ad largitorem gratia redeat quo fluxit*.

To je práve to, čo konáme touto úctou: ponúkame a zasväcujeme všetko, čím sme i všetko, čo máme, presvätej Panne, aby náš Pán prijal jej prostredníctvom slávu i vďačnosť, ktoré mu dlhujeme. Uznávame svoju nehodnosť a neschopnosť predstúpiť pred jeho nekonečný Majestát osamotene, a preto sa utiekame k jej príhovoru.

[143.] A navyše, vedie nás k veľkej pokore, ktorú Boh miluje nadovšetky čnosti. Duša, ktorá sa vyvyšuje, poníža Boha, ktorá sa však pokoruje, Boha vyzdvihuje. Boh pyšným odporuje, ale pokorným dáva milosť.⁹⁷ Ak sa pokoríš a budeš sa pokladať za nehodného predstúpiť pred neho a priblížiť sa k nemu, on sám zostúpi, zníži sa k tebe, aby v tebe našiel potešenie, aby ťa vyvyšil aj napriek tomu, aký si. Ale úplne iné je to, keď k Bohu pristupujeme smelo, bez sprostredkovateľa, vtedy Boh uniká a nemožno ho dosiahnuť. Ako len miluje poníženosť srdca! To pre takúto pokoru potrebujeme túto oddanosť, lebo nás vedie k tomu, aby sme nikdy nepredstupovali pred nášho Pána sami, akokoľvek je sladký a milosrdný, ale aby sme vždy použili príhovor svätej Panny: či už predstupujeme pred neho, či k nemu hovoríme, či sa k nemu približujeme, či mu chceme niečo ponúknuť, či sa s ním spojiť a zasvätiť sa mu.

3. Získava nám služby svätej Panny

[144.] *Tretí dôvod*. – Presvätá Panna je matkou sladkosti a milosrdenstva a nikdy sa nenechá predbehnúť v láske a štedrosti. Keď vidí, že sa jej ktosi daruje celý, aby si ju uctil i slúžil jej a zbaví sa toho najcennejšieho, len aby ju ozdobil, potom sa mu dáva aj ona úplne celá neomylným spôsobom: ponára ho do hĺbín svojich milostí, ozdobuje svojimi zásluhami, podopiera svojou mocou, rozjasňuje svojím svetlom, objíma svojou láskou, dáva mu svoje čnosti – svoju pokoru, vieru, čistotu atď. – a stáva sa jeho zárukou, doplnkom a jeho všetkým vzhľadom na Ježiša. A ako tento človek, ktorý sa zasvätil, je celý Máriin, tak je Mária celá jeho. Až tak, že môžeme o tomto dokonalom Máriinom služobníkovi a dieťati povedať to, čo svätý Ján evanjelista povedal o sebe, keď prijal presvätú Panu za celé svoje imanie: *Accepit eam discipulus in sua*.⁹⁸

⁹⁵ „Všetky dary, čnosti a milosti samého Ducha Svätého sú rozdeľované jej rukami komu chce, kedy chce, ako chce a koľko chce.“

⁹⁶ *Sermo III in Vigilia Nativitate Domini*. „Keďže si bol nehodný, aby ti bolo dané, bolo dané Márii, aby si cez ňu prijal, čokoľvek máš.“

⁹⁷ *Jak* 4,6.

⁹⁸ *Jn* 19,27: „...si ju učeník vzal k sebe.“

[145.] To v takej duši, ak je verná, vyvoláva veľkú nedôveru, pohrdanie a nenávisť k sebe a veľkú dôveru a odovzdanie sa svätej Panne, svojej dobrej Panej. Už sa na svoje schopnosti, úmysly, zásluhy, čnosti ani dobré skutky viac nespolieha, lebo to všetko plne obetovala Ježišovi Kristovi prostredníctvom tejto dobrej Matky. A ani už viac nemá inú pokladnicu okrem jedinej, v ktorej má duša všetky poklady, ale ktorú už nemá pri sebe. Tou pokladnicou je Mária.

Kto tak predstupuje pred Pána, obracia sa na neho s veľkou dôverou, bez otrockého či úzkostlivého strachu. Privádza ho to aj k citom zbožného a učeného abbé Ruperta, ktorý, narážajúc na víťazstvo Jakuba nad anjelom, adresoval presvätej Panne tieto krásne slová: „Ó, Mária, Pani moja a neporušená Matka Boha i človeka, Ježiša Krista, túžim bojovať s týmto Mužom, čiže Božím Slovom, vyzbrojený nie svojimi zásluhami, ale tvojimi.“ – *O Domina, Dei Genitrix, Maria, et incorrupta, Mater Dei et hominis, non meis, sed tuis armatus meritis, cum isto Viro, scilicet Verbo Dei, luctari cupio. (Rup. prolog. in Cantic.)*

Ach, akými mocnými sa stávame pred Ježišom Kristom, keď sme vyzbrojení zásluhami a príhovormi takej dôstojnej Matky Boha, ktorá – ako hovorí svätý Augustín – láskyplne premohla Všemohúceho.

[146.] Pretože touto oddanosťou dávame nášmu Pánovi rukami jeho svätej Matky všetky naše dobré skutky, táto dobrá Pani ich očisťuje, okrášľuje a spôsobuje, že ich jej Syn prijíma.

1) Očisťuje ich od všetkej špiny sebalásky a nepatrného pripútania sa k stvoreniam, ktoré sa nepozorovateľne vtiera aj do najlepších skutkov. Keďže sa dostanú do jej prečistých a plodných rúk, ktoré nikdy neboli neplodné ani nečinné a očisťujú už svojím dotykcom, zbavuje náš dar, ktorý sme jej dali, všetkého skazeného a nedokonalého.

[147.] 2) Okrášli ich tým, že ich ozdobí svojimi zásluhami a čnosťami. Je to, ako keď nejaký vidiečan, ktorý chce získať priateľstvo a náklonnosť kráľa, ide za kráľovnou a dá jej jablko – celý svoj výnos, aby ho ponúkla kráľovi. A kráľovná po prijatí tohto úbohého, drobného daru vidiečana položí jablko na veľkú, krásnu, zlatú tácku a ponúkne ho kráľovi v mene vidiečana. Takto teda jablko, samo o sebe nedôstojný dar pre kráľa, stáva sa darom dôstojným jeho Majestátu vďaka zlatej tácke, na ktorej spočíva a osobe, ktorá ho ponúka.

[148.] 3) Predkladá tieto dobré skutky Ježišovi Kristovi, veď z toho, čo jej ponúkame, si neponecháva vôbec nič pre seba, ale všetko verne odovzdáva Ježišovi. Ak dávame jej, nevyhnutne dávame Ježišovi. Ak chválime a oslavujeme ju, ona zaraz chváli a oslavuje Ježiša. Aj teraz, keď ju chválime a jej dobrorečíme, spieva tak, ako vtedy, keď ju chválila svätá Alžbeta: *Magnificat anima mea Dominum.*⁹⁹

[149.] 4) Spôsobuje, že Ježiš prijíma tieto dobré skutky, aj keď zostávajú malicherným a biednym darom pre tohto Svätého svätých, Kráľa kráľov. Ak sami čosi predložíme Ježišovi, založené na vlastnom úsilí a schopnostiach, skúma náš dar a často ho odmietne kvôli špine, ktorú tam vnáša sebaláska. Tak ako kedysi odmietol obety Židov, plné svojvôle.¹⁰⁰ Ale keď mu niečo predkladáme cez čisté a panenské ruky jeho milovanej,

⁹⁹ Lk 1,46: „Velebí moja duša Pána“.

¹⁰⁰ Porov. napr. 1 Sam 13,9.

dotýkame sa jeho slabej stránky – ak vôbec môžem použiť tento výraz – lebo potom už toľko neskúma darovanú vec, ale svoju dobrú Matku, ktorá mu ju predkladá. Nehľadí toľko na to, od koho, ale cez koho dar prichádza. Lebo Máriu jej Syn vždy láskavo prijíma, veď ju nikdy neodmietol. A jeho Majestát so zaľúbením prijíma všetko, čo mu predkladá, malé či veľké. Stačí, že to ponúka Mária, aby to Ježiš prijal a našiel v tom zaľúbenie. Hľa, dôležitá rada, ktorú svätý Bernard dával mužom i ženám, ktorých viedol k dokonalosti: „Keď chceš čosi obetovať Bohu a nechceš byť odmietnutý, postaraj sa, aby si to ponúkol cez príjemné a vznešené ruky Máriine“ – *Modicum quod offerre desideras, manibus Mariae offerendum tradere cura, si non vis sustinere repulsam.* (svätý Bernard: *Lib. de Aquaed.*)

[150.] Či samotná prirodzenosť neradí malým správať sa takto voči veľkým, ako sme videli? Prečo by nás milosť nemala viesť k podobnému chovaniu voči Bohu, ktorý nás nekonečne prevyšuje a pred ktorým sme menej než prach? A napokon, táto obhajkyňa je taká mocná, že ešte nikdy nebola odmietnutá, taká vynaliezavá, že pozná všetky tajomstvá na získanie Božieho srdca, taká dobrá a dobročinná, že neodmietne nikoho, akokoľvek malého či zlého.

Neskôr, v príbehu Jakuba a Rebeky, vysvetlím pravý obraz právd, ktoré tvrdím.

4. Najlepšie oslavuje Boha

[151.] *Štvrtý dôvod.* – Táto úcta, verne praktizovaná, je výborným prostriedkom na dosiahnutie toho, že cena všetkých našich dobrých skutkov poslúži čo najväčšej oslave Boha. Skoro nikto sa neriadi týmto vznešeným cieľom, aj keď je to našou povinnosťou. A to buď preto, že nevie, v čom spočíva najväčšia sláva Boha, alebo preto, že o ňu nestojí. No najsvätejšia Panna, ktorej prenechávame cenu i zásluhy našich dobrých skutkov, dokonale, vie v čom spočíva najväčšia sláva Boha a všetko, čo robí, koná iba na zväčšenie jeho slávy. Preto pravý služobník tejto dobrej Panej, ktorý sa jej celý zasvätil, ako sme si už vysvetlili, a svoje zasvätenie výslovne neodvolal, môže smelo tvrdiť, že hodnota všetkých jeho skutkov, myšlienok a slov slúži k čo najväčšej sláve Boha. Možno nájsť niečo potešujúcejšie pre dušu, ktorá miluje Boha čistou, nezištnou láskou a ktorá hľadá skôr Božiu slávu a jeho záujmy ako svoje?

5. Vedie k zjednoteniu sa s naším Pánom

[152.] *Piaty dôvod.* – Táto nábožnosť je ľahkou, krátkou, dokonalou a spoľahlivou cestou na dosiahnutie zjednotenia s naším Pánom, v čom spočíva kresťanská dokonalosť.

1) Je to ľahká cesta, veď je to cesta, ktorú vytvoril Ježiš Kristus, keď prišiel k nám. Niet na nej žiadnej prekážky, ktorá by nám bránila ísť k nemu. Je pravda, že aj inými cestami môžeme dosiahnuť božské zjednotenie, ale len cez oveľa viac krížov a zbytočných úmrtí, i s oveľa viac prekážkami, ktoré len ťažko zdoláme. Bude treba prekonať tmavé noci, podivné boje i úzkosti, príkre hory, veľmi ostré tŕne a strašné púšte. No Máriinou

cestou sa kráča ľahšie a pokojnejšie.

Avšak i na nej budeme musieť vybojovať ťažké boje a prekonať veľké prekážky. No táto dobrá Matka a Pani sa svojim verným služobníkom tak priblíži, tak sa k nim pridruží, že ich bude osvetľovať v temnotách, vyjasňovať v pochybnostiach, posilňovať v obavách a podopierať v bojoch i ťažkostiach. Vskutku, táto panenská cesta k nájdeniu Ježiša je cestou ruží a medu v porovnaní s ostatnými cestami. Bolo niekoľko svätcov – ale bolo ich málo – ktorí prešli touto cestou, ako napríklad svätý Efrém, svätý Ján Damascénsky, svätý Bernard, svätý Bernardín, svätý Bonaventúra, svätý František Saleský. Títo prešli po tejto tichej ceste k Ježišovi Kristovi, lebo Duch Svätý, verný Ženích Márie, im ju ukázal svojou jedinečnou milosťou. Ale ostatní svätci, ktorých je väčšina, aj keď si všetci ctili presväť Pannu, predsa na túto cestu nevstúpili, alebo len v malej miere. A preto prešli krutejšími a nebezpečnejšími skúškami.

[153.] Čím to teda je, namietne verný sluha Márie, že verní služobníci tejto dobrej Matky majú toľko príležitostí trpieť – a viac ako tí, ktorí jej nie sú až takí oddaní? Veď sa im protirečí, sú prenasledovaní, osočovaní, nemôžu ich zniesť; alebo kráčajú vo vnútorných temnotách a po púšťach, kde nieto ani najmenšej kvapky nebeskej rosy. Ak táto nábožnosť k svätej Panne uľahčuje cestu k Ježišovi Kristovi, čím to je, že títo sú najviac križovaní?

[154.] Odpovedám, že vskutku je pravdou, že najvernejší služobníci svätej Panny, keďže sú jej najobľúbenejšími, dostávajú najväčšie nebeské milosti i láskavosti, a to sú križe. No hneď aj tvrdím, že práve títo nesú križe s väčšou ľahkosťou, zásluhami i slávou, a že čo by tisíckrát zastavilo alebo zvalilo iných, týchto nezastaví ani raz, ba poháňa ich to dopredu. A to preto, že táto dobrá Matka, plná milosti a naplnená Duchom Svätým, im všetky tieto križe, ktoré im sama vyrezáva, nakladá do cukru materskej nežnosti a natiera čistou láskou. Až tak, že ich radostne hltajú ako nakladané orechy, aj keď tie sú samy o sebe horké. A verím, že každý, kto chce byť oddaný a zbožne žiť v Ježišovi Kristovi, a teda aj znášať prenasledovanie a niesť každý deň svoj križ, nikdy neunesie ťažké križe, alebo nie s takou radosťou, ani nevydrží až do konca, ak nebude mať nežnú úctu k svätej Panne, ktorá je sladkosťou križa. Je to ako so zelenými orechmi: nemožno ich jesť bez veľkého premáhania, ak nie sú naložené v cukre.

[155.] 2) Táto úcta k presvätej Panne je *krátkou* cestou k nájdeniu Ježiša Krista, jednak preto, že z nej vôbec nezblúdime, jednak preto, že – ako som práve povedal – kráčame po nej radostnejšie i ľahšie, a teda aj rýchlejšie. Viac pokročíme v krátkom čase podriadenosti a závislosti na Márii než počas celých rokov svojvôle a spoliehania sa na seba. Lebo *človek, ktorý poslúcha* a podriadi sa božskej Márii, *víťazne zaspieva*¹⁰¹ nad všetkými svojimi nepriateľmi. Budú mu chcieť zabrániť kráčať, prinútiť ho cúvnuť alebo padnúť, ale s Máriinou podporou, pomocou a vedením bude postupovať obrými krokmi k Ježišovi Kristovi bez pádu, cúvania či zdržania. A to rovnakou cestou, po ktorej prišiel v krátkom čase obrými krokmi Ježiš k nám, ako je napísané.¹⁰²

[156.] Rozmýšľaj, prečo Ježiš Kristus žil na zemi tak krátko a skoro všetky roky z tých niekoľkých, čo tu

¹⁰¹ Prís 21,28.

¹⁰² Porov. Ž 19,6.

pobudol, prežil v podriadenosti a poslušnosti svojej Matke? Preto, lebo aj keď skoro dokonal, prežil dlhé časy, dlhšie než Adam, ktorý žil viac ako deväťsto rokov, lebo prišiel napraviť škody. Ježiš Kristus žil dlho, lebo žil úplne podriadený svojej svätej Matke a zjednotený s ňou, aby poslúchol svojho Otca. Veď po prvé ten, kto si ctí matku, sa podobá človeku, čo zbiera poklady – ako tvrdí Duch Svätý. To znamená, že kto si ctí Máriu, svoju Matku, až tak, že sa jej vo všetkom podriadi a poslúcha ju, ten sa stane skoro veľmi bohatým, lebo každým dňom zbiera poklady podľa tajomstva kameňa mudrcov: *Qui honorat matrem, quasi qui thesaurizat.*¹⁰³ A po druhé, lebo jeden voľný výklad slov Ducha Svätého:¹⁰⁴ *Senectus mea in misericordia uberi* – „moja staroba je v milosrdenstve lona,“ hovorí, že je to lono Márie, ktoré *obkľúčilo a splodilo dokonalého muža*¹⁰⁵ a *ktoré bolo schopné obsiahnuť toho, ktorého celý vesmír nepojme ani neobsiahne.*¹⁰⁶ A tvrdím, že v Máriinom lone sa mladí ľudia stanú starejšími vo svetle, svätosti, skúsenosti i múdrosti. Behom pár rokov dospejú až k plnosti Kristovho veku.¹⁰⁷

[157.] 3) Táto oddanosť je *dokonalou* cestou k zjednoteniu sa s Ježišom Kristom, lebo božská Mária je najdokonalejším a najsvätejším z čistých stvorení, a tiež preto, lebo Ježiš, ktorý sa stal dokonalým človekom, si nevybral žiaden iný spôsob na tejto svojej veľkej a úžasnej ceste. Najvyšší, Nepochopiteľný, Nedosiahnuteľný, Ten, ktorý Je, sa rozhodol prísť medzi nás malých, ktorí nie sme ničím, na túto zem. Ako sa to stalo?

Najvyšší cez poníženu Máriu dokonale a božsky zostúpil k nám, veď nič nestratil zo svojej božskosti a svätosti. A práve cez ňu musia maličkí vystúpiť k Najvyššiemu dokonalým a božským spôsobom, bez akéhokoľvek strachu.

Nepochopiteľný sa nechal plne pojať a obsiahnuť nepatrnou Máriou, bez umenšenia svojej nesmiernosti. A práve ňou sa musíme nechať dokonale a bez výhrad obsiahnuť a viesť.

Neprístupný sa priblížil a úzko, dokonale a osobne sa spojil s našim človečenstvom cez Máriu, bez akejkoľvek straty zo svojho Majestátu. A práve cez ňu musíme prichádzať k Bohu a dokonale i úzko sa spájať s jeho Majestátom bez strachu z odmietnutia.

A napokon Ten, ktorý Je, ráčil prísť k tomu, čo nie je a urobiť, že to, čo nebolo, sa stalo Bohom, čiže Tým, ktorý je. Toto učinil dokonalým spôsobom, keď sa úplne daroval a podriadil mladučkej Panne Márii, a pritom v časnosti neprestal byť Tým, ktorý Je od celej večnosti. A podobne práve cez Máriu i my, aj keď nie sme ničím, môžeme sa stať podobnými Bohu milosťou a slávou, ak sa jej bez strachu z omylu darujeme tak dokonale a úplne, že v sebe nebudeme ničím, ale budeme všetkým v nej.

[158.] Nech by sa mi utvorila nová cesta k Ježišovi Kristovi, dláždená všetkými zásluhami svätých, zdobená každou ich hrdinskou čnosťou, osvetlená a okrášlená všetkým jasom a krásou anjelov a nech by všetci anjeli a svätí sprevádzali, ochraňovali a podopierali tých, ktorí by po nej chceli kráčať, amen, amen, tvrdím smelo, hovorím

¹⁰³ *Sir* 3,5.

¹⁰⁴ *Ž* 92,11 (*Vulgáta*).

¹⁰⁵ Porov. *Jer* 31,22.

¹⁰⁶ Porov. graduál omše k Panne Márii v sobotu č. 5.

¹⁰⁷ Porov. *Ef* 4,13.

pravdivo, že by som pred takou dokonalou cestou radšej uprednostnil nepoškvrnenú cestu Márie: *Posui immaculatam viam meam*.¹⁰⁸ Kofaj či cestu, bez akejkoľvek škvrny či špiny, bez dedičného či osobného hriechu, bez tieňa či mrákavy. A ak môj milý Ježiš druhý raz príde na zem kraľovať v sláve (a to je isté, že príde), vôbec si nevyberie inú cestu na príchod než božskú Máriu, ktorou prišiel tak bezpečne a dokonale prvý raz. Rozdiel, ktorý bude medzi prvým a druhým príchodom, je, že ten prvý bol tajný a skrytý, druhý bude slávny a oslňujúci. No obidva budú dokonalé, lebo oba sa udejú cez Máriu. Hľa, tajomstvo, ktoré nechápeme: *Hic taceat omnis lingua*.¹⁰⁹

[159.] 4) Táto úcta k presvätej Panne je *spoľahlivou* cestou ako prísť k Ježišovi Kristovi a dosiahnuť dokonalosť v spojení s ním:

1. Lebo táto oddanosť, ktorú učím, nie je nová. Je taká dávna – ako tvrdí Boudon,¹¹⁰ ktorý nedávno zomrel v povesti svätosti, v knihe, ktorú napísal o tejto úcte – že nemožno presne určiť jej začiatky, ale aj tak je isté, že v Cirkvi nachádzame jej stopy už viac ako sedemsto rokov.

Svätý Odilon – opát v Cluny, žil okolo roku 1040 – bol jedným z prvých, ktorý praktizoval túto úctu verejne vo Francúzsku, ako spomína jeho životopis.

Kardinál Peter Damiáni spomína, že v roku 1076 sa blahoslavený Marin, jeho brat, v prítomnosti svojho predstaveného stal otrokom presvätej Panny veľmi povznášajúcim spôsobom: veď si upevnil okolo krku povraz, kajúcne sa zbičoval a položil na oltár sumu peňazí na potvrdenie svojej oddanosti a zasvätenia sa svätej Panne. V tom verne vytrval celý svoj život tak, že si vyslúžil, že ho táto dobrá Pani pri jeho smrti navštívila, potešila a sama mu sľúbila raj ako odmenu za jeho službu.

César Bollandus¹¹¹ sa zmieňuje o známom rytierovi, Vautierovi de Birbak, blízkom príbuznom vojvodu z Louvain, ktorý sa okolo roku 1300 zasvätil svätej Panne.

Túto oddanosť praktizovali viacerí jednotlivci až do 17. storočia, keď sa stala známou.

[160.] O. Šimon de Roias¹¹² – trinitár, ktorý vykupoval zajatcov, kazateľ kráľa Filipa III. – ju rozšíril po celom Španielsku a Nemecku. Od pápeža Gregora XV. získal na naliehanie kráľa mnohé odpustky pre tých, čo ju praktizovali.

O. de Los Rios,¹¹³ augustinián, sa s blízkym priateľom otcom de Roiasom dal v Španielsku i Nemecku na vyučovanie tejto oddanosti slovom kázaným aj písaným. Napísal obsažné dielo *Hierarchia Mariana*, v ktorom s

¹⁰⁸ Ž 18,33: „moju cestu urobil nepoškvrnenou“.

¹⁰⁹ „Tu nech umlknú každý jazyk!“

¹¹⁰ HENRI-MARIE BOUDON (1624-1702), arcidiakon v Évreux. Spomínaná kniha sa volá: *Iba Boh alebo sväté otroctvo úžasnej Matky Božej* (1667).

¹¹¹ CÉSAIRE D'HEISTERBACH, (1188-1230), cistercián zo Citeaux. Autor nepresne cituje aj rok aj mená.

¹¹² ŠIMON DE ROIAS, (1552-1624). Založil *Bratstvo otrokov panenskej Matky Božej*.

¹¹³ BARTOLOMEJ DE LOS RIOS, (1580-1652).

toľkou zbožnosťou a učenosťou pojednáva o tejto oddanosti, o jej starobylosti, výnimočnosti a solídnosti.

Otcovia teatíni ju v minulom storočí zaviedli v Taliansku, na Sicílii i v Savojsku.

[161.] O. Stanislav Phalacius¹¹⁴ zo Spoločnosti Ježišovej ju úžasne rozšíril v Poľsku.

O. de Los Rios vo svojej knihe tu spomenutej vymenúva kniežatá, kňazné, biskupov a kardinálov rozličných kráľovstiev, ktorí si zvolili túto oddanosť.

Ctihodný otec Kornel z Lapide,¹¹⁵ hodný odporúčania pre svoju nábožnosť i veľkú učenosť, prijal poverenie od viacerých biskupov a teológov na preskúmanie tejto oddanosti. Po dôkladnom preskúmaní ju pre jej nábožnosť vychválil a viaceré osobnosti nasledovali jeho príklad.

Ctihodní otcovia jezuiti, vždy horliví v službe najsvätejšej Panny, v mene členov kolínskej kongregácie predložili malý traktát o tejto úcte vojvodovi Ferdinandovi Bavorskému, vtedy arcibiskupovi Kolína. On ho schválil, povolil ho vydať a vyzval všetkých farárov a rehoľných kňazov svojej diecézy, aby šíрили túto zdravú úctu, ako len môžu.

[162.] Kardinál de Bérulle,¹¹⁶ ktorého pamiatku si ctia v celom Francúzsku, bol najhorlivejším šíriteľom tejto úcty vo Francúzsku aj napriek mnohým osočovaniam a prenasledovaniam kritikov a voľnomyšlienkárov. Obviňovali ho z novôt a povier. Napísali proti nemu hanopis a rozšírili ho. Použili tisíce úskokov, či skôr diabol prostredníctvom ich služieb, aby ho zastavili v šírení tejto úcty po Francúzsku. Ale tento veľký a svätý muž odpovedal na ich osočovanie iba svojou trpezlivosťou. Námietky z ich hanopisu účinne vyvracia v krátkom spise, kde im dokazuje, že táto úcta sa zakladá na príklade Ježiša Krista, na povinnostiach, ktoré voči nemu máme a na sľuboch, ktoré sme dali pri svätom krste. A hlavne týmto posledným dôvodom zatvoril ústa svojim odporcom, keď im ukázal, že zasvätenie sa presvätej Panne a Ježišovi Kristovi jej rukami nie je nič iné, ako dokonalé obnovenie si svojich krstných sľubov. Vyslovil mnoho iných krásnych vecí o tejto úcte, ktoré si možno prečítať v jeho dielach.

[163.] V knihe p. Boudona sa možno dočítať, ako rôzni pápeži schválili túto pobožnosť, ako ju mnohí teológovia preskúmali, aké príkoria podstúpila a aj prekonala a ako ju tisíce osôb prijali. A pritom všetkom ju nikdy žiaden pápež neodsúdil, ale to by napokon ani nebolo možné bez rozvrátenia základov kresťanstva.

Je teda isté, že táto úcta vôbec nie je nová. A ak nie je všeobecne rozšírená, tak len preto, že je príliš cenná, aby ju všetci chutnali a skúšali.

[164.] 2. Táto úcta je *bezpečným* prostriedkom ako prísť k Ježišovi Kristovi, lebo charakteristickou vlastnosťou svätej Panny je, že nás isto k nemu privedie. Tak ako charakteristická vlastnosť Ježiša Krista je, že nás isto privedie k nebeskému Otcovi. Nech sa teda duchovné osoby mylne nedomnievajú, že by im Mária mohla prekážať

¹¹⁴ STANISLAV FENICKI (1592-1652), alebo PHALACIUS.

¹¹⁵ CORNELIUS VAN DEN STEEN, (1567-1637) poverili ho, aby preskúmal pravovernosť tejto úcty, keď ju P. Stanislav Fenicki šíril v Poľsku.

¹¹⁶ KARDINÁL DE BÉRULLE, (1575-1629). Prikázal karmelitánom „sľub“ otroctva, čo vyvolalo kontroverziu. Na námietky odpovedal, že je to vlastne len obnova krstných sľubov.

v zjednotení s Bohom. Veď či by bolo možné, aby tá, ktorá našla milosť u Boha pre všetkých spoločne a aj pre každého jednotlivca, mohla zabrániť nejakej duši dosiahnuť veľkú milosť spojenia s ním? Veď bola úplne a vrchovato plná milostí, bola taká spojená s Bohom a v neho premenená, že ho to privedlo stať sa v nej človekom, a bolo by teda možné, žeby ona mohla prekážať dokonalému spojeniu nejakej duše s Bohom?

Je pravda, že pohľad na iné, akokoľvek sväté stvorenia by nám azda mohol v istých chvíľach oddialiť božské spojenie. Nie však na Máriu, ako som už povedal a ako vždy budem neúnavne tvrdiť. Jeden z dôvodov, prečo tak málo duší dospeje k plnosti veku Ježiša Krista je, že v ich srdciach nie je dostatočne formovaná tá, ktorá sa raz navždy stala jeho Matkou a plodnou Nevestou Ducha Svätého. Ak chce niekto mať zrelé i pekné ovocie, musí mať najprv strom, ktorý ho splodí; a kto chce mať ovocie života, Ježiša Krista, ten musí mať strom života, Máriu. Kto chce, aby v ňom účinkoval Duch Svätý, musí mať jeho vernú a nerozlučnú Nevestu, božskú Máriu, ktorá ho urobí úrodným a plodným, ako sme už prv povedali.

[165.] Buď si teda istý, že čím viac budeš vo svojich modlitbách, nazeraniach, prácach a utrpeniach hľadiť na Máriu – aj keď nie jasne a pozorne, aspoň však všeobecne a nepatrne – tým dokonalejšie budeš nachádzať Krista Ježiša, ktorý je s ňou vždy, veľký, mocný, účinkujúci i nepochopiteľný. Viac než v nebi alebo v ktoromkoľvek inom stvorení vo vesmíre. Nielenže božská Mária, plne ponorená v Boha, nie je pre dokonalých absolútne žiadnou prekážkou spojenia sa s Bohom, ale až dodnes vôbec nebolo a ani nikdy nebude stvorenie, ktoré by nám účinnejšie pomáhalo v tejto veľkej úlohe. A to buď milosťami, ktoré nám k tomu sprostredkuje, veď „nikto sa nenaplní myšlienkou na Boha, iba skrze ňu“ – *nemo cogitatione Dei repletur nisi per te*, ako tvrdí jeden svätec,¹¹⁷ alebo tým, že nás ochráni pred preludmi a podvodmi Zlého.

[166.] Kde je Mária, tam zlý duch vôbec nie je. Keď sme správne oddaní Márii, keď na ňu často myslíme a o nej rozprávame, je to jedným z najneomylnějších znakov, že nás vedie dobrý duch. To je názor svätca,¹¹⁸ ktorý dodáva, že ako je dýchanie istým znakom živého tela, častá myšlienka a láskyplné vzývanie Márie je istým znakom, že duša nie je hriechom mŕtva.

[167.] Mária sama vyhubila všetky bludy – *Sola cunctas haereses interemisti in universo mundo*, hlása Cirkev i Duch Svätý, ktorý ju vedie.¹¹⁹ Akokoľvek kritici proti tomu šomrú, verný Máriin ctiteľ nikdy neupadne do bludu či ilúzie, aspoň nie do formálneho.¹²⁰ Môže sa však myliť – aj keď ťažšie ako iný – materiálne, keď pokladá klamstvo za pravdu alebo zlého ducha za dobrého. Ale skôr či neskôr spozná svoj vecný nedostatok a omyl, a keď ho spozná, v žiadnom prípade nebude nástoľčivo veriť a obhajovať to, čo prv pokladal za pravdivé.

[168.] Kto teda chce pokročiť na ceste dokonalosti a bezpečne a dokonale nájsť Ježiša Krista bez strachu zo

¹¹⁷ SVÄTÝ GERMÁN CARIHRADSKÝ: *Sermo II in Dormitione Deiparae*.

¹¹⁸ SVÄTÝ GERMÁN CARIHRADSKÝ: *Oratio in sanctae Deiparae Zonam*.

¹¹⁹ *Rímsky breviár*, 7. antifóna 3. nocturna, spoločného ofícia sviatkov Panny Márie.

¹²⁰ „Formálny omyl“ je omyl, ktorý má svoj obsah, čiže matériu, a má aj svoju formu, čiže vôľu i uvedomenie. „Materiálny omyl“ je iba vonkajší aspekt omylu, bez vedomého chcenia.

sebaklamov, ktorý je bežný pre ľudí modlitby, nech s veľkým srdcom, *corde magno et animo volenti*,¹²¹ príľnie k tejto úcte k presvätej Panne, ktorú azda dosiaľ nepoznal. Nech vstúpi na túto vynikajúcu cestu, ktorú dosiaľ nepoznal a ktorú mu ukazujem: *Excellentiorem viam vobis demonstro*.¹²²

Ježiš Kristus, vtelená Múdroseť a náš jediný Pán, prekliesnil túto cestu, a preto žiaden jeho úd, čo po nej kráča, nemôže sa myliť. Je *ľahkou* cestou, vďaka plnosti milostí a pomazaniu Ducha Svätého, ktorý ju napĺňa. Keď po nej kráčame, vôbec sa neunavujeme a ani necúvame. Je *krátkou* cestou, lebo nás v krátkom čase privádza k Ježišovi Kristovi. Je *dokonalou* cestou, na ktorej nie je žiadne bahno, žiaden prach, ba ani najmenšia nečistota hriechu. A konečne je *spoľahlivou* cestou, lebo nás vedie k Ježišovi Kristovi a k večnému životu priamym a istým spôsobom, bez toho, že by nás odvádzala vpravo či vľavo.

Vstúpme teda na túto cestu a kráčajme po nej dňom i nocou až do plnosti veku Ježiša Krista.

6. Dáva nám veľkú vnútornú slobodu

[169.] *Šiesty dôvod*. – Tento spôsob úcty, ak sa verne praktizuje, dáva veľkú vnútornú slobodu, slobodu Božieho dieťaťa. Keďže touto úctou sa stávame otrokmi Ježiša Krista, úplne sa mu zasvätiac, potom tento dobrý Majster ako odmenu za väzenie lásky, do ktorého sa uzatvárame: 1) zbavuje našu dušu všetkých škrupúl i otrockého strachu, ktoré ju môžu iba sužovať, spútať a miasť; 2) rozširuje srdce svätou dôverou v Boha, keď spôsobuje, že hľadáme na neho ako na svojho otca; 3) inšpiruje nás nežnou detinskou láskou.

[170.] Bez zdržiavania sa dokazovaním tejto pravdy dôvodzeniami, uspokojím sa vyrozprávaním časti príbehu, ktorý som čítal v *Životopise matky Agnešy od Ježiša*, jakobínky,¹²³ z kláštora Langeac v Auvergne, ktorá zomrela v povesti svätosti na tom istom mieste v roku 1634. Keď mala ešte len sedem rokov, už trpela veľkými duševnými mukami a počula hlas, ktorý jej hovoril, že ak chce byť oslobodená od všetkých trápení a uchránená pred všetkými nepriateľmi, nech sa stane čo najskôr otrokyňou Ježiša a jeho svätej Matky. Skôr sa nevrátila domov, kým sa nedala úplne celá Ježišovi a jeho svätej Matke ako otrokyňa, aj keď predtým nepoznala túto oddanosť, a keď našla železnú reťaz, upevnila si ju okolo bedier a nosila ju až do smrti. A hneď všetky muky a škrupule prestali, naplnil ju veľký pokoj a srdce sa jej rozšírilo tak,¹²⁴ že sa dala do šírenia tejto oddanosti medzi mnohými ďalšími, ktorí v nej pekne pokročili. Medzi nimi bol aj P. Olier, zakladateľ semináru svätého Sulpícia a viacero kňazov a seminaristov z tohto seminára... Jedného dňa sa mu zjavila svätá Panna a dala mu na krk zlatú reťaz na dôkaz svojej radosti z toho, že sa Agneša stala otrokyňou jej Syna i jej. A svätá Cecília, ktorá sprevádzala svätú Pannu,

¹²¹ 2 Mach 1,3: „veľkomyseľne a ochotne“.

¹²² 1 Kor 12,31: „vznešenejšiu cestu vám ukážem“.

¹²³ AGNES DE LANGEAC, (1602-1634), priorka sestier svätého Dominika v kláštore svätej Kataríny v Langeac. Až do Francúzskej revolúcie tieto sestry volali jakobínky, podľa kláštora svätého Jakuba v Paríži.

¹²⁴ Porov. Ž 119,32.

mu povedala: „Šťastní sú verní otroci Kráľovnej neba, lebo sa budú tešiť z pravej slobody.“ *Tibi servire libertas.*¹²⁵

7. Získava veľké dobré pre blížneho

[171.] *Siedmy dôvod.* – Veľké dobré, ktoré získava táto oddanosť nášmu blížnemu, by nám tiež mohli pomôcť prijať ju. Lebo práve týmto spôsobom sa cvičíme v láske k nemu výnimočným spôsobom, keďže mu rukami Márie dávame všetko, čo máme najcennejšie. A to je odčítajúca a vyprosujúca hodnota všetkých našich dobrých skutkov, nevynímajúc ani tú najnepatrnejšiu dobrú myšlienku, ani to najmenšie utrpenie. Súhlasíme, aby sa všetky zadosťučinenia, čo sme získali a čo až do smrti získame, použili podľa vôle svätej Panny na obrátenie hriešnikov alebo vyslobodenie duší z očistca.

Nie je toto dokonalá láska k blížnemu? Neznamená toto byť opravdivým učeníkom Ježiša Krista, ktorý sa spozná podľa lásky? Nie je toto prostriedok na obracanie hriešnikov bez strachu zo samofúbnosti a na vyslobodzovanie duší z očistca, pričom netreba robiť takmer nič navyše, než sme už povinní podľa svojho stavu?

[172.] Aby sme rozpoznali vznešenosť tohto dôvodu, je potrebné poznať, akým veľkým dobrom je obrátenie hriešnika i vyslobodenie duše z očistca. Je to dobro nekonečné. Je väčšie než stvorenie neba a zeme,¹²⁶ lebo duša dostáva možnosť vlastniť Boha. Keby sme touto oddanosťou v celom svojom živote vyslobodili z očistca iba jedinú dušu alebo keby sme obrátili iba jediného hriešnika, nebolo by to dosť na to, aby sme do nej zapojili všetkých skutočne dobročinných ľudí?

No treba zdôrazniť, že naše dobré skutky tým, že prechádzajú Máriinými rukami, získavajú na čistote, čoho dôsledkom sa zväčšuje ich zásluha i odčítajúca a vyprosujúca hodnota. To je dôvod, prečo sa stávajú omnoho účinnejšími na pomoc dušiam v očistci a obracanie hriešnikov, než keby neprechádzali panenskými a štedrými rukami Márie. To málo, čo prostredníctvom svätej Panny, bez svojvôle a z čistej, nezaujatej lásky dávame, sa v skutku stáva všemocným na utíšenie Božieho hnevu a privolanie jeho milosrdenstva. A možno sa pri smrti zistí, že osoba, ktorá bola tejto oddanosti veľmi verná, ňou vyslobodila viaceré duše z očistca a obrátila viacerých hriešnikov, aj keď vo svojom živote nerobila nič iné, len úplne obyčajné veci svojho stavu. Aká radosť pri jej súde! Aká sláva vo večnosti!

8. Je skvelým prostriedkom vytrvalosti

[173.] *Ôsmy dôvod.* – K tejto úcte k presvätej Panne nás akiste najsilnejšie pobáda to, že je skvelým prostriedkom na vytrvanie v čnosti a vernosti. Veď čím to je, že väčšina obrátení nemá trvácnosť? Čím to je, že znovu tak ľahko padáme do hriechu? Čím to je, že väčšina spravodlivých, namiesto toho, aby napredovala z čnosti do čnosti a získavala nové milosti, často stráca aj tú trochu čnosti a milostí, ktoré má? Ako som to už vyššie

¹²⁵ „Tebe slúžiť je sloboda.“

¹²⁶ SVÄTÝ AUGUSTÍN: *Tractatus in Johannem*.

vysvetlil, toto nešťastie má svoj pôvod v tom, že aj keď je človek taký skazený, slabý a nestály, stále si dôveruje, spolieha sa na vlastné sily a pokladá sa za schopného ustrážiť si poklad svojich milostí, čností a zásluh.

Touto úctou zverujeme svätej vernej Panne všetko, čo vlastníme. Prijímame ju za všestrannú strážkyňu všetkých dobier prírody i milosti. Práve na jej vernosť sa spoliehame, o jej silu sa opierame a na jej milosrdenstve i láske si zakladáme, aby aj napriek snahám diabla, sveta a tela zbaviť nás čností a milostí nám ich uchovávala a zväčšovala. Hovoríme jej ako dobré dieťa svojej matke alebo ako verný sluha svojej panej: *Depositum custodi*.¹²⁷ Moja dobrá Matka a Pani, uznávam, že som na základe tvojho orodovania až dosiaľ prijal viac Božích milostí ako si zasluhujem. Moja neblahá skúsenosť ma učí, že veziem tento poklad na veľmi krehkej lodi a že som príliš slabý i úbohý, aby som si ho sám uchoval: *adolescentulus sum ego et contemptus*.¹²⁸ Milostivo prijmi do opatery všetko, čo vlastním a chráň mi to svojou vernosťou i mocou. Veď ak nado mnou bdieš, nič sa mi nestratí. Ak ma podopieraš, vôbec nespádnem. Ak ma ochraňuješ, som v bezpečí pred svojimi nepriateľmi.

[174.] Práve toto výslovne hlása svätý Bernard, aby nás nadchol pre túto oddanosť: „Kým ťa podopiera, nepadáš; kým ťa chráni, nebojíš sa; kým ťa vedie, neunavuješ sa; kým ti je naklonená, prichádzaš k bráne spásy.“ – *Ipsa tenente, non corruis; ipsa protegente, non metuis; ipsa duce, non fatigaris; ipsa propitia, pervenis*. (*Serm. super Missus*) Zdá sa, že svätý Bonaventúra ešte otvorenejšie tvrdí to isté, keď hovorí: „Svätá Panna sa nielen zdržiava v plnosti svätých, ale svätých pevne drží a udržiava v plnosti, ktorá sa vôbec neumenší; spôsobuje, že sa ich čnosti nevytratia, ich zásluhy nezničia, ich milosti nestratia, démoni im neublížia a napokon, keď zhrešia, zadržiava nášho Pána, aby ich netrestal.“ – *Virgo non solum in plenitudine sanctorum detinetur, sed etiam in plenitudine sanctos detinet, ne plenitudo minuat; detinet virtutes ne fugiant; detinet merita ne pereant; detinet gratias ne effluent; detinet daemones ne noceant; detinet Filium ne peccatores percutiat*. (S. Bon.: in *Speculo B. V.*)

[175.] Presvätá Panna je vernou Pannou. Svojou vernosťou nahrádza Bohu straty, ktoré Eva spôsobila svojou nevernosťou a získava vernosť Bohu i vytrvalosť v dobrom pre tých a tie, ktorí k nej prilipnú. Práve preto ju istý svätec¹²⁹ prirovnáva k upevnenej kotve, ktorá ich pevne drží a ochraňuje pred stroskotaním na rozbúrenom mori tohto sveta, kde už toľkí ľudia zahynuli, lebo neboli pripútaní k tejto upevnenej kotve. Hovorí: „Pripútavame duše k tvojej nádeji ako k upevnenej kotve.“ – *Animas ad spem tuam sicut ad firmam anchoram alligamus*. To k nej boli najviac pripútaní svätci, ktorí dosiahli spásu a pripútavali aj iných, aby vytrvali v čnosti. Šťastní teda, tisíckrát šťastní sú tí kresťania, ktorí sa i teraz k nej verne a úplne pripútavajú ako k upevnenej kotve. Vzdúvajúce sa búrky tohto sveta ich vôbec nezatopia ani neoberú o nebeské poklady. Šťastní sú tí a tie, ktorí do nej vstúpia ako do Noemovej archy! Vody potopy hriechov, ktoré tak zaplavujú svet, im vôbec neuškodia, lebo: *Qui operantur in me non peccabunt*.¹³⁰ – „Ktorí sú vo mne, aby pracovali na svojej spásu, vôbec nezahrešia,“ hovorí s Múdrosťou.

¹²⁷ 1 Tim 6,20: „opatruj, čo ti bolo zverené“.

¹²⁸ Ž 119,141: „mladučký som a opovrhovaný“.

¹²⁹ SVÄTÝ JÁN DAMASCÉNSKY: *Homilia in Dormitione B.M.V.*

¹³⁰ Sir 24,30. Presný preklad znie: „ktorí sa namáhajú v mojej službe, nezahrešia.“

Šťastné sú tie neverné deti nešťastnej Evy, ktoré sa pútajú k vernej Matke a Panne: „veď ona vždy zostáva verná a nikdy seba samú nezaprie“ – *Fidelis permanet, se ipsam negare non potest*.¹³¹ Vždy miluje tých, ktorí ju milujú: *Ego diligentes me diligo*,¹³² a nie iba afektívnou láskou, ale láskou efektívnou a účinnou, ktorá ich veľkým množstvom milostí chráni, aby neupadali v čnosti alebo nepadli na ceste a nestratili milosť jej Syna.

[176.] Táto dobrá Matka vždy z čistej lásky prijme všetko, čo jej dáme do úschovy. Ak už raz niečo prijme, potom je ako strážkyňa podľa spravodlivosti na základe úložnej zmluvy povinná nám to ustrážiť. Presne ako človek, u ktorého by som si uložil tisíc toliarov. Bol by povinný ustrážiť mi ich až do tej miery, že keby o ne azda svojou nedbanlivosťou prišiel, zostal by podľa práva za ne opravdivo zodpovedný. Ale nie, verná Mária nikdy nemôže nedbalosťou stratiť to, čo jej zveríme! Nebo a zem sa pominú skôr, ako by ona bola neporiadna alebo neverná voči tým, ktorí sa na ňu spoliehajú.

[177.] Úbohé deti Márie, vaša slabosť je obrovská, nestálosť ohromná a váš základ je veľmi skazený. Uznávam to. Pochádzate z tej istej zvrhlej masy Adamových a Eviných detí. Ale nezúfajte si pre to a utíšite sa! Ba tešte sa! Lebo hľa, ponúkam vám tajomstvo, ktoré vás naučím. Tajomstvo, ktoré nepozná skoro nikto spomedzi kresťanov, aj tých najzbožnejších.

Nenechávajte si svoje zlato a striebro v truhliciach, ktoré už prv zlý duch vylomil, keď vás okradol. Sú príliš malé, príliš slabé a príliš staré na to, aby v sebe udržali taký veľký a taký vzácny poklad. Nedávajte číročistú pramenistú vodu do svojich nádob, zničených a nakazených hriechom. I keď v nich už hriech nie je, smrad po ňom tam ešte zostáva a vodu pokazí. Nedávajte vynikajúce víno do svojich starých sudov, v ktorých ste mali zlé víno, lebo sa v nich skazí a môže sa rozliať.

[178.] Aj keď mi azda rozumiete, duše vyvolené, poviem to ešte otvorenejšie. Nezverujte zlato svojej lásky, striebro svojej čistoty, vodu nebeských milostí a ani víno svojich zásluh i čností deravému vrecu, starej a rozbitej truhlici či pokazenej a zničenej nádobe ako ste vy. Inak vás orabujú zlodeji, čiže démoni, ktorí nocou i dňom hľadajú a číhajú na správny okamih, aby to urobili. Inak všetko, čo vám Boh dáva v najčistejšom stave, zničíte smradom sebalásky, dôverou v seba a svojvôľou.

Všetky svoje poklady, milosti i čnosti vložte, vlejte do Máriinho lona a srdca, veď ona je „nádoba duchovná, nádoba počestná, výborná nádoba pobožnosti“ – *Vas spirituale, vas honorabile, vas insigne devotionis*.¹³³ Odkedy sa Boh sám osobne uzatvoril so všetkými svojimi dokonalosťami do tejto nádoby, stala sa úplne duchovnou bytosťou i duchovným príbytkom tých najduchovnejších duší. Stala sa hodnou cti i čestným trónom najvznešenejších kniežat od večnosti. Stala sa dôležitou v nábožnosti i sídlom najvychýrenejších duší v láskavostiach, milostiach a čnostiach. Stala sa napokon bohatou ako dom zlatý, silnou ako veža Dávidova, čistou

¹³¹ Porov. 2 Tim 2,13: „On ostáva verný, lebo seba samého zaprieť nemôže.“ Apoštol píše o Bohu, autor to aplikuje na P. Máriu.

¹³² Prís 8,17: „Ja svojich milovníkov milujem.“

¹³³ *Loretánske litánie* (schválené pápežom Sixtom V. v roku 1587). Podľa nového slovenského prekladu: „príbytok Ducha Svätého, príbytok hoden cti, vznešený príbytok nábožnosti.“

ako veža zo slonovej kosti.

[179.] Ó, šťastný človek, ktorý všetko daroval Márii! Ktorý sa jej vo všetkom a pre všetko zveruje a v ňu sa ponára! Je úplne Máriin a Mária je úplne jeho. Môže s Dávidom smelo povedať: *Haec facta est mihi*¹³⁴ – Mária „je mojím údelom“. Alebo s milovaným učeníkom: *Accepi eam in mea*¹³⁵ – „Prijal som ju k sebe“ ako celé svoje imanie. Alebo s Ježišom Kristom: *Omnia mea tua sunt, et omnia tua mea sunt*¹³⁶ – „Všetko, čo mám, je tvoje, a všetko, čo máš ty, je moje.“

[180.] Ak si tu nejaký kritický čitateľ povie, že zveličujem alebo preháňam v zbožnosti, tak beda! Nechápe ma. Buď preto, že je zmyselným človekom, ktorý vôbec neobľubuje duchovné veci. Alebo preto, že je zo sveta, a tak nemôže prijať Ducha Svätého. Alebo preto, že je namyslený i kritický, a tak zavrhnne alebo pohrdne všetkým, čomu nerozumie. No duše, „čo sa nenarodili ani z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha“¹³⁷ a z Márie, mi rozumejú a som im po chuti. Práve pre ne toto píšem.

[181.] No aj tak hovorím jedným i druhým, pokračujúc v prerušenom, že božská Mária tým, že je najčestnejšou a najštedrejšou spomedzi čistých stvorení, sa nikdy nenechá predbehnúť v láske ani v štedrości. A ako hovorí jeden svätý muž, za vajíčko dá hoviadko.¹³⁸ Inými slovami: za tú trošku, čo jej dáme, nám dá mnoho z toho, čo od Boha prijala. Teda ak sa jej nejaká duša dá bez výhrad, aj ona sa dá tejto duši bez výhrad. To jest vtedy, ak vložíme do nej celú svoju dôveru bez domýšľavosti ak po jej boku budeme pracovať na osvojení si čností a krotení svojich vášní.

[182.] Nech verní služobníci svätej Panny smelo povedia so svätým Jánom Damascenským: „Pretože ti dôverujem, ó, Božia Matka, zachránim sa. Pretože ma chrániš, ničoho sa nebudem báť. S tvojou záštitou a pomocou porazím a donútim k úteku mojich nepriateľov. Lebo byť ti oddaný je zbraňou spásy, ktorú Boh dáva tým, ktorých chce spasiť.“ – *Spem tuam habens, o Deipara, servabor; defensionem tuam possidens, non timebo; persequar inimicos meos et in fugam vertam, habens protectionem tuam et auxilium tuum; nam tibi devotum esse est arma quaedam salutis quae Deus his dat quos vult salvos fieri.* (Joan. Damas., ser. de Annuntiat.)

¹³⁴ Ž 119,56. Prispôsobuje na ženský rod – na Pannu Máriu.

¹³⁵ Jn 19,27. Prispôsobuje na prvú osobu.

¹³⁶ Porov. Jn 17,10. Voľne cituje veľkňazskú modlitbu.

¹³⁷ Jn 1,13.

¹³⁸ Ide o slovnú hračku: „Pour un œuf, elle donne un bœuf.“

Piata kapitola

Biblický predobraz tejto dokonalej úcty: Rebeka a Jakub

[183.] O všetkých pravdách, o ktorých som práve písal vzhľadom na presvätú Pannu a jej deti i služobníkov, Duch Svätý nám vo Svätom písme dáva podivuhodný predobraz v príbehu Jakuba,¹³⁹ ktorý obdržal požehnanie od svojho otca Izáka vďaka dôvtipu a snahe svojej matky Rebeky.

Hľa, ako ho Duch Svätý opisuje, a hneď ho aj vysvetlím.

1. Príbeh Jakuba

[184.] Ezau predal Jakubovi svoje právo prvorodeného.¹⁴⁰ Matka týchto dvoch bratov, Rebeka, nežne milovala Jakuba a o niekoľko rokov neskôr ľstou, ktorá bola celkom svätá a plná tajomstiev,¹⁴¹ zaistila túto výhodu Jakubovi. Lebo Izák sa cítil veľmi starý a chcel požehnať svoje deti prv, ako zomrie. Zavolať si svojho syna Ezaua, ktorého miloval, a prikázal mu ísť na lov, aby si mohol zajať a potom ho požehnať. Rebeka o tom hneď upovedomila Jakuba a kázala mu priniesť dve kozliatka zo stáda. Keď ich dal svojej matke, pripravila z nich Izákovi to, o čom vedela, že rád jedáva. Obliekla Jakuba do Ezauových šiat, ktoré si ponechala, a ovinula mu ruky i krk kožou kozliat, aby jeho otec, ktorý už nevidel, pri počutí hlasu Jakuba si mohol aspoň podľa chlpov jeho rúk myslieť, že to je Ezau, jeho brat. Izák bol naozaj prekvapený jeho hlasom a bol presvedčený, že je to hlas Jakubov. Kázal mu pristúpiť bližšie a ohmatal mu chlpy kože, ktoré pokrývali jeho ruky. Vravel, že hlas je síce Jakubov, ale že ruky sú Ezauove. Keď dojedol a pobozkal Jakuba, ucítil vôňu jeho šiat, požehnal ho a prial mu rosu z neba a plodnosť zeme. Ustanovil ho za pána všetkých jeho bratov a ukončil svoje požehnanie slovami: „Nech je sám zlorečený, kto ti bude zlorečiť, a nech je naplnený požehnaním, kto ňa bude žehnať.“

Len čo Izák dopovedal tieto slová, prichádza Ezau a prináša pokrm, čo ulovil, aby ho potom otec požehnal. Tento svätý patriarcha bol zaskočený neuveriteľným prekvapením, keď spoznal, čo sa stalo. Ale bol veľmi ďaleko od toho, aby odvolal, čo učinil. Naopak, potvrdil to, lebo v tom veľmi citeľne videl Boží prst. Na to Ezau zreval, ako zaznamenáva Sväté písmo, a kým brata naduto obviňoval z podvodu, otca sa pýtal, či má len jedno požehnanie. V tomto, ako poznamenávajú Cirkevní otcovia, je predobrazom tých, ktorí veľmi ľahko spájajú Boha so svetom a chcú si užívať súčasne útechy neba i zeme. Izák, dojatý nárekom Ezaua, ho napokon požehnal, ale zemským požehnaním, a podriadil ho bratovi. To v ňom roznieťilo takú jedovatú nenávisť voči Jakubovi, že čakal už len na otcovu smrť, aby ho zabil. A Jakub by sa nemohol vyhnúť smrti, keby ho jeho drahá matka Rebeka neochránila svojím dôvtipom a dobrými radami, ktoré on poslúchol.

¹³⁹ Opis príbehu je v Gn 27. Vo svojom výklade sa však autor opiera o biblickú interpretáciu Mal 1,2-3 a Hebr 11,20 a 12,16.

¹⁴⁰ Porov. Gn 25,33.

¹⁴¹ Porov. SVÄTÝ AUGUSTÍN: *Contra mendacium*. Ide predovšetkým o tajomstvo predurčenia Jakuba, pozri napr.: Oz 12,4.

2. Vysvetlenie Jakubovho príbehu

[185.] Prv, než tento krásny príbeh vysvetlím, musím poznamenať, že podľa všetkých Cirkevných otcov¹⁴² a vykladačov Svätého písma¹⁴³ Jakub je predobrazom Ježiša Krista a predurčených, kým Ezau predobrazom zavrnutých. Treba len preskúmať činy a správanie jedného i druhého, aby sme to mohli posúdiť.

- 1) Prvorodený Ezau bol telesne silný a mohutný, šikovný a dôvtipný v streľbe z luku a lovení množstva zvere.
- 2) Nezostával skoro nikdy doma a skladal svoju dôveru len vo svoju silu a zručnosť, pracoval len vonku.
- 3) Nestaral sa veľmi, aby sa zapáčil svojej matke Rebeke, takže nič pre to nerobil.
- 4) Bol veľký gurmán a tak rád maškrtil, že predal právo prvorodeného za misu šošovice.
- 5) Bol, ako Kain, plný závesti voči svojmu bratovi Jakubovi a prenasledoval ho do krajnosti.

[186.] Hľa, počínanie, ktoré zavrnutí vždy sledujú.

1) V časných záležitostiach sa spoliehajú na svoju silu a dôvtip: sú veľmi silní, obratní aj bystrí pre pozemské veci. Ale sú veľmi biedni a nevedomí vo veciach neba: *In terrenis fortes, in coelestibus debiles*.¹⁴⁴ Lebo:

[187.] 2) Vôbec, alebo len veľmi málo sa zdržujú doma, vo vlastnom dome, čiže vo svojom vnútri. A to je vnútorný a hlavný príbytok každého človeka, daný Bohom, aby v ňom prebýval podľa Božieho príkladu: lebo on je vždy u seba. Zavrnutí vôbec nemajú radi utiahnutosť a ani duchovnosť či vnútornú zbožnosť. K vnútorným a uzobratým ľuďom, ktorí pracujú viac vnútri ako vonku, sa správajú ako k slaboduchým, bigotným či čudákom.

[188.] 3) Zavrnutí sa málo starajú o úctu k svätej Panne, Matke predurčených. Je síce pravda, že k nej neprechováajú otvorenú nenávisť, veď ju niekedy aj chvália, tvrdia, že ju milujú a niektorí aj praktizujú čosi ako pobožnosť na jej počesť. No nevedia strpieť, aby ju nežne milovali, lebo jej vôbec neprejavujú lásku Jakuba. Nachádzajú chyby v praktikách úcty, ktoré verne konajú jej dobré deti a služobníci na získanie jej priazne, lebo neveria v nevyhnutnosť tejto úcty pre spásu. Podľa nich stačí nemať svätú Pannu v nenávisti či otvorene nepohrdať úctou k nej, aby získali od nej veľa milostí. Alebo si myslia, že sú jej služobníkmi, keď sa odmodlia či odrapocú niekoľko modlitieb na jej počesť, avšak bez náklonnosti k nej či nápravy svojho života.

[189.] 4) Zavrnutí predávajú svoje právo prvorodeného, čiže radosti raja, za misu šošovice, to jest, za radosti zeme. Smejú sa, pijú, jedia, zabávajú sa, hrajú sa, tancujú a podobne, no nesnažia sa, ako Ezau, aby sa stali hodnými požehnania nebeského Otca. Tromi slovami povedané, myslia iba na zem, milujú iba zem a hovoria a

¹⁴² Porov. napr. SVÄTÝ AUGUSTÍN: *Sermo IV de Scriptura Veteri et Novi Testamenti*; SVÄTÝ AMBRÓZ: *De Jacob et via beata*.

¹⁴³ Porov. napr. SVÄTÝ BERNARD: *Sermo XXIX in Canticum*; SVÄTÝ ALBERT VEĽKÝ: *Biblia mariana*.

¹⁴⁴ „V pozemských veciach sú silní, v nebeských slabí.“ SVÄTÝ GREGOR VEĽKÝ: *Moralium*. K vysvetľovaniu autor pristupuje originálne: známky falošných ctiteľov (porov. čísla 92-104) prisudzuje zavrnutým, ktorých predobrazom je Ezau, známky pravých ctiteľov (porov. čísla 105-110) zas predurčeným, ktorých predstavuje Jakub, a Panne Márii zas materinskú starostlivosť voči jej otrokom lásky (porov. čísla 144-149), ktorej predobrazom je Rebeka.

konajú iba pre zem a pozemské slasti. A tak krstnú milosť, svoje rúcho nevinnosti i svoje nebeské dedičstvo predávajú za chvíľkový pôžitok, za márný dym slávy a za kúsok tvrdej zeme, žltej alebo bielej.

[190.] 5) A napokon, zavrhnutí nenávidia a neustále prenasledujú vyvolených, otvorene či tajne. Títo sú im na ťarchu a oni nimi pohŕdajú, kritizujú ich, ironizujú, hanobia, olupujú, klamú, ožobračujú, vyhánajú ich a drvia na prach. Zatiaľ čo sami bohatnú, oddávajú sa svojim potešeniam, sú v dobrej situácii, obohacujú sa, vzmáhajú a žijú, ako sa im páči.

[191.] 1) Druhorodený Jakub bol slabej telesnej konštrukcie, jemný a pokojný. Obyčajne sa zdržiaval doma, aby získal priazeň svojej matky Rebeky, ktorá ho nežne milovala. Ak odchádzal, tak nie z vlastnej vôle, ani nie na základe dôvery vo vlastný dôvtip, ale z poslušnosti voči svojej matke.

[192.] 2) Miloval a ctil svoju matku, a preto sa zdržiaval doma v jej blízkosti. Bol najspokojnejší, keď ju videl. Vyhýbal sa všetkému, čo by sa jej mohlo nepáčiť a robil všetko, o čom si myslel, že sa jej páči. To zväčšovalo v Rebeke lásku, ktorou ho milovala.

[193.] 3) Vo všetkom sa podriadil svojej drahej matke a úplne vo všetkom ju poslúchal na slovo, bez meškania, s láskou a bez sťažovania sa. Na najmenší znak jej vôle malý Jakub bežal a pracoval. Bez mudrovania veril všetkému, čo mu povedala: napríklad, keď ho žiadala, aby vybral dve kozliatka a priniesol jej ich, žeby pripravila jesť jeho otcovi Izákovi. Jakub jej vôbec neoponoval, že na prípravu jedla pre jediného človeka stačí iba jedno kozľa. Ale bez mudrovania urobil, čo mu povedala.

[194.] 4) Mal veľkú dôveru k svojej drahej matke. Veď sa vôbec nespoliehal na svoju šikovnosť, ale jedine na jej starostlivosť a ochranu. Obracal sa na ňu vo všetkých svojich potrebách a radil sa s ňou vo všetkých pochybnostiach: napríklad, keď sa jej pýtal, či od svojho otca nedostane zlorečenie namiesto požehnania. Uveril jej a spoľahol sa na ňu, keď mu oznámila, že prípadné zlorečenie vezme na seba.

[195.] 5) A napokon, v rámci svojich možností napodobňoval čnosti, ktoré videl na svojej matke. A azda jedným z dôvodov, prečo vysedával najradšej doma, bolo, aby napodobňoval svoju drahú matku, ktorá bola taká čnostná, a aby sa vzdialil od zlých spoločností, ktoré kazia mravy. Takto sa stal hodným prijať dvojité požehnanie svojho drahého otca.

[196.] Podobne sa každý deň správajú predurčení:

1) Najradšej vysedávajú doma pri svojej matke. Čiže milujú utiahnutie, sú uzobraní, oddávajú sa modlitbe, avšak podľa príkladu a v spoločnosti svojej Matky, svätej Panny, ktorej všetka sláva je vnútri a ktorá počas celého svojho života veľmi milovala utiahnutie a modlitbu. Ukazujú sa občas aj navonok vo svete, ale to iba z poslušnosti voči vôli Boha a ich drahej Matky, aby si splnili povinnosti svojho stavu. Niektoré veci sa môžu zdať veľkými a vykonanými navonok, no oni si cenia oveľa viac tie, ktoré uskutočňujú v sebe, vo svojom vnútri, v spoločnosti presvätej Panny, lebo práve tam vytvárajú veľdielo svojej dokonalosti, popri ktorom všetky ostatné diela sú len detskými hrami. A tak kým ich bratia a sestry môžu za chvály a súhlasu sveta veľmi mocne, dôvtipne a úspešne

pracovať pre vonkajšok, oni vo svetle Ducha Svätého spoznali, že je oveľa viac slávy, dobra a radosti v tom, keď sa ukrytí zdržujú v ústraní s Ježišom Kristom, ich vzorom, v úplnej a dokonalej podriadenosti svojej Matke, než aby sami od seba konali divy prírody a milosti vo svete, ako to robí toľko Ezauov a zavrhnutých. *Gloria et divitiae in domo ejus*.¹⁴⁵ Sláva pre Boha a bohatstvá pre človeka sa nachádzajú v dome Márie.

Pane Ježišu, aké milé sú tvoje svätostánky! Vrabec našiel dom, aby sa ubytoval a lastovička hniezdo, aby uložila svoje mláďatá. Oh! Aký šťastný je človek, ktorý prebýva v dome Márie, kde si si urobil ako prvý svoj príbytok! Človek v tomto dome vyvolených prijíma pomoc od teba samého a disponuje výšinami a stupňami všetkých čností vo svojom srdci, aby sa v tomto údolí nárekov pozdvihol k dokonalosti. *Quam dilecta tabernacula*, atď.¹⁴⁶

[197.] 2) Nežne milujú a opravdivo si ctia presvätú Pannu ako svoju dobrú Matku a Paniu. Nemilujú ju iba ústami, ale naozaj, a prechovávajú k nej úctu v hĺbke srdca, a nie iba navonok. Ako Jakub sa vyhýbajú všetkému, čo by sa jej mohlo nepáčiť a horlivo robia všetko, o čom sú presvedčení, že im pomôže získať jej náklonnosť. Prinášajú a odovzdávajú jej nie dve kozliatka, ako Jakub Rebeke, ale svoje telá i duše so všetkým, čím vládnu, predobrazené dvomi Jakubovými kozliatkami – 1) aby ich prijala ako vec, ktorá jej patrí; 2) aby ich zabila a usmrtila hriechu a samým sebe tým, že ich stiahne, zvrhne z ich vlastnej kože a zo sebalásky a tak aby sa páčili Ježišovi, jej Synovi, ktorý pre svojich priateľov a učeníkov nechce iné, len aby zomreli sami sebe; 3) aby ich pripravila podľa chuti nebeského Otca, ktorú pozná najlepšie zo všetkých stvorení, na jeho väčšiu slávu; 4) a nakoniec, aby vďaka jej pomoci a orodovaniu sa ich telá i duše stali lahodným pokrmom, hodným úst a požehnaní nebeského Otca, úplne očistené od každej škvrny, úplne usmrtené, úplne z kože zvrhnuté a dobre pripravené. Nebudú teda takto konať vyvolení, ktorí si obľúbia a budú žiť dokonalé zasvätenie sa Ježišovi Kristovi rukami Márie, ktoré ich učíme, aby Ježišovi a Márii dosvedčovali účinnú a odhodlanú lásku?

Zavrhnutí azda tvrdia, že milujú Ježiša, že milujú a ctia si Máriu, ale nie tým, čo je ich vlastné,¹⁴⁷ nie tak, že by obetovali svoje telá s ich zmyslami, duše s ich vášňami, tak, ako to robia predurčení.

[198.] 3) Podriaďujú sa svätej Panne a poslúchajú ju ako svoju dobrú Matku, podľa vzoru Ježiša Krista, ktorý z tridsiatich troch rokov prežitých na zemi tridsať využil na oslavu Boha, svojho Otca, dokonalou a úplnou podriadenosťou svojej svätej Matke. Poslúchal ju a presne plnil jej rady. Práve tak, ako malý Jakub počúval Rebeku podľa jej rady: *Acquiesce consiliis meis*¹⁴⁸ – „počúvni, čo ti prikazujem,“ syn môj! Alebo ako obsluhujúci na svadbe v Káne, ktorým svätá Panna povedala: *Quodcunque dixerit vobis facite*¹⁴⁹ – „Urobte všetko, čo vám povie“ môj Syn! Za to, že Jakub poslúchol svoju matku, získal požehnanie akoby zázrakom, aj keď normálne ho nemal

¹⁴⁵ Ž 112,3: „V jeho dome bude úspech a bohatstvo.“

¹⁴⁶ Ž 84, 2: „Aké milé ... príbytky.“

¹⁴⁷ Porov. *Prís* 3,9: „Cti Pána svojím majetkom...“

¹⁴⁸ *Gn* 27,8 (Podľa *Vulgáty*.)

¹⁴⁹ *Jn* 2,5.

právo získať. A obsluhujúci na svadbe v Káne boli odmenení prvým zázrakom Ježiša Krista, ktorý tam premenil vodu na víno podľa prosby svojej svätej Matky, za to, že poslúchli jej radu. Podobne všetci tí, ktorí až do konca vekov prijímú požehnanie nebeského Otca a budú odmenení Božími zázrakmi, môžu prijať tieto milosti iba svojou dokonalou poslušnosťou Márii. Ezauovia však stratia svoje požehnanie, lebo sa nepodriaďujú svätej Panne.

[199.] 4) Sú plní dôvery v dobrotu a moc presvätej Panny, ich dobrej Matky. Neustále sa porúčajú pod jej ochranu. Považujú ju za svoju polárnu hviezdu, ktorá ich nasmeruje do správneho prístavu. S otvorenosťou srdca jej odhaľujú svoje bolesti a potreby. Pripútavajú sa k jej milosrdným a láskavým prsiam, aby dosiahli na jej príhovor odpustenie svojich hriechov alebo aby vychutnávali jej materské sladkosti vo svojich námahách a ťažkostiach. Ba sami sa vrhajú do jej láskavého a panenského lona, úžasným spôsobom sa v ňom ukrývajú a strácajú, aby ich obklopila čistá láska, aby ich tam očistila od najmenej škvrny a aby tam našli Ježiša, ktorý tam sídli, ako na svojom najslávnejšom tróne. Och! Aké to šťastie! „Nemysli si,“ hovorí otec Gueric, „že je väčším šťastím prebývať v Abrahámovom lone ako v Máriinom, lebo tam si Pán postavil svoj trón.“ – *Ne crederis majoris esse felicitatis habitare in sinu Abrahae quam in sinu Mariae, cum in eo Dominus posuerit thronum suum.*¹⁵⁰

Zavrhnutí naopak vkladajú celú svoju dôveru do seba. Spolu s mánotratným synom jedia len to, čo žerú svine. S ropuchami sa živia iba zemou. So svetákmi milujú iba viditeľné, povrchné veci. Vôbec im nechutí sladkosť Máriinho lona a prs. Nepociťujú žiadnu oporu či dôveru, ktorú predurčení prechovávajú voči svätej Panne, ich dobrej Matke. Biedne milujú svoju povrchnú žiadostivosť, ako hovorí svätý Gregor,¹⁵¹ lebo nechcú ochutnať sladkosť, ktorá je už pripravená v ich vnútri, ako aj v Ježišovi i Márii.

[200.] 5) Nakoniec, predurčení sa držia ciest svätej Panny, ich dobrej Matky. Čiže napodobňujú ju, a práve preto sú skutočne šťastní a oddaní. A to prináša aj neomylný znak ich predurčenia, presne ako im hovorí táto dobrá Matka: *Beati qui custodiunt vias meas,*¹⁵² čo znamená, blahoslavení tí, ktorí s podporou Božej milosti sa cvičia v mojich čnostiach a kráčajú po stopách môjho života. Sú šťastní už na tomto svete, počas svojho života, vďaka hojnosti milostí a láskavostí, ktoré im zo svojej plnosti udeľujem ešte hojnejšie než tým, ktorí ma nenásledujú tak zblízka. Sú šťastní aj v ich smrti, ktorá je tichá a pokojná a pri ktorej som obvyčajne prítomná, aby som ich sama priviedla do radostí večnosti. A nakoniec budú šťastní vo večnosti, lebo ešte nikdy sa nestratil žiaden z mojich sluhov, ktorý vo svojom živote napodobňoval moje čnosti.

Zavrhnutí sú naopak nešťastní už za svojho života i vo svojej smrti a aj vo večnosti, lebo vôbec nenapodobňujú presvätú Panu v jej čnostiach. Uspokoja sa s tým, že občas vstúpia do jej bratstiev, odmodlia sa akési modlitby na jej počesť či vykonajú nejaký iný vonkajší úkon nábožnosti.

Ó, svätá Panna, moja dobrá Matka, akí šťastní sú tí – opakujem s pohnutým srdcom – akí šťastní sú tí a tie, ktorí sa nenechajú zviesť falošnou úctou k tebe, keď sa verne držia tvojich ciest, tvojich rád i príkazov! No akí

¹⁵⁰ GUERRICUS: *Sermones in Assumptione.*

¹⁵¹ SVÄTÝ GREGOR VEĽKÝ: *Hom. XXXVI in Evangelio.*

¹⁵² *Prís 8,32:* „Blažení sú tí, čo cesty moje varujú.“

nešťastní a prekliati sú tí, ktorí zneužívajú úctu k tebe, keď nezachovávajú prikázania tvojho Syna: *Maledicti omnes qui declinant a mandatis tuis*.¹⁵³

3. Láskyplné odmeny svätej Panny verným služobníkom

[201.] Teraz predstavíme láskyplné odmeny, ktoré svätá Panna, ako najlepšia zo všetkých matiek, dáva svojim verným služobníkom, čo sa jej oddali vyššie opísaným spôsobom podľa predobrazu Jakuba.

a) Miluje ich

*Ego diligentes me diligo*¹⁵⁴ – „Ja svojich milovníkov milujem.“ Miluje ich: 1) lebo je ich skutočnou Matkou a matka vždy miluje svoje dieťa, plod svojho lona. 2) Miluje ich, lebo uznáva, že ju skutočne milujú, ako svoju dobrú Matku. 3) Miluje ich, lebo ako predurčených ich Boh miluje: *Jacob dilexi, Esau autem odio habui*.¹⁵⁵ 4) Miluje ich, lebo sa jej celkom zasvätili a sú jej podielom a jej dedičstvom: *In Israel haereditare*.¹⁵⁶

[202.] Nežne ich miluje, nežnejšie ako všetky matky spolu. Zhromaždi, ak môžeš, všetku prirodzenú lásku matiek celého sveta voči svojim deťom, do srdca jedinej matky voči jedinému dieťaťu. Iste, táto matka bude veľmi milovať to dieťa. No Máriina láska k svojim deťom je ešte nežnejšia než by bola láska tejto matky k svojmu dieťaťu.

Nemiluje ich iba afektívne, ale aj efektívne. Jej láska k nim je činná i účinná zároveň, práve taká, ba väčšia, ako bola láska Rebeky k Jakubovi. Hľa, čo koná táto dobrá Matka, ktorej Rebeka bola iba predobrazom, aby získala svojim deťom požehnanie nebeského Otca:

[203.] 1) Hľadá, ako Rebeka, vhodné príležitosti, aby im preukazovala dobro, aby ich povzniesla a obohatila. Lebo v Bohu jasne vidí všetko dobro i zlo, šťastie i nešťastie, Božie požehnania i zlorečenia. Z diaľky usporadúva veci tak, aby zbavila svojich služobníkov každého zla a zahrnula ich všetkými dobrami. Až tak, že ak vernosťou nejakého tvora v jeho vznešenom povolaní môže od Boha získať dary, Mária ich iste použije pre niektorého zo svojich milých detí a služobníkov a dá mu milosť, aby verne došiel až do konca: *Ipsa procurat negotia nostra*¹⁵⁷, ako vraví jeden svätec.

[204.] 2) Dobré im radí, ako Rebeka Jakubovi: *Fili mi, acquiesce consiliis meis*¹⁵⁸ – „Syn môj, počúvni moje rady.“ Medzi iným im radí, aby jej priniesli dve kozliatka, čo znamená, svoje telo i dušu. Aby jej ich zasvätili a mohla ich pripraviť, aby sa páčili Bohu. A aby robili všetko, čo jej Syn, Ježiš Kristus, učil svojimi slovami a príkladom. Ak im tieto rady nedáva sama, tak ich dáva službou anjelov. Tí nepoznajú väčšej cti a potešenia ako

¹⁵³ Ž 119,21: „Tí, čo bočia od tvojich príkazov, sú prekliati.“

¹⁵⁴ Prís 8,17.

¹⁵⁵ Rim 9,13: „Jakuba som miloval, Ezaua som nenávidel!“

¹⁵⁶ Sir 24,13: „V Izraeli maj dedičstvo.“ Porov. č. 31.

¹⁵⁷ „Sama riadi naše záležitosti.“ – RAYMUNDUS JORDANUS (IDIOTA): *Piae lectiones seu contempl. de B.V.M.*

¹⁵⁸ Porov. Gn 27,8 a číslo 198.

poslúchnuť hocaký jej príkaz, zostúpiť na zem a pomôcť niektorému z jej verných služobníkov.

[205.] 3) Keď už sme jej priniesli a zasvätili svoje telo i dušu a všetko, čo im prináleží, nič nevynímajúc, čo potom urobí táto dobrá Matka? No práve to, čo urobila kedysi Rebeka s dvoma kozliatkami, ktoré jej priniesol Jakub: 1) zabije ich a nechá zomrieť životu starého Adama; 2) oderie ich a zvrhne z ich prirodzenej kože: z ich prirodzených sklonov, zo sebalásky, svojvôle a všetkých pripútaní k stvoreniu; 3) očistí ich od škvŕn, špiny a hriechov; 4) upraví ich podľa Božej chuti a k jeho najväčšej sláve. Nik nepozná tak dokonale ako ona túto Božiu chuť a túto najväčšiu slávu Najvyššieho. Nik nemôže tak neomylné ako ona uspôbiť naše telo i dušu tej nekonečne vznešenej chuti a tej nekonečne skrytej sláve.

[206.] 4) Keď táto dobrá Matka prijme našu dokonalú obeť seba, vlastných zásluh a zadosťučinení, ktorú jej prinášame úctou, o ktorej hovorím, a keď nás vyzlečie zo starých šiat, upravuje nás a robí nás hodnými predstúpiť pred nášho nebeského Otca. 1) Oblieka nám čisté, nové, vzácne a voňavé šaty prvorodeného Ezaua,¹⁵⁹ totiž Ježiša Krista, svojho Syna, ktoré uchováva vo svojom dome. Čo znamená, že ich má vo svojej moci, keďže je správkyňou pokladov a všeobecnou i večnou rozdeľovateľkou zásluh a čností svojho Syna, Ježiša Krista, a preto ich rozdáva a udeľuje komu chce, kedy chce, ako chce a koľko chce, ako sme už videli. 2) Obmotáva krk a ruky svojich služobníkov kožami zabitých a odratých kozliat. Čo znamená, že ich zdobí zásluhami a cenou ich vlastných skutkov. Veď zabíja a umŕtvuje naozaj všetko, čo je v nich nečisté a nedokonalé. Avšak žiadne dobro, ktoré v nich milosť spôsobila, neničí ani neruší. Chráni ho a rozmnožuje, aby z neho vyrobila pre ich šije i ruky ozdobu a posilu, čo znamená, aby im dodala sily na nesenie Pánovho jarma, ktoré sa kladie na šiju, a na konanie veľkých skutkov pre Božiu slávu a spásu úbohých bratov. 3) Oblečeniu a ozdobám dáva novú vôňu a novú milosť, keď im sprostredkuje svoje vlastné rúcha: svoje zásluhy i čnosti. Tieto im poručila svojím závetom, keď umierala, ako to tvrdí na základe súkromného zjavenia jedna svätá rehoľnica,¹⁶⁰ ktorá zomrela v povesti svätosti v minulom storočí. Takto sú všetci jej domáci, jej verní služobníci a otroci odetí dvojmo. Odevom jej Syna i jej: *Omnes domestici ejus vestiti sunt duplicibus*.¹⁶¹ Preto sa vôbec nemusia báť chladu Ježiša Krista, bieleho ako sneh, ktorého zavrhnutí, celkom nahí a olúpení o zásluhy Ježiša Krista a svätej Panny, nebudú môcť zniesť.

[207.] 5) Nakoniec im pomôže získať požehnanie nebeského Otca, aj keď prirodzene naň nemajú právo, lebo sú len druhorodenými a adoptovanými deťmi. V týchto úplne nových, veľmi vzácných a lúbezne voňajúcich šatách a s dobre pripravenými a vypracovanými telami i dušami sa s dôverou približujú k lôžku odpočinku nebeského Otca. Počuje a poznáva ich hlas, ktorý je hlasom hriešnika. Dotýka sa ich rúk, obložených kožami. Cíti príjemnú vôňu ich šiat. Radostne zje, čo mu pripravila Mária, ich Matka. Spoznáva v nich zásluhy a milú vôňu svojho Syna a jeho svätej Matky. 1) Dáva im svoje dvojité požehnanie: požehnanie „nebeskej rosy“ – *De rore coelesti*,¹⁶² to

¹⁵⁹ Ezau je tiež v niektorých znakoch predobrazom Krista.

¹⁶⁰ MÁRIA AGREDA (1602-1665): *Mystické Božie mesto*.

¹⁶¹ *Prís* 31,21: „Všetka jej čeľaď má po dvoch oblekoch.“

¹⁶² *Gn* 27,28: „Z nebeskej rosy.“

znamená, Božej milosti, ktorá je semenom slávy: *Benedixit nos omni benedictione spirituali in Christo*¹⁶³ Jesu; a požehnanie „žírnosti zeme“ – *De pinguedine terrae*.¹⁶⁴ To jest, dobrý Otec im dáva každodenný chlieb a dostatočnú hojnosť dobier tohto sveta. 2) Robí ich pánmi ostatných bratov, tých zavrnutých. Na tomto svete, ktorý rýchlo pomíňa, nie vždy je toto prvenstvo zjavné. Tu zavrnutí často panujú: *Peccatores effabuntur et gloriabuntur. Vidi impium superexaltatum at elevatum*.¹⁶⁵ No aj napriek tomu je pravdivé a v plnosti sa zjaví na druhom svete, kde budú spravodliví naveky, ako vraví Duch Svätý, rozkazovať a „panovať nad národmi“ – *Dominabuntur populus*.¹⁶⁶ 3) Jeho Majestátu nepostačuje, že požehnal ich osoby i majetky, preto ešte žehná všetkých, ktorí im budú žehnať, a zlorečí všetkým, ktorí ich budú preklínať a prenasledovať.

b) Stará sa im o všetko

[208.] Druhá služba lásky, ktorú svätá Panna preukazuje svojim verným služobníkom, je, že im zabezpečuje všetko potrebné pre telo i pre dušu. Dáva im dvoje šiat, ako sme práve videli. Predkladá im na jedenie najvyberanejšie pokrmy z Božieho stola. Dáva im jesť chlieb života, ktorý vyformovala. Ako Múdrost' im vraví: *A generationibus meis implemini*¹⁶⁷ – Moje drahé deti, „nasýťte sa z mojich plodov“, to jest Ježišom, plodom života, ktorý som pre vás porodila. Na inom mieste opakuje: *Venite, comedite panem meum et bibite vinum quod miscui vobis*¹⁶⁸ – „Podťte, jedzte môj chlieb,“ ktorým je Ježiš „a pite víno“ jeho lásky, „ktoré som vám vymiešala“ s mliekom mojich prís. *Comedite, et bibite, et inebriamini, carissimi*.¹⁶⁹ Keďže je správkyňou pokladov aj rozdávatelkou darov i milostí Najvyššieho, dáva im z nich veľký a najlepší podiel, aby výdatne sýtla i živila svoje deti a služobníkov. Živým chlebom mocnejú a opájajú sa vínom, ktoré plodí panny.¹⁷⁰ Nosí ich na prsiach: *Ad ubera portabimini*.¹⁷¹ Jarmo Ježiša Krista nosia s takou ľahkosťou, akoby ani necítili jeho ťarchu. To pôsobí olej nábožnosti, ktorým ono zotlie: *Jugum eorum putrescere facit a facie olei*.¹⁷²

c) Védie ich a riadi

[209.] Tretie dobrodenie, ktoré svätá Panna preukazuje svojim verným služobníkom, je, že ich vedie a riadi podľa vôle svojho Syna. Rebeka usmerňovala malého Jakuba a z času na čas mu dávala dobré rady, buď aby na neho privolala otcovo požehnanie, alebo aby odvrátila od neho nenávisť a prenasledovanie brata Ezaua. Mária, ktorá je morskou hviezdou, vedie všetkých svojich verných služobníkov do dobrého prístavu. Ukazuje im cesty

¹⁶³ Ef 1,3: „Ktorý nás v Kristovi požehnal všetkým nebeským duchovným požehnaním.“

¹⁶⁴ Gn 27,28: „Zo žírnosti zeme.“

¹⁶⁵ Ž 94,4: „Hriešnici budú rečniť a opovážlivo hovoriť.“ A aj Ž 36,35: „Videl som bezbožného, ako sa vyťahoval a vypínal.“

¹⁶⁶ Múdr 3,8.

¹⁶⁷ Sir 24,26.

¹⁶⁸ Prís 9,5.

¹⁶⁹ Pies 5,1: „Jedzte a pite a napite sa, najmilší!“

¹⁷⁰ Porov. Zach 9,17.

¹⁷¹ Iz 66,12: „Na prsiach vás budú nosiť.“

¹⁷² Iz 10,27: „A zhnije jarmo od samého oleja.“ (*Vulgáta*)

večného života. Pomáha im vyhnúť sa nebezpečným krokom a vodí ich za ruku po chodníkoch spravodlivosti. Podrží ich, keď padajú a zdvíha ich, keď už padli. Keď zlyhajú, ako láskavá matka ich karhá, ba niekedy ich sama láskavo trestá. Môže poslušné dieťa Márie, svojej dojčiacej matky a jasnozrivej vodkyne, zablúdiť na cestách večnosti? *Ipsam sequens, non devias* – „Ak ju nasleduješ, vôbec nezablúdiš,“ vraví svätý Bernard. Neboj sa, že nejaký chytrák oklame skutočné Máriino dieťa a ono padne do formálneho bludu. Kde je Máriino vedenie, tam niet miesta ani pre zlého ducha s jeho klamami, ani pre bludárov s ich lestami: *Ipsa tenente, non corruis*.¹⁷³

d) Bráni a ochraňuje ich

[210.] Štvrtá intervencia, ktorú svätá Panna poskytuje svojim deťom a verným služobníkom, je obrana a ochrana pred ich nepriateľmi. Rebeka svojou starostlivosťou a dôvtipom vyslobodila Jakuba z každého nebezpečenstva, do ktorého sa dostal, a zvlášť zo smrti, ktorú mu jeho brat Ezau, hnany nenávisťou i závisťou, pripravoval, ako kedysi Kain, ktorý zabil brata Ábela. Mária, dobrá Matka predurčených, ich ukrýva pod krídla svojej ochrany ako kvočka kuriatka. Hovorí a znižuje sa k nim, láskavo sa skláňa ku všetkým ich slabostiam, aby ich chránila pred krahulcom a supom. Obklopuje ich a sprevádza ako armáda usporiadaná k boju: *ut castrorum acies ordinata*.¹⁷⁴ Môže sa báť svojich nepriateľov človek obklopený stotisícovou, dobre usporiadanou armádou? Ešte menej sa má čo strachovať verný Máriin služobník, obklopený jej ochranou a jej vládnuou mocou. Táto dobrá Matka a mocná Princezná by skôr z nebies odoslala voje o miliónoch anjelov, aby pomohli niektorému z jej služobníkov, len aby sa nikdy nepovedalo, že verný Máriin služobník, ktorý jej dôveroval, bol zdolaný zlobou, počtom a silou svojich nepriateľov.

e) Prihovára sa za nich

[211.] Konečne piate a najväčšie dobrodenie, ktoré milá Mária poskytuje svojim verným ctiteľom, je, že sa za nich prihovára u svojho Syna, tíši ho svojimi modlitbami, veľmi dôverným putom ich s ním zjednocuje a v tomto zjednotení ich uchováva.

Rebeka priviedla Jakuba k lôžku jeho otca a tento dobrý muž sa ho dotkol, objal ho a spokojný a nasýtený dobre prihotoveným mäsom, ktoré mu priniesol, s radosťou ho pobožkal. Keď ucítil výnimočnú vôňu jeho odevu, s veľkou spokojnosťou zvolal: *Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus*.¹⁷⁵ – „Hľaďte, vôňa syna môjho je ako vôňa nivy, ktorú požehnal Pán.“ Týmto plným poľom, ktorého vôňa blaží otcovo srdce, nie je iná vôňa, než vôňa čností a zásluh Márie. Ona je poľom plným milosti, kde Boh Otec zasial svojho jediného Syna ako pšeničné zrnó vyvolených.

Oh! Aké vítané je dieťa, voňajúce príjemnou vôňou Márie, u Ježiša Krista, ktorý je Otcom budúceho veku! Oh! Ako rýchlo a dokonale sa s ním zjednocuje! Obširnejšie sme to ukázali pred chvíľou.

¹⁷³ „Kým ťa podopiera, nepadáš.“ Pozri číslo 174.

¹⁷⁴ *Pies 6,4*: „ako šiky pod zástavami“.

¹⁷⁵ *Gn 27,27*.

[212.] A navyše, po tom, čo svoje deti a verných služobníkov zahrnula priazňou a získala im požehnanie nebeského Otca i zjednotenie s Ježišom Kristom, uchováva ich v Ježišovi Kristovi a Ježiša Krista v nich. Chráni ich a vždy nad nimi bdie z obavy, aby nestratili Božiu milosť a neupadli do osídel nepriateľov: *In plenitudine sanctos detinet* – „Uchováva svätých v plnosti“ a dáva im vytrvať až do konca, ako sme videli.

Toľko k vysvetleniu tohto veľkého a dávneho predobrazu predurčenia a zavrhnutia, tak neznámeho a tak plného tajomstiev.

Šiesta kapitola

Plody tejto úcty v duši, ktorá je jej verná

[213.] Môj drahý brat, buď si istý, že ak verne zachováš vnútorné aj vonkajšie praktiky tejto úcty, ktoré ti neskôr ukážem, tak potom:

1. Poznanie seba a pohrdanie sebou

1. Svetlom, ktoré ti dá Duch Svätý cez svoju drahú Nevestu Máriu, spoznáš svoj zlý základ, svoju skazenosť i neschopnosť k akémukoľvek dobru, ak nie je jeho pôvodcom Boh, či už v poriadku prirodzenosti alebo milosti. Následkom tohto poznania budeš opovrhovať sám sebou, budeš na seba myslieť len s odporom. Budeš na seba hľadieť ako na slimáka, ktorý svojím slizom všetko pošpiní. Alebo ako na ropuchu, ktorá svojím jedom všetko otrávi. Či ako na zlomyseľného hada, ktorý hľadá, len ako klamať.¹⁷⁶ A konečne, pokorná Mária ti dá účasť na jej hlbokkej pokore, ktorá spôsobí, že iba sebou budeš opovrhovať, nikým iným nebudeš opovrhovať a budeš milovať opovrhnutie.

2. Účasť na Máriinej viere

[214.] 2. Svätá Panna ti dá podiel na svojej viere, ktorá bola na zemi väčšia než viera všetkých patriarchov, prorokov, apoštolov či ostatných svätých. Teraz, keď kraľuje v nebesiach, už viac nemá vieru, lebo v Bohu vidí všetko jasne svetlom slávy. No keď vstupovala do slávy, so súhlasom Najvyššieho ju nestratila. Uchovala si ju, aby ju v bojujúcej Cirkvi udržiavala pre svojich najvernejších služobníkov a služobnice. Čím viac si teda získaš priazeň tejto božskej Princeznej a vernej Panny, tým bude viac viery v tvojom správaní: viery čistej, ktorá spôsobí, že sa nebudeš veľa starať o zmyslové a mimoriadne veci. Viery živej a oduševnenej láskou, ktorá ťa uschopní konať všetko z čistej lásky. Viery pevnej a neochvejnej ako skala, aby si bol pevný a vytrvalý uprostred búrok a trýzní. Viery činnej a prenikajúcej, ktorá ako tajomný kľúč ti otvorí všetky tajomstvá Ježiša Krista, posledné ciele človeka i srdce samého Boha. Viery nebojácnej, ktorá ťa bude viesť k tomu, aby si bez váhania začínal a vedel dokončiť veľké veci pre Boha i spásu duší. A napokon viery, ktorá bude tvojou horiacou pochodňou, božským životom, skrytým pokladom božskej Múdrosti a tvojou všemohúcou zbraňou, ktorou si poslúžiš na osvietenie tých, čo sú v temnotách a tieni smrti. Na zapálenie horlivosti vlažných a tých, ktorým chýba rozpálené zlato lásky. Na privádzanie naspäť k životu tých, ktorých hriech usmrtil. Na dotýkanie sa jemnými i silnými slovami a prevracanie mramorových srdc aj Libanonských cédrov. A konečne, na odporovanie diablu a všetkým nepriateľom spásy.

¹⁷⁶ Porov. č. 79 a 228. Podobne aj SVÄTÝ JÁN ZLATOÚSTY: *Homilia IV in Matheum*.

3. Milosť čistej lásky

[215.] 3. Táto „Matka krásneho milovania“¹⁷⁷ zbaví tvoje srdce všetkých škrupúl a každého nezriadeného servilného strachu a otvorí ho i rozšíri, aby si vo svätej slobode Božieho dieťaťa bežal cestou prikázaní jej Syna, aby ti doň zo svojej pokladnice vliala čistú lásku. Až tak, že k Bohu-Láske už nebudeš – ako dosiaľ – pristupovať so strachom, ale s čistou láskou. Budeš ho považovať za svojho dobrotivého Otca, ktorému sa budeš chcieť neustále páčiť, s ktorým sa budeš dôverne rozprávať, ako dieťa so svojim láskavým otcom. Ak sa ti aj stane, že ho urazíš, hneď sa pred ním pokoríš a ponížene ho požiadaš o odpustenie. Jednoducho natiahneš k nemu ruku a zase plný lásky, bez zmätku a nepokoja vstaneš a bez malomyseľnosti budeš ďalej kráčať k nemu.

4. Veľká dôvera v Boha a Máriu

[216.] 4. Svätá Panna ťa naplní veľkou dôverou v Boha a v ňu samu: 1) lebo už viac nebudeš prichádzať k Ježišovi Kristovi sám, ale vždy cez túto dobrú Matku. 2) Lebo po tom, čo si jej odovzdal všetky svoje zásluhy, milosti i zadosťučinenia, aby nimi disponovala podľa ľubovôle, sprostredkuje ti svoje čnosti a zaodeje ťa svojimi zásluhami a tak budeš môcť Bohu s dôverou povedať: „Hľa, Mária, tvoja služobnica: nech sa mi stane podľa tvojho slova“ – *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.*¹⁷⁸ 3) Lebo keď si sa jej odovzdal celý, telom i dušou, ona, ktorá je štedrá voči štedrým a štedrejšia než sami štedrí, sa ti za to dá spôsobom úžasným, no ozajstným. Tak jej budeš môcť smelo povedať: *Tuus sum ego, salvum me fac.*¹⁷⁹ – „Som tvoj, zachráň ma,“ svätá Panna! Alebo, ako som s milovaným učeníkom už povedal: *Accepi te in mea.*¹⁸⁰ – „Prijal som ťa za všetko svoje dobro,“ svätá Panna! Môžeš aj so svätým Bonaventúrom povedať: *Ecce Domina salvatrix mea, fiducialiter agam, et non timebo, quia fortitudo mea, et laus mea in Domino es tu...* – „Moja drahá Pani a záchrankyňa, budem konať s dôverou a vôbec sa nebudem báť, lebo ty si moja sila i chvála v Pánovi...“ Či na inom mieste: *Tuus totus ego sum, et omnia mea tua sunt, o Virgo gloriosa, super omnia benedicta; ponam te ut signaculum super cor meum, quia fortis est ut mors dilectio tua* (S. Bon. *In psal. min. B. V.*) – „Som celý tvoj a všetko, čo mám, je tvoje, ó, slávna Panna, požehnaná nad všetky stvorenia! Kladiem si ťa ako pečať na srdce, lebo tvoja láska je silná ako smrť!“ Budeš môcť s prorokom vyznať Bohu: *Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei; neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me; si non humiliter sentiebam; sed exaltavi animam; sicut ablactatus super matre sua, ita retributio in anima mea.*¹⁸¹ – „Pane, moje srdce sa nevysťahuje, moje oči nehľadia povýšene. Neženiem sa za veľkými vecami ani za divmi pre mňa nedosiahnuteľnými. Aj napriek tomu ešte nie som pokorný. Avšak pozdvihol som svoju dušu a dôverou som jej dodal odvahu. Som ako dieťa zbavené radostí

¹⁷⁷ Sir 24,24.

¹⁷⁸ Lk 1,38.

¹⁷⁹ Ž 119,94.

¹⁸⁰ Jn 17,29.

¹⁸¹ Ž 131,1-2. (*Vulgáta*)

zeme, sediace na lone matky, a práve tam ma zahŕňa dobrami.“ 4) Lebo keď si si u nej uložil všetko dobré, čo máš, aby to darovala či chránila, už budeš menej dôverovať sebe a omnoho viac tej, ktorá je tvojím pokladom a tým rozmnoží tvoju dôveru v ňu. Oh! Aká dôvera a aká útecha pre dušu, ktorá smie povedať, že Boží poklad, do ktorého uložila všetko vzácne, čo má, je tiež jej pokladom! Jeden svätý hovorí: *Ipsa est thesaurus Domini*.¹⁸² – „Ona je Pánov poklad.“

5. Spojenie s dušou a duchom Márie

[217.] 5. Keď budeš verný praktikám tejto úcty, duša svätej Panny sa preniesie na teba, aby oslavovala Pána a jej duch vstúpi na miesto tvojho, aby sa radoval v Bohu, jeho spásu: *Sit in singulis anima Mariae ut magnificet Dominum; sit in singulis spiritus Mariae, ut exultet in Deo*. (S. Amb.)¹⁸³ – „Nech v každom človeku prebýva Máriina duša, aby velebila Pána; nech v každom je duch Márie, aby jasal v Bohu.“ „Ach! Kedy príde ten šťastný čas?!“ vravel jeden svätec našich dní, ktorý bol úplne oddaný Márii. „Ach! Kedy len príde ten šťastný čas, keď božská Mária bude ustanovená za paniu a vládkyňu v srdciach, aby ich úplne podrobila vláde svojho veľkého a jediného Ježiša? Kedy budú duše tak dýchať Máriu, ako telá dýchajú vzduch?“ Vtedy prídu zázračné veci na tieto biedne miesta, keď Duch Svätý nájde v dušiach svoju drahú Nevestu, akoby rozmnoženú, a vstúpi do nich v hojnosti i naplní ich svojimi darmi, obzvlášť darom svojej múdrosti, aby pôsobil divy milosti. Môj drahý brat, kedy príde ten šťastný čas, ten Máriin vek, keď mnoho duší vyvolených a získaných Najvyšším prostredníctvom Márie sa stratí v priepasti jej vnútra a každá z nich sa stane živou kópiou Márie, aby mohla milovať a oslavovať Ježiša Krista? Ten čas príde iba potom, keď sa úcta, ktorú učím, stane známou a rozšírenou: *Ut adveniat regnum tuum, adveniat regnum Mariae*.¹⁸⁴

6. Premena duše na obraz Ježiša Krista

[218.] 6. Ak sa dobre staráš o strom života vo svojej duši, ktorým je Mária, vernosťou praktikám tejto úcty, tak v pravom čase prinesie svoj plod, ktorým nie je nik iný ako Ježiš Kristus. Vidím toľko zbožných mužov a žien, ktorí hľadajú Ježiša Krista. Jedni tou cestou a praktikou, druhí inou. A často po tom, čo mnoho celú noc pracovali, musia povedať: *Per totam noctem laborantes, nihil cepimus*.¹⁸⁵ – „Celú noc sme sa namáhali, a nič sme nechytili.“ A možno im povedať: *Laborastis multum, et intulistis parum*.¹⁸⁶ – „Pracovali ste veľa, a zožali málo.“ Ježiš Kristus je vo vás ešte veľmi slabý. Ale nepoškvrnenou cestou¹⁸⁷ Márie a touto božskou praktikou, ktorú učím, sa pracuje vo dne, pracuje sa na svätom mieste, pracuje sa málo. V Márii niet vôbec žiadnej noci, lebo v nej vôbec nebol

¹⁸² RAYMUND JORDANUS (IDIOTA): *Piae lectiones seu contemplationes*.

¹⁸³ SVÄTÝ AMBRÓZ: *Expositio in Lucam*. Porov. číslo 258.

¹⁸⁴ „Príď tvoje kráľovstvo, príď kráľovstvo Márie.“

¹⁸⁵ Lk 5, 5:

¹⁸⁶ Porov. Ag 1,6.

¹⁸⁷ Porov. Ž 18,33; Jn 9,4; 1 Jn 1,5; Ex 26,34.

hriech, ba ani najmenší tieň hriechu. Mária, ako Svätá svätých, je sväté miesto, kde sú svätí formovaní a modelovaní.

[219.] Všimni si, prosím, čo vravím, že svätí sú v Márii odlievaní. Je veľký rozdiel vytvoriť reliéfnu podobu kladivom a dlátom a urobiť ju odliatím do formy. Sochári a rezbári pracujú veľa, aby vytvorili sochy prvým spôsobom a potrebujú na to mnoho času. Ale vyrobiť ich druhým spôsobom, na to stačí pracovať málo a chvíľku. Svätý Augustín nazýva svätú Pannu „formou Boha“ – *forma Dei. Si formam Dei te appellem, digna existis.*¹⁸⁸ Forma spôsobilá na vytváranie a odlievanie bohov.¹⁸⁹ Kto sa vrhne do tejto božskej formy, rýchlo sa vyformuje i odleje v Ježiša Krista a Ježiš Kristus v neho. Nenákladne a v krátkom čase sa stane bohom, lebo sa vrhol do tej istej formy, ktorá stvárnila Boha.

[220.] Zdá sa mi, že celkom správne môžem prirovnať tých duchovných vodcov a zbožných ľudí, ktorí chcú formovať Ježiša Krista v sebe alebo v druhých inak, než touto úctou, k sochárom, ktorí dôverujú svojim schopnostiam, dôvtipu i umeniu. Udrú nekonečne mnoho ráz kladivom a dlátom do tvrdej skaly či kusa nevyhladeného dreva, aby z neho vytesali obraz Ježiša Krista. Neraz sa im nepodarí vystihnúť jeho skutočnú podobu, buď pre chybné poznanie a skúsenosť osoby Ježiša Krista, či pre nejaký zlý úder, ktorý dielo skazil. Ale čo sa týka tých, čo sú zapálení tajomstvom milosti, ktoré im predkladám, tých právom prirovnávam k tavičom a odlievačom, čo našli krásnu formu, Máriu, v ktorej bol Ježiš Kristus prirodzene i božsky stvárnený. Títo sa už nespoliehajú na vlastný dôvtip, ale jedine na bezchybnosť formy. Vrhajú sa a strácajú sa v Márii, aby sa stali skutočnou podobizňou Ježiša Krista.

[221.] Ó, krásne a pravdivé prirovnanie! Ale kto ho pochopí? Túžim, aby si to bol ty, môj drahý brat. Ale pamätaj, že do formy sa leje len to, čo je roztopené a tekuté: to jest, že treba, aby si zničil a roztavil v sebe starého Adama, aby si sa v Márii stal novým.

7. Najväčšia sláva Ježiša Krista

[222.] 7. Touto praktikou, verne uskutočňovanou, vzdáš Ježišovi Kristovi viac slávy za jeden mesiac než akoukoľvek inou, hoci oveľa namáhavejšou, za viac rokov. – Tu sú dôvody toho, čo predkladám:

1) Lebo keď konáš svoje skutky cez svätú Pannu, ako učí táto praktika, vzdávaš sa svojich vlastných úmyslov a činností, akokoľvek dobrých či známych, aby si sa takpovediac stratil v tých, čo sú presvätej Panny, a tebe celkom neznáme. A tým vstúpiš do spoluúčasti na vznešenosti jej úmyslov, ktoré boli také čisté, že Bohu vzdala viac slávy svojím najmenším činom, napríklad keď priadla na praslici či keď šila ihlou, než mu vzdal svätý Vavrinec svojou krutou mučeníckou smrťou na rošte a viac než všetci svätí svojimi najhrdinskejšími činmi. Teda za svojho pobytu tu dole dosiahla taký nevýslovný vrchol milostí i zásluh, že skôr spočítame hviezdy na oblohe, kvapky vody

¹⁸⁸ „Si hodná toho, aby som ťa nazýval formou Boha.“

¹⁸⁹ Porov. Ž 82,6.

v mori či zrnká piesku na pobreží, než jej zásluhy a milosti. Vzda Bohu viac slávy, než všetci anjeli a svätí, ktorí mu jej toľko nevzdali a ani nevzdajú. Ó, zázrak Márie! V dušiach, ktoré sa ti chcú úprimne oddať, môžeš konať len zázraky milosti.

[223.] 2) Lebo keď si vďaka tejto praktike duša vôbec necení to, čo môže myslieť či konať sama od seba, ale túži sa priblížiť k Ježišovi Kristovi či zhovárať sa s ním jedine prostredníctvom Márie, ktorá je na to dokonale uschopnená, pokoruje sa tak oveľa viac než duše, ktoré konajú samy a spoliehajú sa na seba a majú čo len nebadané zaľúbenie vo vlastných schopnostiach. Takže vznešenejšie oslavuje Boha, ktorého dokonale oslavujú iba pokorní a malí srdcom.

[224.] 3) Lebo svätá Panna chce s veľkou láskou prijať svojimi panenskými rukami dar našich skutkov, dá im podivuhodnú krásu i lesk a sama ich predloží Ježišovi Kristovi. Náš Pán je iste týmto viac oslávený, než keby sme mu ich ponúkali my svojimi zločinnými rukami.

[225.] 4) Konečne preto, že nikdy nemyslíš na Máriu tak, aby Mária namiesto teba nemyslela na Boha. Nikdy nechváliš ani neuctievaš Máriu, aby Mária s tebou nechválila a neuctievala Boha. Mária sa celá týka Boha a veľmi správne ju nazvem Božím vzťahom, je len vzhľadom na Boha či ozvenou Boha, ktorá volá a opakuje iba: Boh. Ak povieš Mária, ona povie Boh. Svätá Alžbeta chválila Máriu a nazvala ju blahoslavenou preto, že uverila. Mária, verná ozvena Boha, spievala: *Magnificat anima mea Dominum*.¹⁹⁰ – „Velebí moja duša Pána.“ Čo Mária pri tejto príležitosti urobila, to robí vždy. Keď ju chváliš, miluješ, uctievaš alebo jej čosi daruješ, vtedy je Boh oslavovaný, milovaný, uctievaný a obdarovávaný cez Máriu i v Márii.

¹⁹⁰ Lk 1,46.

Siedma kapitola

Osobité praktiky tejto úcty

1. Vonkajšie praktiky

[226.] Podstata tejto úcty tkvie síce vo vnútri, predsa však obsahuje niektoré vonkajšie úkony, ktoré nesmieme zanedbávať: *Haec oportuit facere et illa non omittere*.¹⁹¹ Jednak preto, že dobre konané vonkajšie úkony pomáhajú vnútorným. Tiež preto, že človeku pripomínajú, čo urobil alebo má urobiť, veď sa stále riadi zmyslami. A napokon preto, že sú príkladom blížnemu, ktorý ich vidí, čo sa nedeje pri čisto vnútorných. Nech teda žiaden sveták ani kritik nepchá sem nos s námietkou, že pravá úcta spočíva v srdci, že sa treba vyhnúť vonkajším úkonom, že v nich môže byť samolúbosť, že treba skrývať svoju nábožnosť a podobne. Odpoviem im s mojím Majstrom: „Aby ľudia videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach.“¹⁹² Nemáme však, ako hovorí svätý Gregor, konať svoje skutky a vonkajšie pobožnosti preto, aby sme sa páčili ľuďom a získali nejakú pochvalu; to by bola márnosť. Ale konať ich aj pred ľuďmi, aby sme sa páčili Bohu a oslavovali ho nimi, bez ohľadu na opovrhnutie alebo chválu ľudí.

Uvediem niekoľko z nich, aj to len v skratke. Nazývam ich vonkajšími nie preto, že sa konajú iba navonok, ale preto, že majú čosi aj vonkajšie, aby som ich odlíšil od tých, ktoré sú čisto vnútorné.

a) Príprava a zasvätenie sa

[227.] *Prvá praktika*. Tí a tie, ktorí by sa chceli pripojiť k tejto zvláštnej úcte – ktorá nie je povýšená na bratstvo, akokoľvek je to želateľné¹⁹³ – najprv nech sa aspoň dvanásť dní venujú vyprázdňovaniu od ducha sveta, ktorý je v rozpore s duchom Ježiša Krista, ako som povedal v prvej časti tejto prípravy na Kráľovstvo Ježiša Krista.¹⁹⁴ Potom nech tri týždne venujú napĺňaniu sa Ježišom Kristom skrze presvätú Pannu. Tu je poriadok, ktorý môžu zachovať:

[228.] Nech si počas prvého týždňa všetkými svojimi modlitbami a skutkami zbožnosti vyprosujú poznanie seba samých a ľútosť nad svojimi hriechmi, a nech všetko konajú v duchu pokory. Na tento cieľ môžu, ak chcú, meditovať o tom, čo som povedal o našom špatnom základe,¹⁹⁵ a nech sa pozerajú na seba šesť dní tohto týždňa

¹⁹¹ Mt 23,23: „Toto bolo treba robiť a tamto zanedbávať.“

¹⁹² Mt 5,16.

¹⁹³ Roku 1899 ako prvé bolo v Kanade založené *Bratstvo Panny Márie, Kráľovnej Srdca* a sv. Piom X. roku 1913 povýšené na Arcibratstvo. Dňa 26. apríla 2001 *Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života* zjednotila existujúce bratstvá a ustanovila Združenie: *Mária, Kráľovná Srdca*. Informácie: Arcibiskupský úrad, Hollého 10, P. O. Box 78, 917 66 Trnava.

¹⁹⁴ Časť traktátu, ktorá sa nezachovala.

¹⁹⁵ Porov. č. 79 a 213. Podobne aj SVÄTÝ JÁN ZLATOÚSTY: *Homília IV in Matheum*.

ako na slimáky, slizniaky, ropuchy, prasce, hady a capy. Alebo nech meditujú tri slová svätého Bernarda: *Cogita quid fueris, semen putridum; quid sis, vas stercorum; quid futurus sis, esca vermium.*¹⁹⁶ Nech prosia nášho Pána a jeho Ducha Svätého, aby ich osvietil, týmito slovami: *Domine, ut videam,*¹⁹⁷ alebo *Noverim me,*¹⁹⁸ alebo *Veni, Sancte Spiritus.*¹⁹⁹ Nech sa denne modlia litánie k Duchu Svätému a modlitbu, čo nasleduje, zapísanú v prvej časti tohto dielka.²⁰⁰ Nech sa utiekajú k presvätej Panne a nech ju prosia o tú veľkú milosť, ktorá musí byť základom pre ostatné. Preto nech sa denne modlia *Ave, maris Stella,*²⁰¹ i jej litánie.

[229.] Počas druhého týždňa nech sa vo všetkých svojich modlitbách a skutkoch každého dňa usilujú poznávať presvätú Pannu. Nech si toto poznanie vyprosujú od Ducha Svätého. Môžu čítať a meditovať, čo sme o nej povedali.²⁰² Ako v prvý týždeň, nech sa modlia litánie k Duchu Svätému a *Ave, maris Stella.* K tomu ešte denne celý ruženec alebo aspoň päť desiatkov na tento úmysel.

[230.] Tretí týždeň nech sa naplňajú poznaním Ježiša Krista. Môžu čítať a meditovať, čo sme o ňom povedali²⁰³ a modliť sa modlitbu svätého Augustína, ktorá je na začiatku tejto druhej časti.²⁰⁴ Nech s týmto svätcom hovoria a opakujú hoc aj stokrát za deň: *Noverim te* – „Pane, nech poznám teba!“ alebo tiež: *Domine, ut videam* – „Pane, nech vidím,“ kto si! Nech sa ako v predchádzajúcich týždňoch modlia litánie k Duchu Svätému a *Ave, maris Stella* a denne pridajú Ježišove litánie.²⁰⁵

[231.] Po skončení troch týždňov si vykonajú spoveď a sv. prijímanie na úmysel darovania sa Ježišovi Kristovi ako otroci lásky rukami Márie. A po prijímaní, ktoré sa pričinia vykonať podľa návodu, čo sa nachádza ďalej, sa pomodlia modlitbu zasvätenia, ktorú tiež nájdu ďalej.²⁰⁶ Nech ju napíšu alebo si ju dajú napísať, ak nie je vytlačená, a podpíšu ju v deň svojho zasvätenia.²⁰⁷

[232.] Bude vhodné, ak v ten deň zaplatia nejakú daň Ježišovi Kristovi a jeho svätej Matke. Buď ako pokánie

¹⁹⁶ SVÄTÝ BERNARD: *Meditationes piissime de cognitione humanae conditionis*: „Uvažuj, čo si bol, skazené semeno; čo si, nádoba výkalov; čo budeš, potrava červov.“

¹⁹⁷ Lk 18,41: „Pane, aby som videl!“

¹⁹⁸ SVÄTÝ AUGUSTÍN: *Soliloquia*: „Deus semper idem, noverim me, noverim te!“ – „Bože, vždy ten istý, nech poznám seba, nech poznám teba!“

¹⁹⁹ „Príď, Duchu Svätý!“

²⁰⁰ Pravdepodobne v časti, ktorá sa nám nezachovala.

²⁰¹ „Zdravas‘, Hviezda morská.“

²⁰² Najmä čísla 16-36, 83-89.

²⁰³ Najmä čísla 61-77.

²⁰⁴ Číslo 67.

²⁰⁵ Čiže *Litánie k Najsvätejšiemu menu Ježiš.*

²⁰⁶ Modlitba „Zasvätenia seba samého Ježišovi Kristovi, vtelenej Múdrosti, rukami Márie“ sa nachádza v dielku *Láska večnej Múdrosti*, čísla 223-227.

²⁰⁷ Autor mal vo zvyku na konci ľudových misií, ktoré viedol, dávať veriacim podpísať zmluvu, ktorá v podstate obsahovala prvky zasvätenia a obnovy krstných sľubov.

za svoje minulé nevernosti svojim krstným sľubom, buď na uistenie o svojej závislosti na moci Ježiša a Márie. Táto daň bude podľa nábožnosti a schopnosti každého: či už pôst, umŕtvenie, almužna, svieca. Ak by venovali na počesť čo len špendlíček, ale s dobrým srdcom, je to dosť Ježišovi, ktorý hľadá len na dobrú vôľu.

[233.] Aspoň raz ročne, v tento deň, si obnovia svoje zasvätenie, pričom zachovajú tie isté cvičenia počas troch týždňov.

Tiež môžu každý mesiac i každý deň obnovovať si toto všetko týmito slovami: *Totus tuus ego sum, et omnia mea tua sunt*²⁰⁸ – „Som celý tvoj a všetko, čo mám, je tvoje,“ ó, môj najdrahší Ježišu, skrze Máriu, tvoju svätú Matku.

b) Korunka svätej Panny

[234.] *Druhá praktika.* Po všetky dni svojho života sa budú modliť korunku svätej Panny, ak im to nerobí ťažkosti. Skladá sa z troch *Pater* a dvanásť *Ave*, ku cti dvanástich výsad a predností presvätej Panny. Tento úkon je prastarý a svoj základ má vo Svätom písme. Svätý Ján videl ženu korunovanú dvanástimi hviezdami, odetú slnkom, ktorá mala pod nohami mesiaca.²⁰⁹ Tou ženou, podľa znalcov Písma, je presvätá Panna.

[235.] Je viacero spôsobov, ako sa ju dobre modliť, bolo by však príliš zdĺhavé uvádzať ich. Duch Svätý poučí tých a tie, ktorí zostanú najvernejší tejto pobožnosti. Nateraz však, aby sme sa ju jednoducho mohli pomodliť, treba najskôr zvolať: *Dignare me laudare te, Virgo sacrata; da mihi virtutem contra hostes tuos*,²¹⁰ potom sa pomodlíme *Credo*, nasleduje *Pater*, štyri *Ave Maria* a jedno *Gloria Patri*. A zase *Pater*, štyri *Ave Maria*, jedno *Gloria Patri*. A rovnako zvyšok. Na záver sa pomodlíme: *Sub tuum praesidium*.²¹¹

c) Nosiť železné retiazky

[236.] *Tretia praktika.* Je veľmi chválitebné, oslavné i užitočné pre tých a tie, ktorí sa takto stanú Ježišovými otrokmi v Márii, aby na znamenie svojho otroctva z lásky nosili železné retiazky, zvlášť požehnané osobitným požehnaním, ktoré nasleduje.²¹²

Tieto vonkajšie známky vskutku nie sú podstatné, a keď sa niekto oddal tejto pobožnosti, celkom ľahko sa bez nich zaobíde. Predsa však si neodpustím vychváliť tých a tie, ktorí sa dobrovoľne dali do slávneho otroctva Ježiša Krista, keď zo seba zhodili hanebné reťaze diablovho otroctva, do ktorých ich uväznili prvotný hriech a azda i osobné hriechy, a spolu so svätým Pavlom sa chvália, že sú v reťaziach pre Ježiša Krista. V reťaziach tisíckrát slávnejších a vzácnejších, hoci len železných a bez lesku, než všetky zlaté reťaze vladárov.

[237.] Ako kedysi nebolo nič potupnejšieho než kríž, a teraz toto drevo neprestáva byť najslávnejšou vecou

²⁰⁸ SVÄTÝ BONAVENTÚRA: *Psalterius majus*.

²⁰⁹ Porov. *Žjv* 12, 1.

²¹⁰ „Učiň ma hodným chváliť Ťa, Panna presvätá, a daj mi sily v boji proti tvojim nepriateľom!“

²¹¹ „Pod tvoju ochranu sa utiekame“

²¹² Modlitba požehnania sa v rukopise nenachádza.

kresťanstva, to isté tvrdíme o otrockých železách, keď v staroveku nebolo nič potupnejšieho, ba ešte i dnes sú u pohanov považované za také. No u kresťanov nie je nič slávnejšie než tieto reťaze Ježiša Krista, pretože nás zbavujú a chránia od potupných pút hriechu a diabla. Pretože nás uvádzajú do slobody a pripútavajú nás k Ježišovi a Márii, no nie nátlakom či silou, ako galejníkov, ale dobročinnosťou a láskou, ako dietky: *Traham eos in vinculis charitatis* (Ozeáš 11,4) – „přitiahnem ich k sebe reťazami lásky,“ hovorí Boh ústami proroka. A preto sú silné ako smrť, ba istým spôsobom sú v tých, ktorí až do smrti verne ponesú tieto slávne známky, ešte silnejšie. Lebo hoci smrť zničí ich telá, keď ich zmení v hnilobu, vôbec nezničí putá ich otroctva, ktoré sú zo železa, a preto sa neporušia tak ľahko. A azda v deň vzkriesenia tiel, na veľkom poslednom súde, tie reťaze, ktoré ešte budú objímať ich kosti, sa stanú súčasťou ich slávy a zmenia sa v reťaze svetla a slávy. Teda tisíckrát šťastní vznešení otroci Ježiša v Márii, ktorí ponesú svoje reťaze až do hrobu!

[238.] Tu sú dôvody, pre ktoré sa nosia tieto reťazky:

V prvom rade, aby kresťanovi pripomínali sľuby i záväzky jeho krstu, ich dokonalé obnovenie vykonané touto úctou, ako aj vážnu povinnosť zostať im verný. Pretože človek, ktorý sa často riadi viac zmyslami než čistou vierou, ľahko zabúda na svoje povinnosti voči Bohu, ak nemá nejakú vonkajšiu vec, ktorá mu ich opakovane pripomína. Tieto reťazky obdivuhodne slúžia kresťanovi tým, že mu neustále pripomínajú reťaze hriechu a otroctva démona, od ktorých ho vyslobodil svätý krst. Aj závislosť na Ježišovi Kristovi, ktorú mu sľúbil pri svätom krste. A tiež potvrdenia, ktoré urobil obnovou svojich sľubov. Jeden z dôvodov, prečo tak málo kresťanov myslí na svoje sľuby svätého krstu a žije tak svojvoľne ako pohan, ako keby neboli Bohu nič sľúbili, je, že nenosia žiaden vonkajší znak, ktorý by ich na to upomínal.

[239.] Po druhé, dávame nimi najavo, že sa nijako nehanbíme za otroctvo a službu Ježišovi Kristovi a že sa zriekame zhubného otroctva sveta, hriechu a démona.

Po tretie, na zabezpečenie a ochranu pred reťazami hriechu a diabla. Lebo nevyhnutne nosíme buď reťaze neprávosti, alebo reťaze lásky a spásy: *Vincula peccatorum; in vinculis charitatis*.²¹³

[240.] Ó, môj drahý brat, polámme reťaze hriechov a hriešnikov, sveta a svetákov, diabla a jeho prisluhovačov a odvrhnime ďaleko od seba ich zhubné jarmo: *Dirumpamus vincula eorum et projiciamus a nobis jugum ipsorum*.²¹⁴ Vložme svoje nohy, aby som si poslužil výrazmi Ducha Svätého, do slávnych okov Ježiša Krista a svoj krk do jeho obojkov: *Injice pedem tuum in compedes illius, et in torques illius collum tuum* (Eccli 27).²¹⁵ Skloňme svoje plecia a nesme Múdrost', čiže Ježiša Krista, a už sa nám nezunujú jeho reťaze: *Subjice humerum tuum et porta illam, et ne acedieris vinculis ejus* (Eccli 6,25).²¹⁶ Všimni si, že Duch Svätý, prv než vysloví tieto slová, pripravuje na ne dušu, aby neodmietla jeho dôležitú radu. Tu sú jeho slová: *Audi, fili, et accipe consilium*

²¹³ „Putá hriechu, v okovách lásky.“

²¹⁴ Ž 2,3: „Rozbíme ich okovy a ich jarmo zhodíme zo seba!“

²¹⁵ Sir 6,25: „Vlož svoje nohy do jej pút a svoju šíju do jej ohlávky.“

²¹⁶ Sir 6,26: „Podlož svoje rameno a znášaj ju a jej putá nezunuj!“

*intellectus, et ne abjicias consilium meum (Eccli 6)*²¹⁷ – „Synu, počúvaj ma a prijmi rozumnú radu, mojou radou neopovrhuj!“

[241.] Ak chceš, premilý môj priateľ, dám ti v spojení s Duchom Svätým tú istú radu: *Vincula illius alligatura salutis. (Eccli 6)*²¹⁸ – „Jej reťaze sú putá spásy.“ Veď Ježiš Kristus na kríži všetko, voľky-nevoľky, pritiahne k sebe. Zavrhnutých putami ich hriechov pripúta k svojmu večnému hnevu a trestajúcej spravodlivosti ako galejníkov a diablov. Predurčených však obzvlášť v tých posledných časoch pritiahne reťazami lásky: *Omnia traham ad meipsum.*²¹⁹ *Traham eos in vinculis charitatis (Ozeáš 4).*²²⁰

[242.] Títo zamilovaní otroci Ježiša Krista či väzni pre Krista, *vincti Christi*,²²¹ môžu nosiť tieto reťaze buď na krku, na rukách, okolo bedier, alebo na nohách. Otec Vincent Caraffa, ktorý bol siedmym generálnym predstaveným Spoločnosti Ježišovej a zomrel v povesti svätosti roku 1643, na znamenie svojej poroby nosil železný kruh na nohách a hovoril, že ho bolí len to, že reťaz nemohol nosiť verejne. Matka Agneša od Ježiša, o ktorej sme už hovorili, nosila železnú reťaz okolo bedier. Niektorí ju nosili na krku ako pokánie za perlové náhrdelníky, ktoré nosievali vo svete. Iní ich nosili na rukách, aby si pri manuálnych prácach pripomínali, že sú otrokmi Ježiša Krista.

d) Zvlášť si uctievať tajomstvo Vtelenia

[243.] *Štvrtá praktika.* V osobitnej úcte budú mať veľké tajomstvo Vtelenia Slova, ktoré slávime 25. marca. Ono je charakteristickým tajomstvom pravej oddanosti, ktorá bola inšpirovaná Duchom Svätým: 1) aby sme uctievali a napodobňovali nevýslovnú závislosť Boha Syna na Márii, ktorú sám chcel na slávu Boha, svojho Otca, a pre našu spásu. Táto závislosť je zjavná zvlášť v tomto tajomstve, v ktorom je Ježiš Kristus vážnom a otrokom v lone božskej Márie a vo všetkom od nej závisí. 2) Aby sme ďakovali Bohu za neporovnateľné milosti, ktoré Márii udelil, a zvlášť za to, že si ju vybral, aby sa stala jeho najdôstojnejšou Matkou. A táto Božia voľba sa udiala práve vo Vtelení. Toto sú dva hlavné ciele otroctva Ježiša Krista v Márii.

[244.] Všimni si, prosím, že spravidla hovorím: *otrok Ježiša v Márii, otroctvo Ježiša v Márii*. Tiež sa môže povedať, ako to viacerí až doteraz robili, *otrok Márie, otroctvo svätej Panny*. No myslím, že je lepšie, ak sa hovorí otrok Ježiša v Márii, ako radil pán Tronson,²²² predstavený Seminára Saint-Sulpice, povestný svojou vzácnou rozvážnosťou a hlbokou zbožnosťou, jednému duchovnému, čo s ním konzultoval tieto veci. Tu sú dôvody:

[245.] 1) Jednak žijeme v povýšeneckom veku, v ktorom je veľký počet nafúkaných učencov, silných a kritických osobností, ktoré nachádzajú výhrady aj voči najlepšie podloženým a najspoľahlivejším pobožnostiam.

²¹⁷ Sir 6,24.

²¹⁸ Sir 6,31b.

²¹⁹ Jn 12,32: „Všetkých pritiahnem k sebe.“

²²⁰ Oz 11,4: „Tiahol som ich lanami lásky.“

²²¹ Porov. Ef 3,1; Flm 1,1-9.

²²² Bol predstaveným od r. 1676. Ten duchovný mohol byť aj sám autor.

Preto, aby sme im zbytočne nedávali príležitosť ku kritike, je lepšie hovoriť *otroctvo Ježiša Krista v Márii* alebo *otrok Ježiša Krista* než *otrok Márie*. Berieme tak pomenovanie tejto úcty skôr z hľadiska jej posledného cieľa, ktorým je Ježiš Kristus, než z hľadiska cesty a prostriedku k tomuto cieľu, ktorým je Mária. No iste možno bez škrupúl pravdivo použiť jedno i druhé, ako robím aj ja. Napríklad človek, čo ide z Orleans do Tours po ceste cez Amboise, môže celkom pravdivo tvrdiť, že ide do Amboise, ako aj že ide do Tours. Avšak s tým rozdielom, že Amboise je len priamou cestou do Tours a že jedine Tours je jeho posledným cieľom a koncom jeho cesty.

[246.] 2) Aj preto, že prvoradé tajomstvo, ktoré sa slávi a uctieva v tejto zbožnosti, je tajomstvo Vtelenia. V ňom možno vidieť Ježiša Krista jedine v Márii, vteleného v jej lone. Je preto vhodnejšie hovoriť *otroctvo Ježiša v Márii*, Ježiša, ktorý sídli a kraľuje v Márii, aj podľa tejto krásnej modlitby toľkých veľkých ľudí: *Ó, Ježišu, žijúci v Márii, príd' a ži v nás svojím duchom svätosti atď.*

[247.] 3) Tento spôsob vyjadrovania poukazuje viac na dôvernú jednotu, ktorá je medzi Ježišom a Máriou. Sú tak dôverne spojení, že jeden je celý v druhom: Ježiš je celý v Márii a Mária celá v Ježišovi. Alebo skôr, jej už niet, Ježiš je celkom sám v nej. Ľahšie by sa oddelilo svetlo od slnka než Mária od Ježiša. Z toho vyplýva, že možno nazývať nášho Pána *Máriiným Ježišom* a svätú Pannu *Ježišovou Máriou*.

[248.] Čas mi nedovoľuje zastaviť sa tu a vyložiť znamenitosti a hodnoty tajomstva Ježiša žijúceho a kraľujúceho v Márii, teda tajomstva Vtelenia Slova. Uspokojím sa s tým, že pár slovami vysvetlím, že toto prvé tajomstvo Ježiša Krista je najskrytejšie, najvyššie a najmenej známe. Týmto tajomstvom si Ježiš vybral všetkých vyvolených v zhode s Máriou, v jej lone, ktoré svätí nazývajú *aula sacramentorum* – sieň Božích tajomstiev.²²³ V tomto tajomstve vykonal všetky nasledujúce tajomstvá svojho života, keď sa mu podvolil: *Jesus ingrediens mundum dicit: Ecce venio ut faciam voluntatem tuam...*²²⁴ Toto tajomstvo je teda zhrnutím všetkých tajomstiev Ježiša Krista, lebo v sebe obsahuje úmysel i milosť všetkých ostatných. A nakoniec, je korunou Božieho milosrdenstva, štedrosti i slávy. Je korunou milosrdenstva pre nás, lebo ako sa možno priblížiť k Ježišovi a hovoriť s ním iba cez Máriu, tak je možné vidieť Ježiša a hovoriť s ním iba Máriiným sprostredkovaním. Ježiš vždy vypočuje svoju drahú Matku a vždy udelí svoju milosť a milosrdenstvo úbohým hriešnikom: *Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiae.*²²⁵ Je korunou štedrosti voči Márii, lebo kým tento nový Adam prebýval v tomto opravdivom pozemskom raji, vykonal v ňom mnoho divov v skrytosti, ktoré ani anjeli, ani ľudia vôbec nechápu. Preto svätí nazývajú Máriu „veľkoleposťou Boha“ – *Magnificencia Dei*. To akoby bol Boh zveľebovaný iba v Márii: *Solummodo ibi magnificus [est] Dominus.*²²⁶ Je korunou slávy vzdanej Otcovi, pretože v Márii Ježiš Kristus dokonale utíšil Otcov hnev voči ľuďom a dokonale obnovil slávu, o ktorú ho pripravil hriech. Obetou svojej vôle a seba samého mu vzdal väčšiu slávu, než mu kedy vzdali všetky obety Starého zákona. A nakoniec, vzdal mu nekonečnú slávu, akú ešte nikdy od človeka nedostal.

²²³ SVÄTÝ AMBRÓZ: *De institutione Virginum et S. Mariae Virginitas perpetua*.

²²⁴ *Hebr 10,5.9*: Ježiš „keď prichádza na svet, hovorí: ... Hľa, prichádzam, aby som plnil tvoju vôľu.“

²²⁵ *Hebr 4,16*: „Pristupujme teda s dôverou k trónu milosti.“

²²⁶ *Iz 33,21*: „Iba tam bude velebný Pán.“ (*Vulgáta*)

e) Mať vo veľkej úcte *Zdravas'* a ruženec

[249.] *Piata praktika*. Budú sa s veľkou nábožnosťou modlievať *Ave Maria*, čiže Anjelské pozdravenie, ktorého cenu, záslužnosť, vznešenosť a nevyhnutnosť pozná málo kresťanov, akokoľvek osvietených. Bolo potrebné, aby sa svätá Panna viackrát zjavila veľkým svätcom, zvlášť osvieteným, ako svätému Dominikovi či Jánovi Kapistránskemu, aj blahoslavenému Alanovi z Roche, aby im ukázala záslužnosť tejto modlitby. Zostavili celé knihy o jej divoch a účinkoch na obrátenie duší. Smelo publikovali a verejne ohlasovali, že na začiatku spásy sveta je *Ave Maria* a že spása každého je zvlášť zviazaná s touto modlitbou. Že to táto modlitba priniesla na suchú a neplodnú zem ovocie života a že práve ona, dobre pomodlená, dá vzklíčiť v našich dušiach Božiemu slovu a priniesie ovocie života, Ježiša Krista. Že *Ave Maria* je nebeskou rosou, ktorá zavlažuje zem, čiže dušu, aby priniesla ovocie v pravý čas. Že duša, ktorá nie je zavlažovaná touto modlitbou či nebeskou rosou, neprinesie vôbec žiadne ovocie okrem trnia a bodľáče, ba hrozí jej blízka kliatba.

[250.] Vo svojej knihe *De dignitate Rosarii* zaznačil bl. Alan z Roche to, čo mu zjavila presvätá Panna a neskôr aj Cartagena: „Vedz, syn môj, a zvestuj to každému, že pravdepodobným a bezprostredným znakom večného zatratenia je odpor, vlažnosť a nedbalosť v modlitbe Anjelského pozdravenia, ktoré prinieslo nápravu celému svetu.“ – *Scias enim et secure intelligas et inde late omnibus patefacias, quod videlicet signum probabile est et propinquum aeternae damnationis horrere et attediari ac negligere Salutationem angelicam, totius mundi reparativam* (Lib. De Dignit. cap. II). Sú to veľmi potešujúce a zároveň i hrozné slová, ktorým by sme ťažko uverili, keby sme nemali záruku v tomto svätom mužovi, pred ním vo svätom Dominikovi a potom vo viacerých osobnostiach i skúsenostiach mnohých storočí. Veď je to vždy tak, že tí, čo javia známky zavrnutia, ako bludári a bezbožníci, namyslenci a svetáci, neznášali či opovrhovali modlitbou *Ave Maria* i ružencom. Heretici sa ešte naučia a modlia *Pater*, ale nie *Ave Maria* ani ruženec. Sú pre nich hrôzou: radšej budú nosiť na sebe hada než ruženec. Aj namyslenci, i keď sú katolíkmí, majú rovnaké sklony ako ich otec Lucifer, a preto opovrhujú alebo sú ľahostajní k modlitbe *Ave Maria* a hľadajú ruženec ako na slabošskú pobožnosť, dobrú iba pre hlupákov a tých, čo ani nevedia čítať. Naproti tomu zo skúsenosti vidno, že tí, čo majú jasné známky vyvolenia, milujú modlitbu *Ave Maria*, vychutnávajú si ju a modlia sa ju radi. Ba čím viac patria Bohu, tým viac milujú túto modlitbu. Aj toto povedala svätá Panna bl. Alanovi po slovách, ktoré som práve citoval.

[251.] Nevieť ako a ani prečo, ale aj tak je to pravda. A nemám lepšieho tajomstva na rozpoznanie toho, či je niekto Boží, ako zistiť, či má v láske modlitbu *Ave Maria* a ruženec. Hovorím „má v láske“, lebo sa môže stať, že človek sa dostane do prirodzenej, či dokonca nadprirodzenej neschopnosti modliť sa ju, no stále ju miluje a iných podnecuje k tejto modlitbe.

[252.] DUŠE PREDURČENÉ, OTROCI JEŽIŠA V MÁRII, uverte, že *Ave Maria* je po modlitbe *Pater* najkrajšou zo všetkých modlitieb. Je to najdokonalejšia pocta, akú môžeš Márii vzdať, lebo túto poctu jej vzdal Najvyšší cez posla archanjela, aby si získal jej srdce. Tak mocne sa dotkla jej srdca tajomným čarom, ktorého je plná, že Mária dala svoj súhlas ku Vteleniu Slova aj napriek svojej hlbokkej pokore. Touto poctou si určite aj ty získaš jej srdce, ak sa ju

modlíš tak ako treba.

[253.] Podľa svätcov je dobre, čiže pozorne, zbožne a pokorne pomodlené *Ave Maria* nepriateľom diabla, ktoré ho prinúti na útek. Je kladivom, ktoré ho rozmliaždi. Je posvätením duše, radosťou anjelov, hudbou predurčených, piesňou Nového zákona, Máriiným potešením a slávou Najsvätejšej Trojice. *Ave Maria* je nebeskou rosou, ktorá robí dušu plodnou. Je to cudný a zaľúbený bozk, ktorý dávame Márii. Je to červená ruža, ktorú jej venujeme. Je to vzácna perla, ktorú jej ponúkame. Je pohárom ambrózie a božského nektáru, ktorý jej dávame. Všetky tieto prirovnania sú od svätcov.

[254.] Nástoľčivo ťa prosím pre lásku, ktorú ti prinášam v Ježišovi a v Márii, aby si sa neuspokojil s modlitbou korunky svätej Panny, ale aby si sa modlil aj svoj ruženec, a ak ti čas dovolí, každý deň celý. V hodine svojej smrti budeš blahoslaviť deň a hodinu, keď si mi uveril. A čo štedro zaseješ s Ježišom i Máriou, v nebi budeš štedro žať na veky – *Qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus et metet.*²²⁷

f) Magnificat

[255.] *Šiesta praktika.* Na poďakovanie Bohu za milosti, ktoré udelil presvätej Panne, často sa modlí *Magnificat*, podľa príkladu blahoslavenej Márie d'Oignies²²⁸ a iných svätých. Je jedinou modlitbou a jediným dielom, ktoré svätá Panna zložila. Ba skôr to Ježiš urobil v nej, pretože on hovoril jej ústami. Je najväčšou obeťou chvály, akú Boh prijal v zákone milosti. Z jednej strany najpokornejší i najuznanlivejší, z druhej najvznešenejší a najvyberanejší zo všetkých spevov. Obsahuje také veľké a skryté tajomstvá, že ani anjeli ich nepoznajú. Zbožný a učený Gerson²²⁹ veľkú časť svojho života erudovane písal zbožné traktáty o najzložitejších otázkach. Až na konci svojho života sa s chvením odhodlal vyložiť *Magnificat*, aby tak korunoval všetky svoje diela. V jednom fóliovom zväzku nám prináša mnoho podivuhodných vecí o tomto krásnom a božskom speve. Medziiným hovorí, že sama presvätá Panna ho často odriekala, najmä po svätom prijímaní na vzdávanie vďaky. Učený Benzoni²³⁰ pri výklade tohto spevu prináša viacero zázrakov vykonaných jeho mocou a tvrdí, že diabli sa trasú a utekajú, keď počujú tieto slová: *Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui.*²³¹

g) Pohrádať svetom

[256.] *Siedma praktika.* Verní služobníci Márie musia veľmi opovrhovať skazeným svetom, musia mať odpor k nemu a utekať pred ním. A k tomu si musia poslúžiť úkonmi opovrhovania svetom, ktoré sme uviedli v prvej časti.

²²⁷ 2 Kor 9,6: „Kto seje štedro, štedro bude aj žať.“

²²⁸ †1212, reclusa (dobrovoľne žijúca v zamurovanej cele).

²²⁹ JÁN LE CHARLIE DE GERSON (1363-1429, kancelár parížskej univerzity): *Tractatus XII (IX) super Magnificat.*

²³⁰ BENZONIUS RUTILIUS (†1613, biskup z Loretta): *Dissertationes et commentaria in canticum Magnificat...*

²³¹ Lk 1,51: „Ukázal silu svojho ramena, rozptýlil tých, čo v srdci pyšne zmýšľajú.“

2. Osobité vnútorné praktiky pre tých, ktorí sa chcú stať dokonalými

[257.] Popri vonkajších praktikách oddanosti, ktoré som práve uviedol a ktoré nesmieme zanedbávať, pokiaľ nám to dovoľuje stav či zamestnanie, ani nimi pohŕdať, ponúkam tu vnútorné praktiky, veľmi posväcujúce pre tých, ktorých Duch Svätý volá k výšinám dokonalosti.

Štyrmi slovami to vyjadríme takto: robiť všetko *CEZ MÁRIU*, *S MÁRIOU*, *V MÁRII* a *PRE MÁRIU*, aby sme to dokonalejšie robili *cez Ježiša*, *s Ježišom*, *v Ježišovi* a *pre Ježiša*.

a) Všetko konať cez Máriu

[258.] Všetko konať cez Máriu znamená, že treba vo všetkom poslúchať presväťú Pannu a vo všetkom sa riadiť jej duchom, ktorým je Svätý Duch Boží. Tí, ktorých vedie Boží Duch, sú deťmi Božími : *Qui spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei.*²³² Tí, ktorí sú vedení duchom Márie, sú jej deťmi, a teda Božími deťmi, ako sme ukázali. A medzi toľkými ctiteľmi svätej Panny sú pravými a vernými iba tí, ktorí sa riadia jej duchom. Povedal som, že Máriin duch bol Božím duchom, pretože ona sa nikdy neriadila svojím vlastným, ale vždy len Božím Duchom, ktorého tým prijala za svojho učiteľa natoľko, že sa stal jej vlastným duchom. Preto svätý Ambróz hovorí: *Sit in singulis...*²³³ – „Nech v každom človeku prebýva Máriina duša, aby velebila Pána; nech v každom je duch Márie, aby jasal v Bohu.“ Aká šťastná je duša, keď ju celú vlastní a ovláda Máriin duch, podľa príkladu jedného dobrého brata jezuitu, ktorý sa volal Rodriguez²³⁴ a zomrel v povesti svätosti. Veď jej duch je jemný i silný, horlivý i opatrný, pokorný i odvážny a čistý i plodný!

[259.] Aby sa duša nechala viesť týmto duchom Márie, je potrebné: 1) Vzdať sa vlastného ducha, vedomostí a chcení prv, než niečo vykonáme, napríklad: pred modlitbou, slúžením či obetovaním svätej omše, prijímaním a podobne. Lebo ak by sme išli za temnotami nášho vlastného ducha a zlobou našej vôle i činnosti, i keď sa nám zdajú akokoľvek dobrými, prekážalo by to svätému Máriinmu duchu. 2) Odovzdať sa Máriinmu duchu, aby nás hýbal a viedol nás spôsobom, akým chce ona. Treba sa vložiť do jej panenských rúk a vzdať sa ako nástroj v rukách robotníka, ako lutna v rukách dobrého hudobníka. Treba sa v nej stratiť a odovzdať sa jej ako kameň, ktorý hodíme do mora. Deje sa to jednoducho a v okamihu, letným pohľadom ducha, nepatrným hnutím vôle či slovami hovoriac napríklad: *Zriekam sa seba samého a dávam sa tebe, moja drahá Matka*. Aj keď v tomto úkone spojenia necítíme žiaden zmyslový pôžitok, neprestáva byť pravdivým. Práve tak, ako keby sme povedali s rovnakou úprimnosťou to, čo sa Bohu nepáči: *Dávam sa diablove*. Hoci by sme to povedali bez akejkoľvek vnímateľnej zmeny, nemenej pravdivo by sme patrili diablove. 3) Z času na čas je potrebné pri svojich činoch i po nich obnovovať si tento úkon obetovania a zjednotenia. Čím častejšie to robíme, tým viac sa posväťme a tým skôr dospejeme k zjednoteniu s Ježišom Kristom, ktoré vždy nevyhnutne nasleduje po zjednotení s Máriou, pretože

²³² Rim 8,14: „ktorých vedie Boží Duch, sú Božími synmi“.

²³³ Celá modlitba je v čísle 217, tu je len jej preklad.

²³⁴ SVÄTÝ ALFONZ RODRIGUEZ, SJ, (1531-1617, brat, kanonizovaný Levom XIII. v roku 1888).

duch Márie je duchom Ježiša.

b) Všetko konať s Máriou

[260.] Všetko konať s Máriou znamená, že vo svojich skutkoch treba hľadiť na Máriu ako na hotový vzor každej čnosti a dokonalosti, ktorý Duch Svätý v čírom stvorení utvoril k napodobňovaniu, prispôsobený nášmu slabému dosahu. Musíme teda pri každej činnosti sledovať, ako ju Mária konala, či bola by konala, keby bola na našom mieste. Preto treba skúmať a rozjímať o jej vznešených čnostiach, ktoré v živote praktizovala. Obzvlášť:

- 1) jej živú vieru, ktorou bez váhania verila anjelovmu slovu. Verila verne a vytrvalo až k päte kríža na Kalvárii.
- 2) Jej hlbokú pokoru, ktorá ju viedla, aby sa skrývala, mlčala, všetkému sa podrobovala a kládla sa na posledné miesto.
- 3) Jej celkom výnimočnú čistotu, akej nikdy nebolo ani nebude pod nebom a konečne všetky jej ostatné čnosti.

Spomeňme si, opakujem druhý raz, že Mária je vznešenou a jedinečnou formou Boha na odlievanie živých Božích obrazov s malou námahou a v krátkom čase. Keď ju duša nájde a v nej sa stratí, zakrátko je pretvorená v Ježiša Krista, ktorého táto forma prirodzene zobrazuje.

c) Všetko konať v Márii

[261.] Všetko treba konať v Márii.

Na správne pochopenie treba vedieť:

1) Že presvätá Panna je pravým pozemským rajom nového Adama a že starý pozemský raj bol len jeho predobrazom. V tomto pozemskom raji sú teda nevysloviteľné bohatstvá, krásy, výnimočnosti a sladkosti, ktoré tam zanechal nový Adam, Ježiš Kristus. Práve v tomto raji sa kochal počas deviatich mesiacov, keď konal divy a vystavil svoje bohatstvá s veľkoleposťou Boha. Toto presväté miesto pozostáva iba z panenskej a nepoškvrnenej zeme, z ktorej bol pôsobením Ducha Svätého utvorený a živený nový Adam bez každej škvrny a nečistoty, ktorý tam prebýva. Práve v tomto pozemskom raji je opravdivý strom života, ktorý zrodil plod života, Ježiša Krista, aj strom poznania dobra a zla, ktorý dal svetu svetlo. Na tomto božskom mieste sú stromy sadené Božou rukou a zavlažované božským pomazaním, ktoré denne rodili a rodia ovocie božskej chuti. Sú tam záhony spestrené krásnymi a rozmanitými kvetmi čností, ktoré vôňou okúzľujú samých anjelov. Sú tu zelené lúky nádeje, nedobytné veže sily, nádherné domy dôvery a podobne. Duch Svätý jediný môže dať poznať pravdu, skrytú pod týmito obrazmi hmotných vecí. Na tomto mieste je číry vzduch čistoty, bez nákazy. Krásny deň svätého človečenstva, bez noci. Žiarivé slnko Božstva, bez tieňov. Žiarivá a ustavičná vyhňa lásky, v ktorej sa všetko železo rozpaľuje a mení na zlato. Tečie tam rieka pokory, ktorá vyviera zo zeme, rozvetvuje sa na štyri ramená, zavlažuje celé to prekrásne miesto. To sú štyri kardinálne čnosti.²³⁵

[262.] [2]) Duch Svätý ústami Otcov nazýva svätú Pannu aj: a) východnou bránou, ktorou veľkňaz Ježiš Kristus

²³⁵ Rozvážnosť, spravodlivosť, miernosť a zmužilosť.

vstupuje a vychádza do sveta. Vstúpil ňou po prvý raz a vráti sa ňou i druhýkrát. b) Svätynou Boha, spočínutím Najsvätejšej Trojice, trónom Boha, Božím mestom, Božím oltárom, Božím chrámom, svetom Boha. Všetky tieto rozličné prívlastky a chvály sú úplne pravdivé vo vzťahu k rozličným divom a milostiam, ktoré Najvyšší vykonal v Márii. Ó, aké bohatstvá! Ó, aká sláva! Ó, aká potecha! Ó, aké šťastie môcť vstúpiť a prebývať v Márii, kde si Najvyšší postavil trón svojej zvrchovanej slávy!

[263.] Ako ťažko však hriešnici ako my získajú povolenie, spôsobilosť a svetlo vstúpiť na také vznešené a sväté miesto, ktoré už nestráži cherubín, ako starý pozemský raj, ale sám Duch Svätý, ktorý sa stal jej zvrchovaným Pánom. Hovorí o nej: *Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus.*²³⁶ Mária je zamknutá, zapečatená, a preto úbohé deti Adama a Evy, vyhnané z pozemského raja, nemôžu doň vstúpiť, iba ak zvláštnou milosťou Ducha Svätého, ktorú si však musia zaslúžiť.

[264.] Keď vďaka jej vernosti dosiahneme túto výnimočnú milosť, musíme so záľubou zotrvávať v krásnom vnútri Márie, aby sme si v ňom pokojne oddýchlí, dôverne sa podopreli, bezpečne sa schovali a bezvýhradne sa v ňom stratili. Musíme v jej panenskom lone zotrvávať, aby sa v ňom naša duša: 1) živila mliekom jej milosti i materského milosrdenstva; 2) oslobodila sa od svojich problémov, strachov a úzkostí; 3) uchýlila sa do bezpečia pred všetkými svojimi nepriateľmi: démonom, svetom i hriechom, ktorí sem nikdy nevstúpili. A to je dôvod, prečo o sebe hlása, že „tí, čo v nej pracujú, vôbec nehrešia“ – *Qui operantur in me, non peccabunt.*²³⁷ Čiže tí, ktorí duchom zotrvajú vo svätej Panne, nikdy nespáchajú závažný hriech. 4) A napokon, aby bola v tomto panenskom lone duša formovaná v Ježiša Krista a Ježiš Kristus v nej, lebo, ako hovoria Otcovia, jej lono je sieňou božských tajomstiev, kde Ježiš Kristus a všetci vyvolení boli vyformovaní: *Homo et homo natus est in ea.*²³⁸

d) Všetko konať pre Máriu

[265.] A napokon, treba konať všetky svoje skutky pre Máriu. Veď keď sme všetko oddali jej službe, je len spravodlivé, aby sme všetko robili pre ňu: ako sluhovia, služobníci a otroci. No nie tak, že ju pokladáme za posledný cieľ svojich služieb, ktorým je iba Ježiš Kristus, ale za blízky cieľ, tajomné prostredie a ľahký prostriedok, aby sme prišli k nemu. Ako dobrý sluhovia a otroci nesmieme zostať nečinnými, ale treba začínať i konať veľké veci pre túto majestátnu Vládkyňu, spoliehajúc sa na jej ochranu. Treba hájiť jej výsady, keď jej ich upierajú. Podporiť jej slávu, keď sa na ňu útočí. Pritiahnuť všetkých, ako je to len možné, do jej služby a k tejto pravej a zdravej úcte. Hovoriť a kričať proti tým, ktorí zneužívajú jej úctu na urážanie jej Syna a súčasne zavádzať túto opravdivú úctu. Nič od nej nepožadovať ako odmenu za tieto malé služby, okrem cti patriť takej láskavej Kňažnej a šťastia môcť byť skrze ňu spojení s Ježišom, jej Synom, nerozlučným putom v čase i vo večnosti.

Sláva Ježišovi v Márii! Sláva Márii v Ježišovi! Sláva Bohu samému!

²³⁶ Pies 4,12: „Si zatvorenou záhradou, sestrička moja, nevesta, zamknutým prameňom, zapečatenou studničkou.“

²³⁷ Sir 24,30 a porov. 1 Jn 3,6; 5,18.

²³⁸ „Ten i tamten sa v nej narodil“ – Ž 87,5 (*Vulgáta*). Porov. číslo 32.

Záver

Spôsob uplatnenia tejto úcty vo svätom prijímaní

Pred svätým prijímaním

[266.] 1) Hlboko sa pokoríš pred Bohom. 2) Zriekneš sa svojho zvrhlého základu a svojich dispozícií, akokoľvek dobrými by ti ich tvoja sebaláska ukazovala. 3) Obnovíš si svoje zasvätenie hovoriac: *Tuus totus ego sum, et omnia mea tua sunt* – „Som celý tvoj a všetko, čo mám, je tvoje.“ 4) Pokorne poprosíš túto dobrú Matku, aby ti poskytla svoje srdce s jej dispozíciami na prijatie jej Syna. Pripomenieš jej, že ide predsa o slávu Syna, o to, aby nebol vložený do pošpineného a nestáleho srdca, ako je tvoje, ktoré by ho iste obralo o slávu, či by ho dokonca stratilo, a že ak chce prísť bývať k tebe, aby prijala svojho Syna, môže to vykonať vďaka moci, ktorú má nad srdcami. Lebo ňou bude jej Syn prijatý bez poškvrny a bez nebezpečenstva, že by si ho urazil či stratil: *Deus in medio ejus non commovebitur*.²³⁹ S dôverou jej vyznáš, že všetko, čo si jej zo svojho vlastníctva dal, je málo na jej uctie. Ale že svätým prijímaním jej chceš dať ten istý dar, aký jej dal večný Otec. Ním bude viac uctená, než keby si jej dal všetky majetky sveta. A napokon, že Ježiš, ktorý ju jedinečne miluje, túži sa v nej kochať a usadiť práve v tvojej duši, špinavšej a biednejšej než maštal', do ktorej neváhal prísť, keď tam bola ona. Požiadaš ju o jej srdce týmito vrúcnyimi slovami: *Accipio te in mea omnia*.²⁴⁰ *Praebe mihi cor tuum, o Maria!*²⁴¹

Pri svätom prijímaní

[267.] 2) Pripravený prijať Ježiša Krista po *Pater* trikrát povieš: *Domine, non sum dignus...*²⁴² Prvýkrát akoby si hovoril večnému Otcovi, že pre svoje zlé myšlienky a nevďačnosť k takému dobrému Otcovi nie si hoden prijať jeho jediného Syna. Ale že je tu Mária, jeho služobnica: *Ecce ancilla Domini*,²⁴³ ktorá koná za teba a dáva ti neobyčajnú dôveru a nádej pred Božím Majestádom: *Quoniam singulariter in spe constituisti me*.²⁴⁴

[268.] Synovi povieš: *Domine, non sum dignus...*, lebo nie si hoden ho prijať pre svoje neužitočné a zlé slová i

²³⁹ Ž 45,6: „Nezachveje sa, veď Boh je v jeho strede.“

²⁴⁰ „Prijímam ňu za svoje všetko.“ Porov. Jn 19,27.

²⁴¹ „Daj mi svoje srdce, Mária!“ Porov. Prís 23,26.

²⁴² Mt 8,8: „Pane, nie som hoden, ...“ Teraz sa to vo svätej omši spoločne modlíme len raz.

²⁴³ Lk 1,38: „Hľa, služobnica Pána.“

²⁴⁴ Ž 4,9: „Lebo len ty ma necháš odpočívať v bezpečí.“

pre tvoju nevernosť v jeho službe. Predsa ho však prosíš, aby sa nad tebou zmiloval, lebo ho uvedieš do domu jeho vlastnej i tvojej Matky, a že ho vôbec neprepustiš, kým sa u nej nebytuje: *Tenui eum, nec dimittam, donec introducā illum in domum matris meae, et in cubiculum genitricis meae* (Cant. 3, 4).²⁴⁵ Poprosíš ho, aby vstal a prišiel na miesto odpočinku a do archy svojho posvätenia: *Surge, Domine, in requiem tuam, tu et arca sanctificationis tuae*.²⁴⁶ Veď vôbec neskladáš svoju dôveru do vlastných zásluh, sily či priprav, ako to robil Ezau, ale do zásluh, sily a priprav Márie, svojej drahej matky, ako malý Jakub, keď sa porúčal do Rebekinej starostlivosti. I keď si celý hriešny a si Ezauom, podporovaný a okrášlený zásluhami i čnosťami jeho svätej Matky nachádzaš odvahu priblížiť sa k jeho svätosti.

[269] Duchu Svätému povieš: *Domine, non sum dignus*, lebo nie si hoden prijať veľdielo jeho lásky pre vlažnosť a nepravosť svojich skutkov a pre odporovanie jeho vnuknutiam. No vyznáš, že celou tvojou dôverou je Mária, jeho verná Nevesta. So svätým Bernardom povieš: *Haec maxima mea fiducia; haec tota ratio spei meae*.²⁴⁷ Môžeš ho aj poprosiť, aby znovu zostúpil do Márie, svojej nerozlučnej Nevesty. Veď jej lono je rovnako čisté a jej srdce rovnako rozpálené ako vždy. No bez jeho zostúpenia do tvojej duše Ježiš a ani Mária v nej vôbec nebudú rásť, ani dôstojne prebývať.

Po svätom prijímaní

[270] Po svätom prijímaní, so zatvorenými očami, vnútorne uzobraný, uveď Ježiša Krista do Máriinho srdca. Daruj ho Matke, ktorá ho s láskou prijme, čestne ho usadí, bude sa mu hlboko klaňať, dokonale ho milovať, silno ho objímať a v duchu i pravde mu vzdá veľa chvál, aké v našich hlbokých temnotách nepoznáme.

[271] Alebo zotrvaj vo svojom srdci, hlboko pokorený v prítomnosti Ježiša prebývajúceho v Márii. Alebo sa ako otrok zdržuj pri bráne Kráľovho paláca, kde sa práve zhovára s Kráľovnou. Kým sa oni rozprávajú a teba nepotrebnú, v duchu vyzývaj všetky stvorenia na nebi i na zemi, aby ďakovali, klaňali sa a milovali Ježiša a Máriu s tebou: *Venite, adoremus, venite...*²⁴⁸

[272] Môžeš aj sám v spojení s Máriou prosiť Ježiša o príchod jeho kráľovstva na zem cez jeho svätú Matku. Alebo o božskú múdrosť, o božskú lásku, o odpustenie tvojich hriechov, alebo o nejakú inú milosť, no vždy skrze Máriu a v Márii. Hovor, hľadiac na svoje chyby: *Ne respicias, Domine, peccata mea*.²⁴⁹ – „nehľad, Pane, na moje hriechy,“ *sed oculi tui videant aequitates Mariae*²⁵⁰ – „ale nech tvoje oči pozerajú len na čnosť a zásluhy Márie“. A

²⁴⁵ *Pies 3,4*: „Chytila som ho a nepustila viac, kým som ho neprivedla do domu svojej matky a do komôrky svojej rodičky.“

²⁴⁶ Ž 132,8: „Zaujmi, Pane, miesto svojho odpočinku, ty a archa tvojej všemoci.“

²⁴⁷ *Sermo de aquaeductu*: „Ona je všetka moja dôvera, ona je príčina mojej nádeje.“

²⁴⁸ Ž 95,6: „Podťe, klaňajte sa.“

²⁴⁹ Porov. *Rímsky misál*, obrad pokoja.

²⁵⁰ Porov. Ž 16,2.

vedomý si svojich hriechov dodaj: *Inimicus homo hoc fecit.*²⁵¹ To ja som svojím najväčším nepriateľom, čo popáchal tie hriechy. Alebo tiež: *Ab homine iniquo et doloso erue me.*²⁵² Alebo: *Te oportet crescere, me autem minui.*²⁵³ Ježišu môj, treba, aby si v mojej duši vzrastal a ja sa umenšoval. Mária, musíš vo mne rásť a ja sa musím stále umenšovať. *Crescite et multiplicmini.*²⁵⁴ Ó, Ježišu, Mária, vzrastajte vo mne a v iných sa množte.

[273] Je nekonečne mnoho iných myšlienok, ktorými Ťa Duch Svätý zásobuje a aj naďalej bude zásobovať, ak zostaneš dostatočne vnútorný, umŕtvený a verný tejto veľkej a vznešenej úcte, ktorej som Ťa práve učil. Ale pamätaj, čím viac necháš konať pri svätom prijímaní Máriu, tým viac bude Ježiš oslávený. Čím hlbšie sa pokoríš, tým viac necháš konať Máriu pre Ježiša a Ježiša v Márii. A s pokojom i mlčaním ich budeš počúvať, bez snahy vidieť, chutnať či cítiť. Lebo spravodlivý žije predovšetkým z viery, osobitne pri svätom prijímaní, ktoré je úkonom viery: *Justus meus ex fide vivit.*²⁵⁵

²⁵¹ Mt 13,38: „Nepriateľ to spravil.“

²⁵² Ž 42,1: „Zachráň ma pred zločincom a úskočným človekom.“

²⁵³ „Ty musíš rásť, ja sa musím zmenšovať.“ Porov. Jn 3,30.

²⁵⁴ Gn 1,28: „Vzrastajte a množte sa.“

²⁵⁵ Hebr 10,38: „Môj spravodlivý bude žiť z viery.“

Tajomstvo Márie

Úvod

[1.] Duša vyvolená, predkladám ti tajomstvo,²⁵⁶ ktoré mi zveril Najvyšší a ktoré som nenašiel v žiadnej knihe, starej či novej. Odovzdávam ti ho s pomocou Ducha Svätého za podmienok:

1) že ho zveríš iba tým, ktorí si ho zaslúžia svojimi modlitbami, almužnami, umŕtvovaním, prenasledovaniami, horlivosťou za spásu duší a svojím odstupom od sveta;

2) že si ním poslúžiš na dosiahnutie svätosti a dokonalosti, pretože ono ti pomôže iba v takej miere, v akej ho budeš žiť. Daj si teda dobrý pozor, aby si nezostala nečinná so založenými rukami, lebo moje tajomstvo by sa premenilo na jed a bolo by tvojím odsúdením...

3) že budeš vďačná Bohu po všetky dni svojho života za milosť, že Ťa naučil tajomstvu, ktoré si nezaslúžiš poznať.

A v miere, v akej si ním budeš slúžiť v bežných činnostiach života, spoznáš jeho cenu i dokonalosť, sprvu však len nedokonale pre množstvo i závažnosť svojich hriechov a skrytých pripútaní k sebe samej.

[2.] Prv ako pôjdeš ďalej v tvojej horlivej a prirodzenej túžbe poznať pravdu, pokľakni a nábožne sa pomodli *Ave, maris Stella* a *Veni, Creator*,²⁵⁷ aby si si od Boha vyprosil milosť porozumieť a zaľúbiť si toto božské tajomstvo...

Pre krátkosť času, ktorý mám na písanie a ty na čítanie, vysvetlím všetko skrátené...

²⁵⁶ Hovorí o *tajomstve* v zmysle, 1) že úloha Panny Márie v dejinách spásy nie je ešte veriacimi dostatočne pochopená ani uplatnená v bežnom živote; 2) že zvláštna Božia milosť je nevyhnutná na pochopenie a uskutočnenie tejto mariánskej úcty; 3) že táto forma mariánskej úcty je nielen kolekciou vonkajších praktík (ktoré vždy zostávajú nevyhnutné), ale je podstatne závislá na vnútorných aktoch a tak musí preniknúť a pretvoriť každý okamih nášho života, aj ten najskrytejší.

²⁵⁷ „Zdravas, Hviezda Morská“ a „Príď, Duchu Tvorivý“.

Prvá kapitola

Nevyhnutnosť pravej úcty k Panne Márii

1. Božia milosť je nevyhnutne potrebná

[3.] Duša, živý Boží obraz, vykúpený predrahou krvou Ježiša Krista, Božou vôľou je, aby si sa v tomto živote stala svätou, ako je on a oslávenou v druhom, ako on.

Tvojím povolaním je dosiahnutie svätosti Boha a k tomu musia smerovať všetky tvoje myšlienky, slová, skutky, utrpenia a všetky hnutia tvojho života. Inak odporuješ Bohu, lebo nekonáš to, pre čo ťa stvoril a teraz zachováva.

Ach! Aké obdivuhodné dielo: prach sa mení vo svetlo, ohavnosť v čistotu, hriech vo svätosť, stvorenie v Stvoriteľa a človek v Boha. Znovu zdôrazňujem, ó, dielo obdivuhodné! No dielo samo v sebe obtiažne a nemožné pre číru prirodzenosť. Len Boh to môže svojou milosťou vykonať, milosťou takou prehojnou a výnimočnou, že stvorenie celého vesmíru nie je takým veľdielom ako toto.

[4.] Duša, ako sa zachováš? Aké prostriedky si zvolíš, aby si vystúpila tam, kam ťa Boh volá? Každý pozná prostriedky spásy a svätosti, veď sú zaznačené v Evanjeliu, vykladané učiteľmi duchovného života, praktizované svätcami a nevyhnutné pre každého, kto sa chce spasiť a dospieť k dokonalosti. Sú to: pokora srdca, neustála modlitba, všestranné umŕtvovanie, porúčanie sa do Božej prozreteľnosti a podriadenie sa Božej vôli.

[5.] Na používanie všetkých týchto prostriedkov spásy a svätosti je absolútne nevyhnutná Božia milosť a pomoc. Túto milosť, väčšiu či menšiu, dostáva každý, nech o tom nik nepochybuje! Hovorím: väčšiu alebo menšiu. Lebo Boh, i keď nekonečne dobrý, ju nedáva všetkým rovnako, aj keď ju každému dáva dostatočne. Tá duša, ktorá je verná veľkej milosti, koná veľký skutok, s malou milosťou koná malý. Cena a vznešenosť milosti, ktorú Boh dáva a ktorú duša poslúcha, určuje cenu a vznešenosť našich činov. Tieto princípy sú nesporné.

2. Na získanie Božej milosti treba nájsť Pannu Máriu

[6.] Všetko sa teda redukuje na nájdenie ľahkého prostriedku na získanie Božej milosti potrebnej pre osobnú svätosť, a tomuto ťa chcem naučiť. A tvrdím, že na získanie Božej milosti treba nájsť Máriu.

Preto, že:

[7.] 1) Jedine Mária našla milosť u Boha pre seba i pre každého človeka osobitne. Patriarchovia, proroci i všetci svätí Starého zákona nemohli nájsť túto milosť.

[8.] 2) To ona dala bytie a život Pôvodcovi každej milosti, a preto sa nazýva Matkou milosti – *Mater gratiae*.

[9.] 3) Od Boha Otca pochádza každý dokonalý dar i milosť akoby zo svojho hlavného prameňa. A keď jej dal svojho Syna, daroval jej všetky svoje milosti. Takže, ako vraví svätý Bernard, v ňom a s ním je jej daná Božia vôľa.

[10.] 4) Boh si ju vyvolil za správkyňu, hospodárku a rozdávatelku všetkých svojich milostí až do takej miery, že všetky Božie milosti i dary prechádzajú jej rukami. A na základe moci, ktorú nad nimi získala, ako tvrdí svätý Bernardín, rozdáva milosti večného Otca, čnosti Ježiša Krista a dary Ducha Svätého, komu chce, ako chce, kedy chce a koľko chce.

[11.] 5) Ako v prirodzenom poriadku každé dieťa má otca i matku, podobne v poriadku milosti každé pravé dieťa Cirkvi má mať Boha za otca a Máriu za matku. A ak sa ktosi hrdí, že Boha má za otca, a pritom v ňom vôbec niet nežnosti pravého dieťaťa voči Márii, je to podvodník, ktorý má za otca nanajvýš démona...

[12.] 6) Keďže Mária vyformovala Hlavu predurčených, Ježiša Krista, jej tiež prináleží formovať údy tejto Hlavy, a nimi sú praví kresťania. Veď žiadna matka neutvorí hlavu bez údov, ani údy bez hlavy. Ktokoľvek teda chce byť údom Ježiša Krista, plného milosti a pravdy, musí sa formovať v Márii milosťou Ježiša Krista, ktorý v nej v plnosti prebýva, aby sa stal pravým údom Ježiša Krista a jej pravým dieťaťom.

[13.] 7) Keďže Duch Svätý zostúpil na Máriu a splodil v nej, cez ňu a z nej Ježiša Krista, vtelené Slovo, svoje veľdielo, a keďže ju nikdy nezapudil, neustále v nej a skrze ňu plodí predurčených po všetky dni spôsobom tajomným, ale skutočným.

[14.] 8) Mária získala od Boha osobitnú nadvládu nad dušami, aby ich živila a dávala im vzrastať v Bohu. Svätý Augustín tiež tvrdí, že predurčení v tomto svete zostávajú uzatvorení v Máriinom lone a že vyjdú na denné svetlo, až keď ich táto dobrá Matka porodí pre večný život. Teda ako dieťa čerpá všetku výživu od svojej matky, ktorá ju prispôsobuje jeho slabosti, tak predurčení čerpajú všetku svoju duchovnú stravu a všetku svoju silu od Márie.

[15.] 9) Márii povedal Boh Otec: *In Jacob inhabitat*,²⁵⁸ – „v Jakubovi prebývaj,“ Dcéra moja. Čo znamená, v mojich vyvolených, zobrazených v Jakubovi. To Márii povedal Boh Syn: *In Israel haereditare*, – „v Izraeli maj svoje dedičstvo,“ moja drahá Matka, čiže v predurčených. A konečne, Duch Svätý jej povedal: *In electis meis mitte radices*, – „zapuť korene v mojich vyvolených,“ moja verná Nevesta. Koho si teda Boh vyvolil a predurčil, u toho svätá Panna prebýva, čiže v jeho duši, a umožňuje jej zapustiť tam korene hlbokkej pokory, horúcej lásky a všetkých čností...

[16.] 10) Svätý Augustín nazýva Máriu „živou formou Boha“ – *forma Dei*, a ona ňou skutočne je. Čiže len v nej sa Bohočlovek vhodným spôsobom vyformoval, bez toho, že by stratil akúkoľvek črtu Božstva. A tiež v nej jedinej môže byť človek vhodne formovaný v Boha milosťou Ježiša Krista, v takej miere, v akej je toho ľudská prirodzenosť schopná.

Normálne môže sochár vytvoriť sochu či portrét dvoma spôsobmi: 1) poslúži si svojím dôvtipom, silou,

²⁵⁸ Všetky tri citácie sú zo *Sir* 24,13.

znalosťami a kvalitou svojich nástrojov, aby ju vytvoril z tvrdej a beztvarej hmoty; 2) môže ju odliť vo forme. Prvý spôsob je zdĺhavý, ťažký a náchylný k mnohým nehodám: často stačí len jediný nesprávny úder dlátom alebo kladivom, aby zničil celé dielo. Druhý spôsob je rýchly, ľahký a jemný, skoro bez námahy a nákladov. No iba za predpokladu, že forma je dokonalá a verná, a že sa použije tvárny materiál, ktorý nijako neodporuje jeho ruke.

[17.] Mária je vznešená forma Boha. Je stvárnená Duchom Svätým na prirodzené vyformovanie Človeka-Boha hypostatickým zjednotením a na formovanie človeka-Boha milosťou. Tejto forme nechýba žiadna božská črta. Ktokoľvek sa do nej vloží a nechá sa ňou viesť, prijme v nej všetky rysy Ježiša Krista, pravého Boha, spôsobom jemným a primeraným ľudskej slabosti, bez mnohých agónií a námah. Spôsobom bezpečným, bez strachu z ilúzie, lebo démon nikdy nemal, ani nikdy nebude mať vstup do Márie, svätej a nepoškvrnenej, bez tieňa poškrvny hriechu.

[18.] Och! Drahá duša, aký to rozdiel medzi dušou formovanou v Ježišovi Kristovi obvyklými cestami tých, ktorí, ako sochári, sa spoliehajú na svoje schopnosti a opierajú sa o svoj dôvtip, a medzi dušou dobre tvárnou, rozpustenou, roztavenou, ktorá sa vôbec nespolieha na seba, ale vrhá sa do Márie a necháva sa tam opracovať pôsobením Ducha Svätého! Koľko škvŕn, koľko chýb, koľko temnôt, koľko ilúzií, koľko prirodzeného, koľko ľudského je v tej prvej. A tá druhá, aká je len čistá, božská a podobná Ježišovi Kristovi!

[19.] Niet takej bytosti, ani nikdy nebude, v ktorej by bol Boh väčší, než v božskej Márii, okrem seba samého a v sebe samom, ani v blahoslavených, ani v cherubínoch, ani v najvyšších serafínoch, ani v samom raji...

Mária je rajom Boha a jeho nevýslovným svetom, do ktorého vstúpil Boží Syn, aby v ňom konal divy, chránil ho a nachádzal v ňom zaľúbenie. Pre putujúceho človeka stvoril tento svet, pre blaženého raj; ale utvoril ešte iný, pre seba, ktorému dal meno Mária. Svet neznámy takmer všetkým smrteľníkom tu dolu a nepochopiteľný všetkým anjelom a všetkým blahoslaveným tam hore, v nebi. Tí v obdive z videnia Boha, takého vznešeného a od nich všetkých vzdialeného, tak oddeleného a ukrytého vo svojom svete, v božskej Márii, volajú dňom i nocou: Svätý, Svätý, Svätý.

[20.] Blahoslavená, tisíckrát blahoslavená je duša tu dolu, ktorej Duch Svätý zjaví a dá spoznať tajomstvo Márie, ktorej otvára túto uzatvorenú záhradu, aby do nej vstúpila, túto zapečatenú studnicu, aby z nej čerpala a pila veľkými dúškami živé vody milosti! V tomto milom stvorení duša nájde Boha bez akéhokoľvek tvora. Boha nekonečne svätého i vznešeného a súčasne nekonečne zhovievavého i prispôsobujúceho sa jej slabosti. Keďže Boh je všade, nájdeme ho všade, aj v pekle. No niet žiadneho miesta, kde by ho stvorenie mohlo nájsť seba bližšieho a prispôsobenejšieho svojej slabosti ako v Márii. Veď preto do nej zostúpil. Všade inde je Chlebom silných a anjelov; ale v Márii je Chlebom detí...

[21.] Nenazdávajme sa s falošnými osvietencami, že Mária, hoci stvorenie, by mohla byť prekážkou zjednotenia sa so Stvoriteľom. Veď to už nežije Mária, ale Ježiš Kristus sám, Boh sám, ktorý žije v nej. Jej

premena v Boha prevyšuje premenu svätého Pavla²⁵⁹ a ostatných svätých tak, ako ani nebo neprevyšuje zemské vrcholy.

Máriu stvoril Boh len pre seba, a preto nie je pravda, že zadržiava dušu u seba. Ba naopak, privádza ju k Bohu a čím viac je s ňou duša zjednotená, tým dokonalejšie ju zjednocuje s ním. Mária je podivuhodná ozvena Boha. Neodpovedá inak, než: „Boh“, keď sa volá: „Mária“. Oslavuje iba Boha, keď ju so svätou Alžbetou nazývame blahoslavenou. Keby falošní osvietenci, ktorých démon strašne podviedol už v modlitbe, vedeli nájsť Máriu, cez ňu Ježiša a cez neho Boha, neboli by tak biedne upadli. Kto už raz našiel Máriu, skrze Máriu Ježiša a skrze Ježiša Boha Otca, našiel všetko dobro, vravia sväté duše: *Inventa*²⁶⁰ atď. Kto vraví všetko, nič nevyníma: čiže všetku milosť i plné priateľstvo s Bohom; úplnú bezpečnosť pred Božími nepriateľmi; celú pravdu namiesto lži; všetku ľahkosť i úplné víťazstvo nad ťažkosťami spásy; všetku sladkosť a každú radosť v trpkostiach života.

[22.] To neznamená, že kto našiel Máriu pravou pobožnosťou, bude oslobodený od kríža a bolestí. To by bol veľký omyl. Veď je viac napádaný než iný, pretože Mária, matka živých, všetkým svojim deťom dáva kúsky zo Stromu života, ktorým je Ježišov kríž. Ale keď im pripravuje vhodné kríže, dáva im milosť, aby ich niesli trpezlivo, ba až radostne. Takže kríže, ktoré ona dáva svojim, sú skôr sladké, než trpké. A ak aj istý čas pociťujú horkosť kalicha, ktorý Boží priatelia nevyhnutne musia piť, útecha a radosť, ktorú im táto dobrá Matka po smútku dáva, ich nesmierne povzbudzuje znášať kríže ešte ťažšie a trpkšie.

3. Nevyhnutnosť pravej mariánskej úcty

[23.] Ťažko je teda vedieť skutočne nájsť božskú Máriu, aby sme tak našli všetku hojnú milosť. Boh, zvrchovaný Pán, môže aj sám bezprostredne udeliť to, čo spravidla dáva cez Máriu. Bez opovážlivosti nemožno popierať, že to niekedy aj činí. Avšak podľa poriadku, ktorý stanovila božská Múdrost', sa v poriadku milosti ľuďom obvykle dáva len cez Máriu, ako vraví svätý Tomáš. Na vystúpenie a zjednotenie sa s ním treba použiť ten istý prostriedok, ktorý použil on, aby zostúpil k nám, stal sa človekom a sprostredkoval nám svoje milosti. A tým prostriedkom je pravá úcta k svätej Panne.

²⁵⁹ Porov. *Gal* 2,20.

²⁶⁰ „Nájdená.“

Druhá kapitola

V čom spočíva pravá úcta k Panne Márii

1. Rôzne pravdivé úcty

[24.] Je vskutku viacej pravých pobožností k presvätej Panne, nehovoriac o falošných.

[25.] Prvá: plniť si povinnosti kresťana, vyhýbať sa smrteľnému hriechu, konať skôr z lásky ako zo strachu a modliť sa z času na čas k svätej Panne i ctiť si ju ako Božiu Matku, bez zvláštnej oddanosti k nej.

[26.] Druhá: prechovávať k svätej Panne city dokonalejšej vážnosti, lásky, dôvery a úcty. Vedie k vstupu do bratstiev svätého Ruženca i Škapuliara, k modlitbe piatich desiatkov i celého ruženca, k úcte jej obrazov a oltárov, k zverejňovaniu jej chvál a k vstupu do jej kongregácií. Po vylúčení hriechu je táto úcta dobrá, svätá a chvályhodná. Ale nie je až taká dokonalá a ani tak schopná odpútať duše od stvorení aj od seba samých a priviesť ich k zjednoteniu sa s Ježišom Kristom...

[27.] Tú tretiu pobožnosť k svätej Panne pozná a praktizuje len veľmi málo ľudí a je to tá, ktorú sa ti chystám objasniť.

2. Dokonalá praktika pravej úcty

1. V čom spočíva

[28.] Duša predurčená, táto úcta spočíva v úplnom darovaní seba, ako otroka, Márii i Ježišovi skrze ňu a následne v konaní všetkého s Máriou, v Márii, cez Máriu a pre Máriu.

Vysvetlím tieto slová.

[29.] Treba si vybrať význačný deň, aby sme sa dobrovoľne a z lásky, bez donucovania, úplne i bezvýhradne, dali, zasvätili a obetovali svoje telo i dušu. Aj svoje vonkajšie dobrá, ako dom, rodinu a príjmy. Aj vnútorné dobrá našej duše, totiž: zásluhy, milosti, čnosti a zadosťučinenia.

Tu treba poznamenať, že touto oddanosťou obetujeme Ježišovi skrze Máriu všetko, čo máme najcennejšie a čo žiaden rád nevyžaduje obetovať. A to je právo, ktorým rozhodujeme o sebe i o svojich modlitbách, almužnách, umŕtvovaniach a zadosťučineniach. Až tak, že prenechávame presvätej Panne plné dispozičné právo použiť ho podľa jej vôle k čo najväčšej Božej sláve, ktorú ona jediná dokonale pozná.

[30.] Necháva sa jej k dispozícii všetka odčisťujúca i vyprosujúca hodnota našich dobrých skutkov. Takže po vykonaní tohto obetovania, hoci bez akéhokoľvek sľubu, už viac nevlastníme žiadne dobro, ktoré konáme. No

presvätá Panna ho môže použiť buď pre dušu v očistci, aby jej uľahčila či ju vyslobodila, alebo pre biedneho hriešnika, aby ho obrátila.

[31.] Svoje zásluhy však touto úctou dávame do rúk svätej Panny, aby nám ich strážila, rozmnožovala a skrášľovala. Lebo si nemôžeme jeden druhému odovzdávať zásluhy posväcujucej milosti, ani slávy...

No dávame jej všetky naše modlitby a dobré skutky, vyprosujúce aj odčisťujúce, aby ich rozdeľovala a dávala, ako sa jej páči. A ak po takomto zasvätení sa svätej Panne chceme svojimi modlitbami, almužnami, umŕtvovaniami či obetami pomôcť nejakej duši v očistci, zachrániť hriešnika či pomôcť niekomu zo svojich priateľov, musíme ju o to pokorne poprosiť a prijať jej rozhodnutie, aj keď ho my nespoznáme. A keďže hodnotu našich skutkov rozdelí tá ruka, ktorou Boh rozdeľuje svoje milosti a dary, musíme pevne veriť, že iste budú použité k jeho väčšej sláve.

[32.] Povedal som, že táto úcta spočíva v tom, že sa Márii dáme ako otroci. Treba poznamenať, že sú tri druhy otroctva.

Prvé je otroctvo z prirodzenosti: dobrí i zlí ľudia sú otrokmi Boha týmto spôsobom.

Druhé otroctvo je z prinútenia: diabli a zatratení sú Božími otrokmi týmto spôsobom.

Tretie je dobrovoľné otroctvo z lásky. A ním sa musíme zasvätiť Bohu skrze Máriu, čiže najdokonalejším spôsobom, akým sa stvorenie môže darovať svojmu Stvoriteľovi.

[33.] Všimni si ešte, že je veľký rozdiel medzi sluhom a otrokom. Služobník chce plat za svoje služby, no otrok žiaden nemá. Služobník je voľný, čiže môže kedykoľvek službu zanechať, no otrok podľa práva odísť nemôže, lebo je v moci svojho pána navždy. Služobník nedáva pánovi právo nad svojím životom a smrťou, no otrok patrí celý svojmu pánovi do tej miery, že ten ho môže aj usmrtiť bez toho, že by ho spravodlivosť obťažovala.

No ľahko vidieť, že otroctvo z prinútenia robí človeka najviac závislým. A to prináleží iba Stvoriteľovi vzhľadom na človeka. Preto kresťania násilne nezotročujú, len Turci a modlári tak robia.

[34.] Šťastná, ba tisíckrát šťastná je štedrá duša, ktorá sa zasväť ako otrok lásky Ježišovi skrze Máriu potom, čo krstom striasla tyranské otroctvo démona!

2. Jej vznešenosť

[35.] Potreboval by som mnoho svetla na dokonalé opísanie vznešlosti tejto praxe, a tak poviem len stručne:

1) Keď sa takto oddáme Ježišovi rukami Márie, napodobňujeme Boha Otca, ktorý nám dal svojho Syna len cez Máriu a aj svoje milosti nám udeľuje len cez ňu. Napodobňujeme Boha Syna, ktorý k nám prišiel len cez Máriu a zanechal nám príklad, ako konať. Nabáda nás ísť k nemu tou istou cestou, ktorou on prišiel k nám, a tou je Mária. Napodobňujeme Ducha Svätého, ktorý nám udeľuje svoje milosti a dary len cez Máriu. „Či nie je správne, aby sa milosť vracala k svojmu pôvodcovi“ – vraví svätý Bernard – „tou istou cestou, ktorou k nám prišla?“

[36.] 2) Keď ideme cez Máriu k Ježišovi Kristovi, preukazujeme mu pravú úctu, lebo si uvedomujeme, že pre svoje hriechy nie sme hodní predstúpiť priamo pred jeho nekonečnú svätosť, že potrebujeme Máriu, jeho svätú Matku, ako našu obhajkyňu a prostredníčku u neho, ktorý je náš Prostredník. Pristupujeme k nemu ako k Prostredníkovi i bratovi, a zároveň sa koríme pred ním ako pred Bohom i sudcom. Jedným slovom, cvičíme sa v poníženosti, ktorá vždy uchvacuje srdce Boha...

[37.] 3) Keď sa takto zasvätime Ježišovi cez Máriu, vkladáme do jej rúk naše dobré skutky, ktoré, i keď by sa zdali akokoľvek dobré, veľmi často sú poškvrnené a nehodné pohľadov Boha a jeho prijatia. Veď pred ním ani hviezdy nie sú čisté.

Ach! Prosme túto dobrú Matku a Paniu, aby náš biedny dar očistila, posvätila, pozdvihla a skrášlila tak, aby sa stal hodným Boha. Všetky zisky našej duše sú pre Boha, Otca rodiny, menej hodné na získanie jeho priateľstva a milosti, než by bolo pre kráľa červivé jablko chudobného vidiečana, nájomcu jeho Veličenstva, na zaplatenie nájomného. Čo by urobil tento chudobný človek, keby bol snaživý a u kráľovnej vítaný? Ako priateľka chudobného vidiečana a z úcty ku kráľovi by odstránila červivé a zhnité časti a dala by ho na zlatú misu okrášlenú kvetmi. A mohol by sa kráľ ubrániť prijať ho, dokonca radostne, z rúk kráľovnej, ktorá miluje toho vidiečana... *Modicum quid offere desideras? manibus Mariae tradere cura, si non vis sustinere repulsam.* – „Ak chceš Bohu obetovať nejakú drobnosť“ – vraví svätý Bernard – „vlož ju do rúk Márie, ak nechceš byť odmietnutý.“

[38.] Dobrý Bože, veď všetko, čo robíme, je tak málo! No touto úctou to vkladáme do rúk Márie. Keď sa jej celkom oddáme, nakoľko sme len schopní, a všetkého sa zbavíme na jej počesť, bude k nám nekonečne štedrejšia. Dá nám „za vajíčko hoviadko“.²⁶¹ Odovzdá sa nám úplne, aj so svojimi zásluhami a čnosťami. Naše dary položí na zlatú misu svojej lásky. Oblečie nás, ako Rebeka obliekla Jakuba, do krásnych šiat svojho prvorodeného a jediného Syna, Ježiša Krista, čiže do jeho zásluh, ktoré má k dispozícii. *Omnes domestici ejus vestiti sunt duplicibus.*²⁶² – Keďže sme sa na jej počesť všetkého zbavili, ako svoju čelaď a otrokov nás na duši, zbavenej samolásky a vernej vo svojom zrieknutí sa, zaodeje dvojmo a to: Ježišovými aj Máriinými šatami, šperkami, vôňami, zásluhami i čnosťami.

[39.] 4) Keď sa takto oddáme svätej Panne, cvičíme sa v najvyššom možnom stupni lásky k blížnemu. Lebo stať sa dobrovoľne jej zajatcom znamená dať jej to najcennejšie, čo máme, aby tým podľa svojej vôle mohla disponovať v prospech živých i mŕtvych.

[40.] 5) Touto úctou si u Márie ukladáme do bezpečia svoje milosti, zásluhy a čnosti, keď jej vravíme: „Vezmi do úschovy, moja drahá Pani, čo dobré som vykonal milosťou tvojho drahého Syna. Pre svoju slabosť aj nestálosť a pre veľké množstvo i zlobu mojich nepriateľov, ktorí na mňa doliehajú dňom i nocou, nie som schopný si ich udržať. Beda! Veď každým dňom vidno, že libanonské cédre padajú do bahna a z orlov, vznášajúcich sa až k slnku, sa stávajú nočné vtáky, že tisíc spravodlivých padne po mojej ľavici a desať tisíc po mojej pravici. No ty,

²⁶¹ Slovná hračka: „Pour un œuf, un bœuf.“

²⁶² *Prís* 31,21: „Všetka jej čelaď má po dvoch oblekoch.“

moja mocná a premocná Vládkyňa, stráž celé moje imanie, chráň ma pred strachom, že mi ho ukradnú, pred strachom, že padnem. Zverujem ti do úschovy všetko, čo mám: *Depositum custodi. – Scio cui credidi.*²⁶³ Viem dobre, kto si, a práve preto sa ti celkom zverujem. Si verná Bohu i ľuďom a nedopustíš, aby sa stratilo niečo z toho, čo sa ti zverí. Si mocná, takže nič ti nemôže uškodiť, ani ti nič vyrvať z rúk.“ *Ipsam sequens non devias; ipsam rogans non desperas; ipsam cogitans non erras; ipsa tenente, non corruis; ipsam protegente, non metuis; ipsa duce, non fatigaris; ipsa propitia, pervenis.* (Sv. Bernard, *Inter flores*, cap. 135, *De Maria Virgine*, s. 2150).²⁶⁴ A na inom mieste: *Detinet Filium ne percutiat; detinet diabolum ne noceat; detinet virtutes ne fugiant; detinet merita ne pereant; detinet gratiam ne effluat.*²⁶⁵ Tieto slová svätého Bernarda v podstate vyjadrujú to, čo som práve povedal. Keby ma k tejto úcte nevedla iná pohnútku okrem toho, že je prostriedkom na zachovanie sa v Božej milosti a vzrastanie v nej, už by som musel prekypovať zanietením a zápalom pre ňu.

[41.] 6) Táto úcta dušu naozaj oslobodí slobodou Božích detí. Keď sa z lásky k Márii dobrovoľne znižujeme na otrokov, táto drahá Pani z vďačnosti nám zväčšuje a rozširuje srdcia a dáva nám kráčať obrymi krokmi po ceste Božích prikázaní. Zbavuje nás nudy smútku a škrapúl, ako oslobodila drahú Agnešu z Langeac,²⁶⁶ rehoľníčku, ktorá zomrela v povesti svätosti, z veľkých súžení i zmätkov. Náš Pán jej ukázal túto oddanosť, keď jej povedal: „Staň sa otrokyňou mojej Matky a daj si retiazky.“ Keď to vykonala, v okamihu prestali všetky jej súženia.

[42.] Na potvrdenie tejto úcty by som musel spomenúť všetky pápežské bully a odpustky v jej prospech i pastierske listy biskupov, na jej počesť založené bratstvá, príklady svätých a osobností, ktorí ju praktizovali. Ale to všetko iba prejde mlčaním...

3. Jej vnútornosť a podstata

[43.] Tiež som povedal, že táto úcta spočíva v konaní všetkého s Máriou, v Márii, cez Máriu a pre Máriu.

[44.] Nestačí, že sme sa raz dali Márii ako otroci. Ani to nestačí robiť každý mesiac, ani každý týždeň. To by bola príliš nestála oddanosť a nedvíhala by dušu k dokonalosti tak, ako je schopná ju povzniesť. Veď nie je veľkým problémom vstúpiť do nejakého bratstva, dať sa na túto pobožnosť a pomodliť sa denne predpísané modlitby. No obrovská ťažkosť je vniknúť do ducha tejto úcty, ktorá robí dušu vnútorne závislou a otrokyňou presvätej Panny a Ježiša skrze ňu.

Našiel som veľa ľudí, ktorí sa s obdivuhodnou horlivosťou navonok dali do jej svätého otroctva. No len občas som našiel takých, ktorí prijali aj ducha a ešte menej takých, ktorí v tom vytrvali.

²⁶³ 2 Tim 1,14: „Zverený poklad chráň.“ 2 Tim 1,12: „Viem, komu som uveril.“

²⁶⁴ Sv. BERNARD: *Hom. II super Missus est*: „Kým ju nasleduješ, neblúdiš; kým ju prosíš, nezúfaš si; kým na ňu myslíš, nechybujes; Kým ňu podporuješ, nepadáš; kým ňu chráni, nebojíš sa; kým ňu vedie, neunavuješ sa; kým ti je naklonená, prichádzaš k bráne spásy.“

²⁶⁵ „Zadržiava Syna, aby netrestal; zadržiava diavla, aby neškodil; udržiava čnosti, aby sa nevytratili; chráni zásluhy, aby sa nestratili; udržiava milosť, aby neunikla.“

²⁶⁶ AGNÈS DE LANGEAC (Lanžak), (1602-1634), priorka dominikánskeho kláštora sv. Kataríny v Langeac.

1. Konať s Máriou

[45.] 1) Podstatná praktika tejto úcty spočíva v konaní všetkého s Máriou, to znamená, vziať si svätú Pannu ako dokonaný vzor všetkého, čo máme robiť.

[46.] Preto prv, než čokoľvek začneme konať, musíme sa zrieť seba samých i svojich najlepších zámerov. Musíme sa pred Bohom rozplynúť ako sami od seba neschopní akéhokoľvek nadprirodzeného dobra a činu užitočného pre spásu. Musíme sa opakovane utiekať k presvätej Panne a spájať sa s ňou i s jej úmyslami, akokoľvek neznámymi. A cez Máriu sa musíme zjednocovať s úmyslami Ježiša Krista. To značí, vložiť sa ako nástroj do rúk presvätej Panny, aby ona pôsobila v nás, z nás a pre nás tak, ako ona uzná za vhodné k čo najväčšej sláve svojho Syna a skrze Ježiša k sláve Otca. Tak prijímame vnútorný život a duchovnú činnosť iba v závislosti od nej...

2. Konať v Márii

[47.] 2) Všetko musíme konať v Márii, čiže musíme si stále viac a viac zvykať vo svojom vnútri rozjímať, aby sme si formovali milú predstavu či duchovný obraz presvätej Panny. Pre dušu bude Oratóriom, v ktorom sa bude bez strachu z odmietnutia modliť k Bohu. Vežou Dávidovou, do ktorej sa uchýli do bezpečia pred všetkými svojimi nepriateľmi. Svietiacou Lampou, ktorá presvieti celé vnútro a bude horieť božskou láskou. Posvätným Odpočívadlom, v ktorom s ňou bude vidieť Boha. A konečne, pre dušu bude po Bohu jej jediné Všetko, jej všeobecná pomoc. Ak sa táto duša modlí, tak v Márii. Ak prijíma Ježiša vo svätom prijímaní, vloží ho do Márie, aby sa mu tam páčilo. Ak koná, tak v Márii. A všade i vo všetkom si vzbudzuje úkony zrieknutia sa seba samej...

3. Konať cez Máriu

[48.] 3) Musíme vždy ísť k nášmu Pánovi cez jej príhovor a jej vplyv na neho. Aby sme nikdy neboli sami, keď sa k nemu modlíme...

4. Konať pre Máriu

[49.] 4) Musíme všetko konať pre Máriu. Čiže ten, kto je otrokom tejto vznešenej Vládkyne, musí pracovať len pre ňu, len v jej prospech, len pre jej slávu, ako blízky cieľ, a pre Božiu slávu, ako konečný cieľ. Vo všetkom, čo koná, sa musí zrieť svojej sebalásky, ktorá sa skoro nebadateľným spôsobom neustále pokladá za cieľ. A často z hĺbky srdca opakovať: „Ó, moja drahá Pani, to pre teba idem sem alebo tam, robím toto či ono, trpím túto bolesť alebo túto pohanu!“

[50.] Veľmi sa chráň, duša predurčená, myslieť si, že by bolo dokonalejšie, keby si vo svojom konaní a úmysle išla priamo k Ježišovi, priamo k Bohu. Ak chceš ísť k nemu bez Márie, tvoje konanie i úmysel bude mať malú cenu. No ak pôjdeš cez Máriu, potom to bude Máriino konanie v tebe, a preto bude veľmi vznešené i veľmi hodné Boha.

[51.] Tiež sa chráň siliť sa k tomu, aby si cítila a okusovala to, čo hovoríš a konáš. Hovor a konaj všetko v čistej

viere, akú mala Mária na zemi. Ona ti ju časom sprostredkuje. Nechaj svojej Vládkyni, biedny malý otrok, jasné nazeranie na Boha, oduševnenia, radosti, potešenia, bohatstvá, a pre seba ber len čistú vieru plnú nechutí, roztržitosť, mrzutosti a suchopárnosti. Povedz: „Amen. Nech sa tak stane; to, čo Mária, moja Pani, koná v nebi: to je to najlepšie pre daný okamih...”

[52.] A ešte sa veľmi chráň pred nepokojom, keď vo svojom vnútri nepociťuješ takú sladkú prítomnosť svätej Panny. Taká milosť nie je daná všetkým. Keď ňou Boh z veľkého milosrdenstva vyznačí dušu, tá ju môže dosť ľahko stratiť nevernosťou častej uzobranosti. Ak sa ti také nešťastie prihodí, spokojne sa vráť a konaj verejné pokánie pre svoju Panovníčku.

4. Plody tejto úcty vo vernej duši

[53.] Skúsenosť ťa naučí ďaleko viac, ako ti ja toho poviem. A nájdeš toľko bohatstva a milostí v tejto praktike, ak si aspoň trochu verný tomu, čo som ti povedal, že budeš z toho prekvapený a duša sa ti naplní radosťou...

[54.] Snažme sa teda, drahá duša, a pracujme, nech verným praktizovaním tejto úcty „je v nás Máriina duša, aby vebila Pána, nech je v nás Máriin duch, aby jasal v Bohu,“ jej Spasiteľovi – to sú slová svätého Ambróza: *Sit in singulis anima Mariae ut magnificet Dominum, [sit] in singulis spiritus Mariae [ut] exsultet in Deo...* „A nemyslime si, že väčšou slávou a šťastím je prebývať v lone Abraháma, čiže v Raji, než v Máriinom lone, lebo tam Boh postavil svoj trón.“ – to sú slová svätého kňaza Guerrica: *Ne credideris maioris esse felicitatis habitare in sinu Abrahae, qui [vocatur] Paradisus, quam in sinu Mariae, in quo Dominus thronum suum posuit.*

[55.] Táto úcta, verne praktizovaná, prinesie duši nesmierne množstvo plodov. No najdôležitejší dar, ktorý také duše vlastnia, je udomácnenie Máriinho života v ich duši už tu na zemi tak, že už to nie je duša, ktorá žije, ale Mária v nej. Alebo duša Márie sa takpovediac stane ich dušou. Ak nevýslovnou no pravdivou milosťou božská Mária je Kráľovnou takej duše, môže byť zázrak, ktorý by v nej nevykonala? Veď ona je vykonávateľkou veľkých divov, najmä vo vnútri! Teda aj tu pracuje v tajnosti, bez vedomia samotnej duše, ktorá by svojím poznaním ničila ich krásu...

[56.] Keďže je vždy plodnou Pannou, do každého vnútra, kde je, prináša čistotu srdca i tela, čistotu v úmysloch i plánoch a plodnosť v dobrých dielach. Nemysli si, drahá duša, že Mária, tá najplodnejšia zo všetkých stvorení a tá, čo korunovala svoju plodnosť splodením Boha, môže vo vernej duši zaháľať. Umožní jej žiť bez prestania v Ježišovi Kristovi a Ježišovi Kristovi v nej. *Filioli mei, quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis* (Gal., 4 vers, 19).²⁶⁷ Ak Ježiš Kristus je rovnako Máriiným plodom v duši jednotlivca, ako je ním pre všetkých, potom obzvlášť v duši, v ktorej ona prebýva, je Ježiš Kristus jej plodom a jej veľdielom.

[57.] Pre túto dušu sa Mária stáva všetkým po Ježišovi Kristovi. Osvecuje jej ducha svojou čistou vierou. Prehľbuje jej srdce svojou pokorou. Rozširuje a zapáľuje ho svojou láskou. Očisťuje ho svojou čistotou. Zušľachťuje a povznáša ho svojím materstvom. Ale prečo sa zdržujem? Iba skúsenosť naučí týmto Máriiným

²⁶⁷ „Deti moje, znovu vás v bolestiach rodím, kým vo vás nebude stváraný Kristus.“

divom, ktoré sú neuveriteľné vzdelancom a povýšencom, ako aj bežným veriacim...

[58.] Keďže Boh prišiel na svet cez Máriu po prvýkrát, v pokorení a ponížení, nemohli by sme povedať, že cez Máriu príde aj po druhýkrát, ako celá Cirkev očakáva, aby sa ujal kráľovstva a súdil živých i mŕtvych? Kto vie, ako sa to stane a kedy sa to stane? Ale dobre viem, že Boh, ktorého myšlienky sú od našich vzdialené viac než nebo od zeme, príde v čase a spôsobom, ktorý ľudia najmenej očakávajú, aj tí najučenejší a najvzdelanejší v Písme svätom, ktoré je v tejto veci veľmi zahmlené.

[59.] Máme tiež veriť, že na konci časov, ktorý bude azda skôr než si myslíme, Boh vzbudí osobnosti, naplnené Duchom Svätým a duchom Máriiným, pre ktorých táto božská Panovníčka vo svete vykoná veľké divy na zničenie hriechu a založenie kráľovstva Ježiša Krista, svojho Syna, práve na tomto skazenom svete. A práve touto úctou k presvätej Panne, ktorú tu len načrtávam a zoslabujem svojou nemohúcnosťou, tieto sväté osobnosti uspejú vo všetkom...

5. Vonkajšie úkony

[60.] Okrem vnútorných úkonov, o ktorých sme hovorili, má táto úcta aj vonkajšie, ktoré nesmieme opomínať ani zanedbávať...

a) Zasvätenie sa a jeho obnovenie

[61.] Prvý: niektorý význačný deň prežiť v modlitbe, pristúpiť k sv. prijímaniu s cieľom oddať sa Ježišovi Kristovi rukami Márie, ktorej otrokmi sa stávame. Toto zasvätenie si obnovovať aspoň raz ročne v tento deň.

b) Vzdanie holdu

[62.] Druhý úkon: každý rok v tento deň venovať svätej Panne malú daň, aby sme jej prejavili svoju podriadenosť a závislosť tak, ako otroci vždy vzdávali hold svojim pánom. Daňou je buď nejaké umŕtvenie či almužna alebo púť, alebo nejaké modlitby. Blahoslavený Marin, podľa výpovede jeho brata, svätého Petra Damiániho, sa každý rok v ten deň verejne bičoval pred oltárom svätej Panny. Nežiadame, ba ani neodporúčame takúto horlivosť. No keď nedávame Márii mnoho, musíme aspoň obetovať to, čo jej ponúkame, s pokorným a veľmi vďačným srdcom...

c) Zvláštne slávenie Zvestovania

[63.] Tretí: každý rok sláviť s osobitnou nábožnosťou slávnosť Zvestovania, hlavný sviatok tejto úcty, ktorý bol ustanovený k úcte a nasledovaniu tej závislosti, ktorej sa v tento deň večné Slovo z lásky k nám podriadilo...

[d) Korunka Panny Márie a Magnifikat]

[64.] Štvrtý vonkajší úkon: denne sa modliť Korunku presvätej Panny, avšak bez záväznosti pod hriechom, ak sa vynechá. Skladá sa z troch *Pater* a dvanásť *Ave*. A často sa modliť *Magnifikat*, jedinú Máriinu pieseň, čo máme, na ďakovanie Bohu za jeho dobrodenia a pritiahnutie nových. Hlavne nezabúdať modliť sa ho po svätom prijímaní

na vďakyvzdanie. Učený Gerson tvrdí, že svätá Panna sama tak robila po prijímaní...

e) Nosenie retiazok

[65.] Piaty: nosiť malú požehnanú reťaz na krku či ruke, na nohe či okolo tela. Tento úkon možno úplne vynechať bez toho, že by sa narušila podstata tejto úcty. No súčasne by bolo zhubné ním pohrdať a zavrhnúť ho, a nebezpečné ho zanedbať...

Tu sú dôvody pre nosenie tohto vonkajšieho znaku: 1) aby sme sa uchránili neblahých reťazí dedičného a osobného hriechu, ktorými sme boli spútaní; 2) aby sme si uctili povrazy a putá lásky, ktorými náš Pán veľmi chcel byť spútaný, čím nás urobil skutočne slobodnými; 3) keďže tieto putá sú putami lásky, *traham eos in vinculis caritatis*,²⁶⁸ budú nám pripomínať, že nesmieme konať inak, len pod vplyvom tejto čnosti; [4]) aby nám vždy znovu pripomínali našu závislosť otroka od Ježiša i Márie. A otroci zvykli nosiť podobné reťaze.

Viaceré veľké osobnosti, ktoré sa stali otrokmi Ježiša a Márie, mali v takej úcte svoje reťaze, že nariekali, keď im nebolo dovolené verejne ich nosiť na svojich nohách, ako nosia otroci Turkov.

Ó, reťaze vzácnejšie a slávnejšie ako zlaté náhrdelníky a vzácne kamene všetkých vladárov, lebo nás spútavajú s Ježišom Kristom i jeho svätou Matkou. Sú o tom slávne svedectvá a stopy!

Mimochodom treba dodať, že reťaze, ak nie sú zo striebra, nech sú aspoň zo železa, z dôvodu pohodlia...

Nikdy ich nesmieme počas života odložiť, aby nás mohli sprevádzať až do dňa súdu. Aká radosť, aká sláva, aký triumf pre verného otroka v deň súdu, keď sa jeho kosti na zvuk trúby zdvihnú zo zeme, zviazané reťazou otroctva, čo iste vôbec nezhnije! Toto musí povzbudzovať nábožného otroka, aby ju nikdy neodložil, akokoľvek nepohodlné by to bolo.

²⁶⁸ Oz 11,4: „Lanami lásky som ich tiahol.“

Záver

Modlitby a Strom života

Modlitba k Ježišovi

[66.] Môj milovaný Ježišu, dovoľ mi obrátiť sa na teba a prejaviť ti vďačnosť za milosť, ktorú si mi preukázal tým, že si ma týmto svätým otroctvom daroval svojej svätej Matke, aby ma obhajovala pred tvojím Majestátom a dopĺňala všetko, čo mi v mojej preveľkej biede chýba. Beda, Pane! Taký som biedny, že bez tejto dobrotivej Matky by som bol istotne stratený. Áno, Mária je pre mňa nevyhnutná v každom ohľade: nevyhnutná na utíšenie tvojho spravodlivého hnevu, keďže ťa denne toľko urážam. Nevyhnutná na odvrátenie večných trestov, ktoré si zaslúžim. Nevyhnutná, aby som mohol hľadiť na teba, prihovoriť sa ti, prosiť ťa, priblížiť sa ti a aby som sa ti mohol zaľúbiť. Nevyhnutná na spasenie mojej duše i duše iných. Jedným slovom, nevyhnutná na stále plnenie tvojej svätej vôle a na šírenie tvojej väčšej slávy vo všetkom.

Ach, kiež by som len mohol celému svetu ohlásiť, aké veľké milosrdenstvo si mi preukázal! Kiež by sa celý svet dozvedel, že bez Márie by som už bol stratený! Kiež by som mohol vzdať dôstojné poďakovania za také veľké dobrodenie! Mária je vo mne, *haec facta est mihi*.²⁶⁹ Ó, aký poklad, aká útecha! A po tomto by som nemal byť celý jej!? Aká by to len bola nevďačnosť, môj drahý Spasiteľu! Skôr prijmem smrť, než aby ma postihlo také nešťastie, lebo oveľa radšej chcem zomrieť, ako žiť bez toho, žeby som nebol celý Máriin.

Už tisíc a tisíckrát som si ju pod krížom spolu so svätým Jánom Evanjelistom vzal za všetko moje dobro a toľkokrát som sa jej aj celkom odovzdal. Ale ak som to dosiaľ neurobil dosť dobre podľa tvojich túžob, môj drahý Ježišu, teraz to robím tak, ako chceš, aby som to vykonal. A ak nájdeš v mojej duši alebo tele niečo, čo nepatrí tejto majestátnej Panej, prosím ťa, aby si mi to vytrhol a odhodil ďaleko odo mňa. Lebo ak to nie je jej, je to nehodné teba.

Modlitba k Duchu Svätému

[67.] Ó, Duchu Svätý! Dožič mi všetky tieto milosti a zasad', polievaj a pestuj v mojej duši milovanú Máriu, ktorá je Stromom pravého života, aby rástol, kvitol a priniesol hojné ovocie života. Ó, Duchu Svätý! Daruj mi hlbokú úctu a náklonnosť k tvojej božskej Neveste, silnú podporu v jej materskom lone a daj, nech sa neustále utiekam k jej milosrdenstvu, aby si cez ňu utvoril vo mne naozaj Ježiša Krista, veľkého i mocného, až po plnosť jeho dokonalého veku. Amen.

²⁶⁹ Ž 119,56: „To je môj údel.“

Modlitba k Márii pre jej verných otrokov

[68.] Zdravas' Mária, milovaná Dcéra večného Otca! Zdravas' Mária, obdivuhodná Matka Syna! Zdravas' Mária, preverná Nevesta Ducha Svätého! Zdravas' Mária, moja drahá Matka, milovaná Pani a mocná Panovníčka. Zdravas', moja radosť, sláva, srdce i moja duša! Milosrdenstvom mi patríš celá, a ja podľa práva celý tebe. No ešte nie som dostatočne tvoj a tak sa ti znovu celý dávam ako večný otrok, bez ponechania si niečoho pre seba alebo pre iných.

Ak ešte vo mne vidíš niečo, čo ti neprináleží, prosím ťa, hneď v tejto chvíli sa toho zmocni a staň sa absolútnou Paňou nad všetkým, čo mám. Zbúraj, vykoreň a znič všetko, čo sa Bohu nepáči. A vysaď, pestuj i konaj všetko, čo sa ti bude páčiť.

A svetlo tvojej viery nech rozoženie temnoty môjho ducha. Tvoja hlboká pokora nech nahradí moju pýchu. Tvoja vznešená kontemplácia nech zastaví rozrúchosti mojej túlavej predstavivosti. Tvoje stále videnie Boha nech naplní moju pamäť jeho prítomnosťou. Oheň lásky tvojho srdca nech rozšíri a rozpáli vlažnosť i chladnosť môjho. Tvoje čnosti nech nahradia moje hriechy. Tvoje zásluhy nech sú mojou ozdobou a doplnkom pred Bohom. A ak je to možné, moja predrahá a milovaná Matka, daj, nech Ježiša Krista a jeho svätú vôľu poznávam iba tvojím duchom; nech chválím a oslavujem Pána len tvojou dušou; nech milujem Boha iba tvojím srdcom, aby som ho miloval takou čistou a vrúcnou láskou ako ty.

[69.] Nežiadam si od teba ani videnia, ani zjavenia, ani záľuby či potešenia, hoc aj len duchovné. Tebe patrí jasné videnie bez temnôt. Tebe patrí vychutnávanie bez horkosti. Tebe v nebi patrí víťazstvo po pravici tvojho Syna bez akéhokoľvek pokorenia. Tebe celkom patrí moc prikazovať anjelom, ľuďom i démonom bez odporu. A tiež podľa svojej vôle spravovať všetky Božie dobrá bez výnimky.

Božská Mária, hľa, ten lepší podiel, ktorý ti dal Pán a ktorý ti nikdy neodníme, a to mi prináša veľkú radosť. Za svoj podiel tu dolu nechcem nič iné, než to, čo si mala ty, čiže: čisto veriť bez akéhokoľvek chutnania či videnia, radostne trpieť bez útechy stvorení, ustavične zomierať seba samému bez oddychu a odhodlane pre teba pracovať až do smrti bez akéhokoľvek podielu ako najpodlejší z tvojich otrokov. Jediná milosť, o ktorú ťa pre číre milosrdenstvo prosím, je to, žeby som po všetky dni a chvíle svojho života hovoril trojité Amen: Amen na všetko, čo si vykonala na zemi za svojho života; Amen na všetko, čo teraz robíš v nebi; Amen na všetko, čo konáš v mojej duši, aby si vo mne len ty dokonale oslavovala Ježiša v čase i vo večnosti. Tak nech sa stane.

Strom života: jeho pestovanie a vzrast alebo ako nechať Máriu žiť a kraľovať v našich dušiach

1. Sväté otroctvo ako Strom života

[70.] Duša predurčená, účinkom Ducha Svätého si porozumela, čo som povedal? Ďakuj teda za to Bohu! Veď to tajomstvo je neznáme takmer celému svetu. A keď si už našla poklad ukrytý na Máriinom poli, či vzácnu perlu z

Evanjelia, tak všetko musíš predať, aby si ju získala. Musíš sa zasvätiť obetovaním samej seba do rúk Márie a šťastne sa v nej stratiť, aby si tam našla samého Boha.

Ak v tvojej duši Duch Svätý zasadil pravý Strom života, čiže pobožnosť, ktorú som ti práve vysvetlil, tak ho musíš veľmi starostlivo pestovať, aby ťa odmenil v pravý čas svojím plodom. Je horčičným semienkom, o ktorom hovorí Evanjelium a ktoré, zdá sa, bolo najmenšie zo všetkých semien. Narastá však veľmi vysoko a vyháňa svoj kmeň do výšky tak, že vtáci nebies, čiže predurčení, si v ňom robia svoje hniezda, odpočívajú v tieni za horúčavy slnka a skrývajú sa v bezpečí pred divými zvieratami.

2. Spôsob pestovania

Duša drahá, hľa, spôsob, ako ho pestovať:

[71.] 1) Tento strom, zasadený do verného srdca, potrebuje zostať pod šírým nebom bez akejkoľvek ľudskej podpory. Keďže je božský, potrebuje vždy zostať bez stvorenia, ktoré by mu mohlo prekaziť povzniesť sa k svojmu pôvodcovi, Bohu. Tiež sa nesmieme vôbec spoliehať na svoj ľudský dôvtip, čisto prirodzené schopnosti alebo záujem či autoritu ľudí. Musíme sa utiekať k Márii a opierať sa o jej pomoc.

[72.] 2) Duša, v ktorej je zasadený tento strom, sa ním musí neustále zaoberať, strážiť ho a dbať oň, ako dobrý záhradník. Keďže je živým stromom a má priniesť plod života, potrebuje, aby ho duša svojím stálym dohľadom a kontempláciou ošetrovala a zveľaďovala. A pôsobí v dokonalej duši tak, že stále naň myslí a stal sa jej prvoradou starosťou.

[73.] Musíš otrhávať i orezávať bodliaky a trnie, ktoré by ti časom mohli udusiť tento strom alebo zabrániť mu priniesť ovocie. Čiže umŕtvovaním a násilím voči sebe musíš verne orezávať i odstraňovať všetky neužitočné potešenia a zbytočné zaoberanie sa tvormi. Alebo križovať svoje telo a zachovávať mlčanie a umŕtvovať svoje zmysly.

[74.] 3) Musíš bdieť, aby mu húsenice vôbec neuškodili. Húsenicami sú láska k sebe i pohodliu, čo požierajú zelené listy a sľubné nádeje, že Strom prinesie plod. Lebo samoláska a láska k Márii sa vôbec neznášajú.

[75.] 4) Nesmieš k nemu pripustiť šelmy, čiže hriechy, ktoré by mohli svojím dotykom zabiť Strom života. Ani ich dych nesmie naň zostupovať, totiž ľahké hriechy, ktoré, ak nás vôbec nemrzia, sú vždy veľmi nebezpečné...

[76.] 5) Musíš tento božský strom neustále zalievať svätými prijímaniami i omšami a inými verejnými i osobnými modlitbami, bez ktorých by prestal prinášať ovocie.

[77.] 6) Nemusíš sa znepokojovať, ak naň fúka a otriasa ním vietor. Lebo je nevyhnutne vystavený vetru pokušení, ktorý ho chce vyvaliť, a snehom i ľadom, ktoré ho chcú zničiť. Čo znamená, že nevyhnutne budú proti tejto úcte k svätej Panne útočiť a jej protirečiť. Ale ak vytrváme v jeho pestovaní, niet sa čoho báť.

3. Jeho trváce ovocie: Ježiš Kristus

[78.] Duša vyvolená, ak svoj Strom života, čerstvo zasadený Duchom Svätým v tvojej duši, budeš takto pestovať, uistujem ťa, že zakrátko vyrastie tak vysoko, že nebeskí vtáci budú v ňom bývať. A stane sa takým dokonalým, že v pravý čas aj vydá svoj plod cti a milosti. Totiž milého a lásky hodného Ježiša, ktorý vždy bol i bude jediným plodom Márie.

Šťastná to duša, v ktorej je zasadená Mária, Strom života. Šťastnejšia však tá, v ktorej vzrastá a rozkvitá. Ešte šťastnejšia tá, v ktorej prináša svoj plod. No najšťastnejšia zo všetkých je tá, ktorá vychutnáva tento plod a zachová ho až do smrti a po všetky veky vekov. Nech sa tak stane.

Qui tenet, teneat.²⁷⁰

²⁷⁰ „Čo drží, nech drží pevne.“

Modlitby

Modlitby svätého Ľudovíta Máriu Grigniona z Montfortu alebo modlitby ním odporúčané

1. Vrucna modlitba²⁷¹ – Memento...

[1.] *Memento, Domine, Congregationis tuae, quam possedisti ab initio.*²⁷² – „Pamätaj, Pane, na svoj ľud, ktorý vlastníš od večnosti,“ keď si naň myslel *ab initio*. Vlastnil si ho už vtedy, keď si vyviedol vesmír z ničoty *ab initio*. Nosil si ho v srdci, keď ho tvoj drahý Syn skropil svojou krvou na kríži, posvätil svojou smrťou a zveril svojej svätej Matke.

[2.] Uskutočni, Pane, plány svojho milosrdenstva. Vzbud' svojou pravicom takých ľudí, akých si ukázal v prorockých videniach niektorým zo svojich veľkých služobníkov: svätému Františkovi z Pauly, svätému Vincentovi Ferrerskému, svätej Kataríne Sienskej a toľkým iným veľkým dušiam v minulom i tomto storočí.

[3.] *Memento* – „Spomeň si“, všemohúci Bože, na túto spoločnosť a uplatni na nej neumenšenú všemohúcnosť svojej ruky, rozsvieť pre ňu deň a prived' ju k dokonalosti. *Innova signa, immuta mirabilia; sentiamus adjutorium brachii tui.*²⁷³ Ó, veľký Bože, ktorý aj z neotesaných kameňov môžeš vzbudiť Abrahámovi potomstvo, riekni v sebe jediné slovo a pošli dobrých robotníkov na svoju žatvu, misionárov do svojej Cirkvi.

[4.] *Memento* – „Rozpomeň sa“, dobrotivý Bože, na svoje dávne milosrdenstvá a pre ne sa rozpomeň na tento ľud. Spomeň si na opakované sľuby, ktoré si nám dával cez svojich prorokov i svojho Syna, že vypočuješ naše oprávnené prosby. Pamätaj na modlitby, ktoré k tebe v tejto veci vysielajú tvoji služobníci i služobnice už toľké stáročia. Nech ich hlasy, vzlykot, slzy aj preliata krv predstúpia pred teba a nástojčivo sa uchádzajú o tvoje milosrdenstvo. No predovšetkým pamätaj na svojho milovaného Syna: *respice in faciem Christi tui.*²⁷⁴ Veď jeho agónia, úzkosť i láskavý nárek v Olivovej záhrade, kde prosil: *quae utilitas in sanguine meo,*²⁷⁵ jeho krutá smrť i preliata krv mocne kričia o milosrdenstvo, aby sa cez tento ľud jeho kráľovstvo vybudovalo na troskách kráľovstva

²⁷¹ „Prière embrasée.“ Zložil ju autor a silne vyjadruje jeho misionárske cítenie, názov pridali neskôr.

²⁷² Porov. Ž 74,2: „Pamätaj na svoj ľud, ktorý je tvoj odprvoti.“

²⁷³ Sir 36,6: „Obnov znamenia, zopakuj zázraky!“ „Pociťujeme pomoc tvojho ramena.“ Porov. Múdr 5,16.

²⁷⁴ Ž 84,10: „A pozri na tvár svojho Pomazaného.“

²⁷⁵ Ž 30,10: „Aký úžitok by bol z mojej krvi?“

jeho nepriateľov.

[5.] *Memento* – „Pamätaj“, Pane, na túto Komunitu v dôsledku svojej spravodlivosti. *Tempus faciendi, Domine, dissipaverunt legem tuam.*²⁷⁶ Je čas vykonať, čo si sľúbil. Porušuje sa tvoj božský zákon, opúšťa sa tvoje Evanjelium, prívally zvráteností zaplavujú celú zem a siahajú až k tvojim služobníkom. Celá krajina je zničená. Bezbožnosť sedí na tróne, znesvätili tvoju svätyňu a ohavnosť siaha až po sväté miesto. Či všetko ponecháš napospas, spravodlivý Pane, Bože odplaty? Či všetko skončí ako Sodoma a Gomora? A ty budeš stále mlčať? Vždy dovolíš také niečo? Či netreba, aby sa tvoja vôľa diala na zemi ako v nebi a aby prišlo tvoje kráľovstvo? Neukázal si niektorým zo svojich priateľov budúcu obnovu tvojej Cirkvi a Židia sa nemusia obrátiť k pravde? Či to už Cirkev neočakáva? Či azda všetci svätí v nebi nekričia: „spravodlivosť“ – *vindica*?²⁷⁷ Či ti všetci spravodliví zeme nevravia: *amen, veni, Domine*?²⁷⁸ Či všetko tvorstvo, včítane toho najnižšieho, nestoná pod ťarchou nespočetných hriechov Babylonu a nežiada si tvoj príchod na obnovenie všetkého: *omnis creatura ingemiscit*, atď...?²⁷⁹

[6.] Pane Ježišu, *memento Congregationis tuae* – spomeň si dať svojej Matke novú Spoločnosť, aby si ňou všetko obnovil a cez Máriu zavŕšil roky milosti tak, ako si ich ňou začal. *Da Matri tuae liberos, alioquin moriar*²⁸⁰ – „Daj svojej Matke deti a služobníkov, lebo inak umriem.“

Da Matri tuae: veď to pre tvoju Matku ťa prosím. Pamätaj na jej lono i prsia a neodmietni ma. Pamätaj, čí Syn si a vyslyš ma. Pamätaj, čím ti je ona i čím si ty jej a splň moje priania.

Čo teda chcem od teba? Nič pre mňa, no všetko pre tvoju slávu.

Čo teda chcem od teba? To, čo môžeš, a súčasne, čo sa odvažujem vysloviť. To, čo mi ako pravý Boh, ktorým si, ktorému bola daná všetka moc na nebi i na zemi, aj ako najlepší zo všetkých synov, ktorý nekonečne miluješ svoju Matku, musíš poskytnúť.

[7.] Čo teda od teba žiadam? *Liberos.*²⁸¹ Kňazov: slobodných tvojou slobodou, odpútaných od všetkého, bez otca, bez matky, bez bratov i sestier, bez príbuzných podľa tela i priateľov podľa sveta, bez majetku, prekážok a starostí, a tiež bez svojvôle.

[8.] *Liberos*: otrokov tvojej lásky aj vôle. Ľudí podľa tvojho srdca, bez svojvôle, ktorá by ich poškvŕňovala a zastavovala. Vykonajú celú tvoju vôľu a opäť porazia všetkých tvojich nepriateľov ako kedysi Dávid: budú mať v rukách palicu Kríža a prak svätého Ruženca: *in baculo Cruce et in virga Virgine.*²⁸²

²⁷⁶ Ž 119,126: „Pane, už je čas, aby si zasiahol, lebo sa porušuje tvoj zákon.“

²⁷⁷ Zjv 6,10: „Odplatiť.“

²⁷⁸ Zjv 22,20: „Amen. Príď, Pane!“

²⁷⁹ Rim 8,22: „Celé stvorenie vzdychá...“

²⁸⁰ Porov. Gn 30,1.

²⁸¹ 4. pád množného čísla: „deti“ alebo „slobodných“.

²⁸² „Palicou Kríža a prútom Panny.“ Pre väčšiu podobnosť s ružencom autor v texte „virga“ voľne preložil „prak“ namiesto „prút“. Porov. Ž 23,4.

[9.] *Liberos*: oblaky vyzdvihnuté zo zeme, naplnené nebeskou rosou a letiace bez prekážky na všetky strany vanutím Ducha Svätého. Tvoji proroci ich čiastočne poznali, keď sa pýtali: *qui sunt isti qui sicut nubes volant? Ubi erat impetus spiritus illuc gradiebantur.*²⁸³

[10.] *Liberos*: ľudí, ktorí sú ti vždy poruke, vždy pripravení ťa poslúchnuť podľa slova svojich predstavených ako Samuel: *praesto sum.*²⁸⁴ Vždy pripravení pribehnúť, všetko s tebou a pre teba pretrpieť ako apoštoli: *eamus et moriamur cum illo.*²⁸⁵

[11.] *Liberos*: pravé deti tvojej svätej Matky, Márie. Láskou ich splodí a počne. Bude ich nosiť vo svojom lone, držať na prsiach, živiť mliekom, starostlivo vychovávať, podopierať ramenom a obohacovať milosťami.

[12.] *Liberos*: pravých služobníkov svätej Panny. Pôjdu všade so svietiacou a páliacou pochodňou svätého Evanjelia v ústach a so svätým ružencom v ruke ako kedysi svätý Dominik. Budú brechať ako psy, páliť ako ohne a osvecovať temnoty sveta ako slnká. A všade, kam pôjdu, pravou úctou k Márii –vnútornou bez pokrytectva, vonkajšou bez kritiky, rozvážnou bez nevedomosti, nežnou bez ľahostajnosti, stálou bez ľahkomyselnosti a svätou bez domýšľavosti – rozdrví hlavu starého hada, aby sa vyplnilo prekliatie, ktoré si nad ním vyriekol: *inimitias ponam inter te et mulierem, inter semen tuum et semen ipsius et ipsa conteret caput tuum.*²⁸⁶

[13.] Veľký Bože, je pravda, ako si povedal, že démon bude klásť päte tejto tajomnej ženy, totiž malej spoločnosti jej detí, čo prídu na konci sveta, veľké nástrahy. A že bude veľké nepriateľstvo medzi týmto blaženým Máriiným potomstvom a prekliatym rodom Satana. Toto nepriateľstvo je však božského pôvodu; jediné, ktoré si ustanovil: *inimitias ponam*. Ale boje a prenasledovania, ktoré deti a rasa Beliala povedú proti rodu tvojej svätej Matky, iba rozšíria moc tvojej milosti, silu ich čností a autoritu tvojej Matky. Lebo len čo povstal svet, poveril si ju rozdrvením tohto nafúkanca poníženosťou jej srdca a päty: *ipsa conteret caput tuum*.

[14.] *Alioquin moriar*: nebolo by pre mňa lepšie zomrieť, môj Bože, než vidieť, ako ťa po všetky dni tak kruto a beztrestne urážajú a po všetky dni sa stále viac a viac vystavovať nebezpečenstvu, že prúd nepravostí, ktorý vzrastá, strhne aj mňa? Tisíc smrtí by mi bolo milších. Buď mi pošli záchranu z neba, alebo si vezmi môj život!

Keby som nemal nádej, že skôr či neskôr vyslyšíš tohto úbohého hriešnika na svoju slávu, ako si vyslyšal už toľko iných: *iste pauper clamavit et Dominus exaudivit eum,*²⁸⁷ iste by som ťa prosil s prorokom: *tolle animam meam.*²⁸⁸ No dôvera v tvoje milosrdenstvo mi s iným prorokom káže vraviť: *non moriar sed vivam et narrabo*

²⁸³ Iz 60,8: „Kto sú tí, čo letia sťa oblaky?“ Ez 1,12: „Kam sa usiloval ísť duch, ta išli.“

²⁸⁴ 1 Sam 3,16: „Tu som.“

²⁸⁵ Jn 11,16: „Poďme aj my a umrime s ním.“

²⁸⁶ „Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom a ona ti rozšľape hlavu.“ Porov. Gn 3,15.

²⁸⁷ Ž 34,7: „Úbožiak zavolať a Pán ho vyslyšal.“

²⁸⁸ 1 Kráľ 19,4: „Vezmi si môj život!“

*opera Domini.*²⁸⁹ Až budem môcť so Simeonom povedať: *nunc dimittis servum tuum in pace, quia viderunt oculi mei*²⁹⁰ atď.

[15.] *Memento*: Duchu Svätý, nezabúdaj so svojou božskou a vernou Manželkou Máriou plodiť a formovať Božie deti. V nej a s ňou si stvárnil Hlavu predurčených a s ňou i v nej musíš stvárniť všetky jeho údy. Ty neploďš žiadnu božskú osobu v Božstve; ale jediný formuješ božské osoby mimo Božstva. Všetci svätí, ktorí boli a do skončenia sveta budú, sú tak dielom tvojej lásky zjednotenej s Máriou.

[16.] Osobitné kráľovstvo Boha Otca trvalo až do potopy a skončilo sa potopou vody. Kráľovstvo Ježiša Krista sa ukončilo potopou krvi. No tvoje kráľovstvo, Duch Otca i Syna, pokračuje dosiaľ a skončí sa potopou ohňa, lásky a spravodlivosti.²⁹¹

[17.] Kedy príde tá záplava ohňa čistej lásky, ktorú hodláš zapáliť po celej zemi takým jemným a zároveň ráznym spôsobom, že všetky národy, Turci, modloslužobníci i Židia sa ním zapália a obrátia? *Non est qui se abscondat a calore eius.*²⁹² *Accendatur* – „Aby už vzplanul“ tento božský oheň, ktorý J. K. priniesol na zem,²⁹³ ešte skôr, než zapáliš oheň svojho hnevu, ktorý spáli celú zem na popol. *Emitte Spiritum tuum, et creabuntur, et renovabis faciem terrae.*²⁹⁴ Zošli na zem Ducha plného ohňa, aby tu stvoril zapálených kňazov, ktorých službou by obnovil tvárnosť zeme a obrodil tvoju Cirkev.

[18.] *Memento Congregationis tuae* – to toto zhromaždenie, toto združenie, tento výber, to tento výkvet predurčených mieníš vytvoriť vo svete a zo sveta: *Ego elego vos de mundo.*²⁹⁵ Čo ideš zhromaždiť, je stádo pokojných jahniatok spomedzi vlkov, krdeľ nevinných holubíc a kráľovských orlov spomedzi krkavcov, roj medonosných včiel spomedzi sršňov, stádo bystrých jeleňov spomedzi korytnačiek, svorka odvážnych levov spomedzi bojazlivých zajacov. Ach, Pane, *congrega nos de nationibus.*²⁹⁶ Zhromaždi a zjednoť nás, nech sa tvojmu svätému a mocnému menu vzdáva všetka sláva.

[19.] Predpovedal si túto slávnu spoločnosť svojim prorokom, ktorí sa o nej vyjadrujú veľmi zahalenými a tajomnými termínmi, no celkom božskými:

1. Pluviam voluntariam segragabis, Deus, haereditati tuae et infirmata est, tu vero perfecisti eam. – 2. Animalia tua habitabunt in ea. Parasti in dulcedine tua pauperi, Deus. – 3. Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa. – 4. Rex virtutum dilecti dilecti et speciei domus dividere spolia. – 5. Si dormiatis inter medios cleros,

²⁸⁹ Ž 118,17: „Ja nezomriem, budem žiť a vyrozprávam skutky Pánove.“

²⁹⁰ Lk 2,29-30: „Teraz prepustiš svojho služobníka v pokoji podľa svojho slova.“

²⁹¹ Porov. 1 Jn 5,8.

²⁹² Ž 19,7: „Pred jeho žiarou sa nič ukryť nemôže.“

²⁹³ Lk 12,49.

²⁹⁴ „Zošli svojho ducha a sú stvorené a obnovíš tvárnosť zeme.“ Porov. Ž 104,30.

²⁹⁵ Jn 15,19: „Ja som si vás vyvolil zo sveta.“

²⁹⁶ Ž 106,47: „Zhromaždi nás z krajín pohanských.“

pennae culumbae deargentatae et posteriora dorsi ejus in pallore auri. – 6. Dum discernit caelestis reges super eam, nive dealbabuntur in Selmon; mons Dei, mons pinguis. – 7. Mons coagulatus, mons pinguis; ut quid suspicamini montes coagulatos. – 8. Mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo, etenim Deus habitabit in finem.²⁹⁷

[20.] Pane, tento milostivý dážd, ktorý si oddelil a daroval svojmu dedičstvu, nie je nič iné, než svätí misionári, deti tvojej Nevesty Márie. Pre dobro svojej Cirkvi, takej oslabenej a poškvrnenej zločinmi jej detí, ich hodláš zhromaždiť a oddeliť od bežných ľudí.

[21.] Kto sú teda tieto tvory i títo chudobní, čo budú obývať tvoj dedičný podiel a živiť sa božskou sladkosťou, čo si im pripravil? Či to nie sú práve chudobní misionári, odovzdaní do Prozreteľnosti a oplývajúci najbožskejšími slasťami? Či to nie sú práve tajomné Ezechielove zvieratá? Budú mať ľudskosť človeka vďaka ich nezištnej a dobročinnej láske k blížnemu, odvahu leva proti démonom, deťom Babylonu, vďaka svätému hnevu a vrúcnej i rozvážnej horlivosti, silu býka vďaka apoštolským námahám a telesnému umŕtvovaniu a aj obratnosť orla vďaka kontemplácii Boha. Misionári, ktorých pošleš svojej Cirkvi, budú mať oko človeka pre blížneho, oko leva pre tvojich nepriateľov, oko býka pre seba a oko orla pre teba.

[22.] Títo nasledovatelia apoštolov budú kázať *virtute multa, virtute magna* – „s veľkou mocou a silou“, s takou veľkou a prenikavou, že pohnú všetkými duchmi a srdcami tam, kde budú kázať. To sú tí, ktorým „dáš svoje slovo“ – *dabit verbum*,²⁹⁸ „svoju výrečnosť i múdrosť“ – *dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resistere omnes adversarii vestri*²⁹⁹ – „ktorej nebude môcť odolať žiaden z ich nepriateľov“.

[23.] To v týchto milovaných nájdeš ako Kráľ mocností milovaného Ježiša Krista svoje zaľúbenie, keďže ich jediným cieľom v každej misii bude vzdať ti všetku slávu korisťami, ktoré vydobyjú od tvojich nepriateľov: *Rex virtutum dilecti dilecti et speciei domus dividere spolia*.³⁰⁰

[24.] Svojou odovzdanosťou Prozreteľnosti a úctou k Márii získajú postriebrené krídla holubice: *inter medios cleros pennae columbae deargentatae*,³⁰¹ čiže čistotu náuky a mravov. A ich pozlátený chrbát: *et posteriora dorsi ejus in pallore auri*,³⁰² znamená dokonalú lásku k blížnemu pre znášanie jeho nedostatkov a veľkú lásku k J. K. pre

²⁹⁷ Ž 68,10-17 (*Vulgáta*): „Oddeliš, Bože, milostivý dážd pre svoje dedičstvo: už zamdlievalo, ale ty ho posilniš. ¹¹Prebývajú v ňom tvoje tvory, pre chudobného si ho pripravil vo svojej добрote, Bože. ¹²Pán napíňa slovom ohlasovateľov svojej slávy, aby tak robili s veľkou silou. ¹³On je kráľ zástupov premilého, a krásavici domu dá rozdeliť korisť. ¹⁴Kým si ležíte uprostred duchovenstva, striebrom sa zaskveli krídla holubice a jej pierka žltým zlatom. ¹⁵Keď Nebeský rozptýlil kráľov po zemi, ako sneh sa zabelel Selmon; vrch Boží, vrch úrodný. ¹⁶Vrch tučný, vrch úrodný; čo zazeráte na bujné pohorie? ¹⁷Veď na ňom sa Bohu zapáčilo prebývať a bude tam bývať naveky.“

²⁹⁸ „Dal slovo.“ Porov. Jn 17,14.

²⁹⁹ Lk 21,15.

³⁰⁰ „On je kráľ zástupov premilého, a krásavici domu dá rozdeliť korisť.“ Ž 68,13 (*Vulgáta*).

³⁰¹ „Kým si ležíte uprostred duchovenstva, striebrom sa zaskveli krídla holubice.“ Ž 68,14 (*Vulgáta*).

³⁰² „A jej pierka žltým zlatom.“ Ž 68,14 (*Vulgáta*).

nesenie svojho kríža.

[25.] Ty sám, ako Kráľ nebies a Kráľ kráľov, si oddelíš týchto misionárov od ostatných, ako kedysi králi, aby zbeleli ako sneh na hore Selmon, Božej hore, bohatej i úrodnej, silnej i pevnej hore, v ktorej sa Bohu veľmi zapáčilo a v ktorej prebýva a bude prebývať do konca.

Kto je, Pane, Bože pravdy, touto tajomnou horou, o ktorej nám zjavuješ toľko divov, ak nie Mária, tvoja drahá Nevesta? Jej základy si položil na vrcholoch najvyšších hôr: *Fundamenta ejus in montibus sanctis.*³⁰³ *Mons in vertice montium.*³⁰⁴

Šťastní, ba tisíckrát šťastní sú tí kňazi, ktorých si si vyvolil a predurčil, aby s tebou prebývali na tejto bohatej a božskej hore. Aby sa tam stali kráľmi večnosti svojím pohrdaním zemou a pozdvihnutím sa k Bohu. Aby tam obeleli viac ako sneh svojím zjednotením sa s tvojou Nevestou Máriou, ktorá je celá krásna, celá čistá i celá nepoškvrnená. Aby sa tam obohacovali rosou neba i tučnotou zeme a každým časným i večným požehnaním, ktorými Mária celá prekypuje.

Akoby Mojžišovia budú svojimi vrúcnyimi modlitbami vrhať strely z výšky tejto hory na svojich nepriateľov, aby ich porazili alebo obrátili.

To na tejto hore z úst samého Ježiša Krista, ktorý tam vždy prebýva, pochopia jeho osem blahoslavenstiev.

Tu, na tejto Božej hore, sa s ním premenenia ako na hore Tábor, zomrú s ním ako na Kalvárii, a s ním vystúpia do neba ako z Olivovej hory.

[26.] *Memento Congregationis tuae. Tuae.*³⁰⁵ Svojou milosťou ty sám utváraš toto zhromaždenie. Ak sa v ňom človek vrhá do práce ako prvý, nič sa nevykoná, ak k tvojmu primieša svoje, všetko skazí, všetko prevráti. *Tuae Congregationis* – „Tvoj ľud“ veľký Bože! *Opus tuum fac* – „Tvor svoje dielo“ nech je celkom božským. Zoskup, zvolaj a zhromaždi zo všetkých strán svojho panstva svojich vyvolených a utvor z nich jedinú armádu proti svojim nepriateľom.

[27.] Hľaď, Pane, Bože zástupov, na kapitánov formujúcich celé konvoje, na mocnárov tvoriacich početné armády, na navigátorov vytvárajúcich celé flotily, na obchodníkov zhromažďujúcich sa vo veľkom počte na trhoch a v tržniciach! Každým dňom sa zlodeji, bezbožníci, opilci a prostopašníci húfne spolčujú proti tebe, tak ľahko a tak pohotovo: na písknutie píšťalky, na zvuk bubna, na zdvihnutie otupeného meča, na prísľub vavrínového venca, na ponuku kúska žltej či bielej zeme... Jedným slovom vidina opojenia zo slávy, zisku z ničoty či biedneho pôžitku zvierajú v okamihu zjednocuje zlodejov, zhromažďuje vojakov, spája prápory, zoskupuje obchodníkov, naplňuje domy a trhy a pokrýva zem a more nesčíselným množstvom zavrhnutých. Akokoľvek sú títo navzájom oddelení miestnou vzdialenosťou či rozdielnosťou pováh alebo vlastnými záujmami, aj tak sa vedú zjednotiť až na smrť, aby

³⁰³ Ž 87,1: „Základy má na posvätných vrchoch.“

³⁰⁴ Iz 2,2: „Vrch na temene hôr.“

³⁰⁵ „Pamätaj na svoj ľud. Svoj.“

proti tebe bojovali pod zástavou a vedením diabla.

[28.] Hoci služba tebe, veľký Bože, prináša slávu, pôžitok i zisk, tvojej strany sa nechytí skoro nik? Pod tvojou štandardou nenastúpi skoro žiaden vojak? V horlivosti za tvoju slávu medzi bratmi nezakričí skoro žiaden svätý Michal: *Quis ut Deus?*³⁰⁶ No mne dovoľ kričať vždy: horí, horí, horí! Pomoc, pomoc, pomoc! Horí v Božom dome, horí v dušiach, horí aj svätyňa! Pomoc nášmu bratovi, ktorého zabíjame! Pomoc našim deťom, ktoré zdierame! Pomoc nášmu starcovi, ktorého zraňujeme!

[29.] *Qui Domini est jungatur mihi.*³⁰⁷ Nech všetci dobrí kňazi rozprchnutí po kresťanskom svete, či už sú v boji alebo sa z neho stiahli do púští a samôt, prídu a pripoja sa k nám. *Vis unita fit fortior.*³⁰⁸ Nech tak konečne pod štandardou Kríža utvoríme armádu dobre zoradenú v boji a jednotne vedenú k útoku proti Božím nepriateľom, ktorí už odtrúbili na poplach: *sonuerunt, frenduerunt, fremuerunt, multiplicati sunt.*³⁰⁹

Dirumpamus vincula eorum et projiciamus a nobis jugum ipsorum. Qui habitat in coelis irridebit eos.³¹⁰

[30.] Exurgat Deus et dissipentur inimici ejus. Exurge, Domine, quare obdormis? Exurge.³¹¹

Pane, vstaň! Prečo sa zdá, že spíš? Povstaň vo svojej všemohúcnosti, vo svojom milosrdenstve i vo svojej spravodlivosti a utvor si vyberanú spoločnosť strážcov na stráženie tvojho domu, na obranu tvojej slávy a záchranu tvojich duší, až dokiaľ nebude jeden ovčinec a jeden pastier, aby ti všetci vzdávali slávu v tvojom chráme: *et in templo ejus omnes dicent gloriam.*³¹² Amen.

Jedine Boh!

³⁰⁶ „Kto ako Boh?“ Porov. SVÄTÝ GREGOR VEĽKÝ: *Homília XXXIV in Evangelio*.

³⁰⁷ Ex 32,26: „Kto je za Pána, ku mne sa!“

³⁰⁸ „Spojená sila sa stáva mocnejšiou.“

³⁰⁹ „Snujú, nenávidia, vzdúvajú sa, rozrástli sa.“ Porov. Ž 2,1; 25,19; 35,16; 38,20; 46,4.

³¹⁰ Ž 2,3-4: „Rozbíme ich okovy a ich jarmo zhodme zo seba! Ten, čo na nebesiach prebýva, sa im vysmieva.“

³¹¹ Ž 68,1: „Boh vstáva a jeho nepriatelia sa tratia.“ Ž 44,24: „Prebuď sa, Pane, prečo spíš? Vstaň.“

³¹² Ž 29,9: „A v jeho chráme všetci volajú: Sláva.“

2. Velebí moja duša – Magnificat

(Lk 1, 46-55)

Velebí *

moja duša Pána

a môj duch jasá *

v Bohu, mojom Spasiteľovi,

lebo zhliadol na poníženosť svojej služobnice.*

Hľa, od tejto chvíle

blahoslaviť ma budú všetky pokolenia,

lebo veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný,*

a sväté je jeho meno

a jeho milosrdenstvo z pokolenia na pokolenie *

s tými, čo sa ho boja.

Ukázal silu svojho ramena, *

rozptýlil tých, čo v srdci pyšne zmýšľajú.

Mocnárov zosadil z trónov *

a povýšil ponížených.

Hladných nakrmil dobrotami *

a bohatých prepustil naprázdno.

Ujal sa Izraela, svojho služobníka, *

lebo pamätá na svoje milosrdenstvo,

ako sľúbil našim otcom, *

Abrahámovi a jeho potomstvu naveky.

Magnificat *

anima mea Dominum,

et exultavit spiritus meus *

in Deo salvatore meo,

quia respexit humilitatem ancillae suae.*

Ecce enim ex hoc beatam me dicent

omnes generationes,

quia fecit mihi magna, qui potens est,*

et sanctum nomen eius,

et misericordia eius in progenies et progenies *

timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo, *

dispersit superbos mente cordis sui;

deposuit potentes de sede*

et exaltavit humiles;

esurientes implevit bonis*

et divites dimisit inanes.

Suscepit Israel purum suum, *

recordatus misericordiae,

sicut locutus est ad patres nostros, *

Abraham et semini eius in saecula.

3. Celý tvoj – Totus Tuus

(Svätý Bonaventúra)

Som celý tvoj a všetko, čo mám, je tvoje, môj najdrahší Ježišu, skrze Máriu, tvoju svätú Matku.

Totus tuus ego sum, et omnia mea tua sunt, mi dulcissime Jesu, per Mariam, Matrem tuam sanctam.

4. Ježiš, žijúci v Márii

Ó, Ježišu, žijúci v Márii, príd' a ži vo svojich služobníkoch svojím duchom svätosti, plnosťou svojej moci, dokonalosťou svojich ciest, pravdou svojich čností i v spoločenstve svojich božských tajomstiev. Vládni všetkým nepriateľským mocnostiam v Duchu Svätom, na slávu Otca. Amen.

5. Prosba sv. Tomáša Akvinského

Milosrdný Bože, daj, aby som si vrúcne žiadal to, čo sa ti páči, aby som to rozvážne skúmal, pravdivo poznával a dokonale plnil ku chvále a sláve tvojho mena. Amen.

6. Modlitby sv. Augustína

Ty si Kristus, môj otec svätý, môj Boh milostivý, môj kráľ veľký, môj pastier dobrý, môj učiteľ jediný, môj pomocník najlepší, môj miláčik najkrajší, môj chlieb živý, môj kňaz na veky, môj vodca do vlasti, moje svetlo pravé, moja sladkosť svätá, moja cesta priama, moja múdrosť vznešená, moja jednoduchosť čistá, moja svornosť mierna, moja celá ochrana, môj podiel dobrý, moja večná spása...

Ježišu Kriste, láskavý Pane, prečo som len miloval, prečo len som si žiadal v celom svojom živote niečo iné okrem teba, Ježišu, môj Bože? Kde som len bol, keď som mysľou nebol s tebou? Vy, všetky moje túžby, už od tejto chvíle vzplaňte a vzneste sa k Pánu Ježišovi; bežte, veď dosiaľ ste už dosť otáľali; ponáhľajte sa tam, kam sa uberáte; hľadajte toho, koho hľadáte. Ježišu, kto ťa nemiluje, nech je prekliaty! Kto nemiluje teba, nech ho naplnia trpkosti... Ó, sladký Ježišu, nech ťa miluje, nech sa v tebe kochá, nech ťa obdivuje každý dobrý cit vhodný na tvoju oslavu. Bože môjho srdca a moje dedičstvo, Ježišu Kriste, nech sa moje srdce zriekne svojho zmýšľania, a ty ži vo mne; nech sa v mojom duchu vznieti živá iskra lásky k tebe a nech sa rozrastie na dokonalú vatru; nech navždy horí na oltári môjho srdca, nech planie v mojom vnútri, nech plápolá v skrytosti mojej duše; aby som v deň svojej smrti predstúpil pred teba očistený týmto plameňom. Amen.

7. Príď, Duchu Svätý, tvorivý

Príď, Duchu Svätý, tvorivý,
príď svojich verných navštíviť;
naplň nám srdcia milosťou,
ktoré si stvoril múdrosťou.

Veni, creator Spiritus,
mentes tuorum visita,
imple superna gratia,
quae tu creasti, pectora.

Tešiteľom si nazvaný,
dar Boží z neba nám daný,
zdroj živý, láska, oheň v nej
i pomazanie duchovné.

Qui diceris Paraclitus,
donum Dei altissimi,
fons vivus, ignis, caritas
et spiritalis unctio.

Ty darca darov sedmorých,
prst Boží v dielach stvorených;
ty, prisľúbenie Otcovo,
dávaš reč, slovo Pánovo.

Tu septiformis munere,
dextrae Dei tu digitus,
tu rite promissum Patris
sermone ditans guttura.

Osvieť nás, ducha posilňuj,
do srdc vlej lásku ohnivú;
keď telo klesá v slabosti,
vzpriamuj ho silou milosti.

Accende lumen sensibus,
infunde amorem cordibus,
infirma nostris corporis
virtute firmans perpeti.

Pred nepriateľom ochráň nás,
svoj pokoj daj nám v každý čas;
nech vždy pod tvojím vedením
vyhneme vplyvom škodlivým.

Hostem repellas longius
pacémque dones protinus;
ductore sic te praeviso
vitemus omne noxium.

Nauč nás Otca poznávať
a jeho Syna milovať
a v teba, Duchu obidvoch,
daj veriť vždy, vo všetkých dňoch. Amen.

Per te sciamus da Patrem
noscamus atque Filium,
te utriusque Spiritum
credamus omni tempore. Amen.

8. Zdravas', Hviezda morská

Zdravas', Hviezda morská,
jasná rajská brána,
slávna Matka Božia,
prítom večne Panna.

Ave, maris Stella,
Dei Mater alma,
atque semper Virgo,
felix coeli porta.

Prijímúť ono „Ave“,
čo ti anjel spieva,
vráť nám milosť a zmeň
v opak meno Eva.

Sumens illud «Ave»
Gabrielis ore,
funda nos in pace,
mutans Hevae nomen.

Trestancom sním putá,
slepcom zažni svetlo,
odvráť zlo, by dušu
vždy len dobro stretlo.

Solve vincla reis,
profer lumen caecis,
mala nostra pelle,
bona cuncta posce.

Ukáž sa sťa matka,
aby skrze teba
ujal sa nás ten, čo
pre nás zišiel z neba.

Mostra te esse matrem,
sumat per te precem
qui pro nobis natus
tulit esse tuus.

Prevyšuješ všetky
a máš srdce vládne;
očisť naše, nech je
pokorné a cudné.

Virgo singularis,
inter omnes mitis,
nos culpis solutos
mites fac et castos.

Pomôž nám žiť čisto,
k nebu kráčať isto,
kde nás radosť spojí
s Kristom, veď sme svoji.

Vitam praesta puram,
iter para tutum,
ut videntes Iesum
semper collaetemur.

Nech sa večne vzdáva
Otcu, Synu sláva,
aj Duchu buď chvála
rovná, neskonalá. Amen.

Sit laus Deo Patri,
summo Christo decus,
Spiritui Sancto
honor, tribus unus. Amen.

9. Korunka Panny Márie

V 11. kapitole Zjavenia sv. Jána sa opisuje žena korunovaná dvanástimi hviezdami, odetá slnkom a s mesiacom pod nohami. Cirkevní otcovia v nej videli Pannu Máriu (aj Matku Cirkev) s jej privilégiami. Aby autor urobil túto modlitbu atraktívnejšou, za každým Ave Maria pridal jednu z chvál Panny Márie a repliku: V. Raduj sa, Panna Mária. R. Raduj sa tisíckrát. Túto Korunku určil ako rannú modlitbu svojim duchovným deťom (Otcovia Montfortáni a Dcéry Múdrosti).

Učiň ma hodným chváliť Ťa, Panna presvätá.
Daj mi silu v boji proti tvojim nepriateľom.
Verím v Boha...

I. Koruna vznešenosti:

Otče náš...

1. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech rozmnožuje našu vieru. *Svätá Mária...*

Blahoslavená si, Panna Mária, ktorá si vo svojom lone nosila Tvorcu sveta; porodila si toho, ktorý ťa stvoril, a naveky zostávaš Pannou. V. *Raduj sa, Panna Mária.* R. *Raduj sa tisíckrát.*

2. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech posilňuje našu nádej. *Svätá Mária...*

Svätá a nepoškvrnená Panna, neviem, akými chválami ťa mám zahrnúť, lebo si vo svoje lono pojala toho, ktorého nebesia nemôžu obsiahnuť. *Raduj sa, Panna...*

3. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech roznečuje našu lásku. *Svätá Mária...*

Celá krásna si, Panna Mária, škvrny na tebe niet. *Raduj sa, Panna...*

4. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech nám udelí pravú nábožnosť. *Svätá Mária...*

Viac darov sa ti dostalo, Panna, ako je na nebi hviezd. *Raduj sa, Panna...*

Sláva Otcu...

II. Koruna moci:

Otče náš...

5. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech nám udelí ducha sebazapierania. *Svätá Mária...*

Sláva ti, Vládkyňa sveta! Uveď nás k sebe do radostí nebeských. *Raduj sa, Panna Mária.* R. *Raduj sa tisíckrát.*

6. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech nám udelí pravú pokoru. *Svätá Mária...*

Sláva ti, Pokladnica milostí Pána! Daj nám podiel na svojom Poklade. *Raduj sa, Panna...*

7. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech nám udelí svätú čistotu. *Svätá Mária...*

Sláva ti, Prostrednica medzi Bohom a človekom! Učiň, aby nám bol Všemohúci milostivý. *Raduj sa, Panna...*

8. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech nám udelí božskú Múdrost'. *Svätá Mária...*

Sláva ti, Zhubkyňa bludov a zlých duchov! Buď našou dobrotivou Vodkyňou. *Raduj sa,...*

Sláva Otcu...

III. Koruna dobroty:

Otče náš...

9. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech nám daruje poslušnosť. *Svätá Mária...*

Sláva ti, Útočisko hriešnikov! Prihováraj sa za nás u Pána. *Raduj sa, Panna Mária. R. Raduj sa tisíckrát.*

10. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech nám daruje trpezlivosť. *Svätá Mária...*

Sláva ti, Matka sirôt! Učiň, aby sa Všemohúci nad nami zľutoval. *Raduj sa, Panna...*

11. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech nám daruje miernosť. *Svätá Mária...*

Sláva ti, Radosť spravodlivých! Uveď nás k sebe do radostí nebeských. *Raduj sa,...*

12. *Zdravas'...* Ježiš, ktorý nech nám daruje vytrvalosť v dobrom až do konca. *Svätá...*

Sláva ti, najochotnejšia Pomocnica v živote i smrti! Uveď nás k sebe do nebeského kráľovstva. *Raduj sa, Panna...*

Sláva Otcu...

Pod tvoju ochranu sa utiekame svätá Božia Rodička. Neodvracaj zrak od našich prosieb, pomôž nám v núdzi a z každého nebezpečenstva nás vyslobod', ty, Panna slávna a požehnaná. Amen.

Rozpamätaj sa, ó svätá Panna Mária, že nikdy nebolo počuť, že by bol niekto opustený, kto sa utiekal pod tvoju ochranu a teba o pomoc alebo príhovor žiadal. Aj ja touto dôverou povzbudený, k tebe, Matka, Panna panien, sa ponáhľam, k tebe prichádzam, k tebe sa uchýľujem, ja úbohý hriešnik, Matka večného Slova, nezavrni moje slová, ale ma milostivo vypočuj a vyslyš. Amen. (SVÄTÝ BERNARD)

10. Litánie k Najsvätejšiemu menu Ježiš

Pane, zmiluj sa...

Duch Svätý, Bože,

Kriste, zmiluj sa...

Svätá Trojica, jeden Boh,

Pane, zmiluj sa...

Ježišu, Syn živého Boha

Otec na nebesiach, Bože...

Ježišu, obraz Otca,

Syn, Vykupiteľ sveta, Bože,

Ježišu, žiara večného svetla,

Ježišu, kráľ slávy,
Ježišu, slnko spravodlivosti,
Ježišu, syn Márie Panny,
Ježišu, hoden lásky,
Ježišu, obdivuhodný,
Ježišu, Boh mocný,
Ježišu, otec budúceho veku,
Ježišu, anjel veľkej rady,
Ježišu, najmocnejší,
Ježišu, najtrpezlivejší,
Ježišu, najposlušnejší,
Ježišu, tichý a pokorný srdcom,
Ježišu, milujúci čistotu,
Ježišu, milujúci nás,
Ježišu, Boh pokoja,
Ježišu, pôvodca života,
Ježišu, príklad čnosti,
Ježišu, horliteľ za spásu duší,
Ježišu, Boh náš,
Ježišu, naše útočisko,
Ježišu, otec chudobných,
Ježišu, poklad veriacich,
Ježišu, dobrý pastier,
Ježišu, pravé svetlo,
Ježišu, večná múdrosť,
Ježišu, nekonečná dobrota,
Ježišu, naša cesta a náš život,

Ježišu, radosť anjelov,
Ježišu, kráľ patriarchov,
Ježišu, majster apoštolov,
Ježišu, učiteľ evanjelistov,
Ježišu, sila mučeníkov,
Ježišu, svetlo vyznávačov,
Ježišu, čistota panien,
Ježišu, koruna všetkých svätých,
Buď nám milostivý, zľutuj sa nad nami, Ježišu.
Buď nám milostivý, vyslyš nás, Ježišu.
Od všetkého zla – ochraňuj nás, Ježišu.
Od každého hriechu,
Od tvojho hnevu,
Od úkladov diabla,
Od ducha smilstva,
Od večnej smrti,
Od zanedbávania tvojich vnuknutí,
Pre tajomstvo tvojho svätého vtelenia,
Pre tvoje narodenie,
Pre tvoje detstvo,
Pre tvoj božský život,
Pre tvoju namáhavú prácu,
Pre tvoju smrteľnú úzkosť a tvoje utrpenie,
Pre tvoj kríž a tvoju opustenosť,
Pre tvoje mdloby,
Pre tvoju smrť a tvoje pochovanie,
Pre tvoje zmŕtvychvstanie,

Pre tvoje nanebovstúpenie,	Pre tvoje radosti,
Pre tvoje ustanovenie najsvätejšej Eucharistie,	Pre tvoju slávu,
Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, zľutuj sa nad nami, Ježišu.	
Baránok Boží... vyslyš nás, Ježišu.	
Baránok Boží... zmiluj sa nad nami, Ježišu.	

Ježišu uslyš nás. Ježišu vyslyš nás.

Modlime sa. Pane Ježišu Kriste, ty si povedal: Proste a dostanete, hľadajte a nájdete, klopte a bude vám otvorené; prosíme Ťa, daj nám pocítiť svoju božskú lásku, aby sme Ťa milovali celým srdcom, ústami i skutkami a nikdy Ťa neprestali chváliť. Pane, daj, aby sme stále mali bázeň pred tvojím svätým menom a zároveň ho aj milovali; veď ty neprestajne spravuješ všetkých, ktorých upevňuješ vo svojej láske. Lebo ty žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

11. Litánie k Duchu Svätému

(Pre súkromnú potrebu)

Pane, zmiluj sa...	Duch Svätý, ty vydávaš svedectvo o Kristovi,
Kriste, zmiluj sa...	Duch Svätý, ty nás učíš všetky pravdy,
Pane, zmiluj sa...	Duch Svätý, ty si zostúpil na Pannu Máriu,
Otec na nebesiach, Bože...	Duch Svätý, ty si v podobe holubice zostúpil
Syn, Vykupiteľ sveta, Bože,	na Krista,
Duch Svätý, Bože,	Duch Svätý, ty si sa zjavil nad apoštolmi
Svätá Trojica, jeden Boh,	v ohnivých jazykoch,
Duch Svätý, ty vychádzaš z Otca i Syna,	Duch Svätý, ty si naplnil okruh zeme,
Duch Svätý, ty si rovný Otcovi i Synovi,	Duch Svätý, ty prebývaš v nás,
Duch Svätý, z tvojho vnuknutia hovorili	Duch múdrosti a rozumu,
Boží mužovia,	Duch rady a sily,

Duch poznania a nábožnosti,
Duch bázne pred Pánom,
Duch milosti a zľutovania,
Duch viery, nádeje a lásky,
Duch pokory a čistoty,
Duch pokoja a tichosti,
Duch Svätý, ty skúmaš Božie hlbiny,
Duch Svätý, ty za nás prosíš nevýslovnými
vzdychmi,
Duch Svätý, ty spravuješ Cirkev,
Duch Svätý, v tebe sme znovuzrodení,
Duch Svätý, ty z nás utváraš adoptívne Božie deti,
Buď nám milostivý, zľutuj sa nad nami, Pane.
Buď nám milostivý, vyslyš nás, Pane.
Od všetkého zlého – ochraňuj nás, Pane.
Od každého hriechu,
Od pokušení úkladov a diabla,
Od odmietania poznanej pravdy,
Od zatvrdlivosti a nekajúcnosti,
Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, zľutuj sa nad nami, Pane.
Baránok Boží... vyslyš nás, Pane.
Baránok Boží... zmiluj sa nad nami.

Od nečistoty duše i tela,
Od domýšľavosti a malomyseľnosti,
Od večnej smrti,
My, hriešnici – prosíme Ťa, vyslyš nás.
Vnukni nám odpor voči hriechu,
Osvieť naše mysle svojím svetlom,
Vlož do našich sŕdc svoj zákon,
Roznieľ v nás oheň svojej lásky,
Udeľ nám pravú nábožnosť,
Veď nás cestami spásy,
Povzbudzuj nás ku konaniu dobra,
Daj nám silu premáhať zlé žiadosti,
Chráň nás pred znesvätením tvojho chrámu v nás,
Nedovoľ nikdy, aby sme Ťa zarmútili hriechom,
Pomôž nám zachovať jednotu ducha
vo zväzku pokoja,
Daj nám milosť vytrvať v dobrom až do konca,

Príď Duchu Svätý, naplň srdcia svojich veriacich. A zapáľ v nás oheň svojej lásky.

Modlime sa. Prosíme Ťa, Bože, udeľ nám pomoc Ducha Svätého, nech očistí naše srdcia a nech nás chráni od každého protivenstva. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.

12. Loretánske litánie

Pane, zmiluj sa...

Kriste, zmiluj sa.

Pane, zmiluj sa.

Otec na nebesiach, Bože...

Syn, Vykupiteľ sveta, Bože,

Duch Svätý, Bože,

Svätá Trojica, jeden Boh,

Svätá Mária – oroduj za nás.

Svätá Božia Rodička,

Svätá Panna panien,

Matka Kristova,

Matka Cirkvi,

Matka Božej milosti,

Matka najčistejšia,

Matka najnevinnejšia,

Matka panenská,

Matka nepoškvrnená,

Matka hodna lásky,

Matka obdivuhodná,

Matka dobrej rady,

Matka Stvoriteľa,

Matka Spasiteľa,

Panna najmúdrejšia,

Panna hodná úcty,

Panna hodná chvály,

Panna mocná,

Panna dobrotivá,

Panna verná,

Zrkadlo spravodlivosti,

Sídlo múdrosti,

Príčina našej radosti,

Príbytok Ducha Svätého,

Príbytok hoden cti,

Vznešený príbytok nábožnosti,

Ruža tajomná,

Veža Dávidovho mesta,

Veža zo slonovej kosti,

Dom zlatý,

Archa zmluvy,

Brána do neba,

Hviezda ranná,

Uzdravenie chorých,

Útočisko hriešnikov,

Útecha zarmútených,

Pomocnica kresťanov,

Kráľovná anjelov,

Kráľovná patriarchov,

Kráľovná prorokov,

Kráľovná apoštolov,

Kráľovná mučeníkov,

Kráľovná vyznavačov,

Kráľovná panien,

Kráľovná všetkých svätých,

Kráľovná počatá bez poškvry dedičného
hriechu,

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, zľutuj sa nad nami, Pane.

Baránok Boží... vyslyš nás, Pane.

Baránok Boží... zmiluj sa nad nami.

Kráľovná nanebovzatá,

Kráľovná posvätného ruženca,

Kráľovná rodiny,

Kráľovná pokoja,

Oroduj za nás, Svätá Božia Rodička. Aby sme sa stali hodni Kristových prisľúbení.

Modlime sa. Pane a Bože náš, dopraj nám tešiť sa zo stáleho zdravia tela i duše a na mocný príhovor preblahoslavenej Panny Márie ochraňuj nás v ťažkostiach tohto života a prived' nás do večnej radosti. Skrze Krista, nášho Pána. R. Amen.

13. Zasvätenie sa Ježišovi Kristovi, vtelenej Múdrosti, rukami Panny Márie

(Láska večnej Múdrosti 223-227)

[223] Ó, večná a vtelená Múdrost'! Ó Ježišu, veľmi hodný lásky a poklony, pravý Boh a pravý človek, jediný Syn večného Otca a Márie, vždy Panny!

Hlboko sa ti klaniam večne prítomnému v lone i v jase tvojho Otca a v čase tvojho vtelenia prítomnému v panenskom lone Márie, tvojej predôstojnej Matky.

Vzdávam ti vďaky za to, že si sa zriekol seba samého, keď si na seba vzal podobu otroka, aby si ma vytrhol z hrozného diablovho otroctva.

Chválim ťa a oslavujem za to, že si privolil podriaďiť sa vo všetkom Márii, svojej svätej Matke, aby si ma urobil svojím verným otrokom skrze ňu.

No beda! Ja nevďačný a neverný nezachoval som záväzky a sľuby, ktoré som tak slávnostne urobil pri svojom krste: vôbec som si nesplnil svoje povinnosti. Nezasluhujem si nazývať sa tvojím synom, ba ani otrokom. A keďže niet vo mne ničoho, čo by si nezaslúžilo tvoje odvrhnutie a hnev, už sa viac neodvažujem predstúpiť pred tvoj

svätý a vznešený Majestát sám.

Preto sa utiekam k orodovaniu a milosrdenstvu tvojej presvätej Matky, ktorú si mi dal za svoju prostredníčku. A jej prostredníctvom dúfam, že dosiahnem pravú kajúcnosť i odpustenie hriechov, získam a udržím si Múdroseť.

[224] Zdravas', ó, Nepoškvrená Mária, živý svätostánok Božstva, v ktorom si skrytá večná Múdroseť praje prijímať poklonu anjelov i ľudí.

Zdravas', ó, Kráľovná neba i zeme, ktorej vláde je podriadené všetko, všetko to, čo je nižšie od Boha.

Zdravas', ó, bezpečné Útočisko hriešnikov, čo svoje milosrdenstvo nikomu neodopieraš. Vypočuj moje želania, aby som získal božskú Múdroseť, a preto prijmi sľuby a ponuky, ktoré ti moja nízkosť predkladá.

[225] Ja, M., neverný hriešnik, si dnes do tvojich rúk obnovujem a potvrdzujem krstné sľuby: navždy sa zriekam zlého ducha, jeho okázalostí i skutkov a dávam sa celý Ježišovi Kristovi, vtelenej Múdrosti, aby som ho po všetky dni svojho života nasledoval nesúc svoj kríž a aby som mu bol vernejší než dosiaľ.

Pred očami celého nebeského dvora si ťa dnes volím za svoju Matku a Vládkyňu. Ako otrok ti oddávam a zasväcujem svoje telo i dušu, svoje vnútorné i vonkajšie dobré, ba aj cenu svojich dobrých skutkov: minulých, prítomných i budúcich. Zverujem ti plné právo narábať so mnou a so všetkým, čo mi patrí, bez výnimky, ako sa ti bude páčiť, na najväčšiu slávu Boha v čase i vo večnosti.

[226] Prijmi, dobrotvivá Panna, tento nepatrný dar môjho otroctva na uctenie si a zjednotenie sa s tou podriadenosťou, ktorú večná Múdroseť dobrovoľne prijala voči tvojmu materstvu. Prijmi ju odo mňa ako poctu tej moci, ktorú obaja máte nad týmto červíčkom a biednym hriešnikom a ako vďakyvzdanie [za výsady], ktorými ťa zahrnula Najsvätejšia Trojica.

Slávnostne vyhlasujem, že odteraz ťa chcem vo všetkom uctievať a poslúchať ako tvoj opravdivý otrok.

Ó, obdivuhodná Matka! Predstav ma ako večného otroka svojmu drahému Synovi, aby ma prijal cez teba, keď ma cez teba vykúpil.

[227] Ó, Matka milosrdenstva! Láskavo mi vymôž pravú Božiu múdroseť a tým ma aj zahrň medzi tých, ktorých miluješ, učíš, vedieš, živíš a chrániš ako svoje deti a svojich otrokov.

Ó, verná Panna, vo všetkom urob zo mňa takého dokonalého učeníka, nasledovníka a otroka vtelenej Múdrosti, Ježiša Krista, tvojho Syna, aby som na tvoje orodovanie a podľa tvojho vzoru dospel k plnosti jeho veku na zemi a jeho slávy v nebi. Nech sa tak stane.

*Qui potest capere capiat!*³¹³ *Quis sapiens et intelliget haec?*³¹⁴

³¹³ Mt 19,12: „Kto to môže pochopiť, nech pochopí.“

³¹⁴ Porov. Oz 14,10: „Kto je múdry, aby ich pochopil?“

Duchovnosť a životopisná črta autora

1. Príprava na zasvätenie sa

[227.] *Prvá praktika.* „Tí a tie, ktorí by sa chceli pripojiť k tejto osobitej úcte... najprv nech sa aspoň **dvanásť dní** venujú vyprázdňovaniu od ducha sveta, ktorý je v rozpore s duchom Ježiša Krista...”

Vhodné texty: Jn 17. hlava; Mk 10,34-45; Mt 5,1-11; 5,13; 5,27-28; 6,6; 6,9; 7. hlava.

„Potom nech tri týždne venujú napĺňaniu sa Ježišom Kristom skrze presvätú Pannu. Tu je poriadok, ktorý môžu zachovať:

[228.] Nech si počas **prvého týždňa** všetkými svojimi modlitbami a skutkami zbožnosti vyprosujú poznanie seba samých a ľútosť nad svojimi hriechmi: a nech všetko konajú v duchu pokory. Na tento cieľ môžu, ak chcú, meditovať to, čo som povedal o našom skazenom základe [č. 78-81, 213]... Nech prosia nášho Pána a jeho Ducha Svätého, aby ich osvietil, týmito slovami: *Pane, aby som videl alebo Nech poznám seba, alebo Príd', Duchu Svätý.* Nech sa denne modlia litánie k Duchu Svätému... Nech sa utiekajú k presvätej Panne a nech ju prosia o tú veľkú milosť, ktorá musí byť základom pre ostatné. Preto nech sa denne modlia *Zdravas, Hviezda morská*, i jej litánie.“

Vhodné texty: Ž 138; Jób 10,8-22; Iz 44,21-23; 1 Jn 3. hlava; Jn 15,9-10; Ž 50; Iz 64,5-65; 43,1-5; 49,13-19; 54. hlava; Lk 15. hlava; Jn 15,12; Lk 4,18.

[229.] „Počas **druhého týždňa** nech sa vo všetkých svojich modlitbách a skutkoch každého dňa usilujú poznávať presvätú Pannu. Nech si toto poznanie vyprosujú od Ducha Svätého. Môžu čítať a meditovať, čo sme o nej povedali [najmä č. 14-36, 68-77, 83-89, 142, 175, 218-220, 260]. Ako v prvý týždeň, nech sa modlia litánie k Duchu Svätému a *Zdravas, Hviezda morská*. K tomu ešte denne ruženec, alebo aspoň päť desiatkov na tento úmysel.“

Vhodné texty: Gn 3,15; Gal 4,4; Zjv 12,1-12; Ef 1,3-14; LG 55; Lk 1,26-56, Jn 2,1-12; 19,25-27; Lk 2,51-52.

[230.] „**Tretí týždeň** nech sa naplňajú poznaním Ježiša Krista. Môžu čítať a meditovať, čo sme o ňom povedali [najmä č. 5, 38, 61-77, 126, 149] a modliť sa modlitbu svätého Augustína... Nech s týmto svätcom hovoria a opakujú hoc aj stokrát za deň: *Pane, nech poznám teba!* alebo tiež: *Pane, nech vidím, kto si!* Nech sa ako v predchádzajúcich týždňoch modlia litánie k Duchu Svätému a *Zdravas, Hviezda morská*, a denne pridajú ... litánie“ k Najsvätejšiemu menu Ježiš.

Vhodné texty: Jn 1,14; Ef 3,14-29, Flp 3,7-15; 1 Jn 1,1-4; 10,10-11; 8,11; Lk 19. hlava; Mt 11,28-30; Flp 2.

hlava; Jn 13. hlava; 19,28-29; Mt 28,16-20; Jn 6. hlava; 15. hlava; Mt 25,34; Kol 1,15-20.

[231.] „**Po skončení troch týždňov** si vykonajú spoveď a sv. prijímanie na úmysel darovania sa Ježišovi Kristovi ako otroci lásky rukami Márie. A po prijímaní, ktoré sa pričinia vykonať podľa návodu, čo sa nachádza ďalej [č. 266-273], sa pomodlia modlitbu zasvätenia, ktorú tiež nájdú ďalej [*Láska večnej Múdrosti* 223-227; tu na záver časti: *Modlitby*]. Nech ju napíšu alebo si ju dajú napísať, ak nie je vytlačená, a podpíšu ju v deň svojho zasvätenia.

[232.] Bude vhodné, ak v ten deň zaplatia nejakú daň Ježišovi Kristovi a jeho svätej Matke. Buď ako pokánie za svoje minulé nevernosti svojim krstným sľubom, buď na uistenie o svojej závislosti na moci Ježiša a Márie. Táto daň bude podľa nábožnosti a schopnosti každého: či už pôst, umŕtvenie, almužna, svieca. Ak by venovali na počesť čo len špendlíček, ale s dobrým srdcom, je to dosť Ježišovi, ktorý hľadá len na dobrú vôľu.“

[233.] „Aspoň raz ročne, v tento deň, si obnovia svoje zasvätenie, pričom zachovávajú tie isté cvičenia počas troch týždňov.

Tiež môžu každý mesiac i každý deň obnovovať si toto všetko pár slovami: Som celý tvoj a všetko, čo mám, je tvoje, ó môj milý Ježišu, skrze Máriu, tvoju svätú Matku.“

2. ZDRUŽENIE: Mária, Kráľovná Srdc

Sv. Ľudovít Mária Grignion z Montfortu priviedol späť do Cirkvi tisíce ľudí, vykonal do 200 ľudových misií, napísal veľa diel, založil tri rehoľné kongregácie: Ženské spoločenstvo *Dcér Múdrosti*, ktoré sa podľa príkladu Panny Márie oddáva hľadaniu Múdrosti pre zranené ľudstvo; slúžia tým, ktorými svet pohŕda a ktorí sa odcudzili Cirkvi. *Kňazskú Máriinu spoločnosť*, ľudovo známu ako *Montfortánski misionári*, ktorá má pomáhať pri obnove Cirkvi a učiteľský rád *Bratov svätého Gabriela*, ktorý vznikol za účelom výuky katechizmu chudobných.

Sv. Ľudovít Mária Grignion z Montfortu napísal v traktáte *O pravej úcte k Panne Márii*: „[227.] *Prvá praktika*. Tí a tie, ktorí by chceli vstúpiť do tejto osobitej úcty – ktorá nie je povýšená na bratstvo, akokoľvek je to želateľné...“ Takéto *Bratstvo Panny Márie, Kráľovnej Srdc* bolo založené v Kanade v roku 1899. V roku 1913 ho sv. Pius X. povýšil na Arcibratstvo. Dňa 26. apríla 2001 (Prot. n. L. 15-1/2001) *Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života* zjednotila mnohé existujúce bratstvá a ustanovila *Združenie: Mária, Kráľovná Srdc*. Medzinárodné ústredie je v Generálnom dome Máriinej spoločnosti: Viale dei Montfortani 65, Monte Mario, 00 135 Roma, Italia. Generálny predstavený je Generálnym riaditeľom Združenia. Každá krajina môže mať národné, oblastné či miestne centrá ustanovené Generálnym predstaveným alebo jeho delegátom. Generálny predstavený menuje riaditeľa centra. Ak chce menovať diecézneho kňaza za riaditeľa centra, musí na to predtým obdržať súhlas jeho Ordinára. Ak rehoľného kňaza, ktorý nie je Montfortánskym misionárom, potrebuje k tomu súhlas jeho najvyššieho predstaveného. Činnosť určujú štatúty.

Členmi *Združenia* môžu byť klerici i laici, ktorí chcú byť svedkami pravdy Evanjelia, žiť požiadavky krstu prostredníctvom úplného zasvätenia sa Kristovi rukami Márie. Snažia sa o dokonalé praktizovanie pravej úcty k svätej Panne podľa sv. Ľudovíta Máriu Grigniona z Montfortu, ktorého si volia za vodcu a duchovného učiteľa (porov. *RM* 48).

Združenie nedisponuje samostatnou právnou štruktúrou. Členovia majú účasť, každý vo svojom prostredí, na poslaní Monfortánskych spoločností v Cirkvi: pripravovať Kráľovstvo Ježiša cez Máriu; „[113.] aby skôr či neskôr presvätá Panna mala viac detí, služobníkov i otrokov lásky než kedykoľvek predtým a aby takto Ježiš Kristus, môj drahý Majster, kraľoval v srdciach viac než kedykoľvek predtým“.

Do *Združenia* môže byť prijatý ten, kto sa po nevyhnutnej formácii a príprave zasväťí Kristovi, večnej a vtelenej Múdrosti rukami Márie, podľa svätцovej formuly ako požadujú štatúty.

Člen si obnovuje zasvätenie každý deň, spolupracuje na apoštoláte Máriinej spoločnosti podľa smerníc Generálneho riaditeľa, usiluje sa žiť Montfortovho ducha i spiritualitu.

Vstupom sa členovia *Združenia* dostávajú do spoločenstva s celou montfortánskou rodinou. Zvlášť slávia liturgické sviatky, ktoré sú znakom a úlohou tohto spoločenstva: Zvestovanie Pána, Narodenie Pána, Nepoškvrnené Počatie, sviatok sv. Ľudovíta Márie Grigniona z Montfortu (28. IV.) [porov. 243].

Majú účasť na duchovných bohatstvách montfortánskej rodiny, ktorú obohacuje tá, ktorá sa im dáva úplne celá [144]. Vytvára zväzky bratstva a solidarity medzi členmi novej rodiny. Snaží sa ju obohatiť svojimi modlitbami a obetou života oživovanou zasvätením sa.

Bližšie informácie: Arcibiskupský úrad, Hollého 10, P. O. Box 78, 917 66 Trnava.

3. Životopisná črta autora

Svätý Ľudovít Mária Grignon sa narodil 31. januára 1673 v dedinke Montfort-La-Cane v Bretónsku. Detstvo strávil v neďalekom mestečku Iffendic.

Keď mal dvanásť rokov, poslali ho na humanitné štúdiá do jezuitského kolégia svätého Tomáša Becketa v Rennes. Keď začul v sebe, že ho Pán volá ku kňazstvu, odchádza na štúdiá do Paríža. Tu o dva roky vstúpi do seminára svätého Sulpícia a navštevuje prednášky na Sorbonskej univerzite. Niekoľko-mesačná choroba mu síce zabránila navštevovať prednášky, ale štúdium neprerušil. Dokonca mu to poskytlo viac času na osobné štúdium, aj preto, že v seminári vykonával prácu knihovníka. Za kňaza bol vysvätený 5. júna 1700.

Hneď v začiatkoch sa v ňom zrodila túžba pracovať v ďalekých misiách, zvlášť vo francúzskej kolónii v Kanade, ale podriaďuje sa svojmu duchovnému vodcovi, ktorý ho posielal do mesta Nantes. No po niekoľkých mesiacoch začína v okolí tohto mesta organizovať ľudové misie. Koncom roku 1701 prechádza do hlavnej nemocnice mesta

Poitiers na pozvanie tamojšieho biskupa. Tu sa pokúsil o reorganizáciu a duchovnú obnovu, no narazil na príliš veľký odpor, a už po roku musel nemocnicu opustiť.

Po tomto neúspechu sa opäť venoval organizovaniu misií v meste Poitiers a na okolí. Keď ho prinútili túto diecézu opustiť, rozhodol sa púťovať do Ríma. Tu sa 6. júna 1706, počas osobnej audiencie u pápeža Klementa XI., ponúkol do misií na Východe. No pápež mu určuje za misijné územie Francúzsko, v ktorom vtedy rozširovali svoje pomýlené idey jansenisti, a zároveň mu schvaľuje aj jeho misijné metódy, ktoré už predtým používal na obnovu kresťanského života.

Svätec z Montfortu sa vrátil do Francúzska s titulom Apoštolského misionára, ako aj s istotou o správnosti svojej činnosti. Zostávajúce roky naplnil horlivosťou za spásu duší: peši putuje z farnosti do farnosti, káže slovom i príkladom, povzbudzuje a napomína, katechizuje a stará sa o chudobných, zriaďuje pútnické miesta a zakladá školy, opravuje kostoly a obnovuje kresťanský život západného Francúzska. Táto vyčerpávajúca misionárska práca, tvrdé a neustále sebazapierania, ako i pokus zo strany protivníkov otráviť ho, podlomili mu zdravie. Tak už 28. apríla 1716, vo veku 43 rokov, dokonáva svoju životnú púť počas misií v Saint-Laurent-sur-Sèvre.

Tisíce sa s ním prišli rozlúčiť ešte prv, než ho pochovali vo farskom kostole tohože mestečka. Jeho hrob sa stal cieľom nespočetných pútí. Pápež Pius XII. ho 20. júla 1947 vyhlásil za svätého a určil jeho sviatok na 28. apríla, na výročný deň jeho smrti.